

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
1959

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1961

INLEDNING

TILL

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

1911-1967 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1911-1950 med innehållsförteckning på franska. 1913-1950 med fransk parallelltitel: Hygiène et service sanitaire en Suède. 1951-1979 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: 1951-1956: Public health and sick care in Sweden ; 1957-1979: Public health in Sweden . 1960-1979 även med sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1, Sundhetskolligii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1864-1912. - Sundhetskolligium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen. Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Sinnessjukvården i riket /Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm, 1913-1939. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

Efterföljare:

Hälsan i Sverige: hälsostatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : 1988–1992. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1987/88-1991/92

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. – Stockholm, 1918-1951. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960

Allmän hälso- och sjukvård. 1959. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
1959

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1961

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

PUBLIC HEALTH

PUBLIC HEALTH IN SWEDEN

1959

**ANNUAL REPORT OF
THE NATIONAL BOARD OF HEALTH**

STOCKHOLM 1961

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Inrikesdepartementet

Medicinalstyrelsen får härmed överlämna »Allmän hälso- och sjukvård» för år 1959.

Tidigare har styrelsen till landsting och övriga intressenter utsänt en på fyra tabellblad tryckt detaljerad redogörelse för lasarettens och epidemisjukhusens personal och förvaltningsekonomi. En motsvarande, ehuru icke fullt så omfattande tabell har utarbetats för A-sanatorierna för lungtuberkulos och förvaras i manuskript i medicinalstyrelsen. Liksom tidigare för åren 1947—1958 har avdelningen för mentalsjukhusens ekonomiska förvaltning sammanställt de statliga mentalsjukhusens förvaltningsstatistik för år 1959 i ett särskilt häfte (stencil).

Stockholm den 30 november 1960.

ARTHUR ENGEL

ERIK SOOP

/ Erik Salwén

INNEHÅLL

	Sida
Kap. 1. Organisationen av den hälso- och sjukvårdande verksamheten m. m.	1
1.1 Vissa definitioner	1
1.2 Organisationen	2
1.3 Befolkningsstatistik	7
1.4 Meteorologiska förhållanden	9
Kap. 2. Översikt av medicinalpersonalen	10
Kap. 3. Den allmänna hälso- och sjukvårdens organ	18
3.1 Organ för hälsovård och sjukvård utanför sjukhus	18
3.1.1 Provinsial- och stadsläkärväsendet	18
3.1.2 Distriktssköterskorna m. fl.	19
3.1.3 Distriktsbarnmorskorna	19
3.1.4 Den förebyggande mödra- och barnvården	19
3.1.5 Den abortförebyggande verksamheten	20
3.1.6 Smittkoppsvaccination och polioympning	20
3.1.7 Karantänsväsendet	21
3.1.8 Tuberkulösården	21
3.1.9 Vården av könssjuka	22
3.1.10 Den psykiska hälsovården	23
3.1.11 Epileptikervården	24
3.1.12 Folkandvården	24
3.2 Anstalter för i huvudsak sluten sjukvård	26
3.2.1 Översikt av anstalter, vårdplatser m. m.	26
3.2.2 Kroppssjukvården (patienter, personal och ekonomi)	32
3.2.3 Vården av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker (patienter, personal, ekonomi)	43
3.3 Apoteken	48
Kap. 4. Hälсотillstånd, sjukdomar, förlösningar m. m.	51
4.1 Omgivningshygieniska förhållanden	51
4.2 Infektionssjukdomar	54
4.3 Maligna tumörer 1958 enligt anmälningar till cancerregistret	58
4.4 Skador genom våld	61
4.5 Den aktuella kariesprocenten hos sjuåringar	64
4.6 Förlösningar och aborter	66
4.7 Legal aborter, steriliseringar, kastreningar	70
4.8 Psykiska sjukdomar	74
Kap. 5. Det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård	79
Kap. 6. Det internationella hälso- och sjukvårdsarbetet	85
Sammanfattning på engelska språket	87

CONTENTS

	Page
Chapter 1. Organization of the Health Services.....	1
1.1 Introduction, definitions	1
1.2 The organization	2
1.3 Vital statistics.....	7
1.4 Meteorological data	9
Chapter 2. Health personnel.....	10
Chapter 3. Health and Medical Care Services	18
3.1 Ambulatory care	18
3.1.1 Medical Officers' Organization	18
3.1.2 Public Health Nurses	19
3.1.3 District Midwifery	19
3.1.4 Maternity and Child Welfare	19
3.1.5 Consultation bureaus for sexual hygiene and abortion	20
3.1.6 Vaccination against smallpox and polio	20
3.1.7 Quarantine	21
3.1.8 TB-care	21
3.1.9 Venereology	22
3.1.10 Mental health	23
3.1.11 Care of epileptics	24
3.1.12 Public Dental Care	24
3.2 Hospitals	26
3.2.1 Establishments, beds etc.	26
3.2.2 Establishments for somatic diseases	32
3.2.3 " " mental diseases, mental deficiency and epilepsy.	43
3.3 Pharmacies	48
Chapter 4. Sanitary conditions, diseases, deliveries etc.	51
4.1 Environmental sanitation	51
4.2 Infectious diseases	54
4.3 Malignant tumours 1958 reported to the Swedish Cancer Registry	58
4.4 Accidents, poisonings, violence	61
4.5 Dental caries	64
4.6 Deliveries and abortions	66
4.7 Abortions, sterilizations and castrations on medical or legal indications ...	70
4.8 Mental diseases	74
Chapter 5. Expenses out of Public funds for Health and Medical Care.....	79
Chapter 6. International health relations	85
Summary in English	87

Texttabeller

Tab.		Sida
A.	Medicinalpersonal (yrkesverksam) . . .	10
B.	Läkarkårens utveckling 1930—1959 .	11
C.	Legitimerade läkare och övriga läkare med generell behörighet den 31/12 år 1959 fördelade efter kön, ålder och innehav av viss ordinarie befattning ..	13
D.	Svenska tandläkare samt vissa utländska tandläkare den 31/12 år 1959 fördelade efter kön, ålder, yrkesverksamhet m. m.	15
E.	Sjuksköterskekåren 1930—1959	15
F.	Distriktssköterskornas verksamhet ..	19
G.	Antal inom folktandvården behandlade åren 1940—1959	24
H.	Sammandrag rörande den slutna sjukvården i riket år 1959	27
I.	Anstalter och vårdplatser för sluten sjukvård den 31/12 1959 fördelade efter huvudmannakategori	28
J.	Vårdplatsantalets förändringar 1920—1959 enligt tab. 12	31
K.	Beläggningen vid kroppssjukhus	36
L.	Personalen vid kroppssjukhusen den 31/12 1959, antal personer	38
M.	Personal per 100 vårdplatser vid kroppssjukhus år 1959	38
N.	Kroppssjukhusens samlade driftkostnader	40
O.	Driftkostnad per vård dag resp. per intagen vid kroppssjukhus 1946—1959	41
P.	Lasarettens driftkonton år 1959	42
Q.	Beläggningen vid vissa anstalter för psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker	45
R.	Personalen vid anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1959	46
S.	Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1959	47
T.	Driftkostnad per vård dag inom mental-sjukvården	48
U.	Gonorré 1949—1959	57
V.	Antal nya cancerfall diagnosticerade 1958 fördelade efter primärtumörens läge (cancerregistret)	59

Tables in text

Table	Page
A. Medical personnel (active)	10
B. Physicians	11
C. Physicians according to sex, age and occupation	13
D. Dental surgeons according to sex, age and activity	15
E. Active nurses	15
F. Activity of Public Health Nurses in rural districts	19
G. Public dental care	24
H. Swedish hospitals	27
I. Hospitals and beds according to type of hospital and responsible authority	28
J. Development of number of hospital beds	31
K. Beds, occupied, for somatic diseases ..	36
L. Personnel at hospitals for somatic diseases	38
M. Personnel per 100 beds at hospitals for somatic diseases	38
N. Running costs of hospitals for somatic diseases (total)	40
O. Running cost per bed-day and per admission for somatic diseases	41
P. Running costs of general hospitals ..	42
Q. Beds occupied for mentally diseased etc.	45
R. Personnel at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics	46
S. Nursing personnel per 100 beds at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics	47
T. Running cost per bed-day for mentally diseased	48
U. Gonorrhoea	57
V. No. of new cases of cancer diagnosed in 1958 by primary site (Cancer registry)	59

Sida	Page
W. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1959	65
X. Antal barnaföderskor och födda barn år 1959	66
Y. Förlossningar på anstalt år 1959 fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relationstal per 100 000 barnaföderskor	68
Z. Abortfall (på sjukvårdsanstalter intagna fall) år 1959	69
Å. Antalet utförda legala aborter och steriliseringar fördelade efter vederbörandes hemort	71
Ä. Antal av medicinalstyrelsen år 1959 beviljade ansökningar om legala aborter fördelade efter olika indikationer	72
Ö. Antal utförda legala aborter med tillstånd av två läkare och vid nödfall enligt till medicinalstyrelsen år 1959 inkomna rapporter	72
AA. Antal utförda steriliseringar enligt till medicinalstyrelsen åren 1957—1959 inkomna rapporter	73
BB. Antal legala kastreringar 1954—1959 enligt till medicinalstyrelsen inkomna berättelser	74
CC. För första gången intagna på mentalsjukhus fördelade efter sjukdomsform, åren 1954—1959	76
DD. Statens, landstingens och städernas utom landsting jämte allmänna sjuk-kassornas nettoutgifter (drift- och an-läggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1955—1959, milj. kr	80
EE. Specifikation för år 1959 av tab. DD, utom sjuk-kassorna, milj. kr	81
FF. Sjuk-kassornas utgifter för sjukvård år 1959	81
GG. Primärkommuners, andra än städer utom landsting, nettoutgifter (drift o. anlägg-n.) för hälso- och sjukvård	81
HH. Det allmännas nettokostnader för ny-anläggning och investering (nybygg-nader och nyuppsättning av inven-tarier) år 1959 (1959/60), milj. kr	82
II. Landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårds-ändamål år 1959. Miljoner kronor	83
W. Rate of caries frequency in permanent teeth in seven year old children (per-centage)	65
X. Mothers and newborn	66
Y. Births per 100 000 according to marital status, age and parity	68
Z. Abortions (in-patients at hospitals)	69
Å. Abortions and sterilizations induced for medical or legal indications accord-ing to domicile of the patient	71
Ä. No. of applications of abortions grant-ed by the National Board of Health.	72
Ö. No. of abortions with authorization of two physicians and with emergency in 1959	72
AA. No. of sterilizations induced for medi-cal or legal indications	73
BB. Number of castrations	74
CC. Number of patients admitted for the first time into mental hospitals accord-ing to diagnosis	76
DD. Net expenses (operation and invest-ment) for different kinds of health and medical care of the State, the coun-ties and the county boroughs, million kronor	80
EE. Specification of table DD for the year 1959 (except sickness funds)	81
FF. Expenses of the sickness funds for care of the sick	81
GG. Net expenses for health and sick care of local authorities except county boroughs	81
HH. Investments for health and medical care of the State, the county councils and county boroughs, million kr	82
II. Running costs for health and medical care of the county councils and county boroughs. Million kronor	83

Tabeller efter texten

Tab.

1. Antal läkare, tandläkare, apotekare och sjukgymnaster vid slutet av år 1959	93
2. Antal civila läkarbefattningar med tjänstårsrätt i början av år 1960 ...	94
3. Vissa sjukskötersketjänster den 31 december 1959 och barnmorsketjänster den 1 januari 1960	95
4. Den förebyggande mödra- och barnvården år 1959	96
5. Verksamheten vid centraltdispensärer.	98
6. Antal apotek m. m. och dessas försäljningsbelopp år 1959	99
7. Folktandvård. Verksamhet m. m. år 1959	100
8. Folktandvårdens utgifter och inkomster för driften år 1959	101
9. Översikt av vårdplatserna på kroppssjukhusen den 31/12 1959	102
10. Specifikation av lasarettens och barnsjukhusens vårdplatser den 31/12 1959	106
11. Sjukhus för kroppssjukvård år 1959	112
12. Vårdplatser, intagningar och vård-dagar i olika vårdformer åren 1920—1959	124
13. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1959. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation	126
14. Insjuknade i vissa infektionssjukdomar med individuell anmälningsplikt åren 1949—1959	127
15. Insjuknade i vissa epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1959 (kliniska fall)...	128
16. Fall av venerisk sjukdom år 1959 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort jämte översikt för åren 1950—1958	129
17. Fall av venerisk sjukdom år 1959 efter ålder och kön	130
18. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1959. Antal undersökta civila personer (exkl. patienter på mentalsjukhus) och gjorda fynd.	130
19. Tuberkulossjukligheten och -dödligheten år 1959 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar	131
20. Förlossningar och födda barn år 1959 fördelade efter sjukvårdsområde och vårdform	132

Tables after text

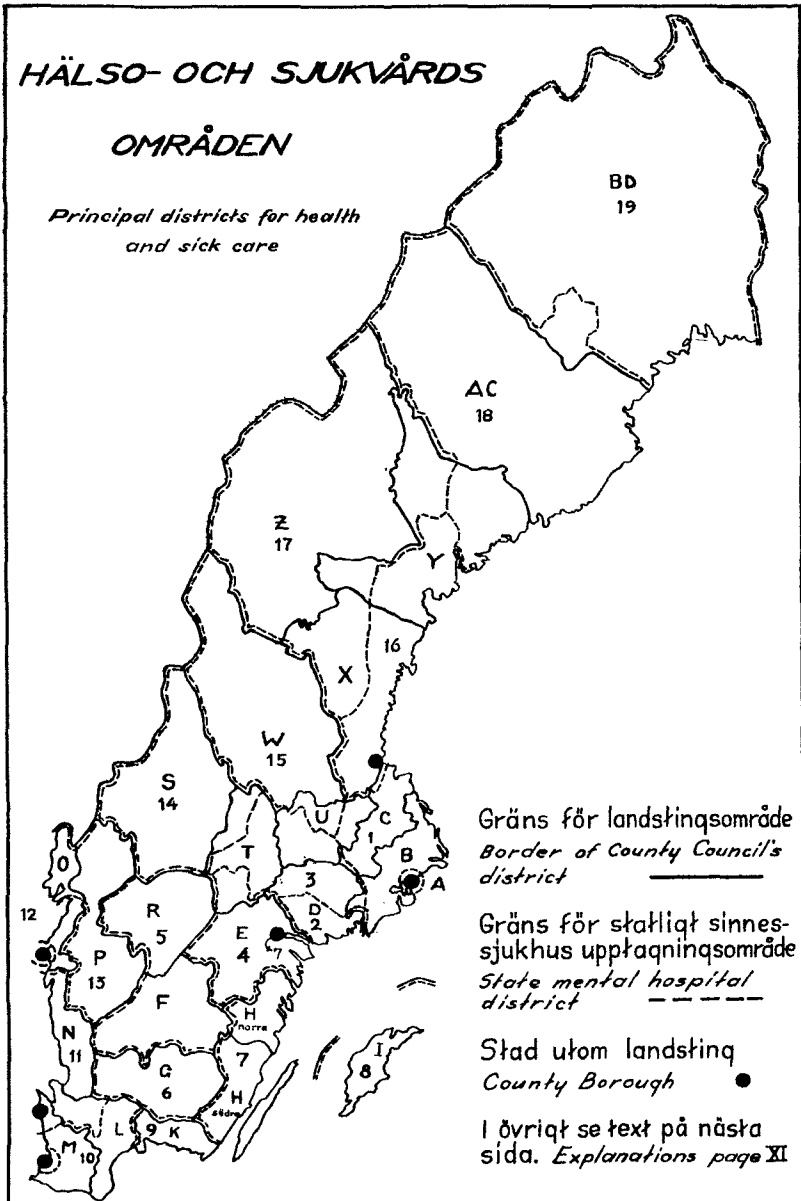
Table

1. Population of Sweden, number of physicians, dental surgeons, pharmacists and physiotherapists	93
2. Number of posts for physicians	94
3. Certain posts for nurses and midwives	95
4. Maternity and child welfare	96
5. Central TB dispensaries.....	98
6. Pharmacies	99
7. Public dental care. Activity etc. ...	100
8. Public dental care, running costs and receipts	101
9. Number of beds at hospitals for somatic diseases	102
10. Number of beds at general hospitals etc.	106
11. Hospitals for somatic diseases	112
12. Beds, admissions and bed-days according to type of care	124
13. Epidemic diseases 1875—1959. Numbering according to the international statistical classification	126
14. Cases (as a rule only clinical) of notifiable infectious diseases reported in 1949—1959	127
15. Cases of notifiable epidemic diseases (clinical cases) reported in each county and county borough	128
16. Cases of venereal diseases according to domicile and place of infection.....	129
17. Cases of venereal diseases by age and sex	130
18. Massradiofluorography of the National Board of Health.....	130
19. Tuberculosis morbidity and mortality	131
20. Deliveries and newborn according to regions and type of care	132

	Sida		Page
21. Fall av skador genom våld intagna på sjukhus år 1959	134	21. Cases of injuries through accidents, poisonings and violence admitted into hospitals	133
22. Under år 1959 av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar om legal abort fördelade efter indikationer, kvinnans civilstånd, ålder och föregående förlösningar	136	22. No. of applications for abortion granted by the National Board of Health...	136
23. Under år 1959 av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar om steriliseringar fördelade efter indikationer, civilstånd, ålder och föregående förlösningar	137	23. No. of applications for sterilization granted by the National Board of Health	137
24. Utgifter och personal vid statens och storstädernas mentalsjukhus år 1959..	138	24. Running cost and personnel at mental hospitals of the State and the three largest cities	138
25. Anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1959.....	139	25. Hospitals for mental diseases, deficiency and epilepsy.....	139
26. Specifikation av intagningar på statens och storstädernas mentalsjukhus under år 1959	145	26. Admissions into mental hospitals of the State and the three largest cities	145
27. Antal den 31 december 1959 befintliga vid statens och storstädernas mentalsjukhus	146	27. Number of patients at the mental hospitals of the State and the three largest cities on December 31st	146
28. Antal under år 1959 utskrivna från statens och storstädernas mentalsjukhus	147	28. Discharges from mental hospitals of the State and the three largest cities	147
29. Ålder vid första insjuknandet hos de år 1959 för första gången för vård på statens etc. mentalsjukhus intagna ..	148	29. Patients admitted for the first time into mental hospitals of the State and the three largest cities according to age when disease started	148
30. Vid slutet av 1959 befintliga patienter vid mentalsjukhus m. m. procentuellt fördelade efter sjukdomsform	149	30. Number of patients at mental hospitals and nursing homes at end of year according to type of disease (per cent)	149
31. Dödsorsaker för de å statens och storstädernas sinnessjukhus avlidna år 1959	150	31. Causes of death of deceased at mental hospitals of the State and the three largest cities	150

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDS OMRÅDEN

*Principal districts for health
and sick care*

Teckenförklaring Codes

- = Intet finns att redovisa *Magnitude nil*
 0 eller 0,0 = Mindre än 0,5 (el. 0,05) av enheten *Magnitude less than half of unit*
 .. = Uppgift saknas *Data not available*
 † = Anstalten är rikssjukhus. Se vidare kap. 1.1. *Hospital beds available to all citizen on same terms irrespective of place of residence*
 (†) = Rikspatser ingår bland vårdplatserna. *Including beds available to all citizens on same terms*
 * = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter

Landstingsområdena County council districts

B = Stockholms län	O = Göteborgs o. Bohus län
C = Uppsala ,	P = Älvsborgs ,
D = Södermanlands län	R = Skaraborgs ,
E = Östergötlands ,	S = Värmlands ,
F = Jönköpings ,	T = Örebro ,
G = Kronobergs ,	U = Västmanlands ,
Hn = Kalmar läns norra	W = Kopparbergs ,
Hs = , , södra	X = Gävleborgs ,
I = Gotlands län	Y = Västernorrlands ,
K = Blekinge ,	Z = Jämtlands ,
L = Kristianstads ,	AC = Västerbottens ,
M = Malmöhus ,	BD = Norrbottens ,
N = Hallands ,	

Städer, som ej deltagar i landsting¹ List of county boroughs

A Stockholm	MM Malmö	MH Hälsingborg
OG Göteborg	EN Norrköping	XG Gävle

De statliga mentalsjukhusens upptagningsområden (se kartan)

State mental hospitals (numbers refer to region on map)

1 = Ulleråkers	8 = S:t Olofs, Visby	14 = Mariebergs, Kristinehamn
2 = S:ta Annas, Nyköping	9 = Gullberga, Karlskrona	15 = Sätters
3 = Sundby, Strängnäs	10 = S:t Lars, Lund	16 = Sidsjöns, Sundsvall
4 = Birgittas, Vadstena	11 = S:ta Maria, Hälsingborg	17 = Frösö, Östersund
5 = Ryhovs, Jönköping	12 = S:t Jörgens, Lillhagen	18 = Umedalens
6 = S:t Sigfrids, Växjö	13 = Restads, Vänersborg	19 = Furunäsets, Piteå
7 = S:ta Gertruds, Västervik		

Kategorier av myndigheten

Categories of authorities responsible for the health and medical care

- S = Staten *The State (National Government)*
 L = Landsting *County council*
 U = Stad utom landsting *County borough*
 K = Kommun (annan) *Local authorities*
 Kf = Kommunalförbund *Union of local authorities*
 F = Förening, fond eller stiftelse, i vars styrelse det allmänna är företrätt genom av offentlig myndighet tillsatt representant. *Fund, association etc. in collaboration with the Community*
 P = Privat företag (även fond, förening etc. annan än F) *Private other than F*

¹ Jfr texten sid. 6.

KAP. 1

ORGANISATIONEN AV DEN HÄLSO- OCH SJUKVÅRDANDE VERKSAMHETEN M. M.

1.1. Vissa definitioner

1.1.1 *Med allmän hälso- och sjukvård* avses i denna publikation av det allmänna bedriven eller sanktionerad verksamhet för att förebygga sjukdomar och förbättra medborgarnas hälsotillstånd även som förlossningsvård, allt under förutsättning, att verksamheten är tillgänglig för allmänheten. De militära truppförbandssjukhusen, såsom huvudsakligen avsedda för militärpersonal, hör följaktligen — till skillnad mot garnisonssjukhusen — icke till den *allmänna* sjukvården sålunda fattad, ej heller sjukavdelningar inom anstalter för fångvård, ungdomsvård o. dyl.

Som *sjukvård* har i detta sammanhang icke räknats verksamhet vid anstalter med huvudsaklig uppgift att bereda vila eller rekreation. Till följd härav kommer en del konvalescenthem, som drives i kombination med vilohem, att falla utanför gränsen för sjukvården. Icke heller räknas dit anstalter, som har huvudkaraktären av skola, såsom institut för blinda och döva.

1.1.2 *Sluten vård*. Som slutna vård har räknats vård på sjukvårdsanstalt av ineliggande patienter för sjukdomar av det slag, för vilken anstalten är inrättad. Den sista bestämningen medför, att t. ex. vård av epidemiska sjukdomar hos interner på anstalt för psykiskt efterblivna icke räknas som slutna epidemivård, därför att anstalten icke är inrättad härför.

1.1.3 *Öppen vård*. Som öppen har räk-

nats vård i hemmet, på läkares mottagning, poliklinik o. dyl. En mellanform mellan slutna och öppen vård betecknar de avdelningar för akutsjukvård, som inrättats på en del ålderdomshem. Då dessa är avsedda för fall, som normalt skulle kunnat vårdas i vederbörande hem, har de här räknats som tillhörande den öppna sjukvården och redovisas alltså icke bland sjukvårdsanstalterna.

1.1.4. *Sjukvårdsanstalt* är enligt denna publikation sådan anstalt som åsytas i sjukhuslagen och de övriga författningar, som uppräknats i inledningen här ovan.¹ Dock har följande undantag gjorts. Anstalt med huvudsaklig uppgift att bereda vila och rekreation har, som redan nämnts, icke ansetts vara sjukvårdsanstalt. Detta medför i praktiken, att en del av medicinalstyrelsen godkända enskilda sjukhem och vissa konvalescenthem upptagna på listan över sjukvårdsanstalter enligt sjukförsäkringslagen (Kungl. kung. 10 december 1954 — SFS 727 med senare ändringar) icke ingår i tabellsammanställningar i denna berättelse. De namngives dock i text-avsnitt 3.2.2. Å andra sidan har i statistiken medtagits åtskilliga hem för långvarigt kroppssjuka (kroniskt sjuka) drivna av socialvårdsmyndighet utan att de har statsbidrag eller eljest år att anse som sjukvårdsanstalter enligt någon för-

¹ Framställningen avser år 1959 och tager alltså icke hänsyn till de förändringar i lagstiftningen, som införts genom den nya sjukhuslag m. m. som trädde i kraft 1 januari 1960.

fattning. Motiveringen härtill är att dessa hem meddelar vård av ungefär samma slag som de statsbidragsberättigade anstalterna för långvarigt kroppssjuka, varför det i en skildring av den allmänna hälso- och sjukvårdens resurser vore inkonsekvent att icke räkna med dem.

1.1.5. *Rikssjukhus och riksplatser.* Härmed menas sjukhus resp. vårdplatser, på vilka patienterna lämnas vård mot samma avgift, oavsett deras hemort inom landet. Dock har enskilda sjukhem — vilka ju heller icke verkar inom bestämda områden — undantagits och sålunda icke markerats som rikssjukhus. Detta gäller också de s. k. »riksanstalterna» för psykiskt efterblivna, som också är privata.

Rikssjukhus eller -platser har i tabellavdelningen betecknats med ett kors, †.

Rikssjukhus är enligt denna definition Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet, pensionsstyrelsens fristående anstalter, vanföreanstalterna, anstalterna för kirurgisk tuberkulos (kustsanatorierna) och jubileumssanatorierna. Alla platser på ett rikssjukhus är icke med nödvändighet riksplatser, enär genom avtal med annan huvudman (t. ex. landsting) en del platser kan ha reserverats för dennes räkning.

1.1.6. *Huvudman för driften.* Med huvudman förstås i denna publikation den, som i sista hand svarar för verksamhetens driftkostnader, d. v. s. som bär ansvaret för att utgifterna täcks, sedan vårdavgifter och eventuella bidrag från andra intresserade parter dragits från.

1.2. Organisationen

All för allmänheten öppen hälso- och sjukvårdande verksamhet i Sverige är underkastad statlig kontroll. Övervägande delen bedrivs av eller understödes av det allmänna (stat eller kommun).

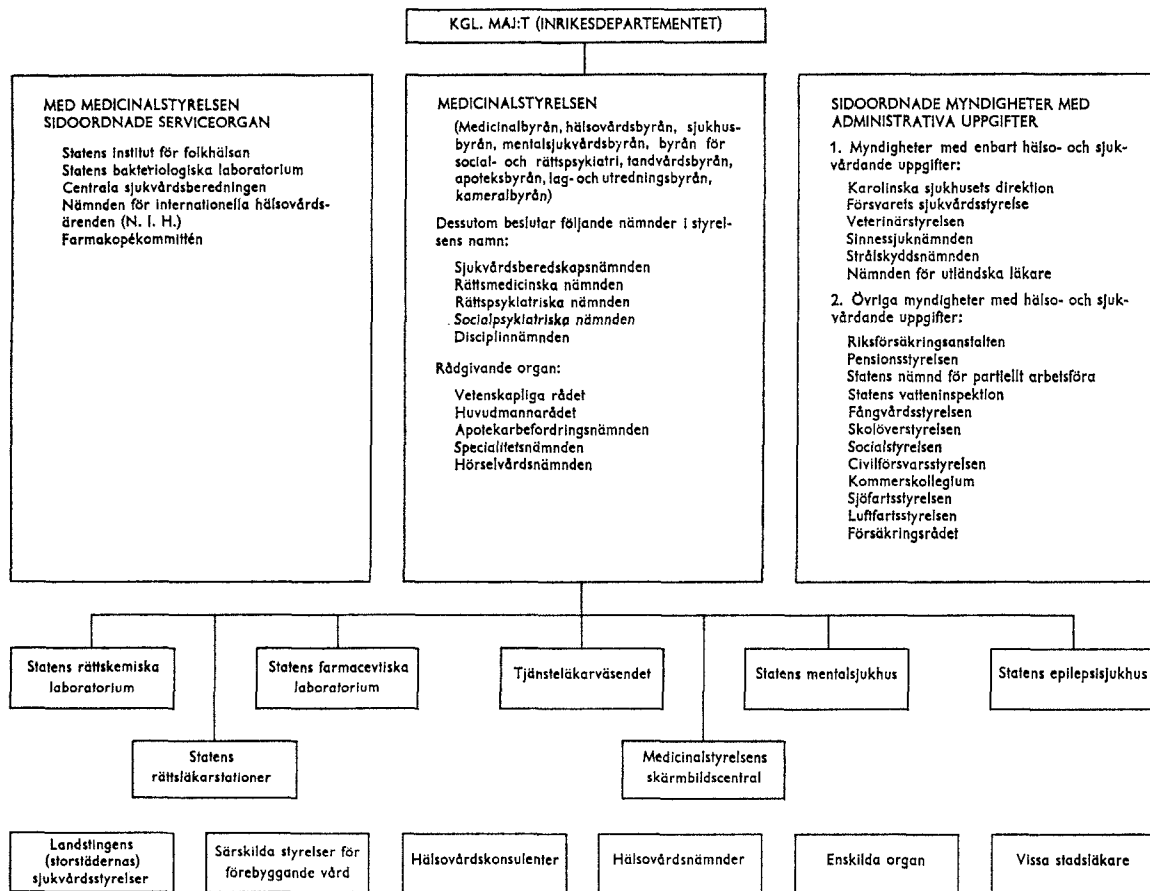
Medicinalstyrelsen, som sorterar under inrikesdepartementet, är landets högsta administrativa organ på området. Dess uppgift är främst att utöva högsta överinseendet över medicinalpersonalens, sjukvårdsorganens och apotekens verksamhet och ha högsta ledningen av de statliga mentalsjukhusen m. fl. institutioner. Den är organiserad på nio byråer. Vid sin sida har medicinalstyrelsen diverse rådgivande organ och nämnder för speciella frågor. (Se härom tablå.)

Jämsides med medicinalstyrelsen på den allmänna hälso- och sjukvårdens område verkar vissa andra centrala institutioner. En är *Statens institut för folkhälsan* med huvudsaklig uppgift att ut-

föra vetenskapligt-praktiska undersökningar och idka forskningsverksamhet på den allmänna hygienens, födoämneshygienens och yrkeshygienens områden och att därvid utgöra centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen enligt livsmedelsstadgan. Institutet har också att meddela viss undervisning. En annan är *Centrala sjukvårdsberedningen*, som har till uppgift att ge råd vid planläggning av sjukhusbyggnader och deras utrustning och att verka för standardisering och rationalisering av sjukhusens utensilier och drift. En tredje är *Statens bakteriologiska laboratorium* med uppgift att inom den humana medicinens bakteriologiska, virologiska och epidemiologiska områden utreda, forska, framställa sera, ympämnen m. m.

Slutligen må nämnas, att *universitetssjukhusen* intager en i förhållande till

Översikt av medicinalstyrelsens administrativa ställning och organisation.

Den förebyggande vårdens och sjukvårdens lokala organ
Agencies for preventive and curative medicine

Vårdgren	Organ	Huvudmän (se sid. XI) <i>Authorities (page XI)</i>	<i>Services</i>	<i>Type of care</i>
Allmän kroppesjukvård	Öppen vård Tjänsteläkare och övriga läkare Distriktssköterskor m. fl. Polikliniker och öppen mottagning vid sjukhus Sluten vård Lasarett och jämställda sjukhus Pensionsstyrelsens fristående anstalter Reumatikersjukhus Sjukstugor Sjukhem för långvarigt kroppesjuka Enskilda sjukhem	 S L U K P L U K S L U F P S L U F S F L L U K F P P	<i>Ambulatory care</i> <i>Medical officers and other physicians</i> <i>Public health nurses etc.</i> <i>Out-patient care at hospitals</i> <i>Institutional care</i> <i>General hospitals</i> <i>Hospitals of the Pensions Board</i> <i>Hospital for rheumatic diseases</i> <i>Cottage hospitals</i> <i>Chronic nursing homes</i> <i>Private hospitals</i>	<i>Medical care</i>
Förebyggande mödra- och barnavård m. m.	Öppen vård Mödra- och barnavårdsorgan Organ för abortförebyggande verksamhet	 L U L U	<i>Ambulatory care</i> <i>Maternal and child health centres</i> <i>Services for abortion prevention</i>	<i>Health supervision of expectant mothers and pre-school children etc.</i>
Förlossningsvård	Öppen vård Distriktsbarnmorskor Sluten vård Barnbördshus Sjukhusens förlossningsavdelningar Förlossningshem Förlossningsrum hos barnmorska	 L U L U F S L U L K P L	<i>Ambulatory care</i> <i>District midwives</i> <i>Institutional care</i> <i>Maternity hospitals</i> <i>Maternity departments at hospitals</i> <i>Maternity homes</i> <i>Midwives maternity rooms</i>	<i>Maternity care</i>
Epidemivård	Sluten vård Epidemisjukhus Epidemisjukstugor	 L U L	<i>Institutional care</i> <i>Isolation hospitals</i> <i>Isolation cottage hospitals</i>	<i>Epidemic care</i>
Tuberkulovård	Öppen vård Medicinalstyrelsens skärmbildscentral Central- och distriktsdispensärer Sluten vård Sanatorier Kustsanatorier Tbc-sjukstugor	 S L U L U F F L U	<i>Ambulatory care</i> <i>Massradiofluorography unit of the National Board of Health</i> <i>Central and district dispensaries</i> <i>Institutional care</i> <i>TB hospitals</i> <i>Hospitals for surgical TB</i> <i>TB cottage hospitals</i>	<i>TB care</i>

Vårdgren	Organ	Huvudmän (se sid. XI) Authorities (page XI)	Services	Type of care
Könssjukvård	Öppen vård Polikliniker för köns- sjuka	U K	Ambulatory care Policlinics for venereal diseases	Care of venereal diseased
Ortopedisk vård	Sluten vård Sjukhus för van- föra (Kustsanatorier)	F F	Institutional care Hospitals for the crippled (Hospitals for surgical TB)	Orthopedic care
Tandvård	Öppen vård Tandläkarhögskolor Folktandvårdspolikli- niker Skoltandvård Tandläkare	S L U U K P	Ambulatory care Dental Schools Public dental polyclinics School dental care Dental surgeons	Dental care
Mentalsjukvård	Öppen vård Familjevård Hjälperksamhet Länopsykiatriker Andra organ för öppen vård Sluten vård Mentalsjukhus Psikiatriska lasarets- kliniker Sjukhem	S U S L U S U K P S L U L U P	Ambulatory care Foster homes Social psychiatric service County psychiatrists Other services for out- patient care Institutional care Mental hospitals Psychiatric departments at general hospitals Nursing homes	Care of mentally diseased
Vård av psykiskt efterblivna	Öppen vård Organ för öppen vård och familjevård Sluten vård Mentalsjukhus Anstalter för psykiskt efterblivna	S U S S L U P	Ambulatory care Services for out-patient care and foster homes Institutional care Mental hospitals Other institutions for mentally deficient	Care of mentally deficient
Psykisk barn- och ungdomsvård	Öppen vård Rådgivningsbyråer med observations- och vårdplatser Sluten vård Anstalter för psykopa- tiska och nervösa barn Barnpsykiatriska lasa- rettskliniker	L U L U F S L U	Ambulatory care Child guidance clinics with beds for observa- tion and care Institutional care Schools for psychopatic and nervous children Psychiatric departments at general hospitals	Mental care of children and youth
Epileptikervård	Öppen vård Organ för öppen vård och familjevård Sluten vård Epilepsisjukhus Epileptikerhem	S L U S L F P	Ambulatory care Services for out-patients care and foster homes Institutional care Hospitals for epileptics Homes for epileptics	Care of epileptics

medicinalstyrelsen relativt självständig ställning.

Den lokala organisationen av hälso- och sjukvården ansluter sig till de 25 landstingsområdena och de 6 städer, som icke tillhör landsting (Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle). Landstingens områden sammanfaller i regel med länens. Undantag utgör Kalmar län, som delats på två landstingsområden (Kalmar läns norra och Kalmar läns södra landstingsområde), och naturligtvis de län, ur vilka de uppräknade städerna utbrutits. Varje landstingsområde (utom de båda områdena i Kalmar län) har en förste provinsialläkare med huvudsaklig uppgift att övervaka hälsovården och den öppna sjukvården och städerna utanför landsting (utom Gävle) en med förste provinsialläkare jämställd förste stadsläkare. Landstingsområdena i Kalmar län har en gemensam förste provinsialläkare och Gävle stad hör i berört avseende under förste provinsialläkaren i Gävleborgs län.

Ansvar för att vård på sjukvårdsanstalt skall kunna beredas den, som är i behov därav, vilar ytterst på landstingen och städerna utom landsting. (Jfr sjukhuslagen och den från och med år 1955 gällande lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna.) För den mera kvalificerade mentalsjukvården och vården av svårskötta psykiskt efterblivna svarar dock i allt väsentligt staten, utom vad angår mentalsjukvården i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, som själva handhar huvudparten härav mot erhållande av statsbidrag. För den statliga mentalsjukvården har 19 geografiska regioner inrättats (se kartan i början av boken).

Att staten, landstingen och de städer, som ej deltar i landsting, uppbär huvudmannaskapet för den slutna vården och faktiskt är huvudmän också för betydande delar av den öppna vården, hindrar icke, att även andra — samfälligheter liksom väl som enskilda personer — svarar för viktiga delar av hälso- och sjukvården.

Huru huvudmannaskapet för sjukvården i detalj fördelar sig, framgår av översikten på föregående sidor. Vad angår den öppna läkarvården må särskilt nämnas, att den del som är anknuten till sjukhusen, i betydande utsträckning skötes i läkarnas egen regi. Vid en del sjukhus, särskilt i storstäderna, bedrivs dock denna öppna vård helt i sjukhusens regi (vid s. k. polikliniker).

Som komplettering till uppgiften om huvudmännen må nämnas, att stat, landsting och primärkommuner i viss utsträckning understödjer vård, för vilken de själva icke är huvudmän. *Statsbidrag* till driften och i allmänhet också till anläggningen utgår sålunda på vissa villkor till sjukvårdsanstalter, som bedriver medicinsk barnsjukvård, neurokirurgi, radioterapi, tuberkulosvård, epidemivård, vanförevård, kronikervård, mentalsjukvård, epileptikervård och vård av psykiskt efterblivna. Till folktandvården utgår likaledes statsbidrag till drift och utrustning. För förlossningsvård utgår fr. o. m. år 1955 endast bidrag till anläggningen. *Landstingsbidrag* utgår till primärkommuner och enskilda, som driver kronikervård, förlossningsvård, mentalsjukvård, vård av psykiskt efterblivna m. m. Även bidrag till allmän kroppssjukvård förekommer, liksom till konvalescentvård.

1.3. Befolkningsstatistik

Sveriges *folk mängd* uppgick vid slutet av år 1959 till 7 471 345 personer. Fördelningen på män och kvinnor, landstingsområden m.m. framgår av tab. 1 i tabellavdelningen. Köns- och åldersfördelningen vid slutet av år 1959 framgår av nedanstående uppställning.

Under år 1959 föddes 106 397 barn, varav 104 844 levande, avled 70 922 personer, varav 1 723 i första levnadsåret, ingicks 49 899 äktenskap och noterades en total folkökning, inklusive invandringsöverskott, på 35 279 personer.

Alder, år	Män	Kvinnor	Summa	%
— 4..	270 147	254 492	524 639	7,0
5—9..	278 435	262 641	541 076	7,3
10—14..	321 905	306 282	628 187	8,4
15—19..	283 808	272 487	556 295	7,4
20—24..	230 138	225 062	455 200	6,1
25—34..	463 868	457 962	921 830	12,3
35—44..	542 060	533 103	1 075 168	14,4
45—54..	529 022	525 872	1 054 894	14,1
55—64..	409 391	433 453	842 844	11,3
65—74..	262 568	303 726	566 294	7,6
75—84..	117 652	142 652	260 304	3,5
85— ..	18 776	25 838	44 614	0,6
Summa	3 727 770	3 743 575	7 471 345	100,0

Vissa relationstal, som kan beräknas på dylika tal, ställer sig för Sverige och en del utländska stater som framgår av tabblån till höger.

Av de 104 844 levande födda under året var 10,2 % födda utom äktenskap. Spädbarnsdödligheten (döda i första levnadsåret) är betydligt högre bland dessa barn än bland de giftas, nämligen 24,3 mot 15,0 av 1 000 levande födda (1958).

Den återstående medellivslängden vid

På 1 000 av medel- folk mängden	Vigda par Marr- ages	Le- vande födda	Döda (utom dödl- födda)	Späd- barns- dödlig- het ¹)
Per 1 000 of mean population	Live births rate	Crude death rate	Infant mortality ¹	

Sverige

1901/05	5,90	26,12	15,48	91,0
1921/25	6,34	19,14	12,06	59,9
1931/35	7,31	14,10	11,64	50,1
1941/45	9,64	18,75	10,64	31,0
1950	7,73	16,45	10,02	21,0
1955	7,19	14,78	9,45	17,4
1958	6,82	14,24	9,59	15,9
1959 (prel.)	6,69	14,07	9,51	16,3
Danmark (1957)	7,6	16,7	9,3	23
Finland (1958)	7,2	18,5	8,9	25
Island (1958)	..	27,4	6,9	19
Norge (1959)	6,5	17,7	8,9	19
Nederländerna (1959)	7,8	21,3	7,1	12
Frankrike (1959)	7,1	18,4	11,3	25
Schweiz (1959)	7,7	17,8	9,5	22
Storbritannien (1959)	7,5	16,9	11,7	23
Västtyskland (1959) ..	9,2	17,6	10,8	34
U. S. A. (1959)	8,5	24,1	9,4	26
Nya Zeeland (1958) ..	8,0	25,2	8,9	23

födelsen var i Sverige för män resp. kvinnor under perioden 1751/90 33,72 och 36,64, 1901/10 54,53 och 56,98 och 1951/55 70,49 och 73,43 år. Sistnämnda tal hör till de högsta noterade i något land, vilket antydes av följande uppgifter för män resp. kvinnor: Danmark (1951/55) 69,9 och 72,6, Norge (1951/55) 71,1 och 74,7, England och Wales (1956) 67,8 och 73,3, Nederländerna (1953/55) 71,0 och 73,9, Tyskland (väst, 1949/51) 64,6 och 68,5, U.S.A. (vita 1956) 67,3 och 73,7 samt Nya Zeeland (1950/52) 68,3 och 72,4 år.

Dödsorsakerna enligt senast tillgänglig statistik framgår av följande tablå, som visar dödligheten på 100 000 invånare.

¹ Döda i första levnadsåret av 1 000 levande födda.
Dead during first year of life per 1 000 live births.

Antal döda per 100 000 invånare *Annual number of deaths per 100 000 inhabitants*

Dödsorsaker (huvudgrupper enligt 1948 års internationella klassifikation) <i>Cause of death (International Classification)</i>	Årligen 1936/40	Årligen 1941/45	Årligen 1946/50	Årligen 1951/55	År 1959
Tuberkulos <i>Tuberculosis</i>	81	69	39	16	7
Andra infektionssjukdomar; parasitära sjukdomar <i>Other Infective and Parasitic Diseases</i>	26	19	10	5	4
Tumörer <i>Neoplasms</i>	156	160	164	169	185
Allergiska sjukdomar, endokrina systemets sjukdomar, ämnesomsättningssjukdomar, nutritionssjukdomar <i>Allergic, Endocrine System, Metabolic and Nutritional Diseases</i>	15	11	10	17	17
Blodbildande organens och blodets sjukdomar <i>Diseases of the Blood and Bloodforming Organs</i>	6	6	6	4	4
Mentalsjukdomar, mentala defekter m. m. <i>Mental, Psycho-neurotic and Personality Disorders</i>	3	3	3	4	4
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar <i>Diseases of the Nervous System and Sense Organs</i>	125	121	128	147	147
Cirkulationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Circulatory System</i>	305	303	355	337	354
Respirationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Respiratory System</i>	114	75	53	52	56
Matsmältningsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Digestive System</i>	51	43	37	40	36
Uro-genitalorganens sjukdomar <i>Diseases of the Genito-urinary System</i>	46	40	35	25	26
Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar <i>Deliveries and Complications of Pregnancy, Childbirth and the Puerperium</i>	4	3	1	1	1
Hudens och underhudens sjukdomar <i>Diseases of the Skin and Cellular Tissue</i>	1	1	1	1	1
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar <i>Diseases of the Bones and Organs of Movement</i>	4	4	4	5	3
Medfödda missbildningar <i>Congenital Malformations</i>	5	8	9	7	8
Sjukdomar hos nyfödda och spädbarn <i>Certain Diseases of Early Infancy</i>	32	30	24	18	15
Senilitet. Ofullständigt preciserade fall <i>Symptoms, Senility and Ill-defined Conditions</i>	137	109	91	58	25
Skador genom yttre våld och förgiftning (utom självmord) <i>Accidents, Poisoning and Violence (except suicide)</i>	42	44	38	40	41
Självmord <i>Suicide</i>	16	15	15	17	18
Summa <i>Total</i>	1 169	1 064	1 023	963	952

1.4. Meteorologiska förhållanden

Medeltemperaturen inom olika delar av landet belyses av följande tablå
(talen avser grader Celsius):

Meteorological data. Mean temperature (centigrade)

	Lund		Stockholm		Karesuando	
	1901—30	1959	1901—30	1959	1901—30	1959
Januari	— 0,3	— 0,1	— 2,5	— 3,7	— 13,8	— 14,1
Februari	— 0,6	— 0,2	— 2,6	— 0,8	— 14,2	— 4,0
Mars	+ 1,7	+ 4,2	— 0,4	+ 2,9	— 10,3	— 3,9
April	+ 5,3	+ 7,1	+ 3,6	+ 5,8	— 4,2	— 5,4
Maj	+ 10,6	+ 11,3	+ 9,2	+ 10,6	+ 2,1	+ 4,1
Juni	+ 14,1	+ 15,9	+ 13,8	+ 15,3	+ 9,2	+ 10,4
Juli	+ 16,6	+ 18,8	+ 16,9	+ 19,3	+ 13,0	+ 13,1
Augusti	+ 15,3	+ 18,1	+ 15,2	+ 18,6	+ 10,3	+ 11,3
September	+ 12,2	+ 14,0	+ 11,2	+ 11,9	+ 4,9	+ 4,7
Oktober	+ 7,9	+ 9,4	+ 6,4	+ 7,9	— 2,5	— 0,3
November	+ 3,4	+ 5,5	+ 1,6	+ 4,4	— 9,5	— 6,2
December	+ 0,9	+ 2,3	— 1,3	+ 0,4	— 12,6	— 10,6
Året	+ 7,3	+ 8,9	+ 5,9	+ 7,7	— 2,3	— 0,1

Nederbörden i Lund, Stockholm och Karesuando var i summa för 1959 resp. 473, 456 och 422 mm mot resp. 616, 570 och 324 under perioden 1901—1930. För sommarhalvåret 1959 var talen 259, 163 och 265 mot resp. 331, 329 och 223 under perioden 1901—1930.

Material till kap. 1 (1.3 och 1.4) *Statistisk årsbok* 1960 s. 2 o. 3 o. 369 ff och 1943 s. 61, *Historisk statistik för Sverige* s. 37 ff, *SOS Dödsorsaker 1959* och *Folkmängden inom administrativa områden 1959*, samtliga utgivna av Statistiska Centralbyrån.

KAP. 2

ÖVERSIKT AV MEDICINALPERSONALEN

Ett överslag av den i slutet av åren 1958 och 1959 yrkesverksamma medicinalpersonalen ger följande resultat (avrundade tal).

Tab. A. Medicinalpersonal (yrkesverksam)

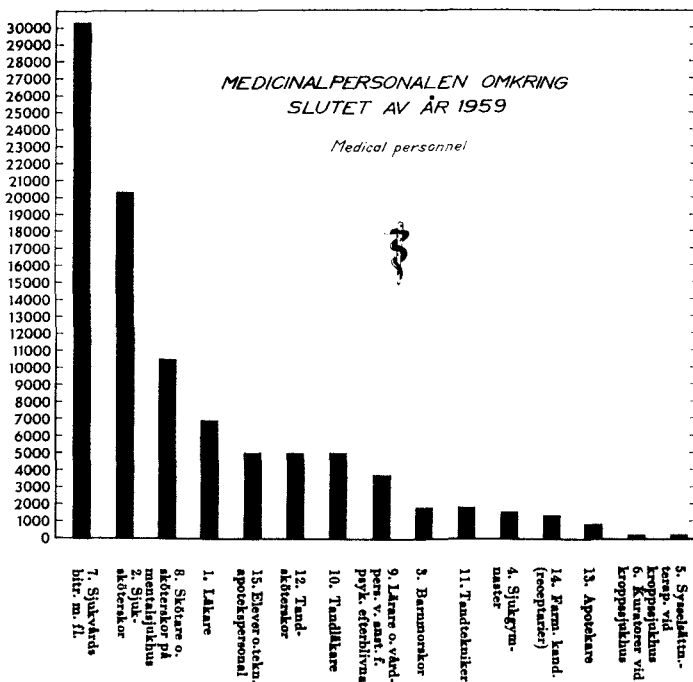
<i>Medical personnel (active)</i>	1958	1959
1 Läkare <i>Physicians</i>	6 600	6 900
2 Sjuksköterskor ¹ <i>Nurses</i>	19 470	20 370
3 Barnmorskor <i>Midwives</i>	1 900	1 800
4 Sjukgymnaster (kvinnliga) <i>Physiotherapists (female)</i> .	1 470	1 520
5 Sysselsättnings- och arbets- terapeuter vid kroppssjuk- hus <i>Occupational therapists</i> <i>at somatic hospitals</i>	190	190
6 Kuratorer vid kroppssjukhus <i>Social workers at somatic</i> <i>hospitals</i>	190	200
7 Sjukvårdsbiträden m. fl. vid kroppssjukhus <i>Auxiliary</i> <i>nursing personnel</i>	29 280	30 350
8 Skötare och sköterskor på anstalter f. mentalsjuv. (exkl. sjuksköterskor) <i>Nur-</i>		

	1958	1959
<i>sing personnel at mental</i> <i>hospitals etc.</i> ²	10 160	10 500
9 Lärare och vårdpersonal vid anstalter för psykiskt ef- terblivna och epileptiker <i>Ditto at homes for mentally</i> <i>deficient</i> ²	3 200	3 700
10 Tandläkare <i>Dental surgeons</i>	4 790	4 980
11 Tandtekniker ³ <i>Dental mecha-</i> <i>nics</i>	1 750	1 800
12 Tandsköterskor ³ <i>Dental chair-</i> <i>side assistants</i>	4 790	4 980
13 Apotekare <i>Pharmaceutists</i> ..	800	800
14 Farm. kand. recept. <i>Bachelors</i> <i>of pharmacy</i>	1 340	1 340
15 Apotekselever och -tekniker <i>Pupils and technical per-</i> <i>sonnel in pharmacies</i>	5 000	5 000
Summa Total	90 930	94 430

¹ Här till kommer 1958 och 1959 603 resp. 668 sjuksköterskor, som samtidigt är barnmorskor och inräknats bland dessa.

² Uppskattade tal.

³ Uppgifterna motsvarar det sannolika miniantalet.

Bland medicinalpersonalen i tab. A har icke medräknats sjukhusens ekonomi- och förvaltningspersonal, ej heller läkemedelsindustrins anställda m. fl., såvida dessa icke är läkare, sjuksköterskor etc. Beträffande sjukvårdsanstalternas personal hänvisas i övrigt till kap. 3.2.2.3 och 3.2.3.2.

Läkarnas antal i slutet av år 1959 beräknas sålunda:

a) Legitimerade läkare	6 412
b) Utländska läkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts resolution fått generell behörighet att utöva läkarkonsten i riket	458
c) Utländska läkare, som fått tidsbegränsad behörighet att utöva läkarkonsten i riket	184
d) Utländska läkare, (exkl. med. stud.) som saknar generell behörighet, förordnade av medicinalstyrelsen som vakansvikarier på sjukvårdsanstalter m. m.	1 229
e) Härifrån avgår ett beräknat antal icke yrkesverksamma (46 läkare som tillika är tandläkare jämte 5 % av övriga läkare ingående i de två förstnämnda grupperna)	386
Nettosumma	6 897

Läkare enligt grupp b är jämställda med legitimerade läkare (grupp a), utom då det gäller uppgift, för vilken i lag kräves legitimation som läkare (gäller endast ett fåtal uppgifter), vidare att utfärda vissa intyg och att som ordinarie inneha läkartjänst. Från de båda sistnämnda inskränkningarna kan dock dispens meddelas. — Bland de legitimerade läkarna befann sig ca 80 som tidigare hört till grupp b. För att en läkare skall föras över från grupp b till grupp a fordras, att han skall vara svensk medborgare och ha avlagt svensk medicine licentiatexamen. (Se SFS 1952: 536.)

Av läkarkåren har här ovan utöver de läkare, som tillika är tandläkare 5 % av läkarna i övrigt beräknats vara icke yrkesverksamma. Denna uppskattning, som fr. o. m. år 1945 varje år legat till grund för beräkningarna av antalet yrkesverksamma läkare, har gjorts med ledning

Tab. B. Läkarkårens utveckling 1930—1959. *Physicians*

År Year	Intagna på ny- börjar- kurs <i>Admitted to study course</i>	Ny tillkomna genom <i>New additions through</i>			Döda <i>Dead</i>	Bestånd den 31/12 (leg. + resolution) ²		Därav yrkes- verk- samma <i>Thereof active</i>	Tillkommer ut- ländska läkare ⁴		Hela antalet yrkes- verk- sam- ma <i>Total active</i>
		legiti- mering (total) <i>licence (total)</i>	därav kvinnor <i>thereof female</i>	Kungl. Maj:ts resolution <i>Royal decree</i>		Total	därav kvinnor ⁵		utan gene- rell be- hörig- het ³	Därav med tids- begrän- sad behö- righet ³	
1930	..	..	..	—	—	2 540	..	2 400	—	—	2 400
1940	194	119	..	1	42	3 436	..	3 242	..	—	..
1945	185	194	30	—	50	4 089	..	3 850	..	—	..
1946	195	176	20	6	47	4 244	337	3 997	..	—	..
1947	219	161	28	15	57	4 354	353	4 099	103	—	4 202
1948	230	182	34	35	58	4 497	372	4 235	169	—	4 404
1949	271	177	39	40	59	4 719	413	4 447	327	—	4 774
1950	304	218	38	47	52	4 915	445	4 631	263	—	4 894
1951	306	206	55	73	55	5 134	493	4 834	243	—	5 077
1952	310	186	40	29	52	5 285	528	4 978	255	—	5 233
1953	308	166	46	74	62	5 452	572	5 136	148	—	5 284
1954	309	209	44	34	68	5 619	623	5 296	181	—	5 477
1955	363	234	44	42	48	5 840	671	5 508	191	—	5 699
1956	410	259	46	29	59	6 045	721	5 698	167	—	5 865
1957	408	293	57	58	56	6 333	782	5 974	258	—	6 232
1958	410	302	56	36	55	6 602	841	6 229	375	94	6 604
1959	408	298	62	45	67	6 870	908	6 484	413	184	6 897

¹ Uppgifterna om utländska läkare, som saknar generell behörighet, är tämligen osäkra.

² Physicians (licence and decree). ³ thereof female. ⁴ Foreign physicians (to be added). ⁵ not fully licenced. ⁶ Thereof temporary licence.

av de uppgifter om yrkesverksamhet, som före år 1945 lämnades av tjänsteläkarna i särskilda rapporter. Det gjorda avdraget av 5 % motsvarar ungefär antalet läkare i en ålder av 70 år eller mer. I slutet av år 1959 var 6 495 läkare (leg. och resolution) under 70 år, 6 313 under 67 år och 6 152 under 65 år (läkare som tillika är tandläkare ej medräknade).

Läkarkåren under tidigare år redovisas i tab. B.

I internationella sammanhang uttryckes stundom relationen läkare—invånare som antalet invånare på en läkare. För Sveriges del blir det med denna metod i genomsnitt en läkare (legitimerade eller med generell behörighet inkl. icke yrkesverksamma) per 1 090 invånare år 1959, om talet avrundas till närmaste tiotal. År 1950 var motsvarande tal 1 440. Om man som läkare räknar endast de yrkesverksamma men i stället inbegriper de utländska läkare enligt tab. B (d. v. s. antalet 6 897) får man för 1959 1 080.

I den av WHO utgivna publikationen *Annual Epidemiological and Vital Statistics* finner man uppgifter om medicinalpersonal m. m. i en rad länder och från denna publikation har de flesta av de uppgifter hämtats, som ligger till grund för sammanställningen här bredvid.

Man bör beakta, att talen endast ger en grov bild av verkligheten. Bortsett från att begreppet läkare icke är internationellt entydigt, är metoderna för räkningen av läkarnas antal säkerligen växlande. I en del fall torde man liksom i Sverige ha medräknat endast de yrkesverksamma, i andra fall samtliga läkare med vederbörlig examen. Det är heller icke givet, att endast de läkare med

Antal invånare per läkare i olika länder

Israel	(1958)	420
Sovjetunionen	(1958)	600
Tjeckoslovakien	(1958)	610
Österrike	(1958)	610
Italien	(1956)	699
Ungern	(1957)	690
Schweiz	(1958)	700
Västtyskland (exkl. Väst-Berlin)	(1958)	730
U. S. A.	(1958)	800
Nya Zeeland	(1958)	810
Belgien	(1958)	820
Danmark	(1957)	830
Grekland	(1958)	840
Australien	(1956)	850
Island	(1956)	880
Nederländerna	(1958)	890
England & Wales	(1958)	900
Norge	(1956)	910
Frankrike	(1958)	930
Canada	(1957)	950
Japan	(1957)	950
Irland	(1951)	1 010
Sverige	(1959)	1 080
Polen	(1957)	1 260
Venezuela	(1957)	1 660
Finland	(1957)	1 700
Jugoslavien	(1956)	1 730
Chile	(1954)	1 870

räknats, som är verksamma inom ifrågasvarande land.

I tab. C har legitimerade läkare samt läkare med generell behörighet enligt Kungl. Maj:ts resolution fördelats på ålder och på vissa befattningsgrupper. Läkare, som tillika är tandläkare, ingår i tab. C och i tab. 1 med fördelning på landstingsområden m. m.

Även icke yrkesverksamma inkluderas bland »Övriga läkare» i tab. C. Utländska läkare, som saknar generell behörighet, omfattas ej av tabellen. Vad tjänsteinnehavet beträffar, är att märka, att endast ordinarie innehavare av tjänsterna kunnat medräknas, då individuella uppgifter om vikarier saknats. Avsevärt flera än här redovisade läkare tjänstgjorde sålunda vid tidpunkten ifråga vid sjukhus eller som provinsialläkare (se kap. 3.1.1, 3.2.2.3 och 3.2.3.2).

Gruppen »Övriga läkare» upptager bl. a. privatpraktiserande läkare, f. d. tjänsteinnehavare samt läkare vilka mer

Tab. C. Legitimerade läkare och övriga läkare med generell behörighet den 31/12 år 1959 fördelade efter kön, ålder och innehav av viss ordinarie befattning.

Physicians according to sex, age and occupation of certain posts

	Ålder, år Age, years												Summa	Därav		
	—24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	65/69	70/74	75/79	80—	Total	Män	Kv.
															M	F
Provinsialläkare ¹	—	1	18	52	67	84	96	99	90	8	—	—	—	515	504	11
Medical officers (rural)	—	1	18	52	67	84	96	99	90	8	—	—	—	515	504	11
Stadsläkare m. fl. ² City and borough medical officers . . .	—	—	5	19	37	50	41	43	36	1	1	—	—	233	226	7
Läkare vid kroppssjukhus Doctors at somatic hospitals . .	—	170	571	563	434	347	217	173	103	16	—	—	—	2 594	2 334	260
Läkare vid mentalsjukhus Doctors at mental hospitals . .	—	3	19	46	43	38	45	32	38	2	—	—	—	266	190	76
Professorer, docenter m. fl. Professors etc.	—	2	19	39	35	43	38	25	14	10	1	—	—	226	223	3
Läkare tillika tandläkare Phy- sicians, also dental surgeons . .	—	—	—	3	6	5	10	7	9	5	1	—	—	46	43	3
Övriga läkare Other physicians	1 297	404	328	304	317	250	250	206	306	172	68	87	2 990	2 442	548	
Summa Total	1 473	1 036	1 050	926	884	697	629	496	348	175	68	87	6 870	5 962	908	
Därav Män Male	—	395	843	862	789	799	635	581	454	311	150	63	80	5 962	5 962	—
Kvinnor Female	1 78	193	193	188	137	85	62	48	42	37	25	5	7	908	—	908

¹ Inkl. förste provinsialläkare och provinsialläkare i extra distrikt.

² Förste stadsläkare samt stads-, stadsdistrikts-, köpings-, municipal- och socialläkare.

eller mindre temporärt uppehålla läkarbefattningar. Professorer, docenter m. fl. vid högskolor redovisas särskilt.

Tandläkarna är redovisade i tab. 1 med fördelning efter kön och bostadsort samt i tab. D efter ålder, kön och tjänsteinnehav. Summorna på dessa tabeller anger 4 824 tandläkare i slutet av år 1959, varav enligt egen uppgift 4 645 var yrkesverksamma. Bland dessa ingick 148 med utländsk examen, som hade tillstånd enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1953 att utöva tandläarkonsten inom folktandvården, där de intager ställning som likaberättigade med de svenska tandläkarna. Dessutom fanns emellertid 336 andra utländska tandläkare verksamma inom landet, av vilka 328 genom särskilda, tidsbestämda förordnanden arbetat inom folktandvården på poster, som icke kunnat besättas med svenska tandläkare. Total-

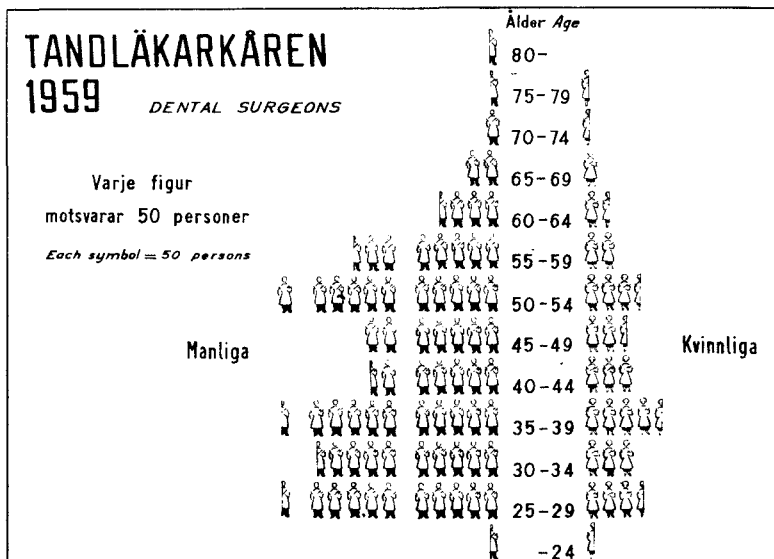
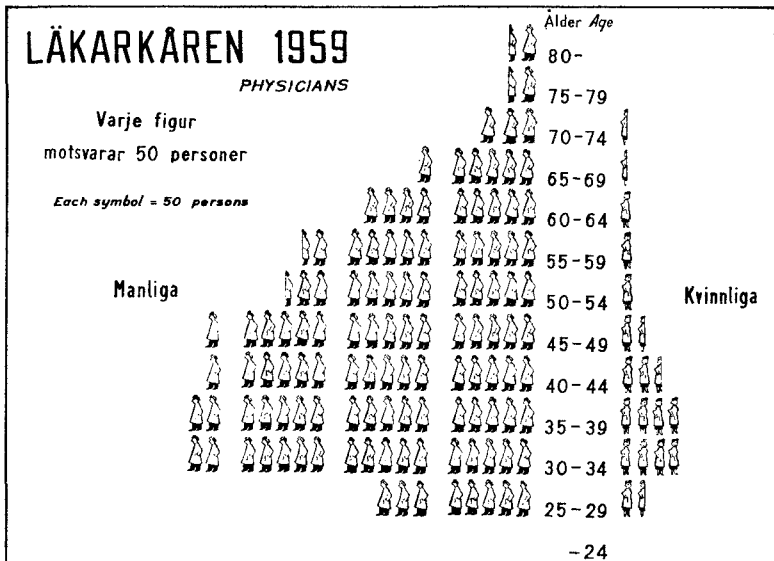
Antal invånare per tandläkare i olika länder

Sverige	(1959)	1 500
Västtyskland		
(exkl. Väst-Berlin) (1958)		1 720
Norge	(1956)	1 730
Österrike	(1958)	1 770
Danmark	(1957)	2 050
Australien	(1956)	2 270
Schweiz	(1958)	2 410
Nya Zeeland	(1958)	2 520
Finland	(1957)	2 620
Frankrike	(1958)	3 000
Canada	(1957)	3 030
Nederländerna	(1958)	4 380
Irland	(1951)	5 540
Belgien	(1958)	6 990

antalet verksamma tandläkare uppgick alltså till 4 645 + 336 = 4 981 (tab. A), varav 484 utländska.

Av de praktiserande tandläkarna var 1 597 verksamma inom folktandvården (tab. 7).

Antal invånare per tandläkare i olika länder framgår av ovanstående sammanställning. Motsvarande reservationer, som anförts om läkarna, gäller även här.

Tab. D. Svenska tandläkare samt vissa utländska tandläkare¹ den 31/12 år 1959 fördelade efter kön, ålder, yrkesverksamhet m. m. *Dental surgeons according to sex, age and activity*

	Ålder, år <i>Age, years</i>													Sum- ma	Därav	
	—24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	65/69	70/74	75/79	80—	Total	Män M	Kv. F
Vid folktandvården <i>In public dental care....</i>	28	322	163	197	113	101	152	122	59	10	2	—	—	1 269	716	553
Övriga yrkesverksamma <i>Other active</i>	16	389	470	560	340	364	559	340	159	105	54	10	10	3 376	2 754	622
Ej yrkesverksamma män <i>Inactive, male</i>	—	—	—	—	2	—	7	7	10	15	17	9	10	77	77	—
Ej yrkesverksamma kvin- nor <i>Inactive, female</i>	—	—	—	1	3	8	14	11	14	18	14	13	6	102	—	102
Summa <i>Total</i>	44	711	633	758	458	473	732	480	242	148	87	32	26	4 824	3 547	1 277
Därav Män <i>Male</i>	30	535	478	531	313	345	559	373	176	106	68	16	17	3 547	3 547	—
Kvinnor <i>Female</i>	14	176	155	227	145	128	173	107	66	42	19	16	9	1 277	—	1 277

¹ Tandläkare med utländsk tandläkarexamen, vilka av medicinalstyrelsen medgivits tillstånd att utöva tandläkarkonsten inom folktandvården enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1953 (148 st.).

Tab. E. Sjuksköterskekåren 1930—1959 *Nurses*

År <i>Year</i>	Elev- platser den 31/12 <i>Posts for stu- dents</i>	In- tagna elever <i>Admit- ted to study course</i>	Tillskott <i>Addition through</i>		Avgångna på grund av <i>Retired because of</i>			Antal aktiva sjuk- sköt. med svensk le- gitimation den 31/12		Ut- ländska sjuk- sköterskor i landet den 31/12 (upp- skattning) ⁴
			Ny- utbil- dade ¹	Åter- inträdda m. fl. ²	gifter- mål m. m. ³	pen- sion <i>pen- sion</i>	döden <i>death</i>	Hela antalet <i>Total</i>	Därav sjuksköt.- barn- morskor ⁵	
1930	706	640	556	10	107	60	26	7 077	..	..
1935	654	639	598	6	165	120	24	8 338	..	..
1936	654	603	561	1	167	83	29	8 621	..	..
1937	706	719	532	3	211	139	23	8 783	..	..
1938	751	798	567	5	595	133	68	8 559	..	..
1939	842	887	566	15	388	117	24	8 611	..	..
1940	1 024	995	609	27	219	141	40	8 847	..	..
1941	1 028	1 013	664	36	260	142	25	9 120	..	..
1942	1 028	1 020	813	23	307	153	21	9 475	..	..
1943	1 028	1 018	823	32	397	166	31	9 736	..	..
1944	1 063	1 031	879	23	423	175	35	10 005	..	..
1945	1 172	1 085	889	62	413	213	37	10 293	..	..
1946	1 182	1 061	888	208	545	176	44	10 624	..	..
1947	1 167	1 052	927	99	528	182	19	10 921	110	250
1948	1 192	1 132	1 031	111	508	174	18	11 363	140	300
1949	1 260	1 249	958	154	384	197	25	11 869	170	314
1950	1 387	1 382	964	132	347	102	15	12 501	211	314
1951	1 524	1 496	960	115	346	83	19	13 128	257	322
1952	1 549	1 544	1 097	207	282	97	25	14 028	313	305
1953	1 569	1 581	1 243	201	539	81	27	14 825	354	370
1954	1 611	1 596	1 310	227	574	110	18	15 660	410	200
1955	1 593	1 600	1 367	197	376	115	29	16 704	430	160
1956	1 591	1 624	1 499	193	322	154	26	17 894	450	168
1957	1 599	1 618	1 454	502	562	158	31	19 099	525	150
1958	1 611	1 657	1 427	474	739	181	32	20 045	603	168
1959	1 669	1 734	1 476	361	771	192	34	20 885	668	154

¹ Examination. ² Reinstatement. ³ Marriage. ⁴ Active nurses (Swedish licence). ⁵ Thereof nurse-midwives. ⁶ Foreign. ⁷ Korrigerat tal.

Såsom framgår av tab. D är antalet tandläkare för närvarande exceptionellt stort i åldersgruppen 50—54 år, vilket beror på att förhållandevis stora årskullar utexaminerades i slutet av 1920-talet och början av 1930-talet.

Observeras bör, att i tab. D endast fast anställda inom folktandvården kunnat särskiljas. Hela antalet där verk samma är sålunda större. Tandvårdsinspektörerna och tjänsteinnehavarna inom distrikts- och centralpoliklinikerna har här inbegripits. Däremot ingår icke tandläkare i kommunal tandvård utanför den statsunderstödda folktandvården. Dessa liksom övriga tandläkare med annan angiven tjänst ingår i gruppen »övriga yrkesverksamma», där de privatpraktiserande tandläkarna dominerar.

Sjuksköterskorna. Antalet i riket yrkesverksamma sjuksköterskor med svensk examen var 20 885 vid slutet av år 1959. Härtill kom utländska sjuksköterskor till ett antal, som beräknas till 154. Hela kåren skulle alltså uppgått till 21 039 personer. Av dessa var 668 tillika barnmorskor och har i tab. A här ovan räknats endast som sådana.

Kårens nettotillväxt mellan 1958 och 1959 var 840, vad angår sjuksköterskor med svensk examen. Antalet 1959 utexaminerade sjuksköterskor var 1 476. Se i övrigt tab. E.

Sjuksköterskorna skall varje år senast den 15 september i en årlig anmälan till medicinalstyrelsens sjuksköterskeregister insända uppgifter om anställning och olika förhållanden, som inverkat på deras tjänstgöringsmöjlighet, bl. a. om yrkesaktivitet under det senast förflutna verksamhetsåret (antal arbetsmånader exklusive semester och annan tjänstledighet). Uppgiftsskyldigheten upphör från och med det år, under vilket vederbörande blir 66 år.

Sjuksköterskeregistret upptog hösten 1959 28 750 personer under 66 års ålder. Av de uppgifter, som lämnats angående yrkesaktivitet framgår, att av sjuksköterskor i aktiv ålder — d. v. s. i stort sett under 60 år — hade ungefär hälften (49 %) arbetat heltid under mer än 9 månader av det redovisade verksamhetsåret, medan ungefär en fjärdedel (26 %) icke hade utövat någon yrkesverksamhet alls. Av de gifta sjuksköterskorna (därav ungefär hälften med barn under sju år) hade 39 % icke arbetat under året, 32 % hade arbetat antingen på deltid eller endast en del av året (9 månader eller mindre).

Om det antages, att en tjänst kan stå obesatt en halv månad varje år, skulle 11½ arbetade månader motsvara ett helt arbetsår. Räknar man om de ovan redovisade 28 750 sjuksköterskornas arbetsinsats efter denna norm, finner man, att de motsvarade 15 361 hela arbetsår. Detta innebär, att en sjuksköterska under år 1959 i genomsnitt arbetat 53 % av en så definierad helårsinsats. För olika åldrar och civilstånd ställde sig motsvarande procentsats sålunda:

Ålder, år
Age, years

Hela arbetsår utförda under 1959 av 100 sjuksköterskor i angiven ålder
Work of 100 nurses of specified age reduced to full-time efforts (1959)

	Ogifta Unmarried	Övriga Others
22—24	80	67
25—29	85	48
30—34	84	33
35—39	87	32
40—44	88	37
45—49	88	41
50—54	88	41
55—59	86	39
60—65	38	8

Vissa sjuksköterskebefattningar och vakanser på dessa redovisas i tab. 3. Se även kap. 3.1.2 och 3.2.2.3.

Barnmorskorna. Totala antalet legitimerade barnmorskor under 66 år uppgick till 2 513. Av de 1 800 yrkesverk-

samma inom landet tjänstgjorde 590 på kvinnokliniker och förlossningshem, 440 i distriktsvård (jänte 56 distriktssköterskebarnmorskor), 43 såsom heltidsanställda å mödravårdscentraler och 30 i undervisning och administration, 110 innehade sjukskötersketjänster, 520 tjänstgjorde såsom tillfälliga vikarier på barnmorske- och sjukskötersketjänster och 10 kompletterade för sjuksköterskeutbildning. 858 barnmorskor, varav 668 aktiva, var även utbildade sjuksköterskor.

Under året utexaminerades 95 barnmorskor. Beträffande barnmorsketjänster och vakanser på dessa hänvisas till tab. 3. Se även Kap. 3.1.3 och 3.2.2.3.

Sjukgymnasterna. Medicinalstyrelsens sjukgymnastregister upptog vid årsskiftet — inräknat de icke yrkesverksamma — 2 719 kvinnliga legitimerade sjukgymnaster, varav 1 523 yrkesverksamma, och 208 manliga, varav 163 yrkesverksamma. Jämför också tab. 1 i tabellavdelningen.

Material till kap. 2.

Medicinalstyrelsens register: Läkare, tandläkare, sjuksköterskor, barnmorskor och sjukgymnaster.

Resp. anstalters årsberättelser eller annan årlig redovisning: Apotekare, apotekspersonal, sjukvårdsbiträden och övrig sjukhuspersonal.

KAP. 3

DEN ALLMÄNNA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ORGAN

3.1 Organ för hälsovård och sjukvård utanför sjukhus

3.1.1. Provinsial- och stadsläkarväsendet

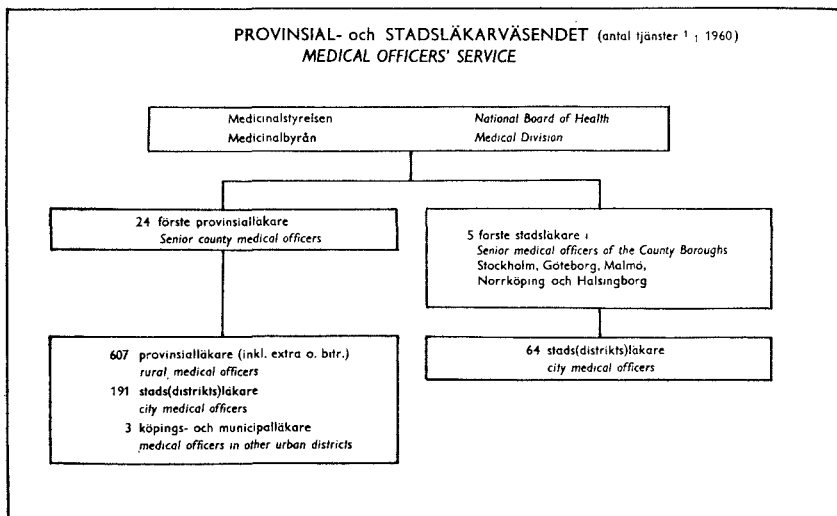
Den 1 januari 1960 fanns 24 förste provinsialläkartjänster, 24 tjänster för biträdande förste provinsialläkare (en i varje län) och 607 inrättade tjänster för provinsialläkare (ordinarie, extra och biträdande) jfr tabell 2. De biträdande provinsialläkarna är en relativt ny institution, tillkommen under år 1956. Antalet inrättade sådana tjänster var fem.

Eftersom varje provinsialläkare (utom de biträdande) har eget distrikt, utgjorde antalet distrikt 602. Av tjänsterna som biträdande förste provinsialläkare innehades 13 av provinsialläkare och

en av f. d. provinsialläkare. Av de 607 provinsialläkarbefattningarna var 117 vakanta med eller utan insatt vikarie (108 i ordinarie, 3 biträdande och 6 i extra distrikt). Antalet provinsialläkare var alltså 490.

Av de 108 vakanserna i ordinarie provinsialläkardistrikt uppehölls 39 av svenska vikarier och 45 av utländska läkare. Resten, eller 24, saknade vikarie och sköttes av provinsialläkaren i angränsande distrikt (s. k. dubbelförordnande).

Inga nya distrikt har tillkommit under år 1959.

PROVINSIAL- OCH STADSLÄKARVÄSENDET *Medical officers' institution*

Stads- och stadsdistriktsläkartjänster-na var 260, varav 37 vakanta. I dessa 260 tjänster ingår 69 i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Häl-singborg, varav i varje stad en 1:e stads-läkartjänst jämförbar med 1:e provin-sialläkartjänst. Köpings- och municipal-läkartjänsterna utgjorde 3, varav en va-kant med vikarie.

3.1.2. Distriktssköterskorna m. fl.

Distriktssköterskornas huvudsakliga verksamhet är förlagd till landsbygden och omfattar dels sjukvård i hemmen, dels hälsovård, nämligen spädbarns- och småbarnsvård, skolhygienisk verksam-het, dispensärarbete och bostadstillsyn.

Distriktsskötersketjänsternas antal vid slutet av år 1959 var 1 746 inkl. 21 första distriktsskötersketjänster. Vakan-serna uppgick till 232, varav 158 helt utan vikarie, 59 med ej kompetent vi-karie och 15 med kompetent vikarie (tab. 3). Antalet distriktssköterskor, inkl. kompetenta vikarier, var alltså 1 529.

Av hembesöken inom hälsovården kom 85 % på barnavård inom den förebyg-gande barnavårdens ram (jfr 3.1.4) och 12 % på dispensärvård (jfr 3.1.8).

I städerna motsvaras distriktssköter-skorna av stadssköterskor, sjuksköter-skor vid barnavårdscentraler, dispensä-rer, skolor m.m. Deras antal år 1959 är icke känt, men antalet tjänster i slutet av år 1957 beräknades till c:a 1 150.

3.1.3. Distriktsbarnmorskorna

Den öppna förlossningsvården och den förebyggande mödravården ombe-sörjes i första hand av distriktsbarn-morskor. Ett fåtal privatpraktiserande barnmorskor finnes allttjämt. Distrikts-barnmorskorna anlitas dessutom i före-

Tab. F. Distriktssköterskornas verksamhet

<i>Activity of Public Health Nurses in rural districts</i>				
År	Antal	Hembesök per	Biträtt vid	
Year		distrikts-distriktsköterska	distrikts-distriktsköterska	
		<i>Home visits per</i>	<i>sköterska</i>	<i>läkarmot-</i>
	<i>No. of</i>	<i>nurse</i>	<i>I sjuk-</i>	<i>tagnings i häl-</i>
	<i>nurses</i>		<i>vård</i>	<i>sovård. Ggr</i>
		<i>Nursing</i>	<i>Health</i>	<i>per sköterska</i>
			<i>care</i>	<i>Assisted Doc-</i>
				<i>tor in Health</i>
				<i>work. Times</i>
				<i>per nurse</i>
1947	1 183	548	466	..
1950	1 264	699	468	43
1951	1 324	740	444	41
1952	1 377	776	432	40
1953	1 424	791	407	48
1954	1 456	801	395	37
1955	1 502	799	374	35
1956	1 529	838	359	32
1957	1 552	874	342	34
1958	1 563	844	328	32
1959	1 566	824	317	31

¹⁾ Inkl. vikarier (med eller utan kompetens); exkl. 1:a distriktssköterskor.

byggande barnavård och hemsjukvård.

Antalet tjänster för distriktsbarnmor-skor den 1 januari 1960 var 494 ute-slutande barnmorsketjänster, vartill kom 56 tjänster, som kombinerats med distriktsskötersketjänst (tab. 3). Av de förra var 15 vakanta med insatt vikarie och 39 utan vikarie. Antalet hemförloss-ningar, varvid barnmorska biträtt, ut-gjorde ca 900 (tab. 20), hembesök för förvård ca 77 500, för eftervård ca 19 300, för barnavård ca 1 800 och för sjukvård ca 5 300. Distriktsbarnmorskor-na har biträtt vid ca 26 300 besök vid läkarmottagningar i förebyggande möd-ravård. De kan även åläggas tjänstgöring i sluten vård. Ca 7 700 förlossningar har där handhåfts av dem.

3.1.4. Den förebyggande mödra- och barnavården

Den förebyggande mödra- och barna-vården är en organisation för kostnads-fri hälsokontroll av blivande och ny-blivna mödrar och av barn i förskole-åldern. Verksamheten består i första

rummet av mottagningar hos läkare, barnmorskor och sjuksköterskor samt av besök i hemmet. Mödragymnastik meddelas, likaså råd angående födelsekontroll. Mödrarna erhåller alla de läkemedel, som erfordras för behandling av graviditetskomplikationer och både mödrar och barn erhåller behövliga skyddsläkemedel såsom vitamin- och järnpreparat o. s. v. Även resorna till mottagningarna är kostnadsfria. Organisationen omfattar hela landet.

Uppgifter om antalet mödra- och barnnavårdscentraler och -stationer, övervakade mödrar och barn samt om kostnaden för verksamheten lämnas i tab. 4. Det framgår att verksamheten omfattat 86 031 barnaföderskor eller 82 % av samtliga. Antalet övervakade spädbarn var 101 645 eller 97 % av samtliga levande födda.

3.1.5. Den abortförebyggande verksamheten

avser enligt av medicinalstyrelsen fastställd normalinstruktion »att på ett personligt sätt taga sig an kvinna, som råkat i ett icke önskat havandeskap och härav drivits till abortönskan, hjälpa henne igenom svårigheterna och förmå henne att föda barnet. Om indikation för legal abort kan anses föreligga och kvinnan vidhåller sin önskan om abort, skall hon förhjälpas därtill». För denna verksamhet utgår statsbidrag enligt kungl. kungörelse den 21 december 1945 (SFS 1945: 863) till landsting eller stad utom landsting på villkor bl. a. att verksamheten ingår i av medicinalstyrelsen godkänd plan, att den utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, till vilka skall vara knutna legitimerade läkare och kvinnliga kuratorer, och att avgift icke uttages för meddelande av råd eller i samband därmed utfärdat intyg. Dessutom ger en del

av byråerna råd i andra sexualfrågor, bl. a. rörande preventivmedel.

Uthyggnaden av den abortförebyggande verksamheten sker för närvarande icke i någon större utsträckning i avvaktan på slutbehandlingen av förslag till omorganisation, som framlagts av 1955 års familjerådgivningskommitté.

Vid slutet av år 1959 fanns 17 rådgivningsbyråer, nämligen en i vardera Stockholms stad, Stockholms län (Solna), Uppsala län (Uppsala), två i Östergötlands län (Linköping och Motala), en i Gotlands län (Visby), Malmö stad, Helsingborgs stad, Malmöhus län (Lund), Göteborgs stad, Värmlands län (Karlstad), Västmanlands län (Västerås), Kopparbergs län (Falun), Gävle stad gemensamt med Gävleborgs län (Gävle), Gävleborgs län i övrigt (Hudiksvall) samt två i Västernorrlands län (Sundsvall och Örnsköldsvik). Till verksamheten var enligt årsberättelserna sammanlagt knutna 21 läkare, konsulter oräknade, och 38 kuratorer, varav 18 heltidsanställda. Antalet under året nyinskrivna kvinnor var 4 632. För dem som med byråernas bistånd ansökt om legal abort beviljades sådan i 1 690 fall. (Hela antalet aborter enligt lagen om avbrytande av havandeskap redovisas i kap. 4.7.1.)

Statens kostnader uppgick budgetåret 1958/59 till 307 276 kr inräknat medel till kvinnor, som av kurator ansetts ha ett omedelbart behov av hjälp (117 561 kr) samt ersättning till laboratorier för fastställande av graviditetsreaktion (33 160 kr).

3.1.6. Smittkoppsvaccination och polioympning

Under år 1959 vaccinerades 102 200 barn under 15 år mot smittkoppor. Ca 65 000 av dem var under fem år.

Under år 1959 har de fortsatta polio-ympningarna i offentlig regi omfattat 840 000 personer. Bidrag av statsmedel har lämnats dels till den tredje injektion av poliovaccin åt vissa tidigare ympade, och dels till nyympningar av gravida kvinnor, värnpliktiga och tidigare ej vaccinerade barn födda 1951—54, 1955—57 och 1938-42. Dessutom har, utanför det offentliga ympningsprogrammet, över 150 000 personer vaccinerats enskilt. Sammanlagda antalet ympade inom den offentliga och enskilda sektorn kan beräknas uppgå till inemot 1 miljon år 1959. Detta innebär, att efter de under 1959 genomförda ympningarna c:a 2,15 miljoner av befolkningen, mest skolbarn och förskolebarn, erhållit ett grundläggande ympskydd mot polio. Anslutningen till vaccinationen har varit mycket växlande inom olika delar av landet — i fråga om vuxna sämre än väntat, vilket är så mycket mer att beklaga som polio numera visar tendens att framförallt angripa personer i de arbetsföra åldrarna.

3.1.7. Karantänsväsendet

Jämlikt 3 § karantänskungörelsen den 24 april 1953 (SFS 1953:222) var år 1959 fortfarande följande 9 hamnstäder karantänsstationer, nämligen Stockholm, Kalmar, Malmö, Helsingborg, Göteborg, Gävle, Sundsvall, Umeå och Luleå. Bevis om rättutrotning och om befrielse från rättutrotning fick — förutom av hälsovårdsnämnd i ovannämnda 9 karantänsstationer — utfärdas av hälsovårdsnämnderna i följande 31 av medicinalstyrelsen härför godkända hamnar, nämligen Falkenberg, Halmstad, Hudiksvall, Härnösand, Karlshamn, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Lidköping, Lysekil, Norrköping,

Oskarshamn, Otterbäcken, Amnehärads kommun, Oxelösund, Piteå, Simrishamn, Slite, Smögen, Södertälje, Sölvesborg, Trelleborg, Uddevalla, Varberg, Visby, Västervik, Västerås, Ystad, Åhus, Örn-sköldsvik.

Som tullflygplatser med internationell karaktär fungerade Stockholm-Bromma, Göteborg-Torslanda och Malmö-Bulltofta.

3.1.8. Tuberkulosvården

Dispensärerna. Enligt den år 1937 genomförda dispensärorganisationen är landet indelat i distriktsdispensärer, som i regel förestås av tjänsteläkare. I varje län finns dessutom en eller flera centraldispensärer, som förestås av tuberkulosspecialister och är utrustade med röntgenanläggningar. De största städerna och Älvsborgs län har en något avvikande organisation med mer centraliserad dispensärverksamhet. Vid universiteten finns särskilda studentdispensärer.

Distriktsdispensärerna utför det förberedande fältarbetet, varefter säkra eller misstänkta tuberkulosfall remitteras till centraldispensären för närmare undersökning, bl. a. medelst röntgen (skärmbildsundersökning).

I tab. 5 återges i sammandrag vissa statistiska data ur Svenska Nationalföreningens kvartalsskrift (1960, nr 3) som belyser verksamhetens omfattning under 1959.

Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar. Sedan den 1 oktober 1946 har i medicinalstyrelsens regi en systematisk undersökning av svenska folket medelst skärmbildsfotografering (röntgenfotografering) pågått i syfte att på ett tidigt stadium upptäcka fall av lungtuberkulos och bringa dessa under behandling.

Alla personer, som fyllt 10 år, har rätt att bli undersökta, men även en del barn under denna ålder har medtagits. Vilka län, som besökts, och antalet i dem undersökta civila personer (utom patienter vid mentalsjukhus) framgår av tab. 18.

Verksamhetens totala omfattning framgår av följande uppgifter om antalet undersökta personer. För fullständighetens skull har även den inom försvarsväsendet bedrivna verksamheten här medtagits.

De undersökta militärerna torde i en del fall ha blivit undersökta även i egenskap av civila personer och även en del civila har undersökts mer än en gång.

	Civil allmän- het	Patienter på mental- sjukhus	Militärer
År 1946	22 635	—	25 104
» 1947	277 387	20 856	105 452
» 1948	524 184	—	116 973
» 1949	424 163	—	160 362
» 1950	621 091	—	97 232
» 1951	624 824	—	187 616
» 1952	566 581	—	176 612
» 1953	523 322	—	172 999
» 1954	510 386	—	175 699
» 1955	526 042	—	138 892
» 1956	456 494	—	114 626
» 1957	321 534	—	131 393
» 1958	277 976	—	156 755
» 1959	351 576	—	148 459

Driftkostnaderna för det civila klientelet uppgick kalenderåret 1959 till 1 382 000 kr, varav hälften kommer på statsverkets och hälften på huvudmännens (landstingens och städernas utom landsting) lott. Dessutom bestrider staten ensam kostnaderna för den centrala granskningen m. m. av skärmbilderna. Denna granskning kostade budgetåret 1958/59 467 441 kr. För nyanskaffning av materiel till skärmbildsverksamheten betalade staten 47 592 kr.

Från Svenska Nationalföreningen mot

hjärt- och lungsjukdomar har följande uppgifter erhållits.

Upplysningsarbetet har under 1959 fortsatt som tidigare genom föreläsningar, upplysningsskrifter och filmförevisningar.

Nationalföreningens bidrag till dispenserverksamheten uppgick år 1959 till 198 923 kr. Vid landets central- och studentdispensärer har med bidrag från Nationalföreningen 89 091 personer röntgenundersökts. En ambulerande operationsgrupp har på föreningens bekostnad varit i verksamhet under hela året. Kostnaden härför uppgick till 138 030 kr.

Till vetenskaplig forskning rörande tuberkulos och lungsjukdomar har utbetalats 281 195 kr, till forskning rörande hjärt- och kärlsjukdomar 577 724 kr samt till framställning av BCG-vaccin 31 512 kr. För studier och eftervård har till f. d. sanatoriepatienter utbetalats 553 045 kr.

3.1.9. Vården av könssjuka

Kostnadsfri undersökning och behandling av personer lidande av eller misstänkta för könssjukdom i smittsam skede sker hos vederbörande *tjänsteläkare* och i flertalet städer med över 20 000 invånare på särskilda polikliniker. Under 1959 har sådana polikliniker varit anordnade i Stockholm, Uppsala, Eskilstuna, Norrköping, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Malmö, Lund, Helsingborg, Halmstad, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro, Karlskoga, Västerås, Borlänge, Gävle och Sundsvall. Poliklinikerna i de största städerna förestås av specialutbildade läkare. Vid dessa polikliniker har även ett stort antal personer vårdats, som lidit av könssjukdom i icke smittsam skede, hudsjukdom o. s. v. Om-

fattningen av poliklinikernas verksamhet framgår av nedanstående sammanställning.

Besök i tusental för:		
	Könssjukdom i smittsam skede etc.	Könssjukdom i icke smittsam skede etc.
1945	221	89
1950	135	105
1955	104	100
1956	98	102
1957	87	102
1958	83	103
1959	89	97

Det epidemiologiska bekämpandet av de smittsamma könssjukdomarna bedrivs av sundhetsinspektörerna. Dessa är samtliga förste provinsialläkare, en var för sitt län, samt dessutom förste stads-läkarna i Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, en var för sin stad. I Stockholms stad och län finnes en särskild sundhetsinspektör. Sundhetsinspektörerna ombesörjer efterforskandet av smittkällor och återförandet till läkare av sådana personer, som avbrutit behandlingen, innan denna ansetts slutförd.

Som medhjälpare åt läkarna vid poliklinikerna i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping samt som biträde åt sundhetsinspektörerna i vederbörande stad är ett antal socialkuratorer anställda.

Sundhetsinspektörernas verksamhet framgår av nedanstående uppgifter, som sammansställts ur av dessa till medicinalstyrelsen ingivna rapporter.

Antal personer, som anmälts som misstänkta smittkällor, var 10 741. I 1 330 fall hade anmälan gjorts till hälsovårds- eller polismyndighet. I 2 180 fall kunde de sålunda anmälda styrka smittfrihet, under det att 5 750 misstänkta smittkällor erhöll läkarbehandling (jfr vidare kap. 4.2.2).

Antalet personer, som under år 1959

anmälts på grund av underlåtelse att följa lagens föreskrifter eller för avbrott i behandlingen var 2 281. I 1 204 fall hade anmälan gjorts till hälsovårds- eller polismyndighet.

3.1.10. Den psykiska hälsovården

för vuxna är till största delen anknuten till den sjukvårdande verksamheten. Vid statens mentalsjukhus utövar organ för hjälpverksamhet (se kap. 3.2.3.1) viss rådgivning, huvudsakligen till olika organ inom socialvård och nykterhetsvård. Liknande verksamhet utövas vid städernas polikliniker samt av vissa socialläkare.

Sedan år 1951 finnes i Stockholms stad en familjerådgivningsbyrå med uppgift att behandla äktenskapskonflikter samt att lämna råd och vägledning i familjefrågor i allmänhet. Familjerådgivningsbyråer har därefter inrättats i ytterligare några städer i landet, på de flesta håll under kommunalt och i ett fåtal fall under kyrkligt huvudmannaskap.

Mentalvårdsbyrån i Stockholm har till huvudsaklig uppgift att bedriva abortförebyggande verksamhet. Rådgivning i mentalhygieniska frågor ingår dock även i byråns verksamhet.

Av vissa organisationer bedrivs olika slag av mentalhygienisk verksamhet. Svenska föreningen för psykisk hälsovård understöder sålunda rådgivningsbyråer i familjefrågor i Södertälje och Östersund. I Stockholm bedriver S:t Lukasstiftelsen en rådgivningsbyrå med mentalhygieniskt inriktad verksamhet.

Den psykiska barn- och ungdomsvården (PBU) bedrivs vid de barn- och ungdomspsykiatriska kliniker och centraler, som en del landsting och städer inrättat. Verksamheten, som står under medicinalstyrelsens tillsyn, omfattar 25

centraler med 22 filialer, 14 av centralerna är anslutna till barn- och ungdomspsykiatriska kliniker eller motsvarande.

Inom den psykiska barna- och ungdomsvården fanns vid början av år 1960 58 läkartjänster, 3 psykologtjänster, 59 biträdande psykologtjänster (40 med i huvudsak diagnostiska uppgifter och 19 med i huvudsak terapeutiska uppgifter), 54 barnpsykiatriska kuratorer och 20 pedagogassistenttjänster.

3.1.11. Epileptikervården

Av landets ca 50 000 epilepsisjuka behandlas mer än 95 % i öppen vård. Detta sker hos privatpraktiserande läkare och tjänsteläkare samt vid medicinska, pediatrika och neurologiska polikliniker men även vid läkarmottagning för öppen vård vid landets båda epilepsisjukhus belägna vid Vilhelmsro, Jönköping, respektive Stora Sköndal utanför Stockholm.

Personer som arbetar inom den öppna epileptikervården skall bland annat verka för att de epilepsisjuka i största möjliga utsträckning beredes möjlighet

att kvarstanna i sin vanliga miljö. Detta möjliggöres framför allt genom ett rätt utnyttjande av moderna antiepileptika. Dessutom krävs emellertid en förståelsefull inställning hos de myndigheter och organisationer, som har att ta ställning till de epilepsisjukas utbildnings- och anställningsproblem. Här kan nämnas skolöverstyrelsens handledning »Skolhygien» av år 1947, i vilken rekommenderas att det epilepsisjuka barnet så långt som möjligt bör få deltaga i vanlig skolorundervisning.

Riksföreningen för svensk epileptikervård, som bildades 1954, har till uppgift att verka för ökad förståelse för de epilepsisjukas problem. I samarbete med British League Against Epilepsy har föreningen utgivit ett identitetsmärke och ett identitetskort att bäras av de epilepsisjuka.

3.1.12. Folk tandvården

Författningarna angående folk tandvården trädde i kraft från och med år 1939.

Antalet distriktstandpolikliniker har

Tab. G. Antal inom folk tandvården behandlade åren 1940—1959 *Public dental care*

År Year	Antal vid distriktstandpoliklinikerna behandlade <i>Persons treated</i>				År Year	Antal vid distriktstandpoliklinikerna behandlade <i>Persons treated</i>			
	barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>			barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>	
	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>		full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>	full- ständigt <i>complete treatment</i>	partiellt <i>partial treatment</i>
1940	23 121	3 073	8 909	9 346	1950	281 702	66 042	85 404	143 147
1941	48 414	5 177	15 869	21 970	1951	327 151	76 460	93 044	166 623
1942	77 548	9 076	24 038	38 465	1952	378 359	63 065	111 898	197 871
1943	96 511	11 159	31 015	48 913	1953	436 732	63 151	130 596	231 592
1944	135 339	14 963	41 418	64 643	1954	506 506	59 871	150 591	236 522
1945	162 317	18 862	42 916	78 131	1955	608 920	60 487	166 850	235 642
1946	184 424	24 844	63 044	96 049	1956	638 146	69 761	178 424	257 747
1947	205 065	30 344	70 100	102 899	1957	658 858	64 346	183 742	273 556
1948	258 061	50 440	82 603	130 131	1958	685 411	61 201	192 334	262 397
1949	268 198	60 257	81 894	138 767	1959	713 137	54 353	208 305	268 660

sedan dess och intill slutet av år 1959 stigit till 713 (tab. 7). Antalet ett år tidigare var 683. Vid 29 polikliniker var emellertid verksamheten tillfälligt nedlagd.

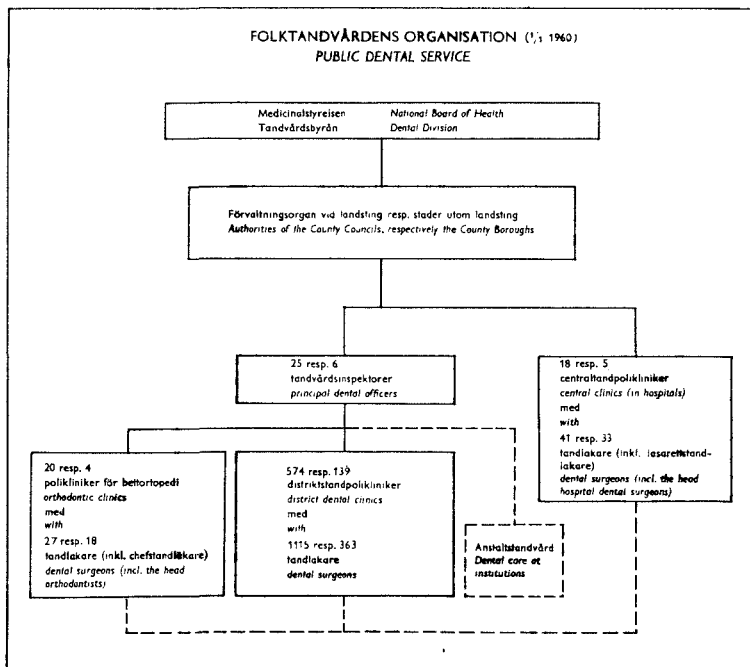
Verksamheten har fortsatt att öka i omfattning, vilket framgår av tab. G.

Av de sammanlagt 767 490 barn, som redovisas i tab. G, hade 744 189 behandlats i organiserad barntandvård (d. v. s. vid systematisk behandling av vissa grupper, såsom årsklasser, skolklasser eller anstalter) och undergått fullständig behandling. På grundval av uppgifterna i tab. 7 kan beräknas, att i genomsnitt 62 % av distriktstandpoliklinikernas arbetstid ägnades den organiserade barn-tandvården.

Uppgifterna om antalet tandläkare i tab. 7 avser anställda personer — icke

tjänster. Utöver tabellens uppgifter om 1 597 sådana tandläkare (motsvarande 32 % av samtliga i riket verksamma tandläkare) kan nämnas, att 246 vakan-ta tjänster för tandläkare inom folktand-vården fanns vid årsskiftet 1959/60.

Driftkostnaderna för folktandvården (central- och distriktstandpolikliniker) uppgick år 1959 till i runt tal 97 937 000 kr, som framgår av tab. 8. Av detta be-lopp bestreds 11 % med statsmedel, 33 % med avgifter (från kommuner och patienter) och 56 % med tillskott från huvudmännen (landstingen och städer-na utom landsting). I beloppen ingår icke utgifter för lokaler, städning, vär-me och lyse, vilka bestrides av huvud-männen, kommunerna eller båda till-sammans.

3.2 Anstalter för i huvudsak sluten sjukvård

3.2.1. Översikt av anstalter, vårdplatser m. m.

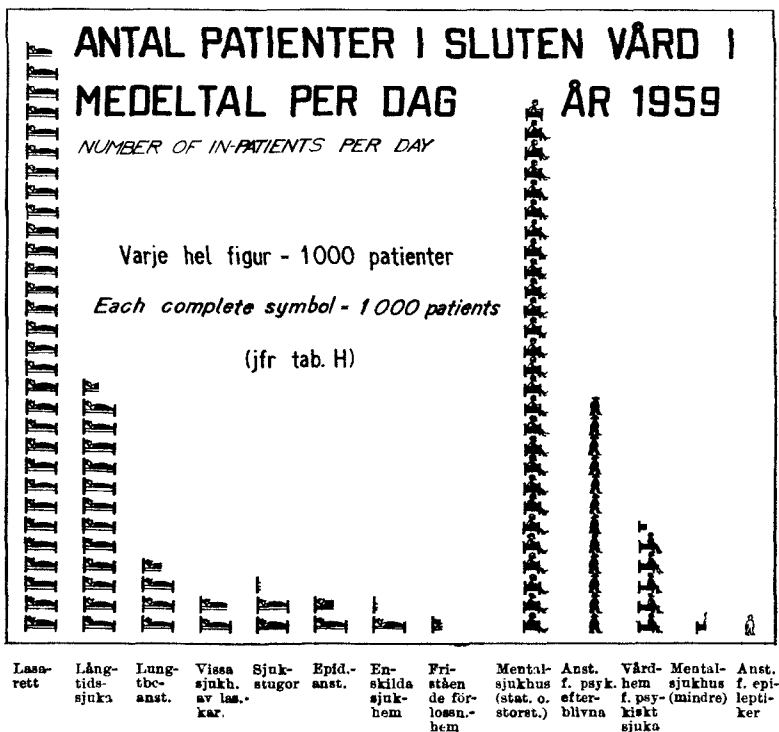
För förklaring av begreppen öppen sjukvård, sluten sjukvård och sjukvårdsanstalt hänvisas till kap. 1.1.

De anstalter, vilkas verksamhet behandlas i detta avsnitt, är inrättade i första hand för sluten sjukvård, men även öppen vård kan vara ansluten till dem.

Ifrågavarande öppna vård förekommer huvudsakligen vid lasarett, barnsjukhus, vanförearstalter och sjukstugor. Till de statliga mentalsjukhusen är an-

knuten öppen vård i form av s. k. hjälpverksamhet.

Tabellsystemet för detta kapitel är upplagt så, att man i tabellerna H och I i texten på närmast följande sidor finner översikter av rikets hela sjukvårdsorganisation. I dessa tabeller anges inom parentes i förspalten nummer och littera, som i sin tur leder till de delar av tab. 11 och 25, där detaljer om de särskilda sjukvårdsanstalterna redovisas. Ytterligare andra översikter finner man i tab. 9 och 10. De avser endast kroppssjukvården. I tab. 11 och 25 förekommer, att en anstalts platsantal icke utsatts (markerat

Tab. H. Sammandrag rörande den slutna sjukvården i riket år 1959 (delvis konstruerade tal)
Survey of Swedish hospitals

Anstalter <i>Hospitals</i>	Antal an- stalter ^{31/12} 1959 <i>No. of hos- pitals</i>	Antal vård- platser ^{31/12} 1959 <i>Beds</i>	Antal intagna under år 1959 <i>Ad- mis- sions</i>	Antal vård- dagar under år 1959 <i>Bed-days</i>	Vårdade i medeltal per dag under år 1959 <i>No. of patients per day (mean)</i>
Lasarett (tab. 11 A) <i>General hospitals</i>	106	37 696	801 416	10 908 291	29 886
Vissa andra sjukhus av lasarettsskara (tab. 11 B) <i>Hospital type establishments</i>	15	2 192	25 268	667 837	1 830
Sjukstugor (tab. 11 C) <i>Cottage hospitals</i>	73	2 553	43 376	774 163	2 121
Enskilda sjukhem (tab. 11 D) <i>Private hospitals</i>	48	1 396	13 210	421 017	1 153
Epidemivårdanstalter (tab. 11 E) <i>Epidemic hospitals</i>	31	3 016	36 589	570 847	1 564
Anstalter för lungtuberkulos m.m. (tab. 11 F) <i>Hospitals and cottage hospitals for TB of the lungs</i>	36	6 003	13 851	1 294 737	3 547
Fristående förlösningssanstalter (tab. 11 G) <i>Independent maternity hospitals and homes</i>	23	435	13 400	108 003	296
Sjukhem för långvarigt kroppssjuka (tab. 11 H) <i>Homes for the chronic sick</i>	256	13 508	17 507	4 568 858	12 517
Summa kroppssjukvård Total, somatic diseases	588	66 799	964 617	19 313 753	52 914
Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka ¹ (tab. 25 A) <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	22	20 703	15 961	7 864 126	21 546
Storstädernas mentalsjukhus (tab. 25 A) <i>Mental hospi- tals of the three largest cities</i>	7	5 475	6 913	1 890 686	5 180
Övriga kommunala och enskilda mentalsjukhus (tab. 25 B) <i>Small mental hospitals</i>	14	560	493	201 649	552
Sjukhem för lättköpta psykiskt sjuka (tab. 25 C) <i>Nur- sing homes for mentally diseased</i>	127	5 869	3 336	2 004 221	5 491
Anstalter för psykopatiska och nervösa barn (tab. 25 D) <i>Schools for psychopathic and nervous children</i>	5	149	182	40 866	112
Summa vård av psykiskt sjuka Total, mental diseases	175	32 756	26 885	12 001 548	32 881
Statens mentalsjukhus för psykiskt efterblivna ² (tab. 25 A) <i>State mental hospitals for mentally deficient</i> ..	5	2 104	247	771 204	2 113
Övriga anstalter för psykiskt efterblivna (tab. 25 E) <i>Other establishments for mentally deficient</i>	146	10 708	1 717	3 665 963	10 044
Summa vård av psykiskt efterblivna Total, mental deficiency	151	12 812	1 964	4 437 167	12 157
Anstalter för epileptiker (tab. 25 G) <i>Etabl. for epileptics</i>	12	994	273	343 294	941
Hela den slutna sjukvården 1959 All hospitals	926	113 361	993 739	36 095 762	98 893
” ” ” ” 1958	928	111 904	977 249	35 805 248	98 096
” ” ” ” 1957	946	109 389	957 251	35 863 938	98 257
” ” ” ” 1950	1 000	99 602	850 517	..	..
” ” ” ” 1947	1 031	94 913	740 495	..	..

¹ Exkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Källshagens avdelning för psy-
kiskt efterblivna.

med ett streck), och detta betyder då,
att anstalten visserligen varit i gång un-
der året men var nedlagd den 31/12.
Vidare förekommer, att uppgifter om in-

tagna eller vård dagar saknas för enstaka
anstalter (markerat med punkter). I
texttabellerna finns detta oaktat inga
luckor, emedan kompletterande tal i

Tab. I. Anstalter och vårdplatser för slutna sjukvård den 31/12 1959 fördelade efter huvudmannakategori *Hospitals and beds according to type of hospital and responsible authority*

	Huvudman (jfr sida XI) Responsible authority (cf. page XI)						
	Staten (S) <i>The State</i>	Lands- ting (L) <i>County councils</i>	Städer utom lands- ting (U) <i>County boroughs</i>	Övriga kom., kom- munal- förbund (K, Kf) <i>Local authori- ties</i>	Vissa fonder, stiftel- ser o. dyl. (F) <i>Funds etc.</i>	Privata före- tag (P) <i>Private</i>	Summa <i>Total</i>
Antal anstalter för: <i>Hospitals for:</i>							
Kroppssjukvård <i>Somatic diseases</i>	8	395 ¹ / ₂	39 ¹ / ₂	59 ¹ / ₂	17	62 ¹ / ₂	588
Mentalsjukvård <i>Mental</i> "	22	68	19	10	2	54	175
Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental de- ficiency</i>	8	84 ¹ / ₂	11 ¹ / ₂	—	—	44	151
Vård av epileptiker <i>Epilepsy</i>	1	1	—	—	2	8	12
Hela den slutna sjukvården <i>Total</i>	39	554	73	70 ¹ / ₂	21	163 ¹ / ₂	926
Antal vårdplatser <i>Beds</i>							
Lasarett, sjukstugor m. fl. (Tab. 11 A, C, D) <i>General hospitals etc.</i>	3 352	28 199	8 733	7	—	1 354	41 645
Vissa andra sjukhus av lasaretskaraktär (Tab. 11 B) <i>Hospital type establishments</i>	681	—	349	—	1 162	—	2 192
Epidemivårdanstalter (Tab. 11 E) <i>Epidemic hospitals</i>	—	1 865	1 151	—	—	—	3 016
Anstalter för lungtb m. m. (Tab. 11 F) <i>Hospitals and cottage hospitals for TB of the lungs</i>	—	4 673	1 076	—	254	—	6 003
Fristående förlossningsanstalter (Tab. 11 G) <i>Independent maternity hospitals and homes</i>	—	151	129	6	144	5	435
Sjukhem för långvarigt kroppssjuka (Tab. 11 H) <i>Nursing homes for the chronic sick</i>	—	6 852	4 738	1 120	317	481	13 508
Summa kroppssjukvård <i>Total somatic care</i>	4 033	41 740	16 176	1 133	1 877	1 840	66 799
Mentalsjukhus (Tab. 25 A, B) ¹ <i>Mental hos- pitals</i>	20 703	—	5 666	339	—	30	26 738
Sjukhem för psykiskt sjuka m. fl. (Tab. 25 C, D) <i>Nursing homes for mentally diseased</i>	—	4 365	516	—	54	1 083	6 018
Summa vård av psykiskt sjuka <i>Total, mental diseases</i>	20 703	4 365	6 182	339	54	1 113	32 756
Anstalter för psykiskt efterblivna (Tab. 25 A 1, E) ² <i>Hospitals and establishments for mentally deficient</i>	2 384	7 450	1 030	—	—	1 948	12 812
Anstalter för epileptiker (Tab. 25 G) <i>Estab- lishments for epileptics</i>	220	32	—	—	337	405	994
Hela den slutna sjukvården 1959 <i>Total</i>	27 340	53 587	23 388	1 472	2 268	5 306	113 361
" " " " 1958 "	27 828	51 938	22 958	1 395	2 526	5 259	111 904
Procentuell fördelning av vård- platserna 1959 <i>Beds, per cent</i>							
Kroppssjukvård <i>Somatic diseases</i>	6,0	62,5	24,2	1,7	2,8	2,8	100,0
Mentalsjukvård <i>Mental</i> "	63,2	13,3	18,9	1,0	0,2	3,4	100,0
Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental de- ficiency</i>	18,6	58,2	8,0	—	—	15,2	100,0
Vård av epileptiker <i>Epilepsy</i>	22,1	3,2	—	—	33,9	40,8	100,0
Hela den slutna sjukvården <i>Total</i>	34,1	47,3	20,6	1,3	2,0	4,7	100,0

¹ Exkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Källshagens avdelning för psy-
kiskt efterblivna.

förekommande fall beräknats och intagits i de redovisade summorna. Metoden för kompletteringen har t. ex. för tab. H varit, att man utgått från vårdplatsantalet, som alltid är känt, och multiplicerat detta med en kvot angivande antalet intagna respektive vård dagar per vårdplats.

I tab. 11 och 25 upptages icke uppgifter om anstalternas ekonomi och personal. (Jämför dock tab. 24 beträffande de stora mentalsjukhusen.) Vad angår lasarett och epidemisjukhus har dessa förhållanden ingående redovisats på de särskilda tabellblad, vilka omtalats i missivskrivelsen i bokens början. För de statliga mentalsjukhusen har en stencilerad detaljredogörelse upprättats. Sammanfattande uppgifter om ekonomi och personal för *grupper* av anstalter återfinns dock liksom tidigare i detta kapitel.

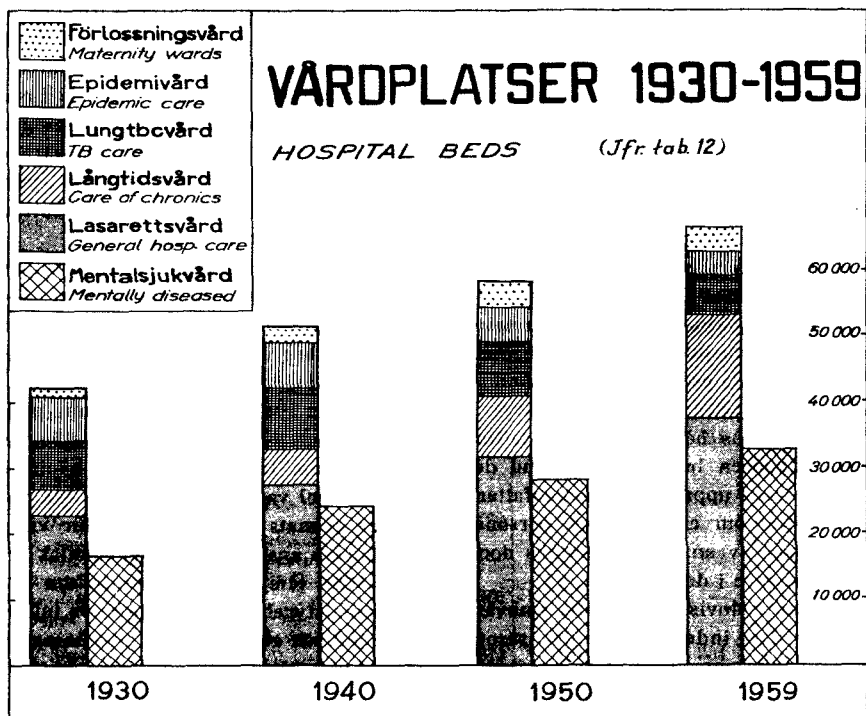
Man kan redovisa den slutna sjukvården efter flera indelningsgrunder, såsom efter *anstalternas typ* (lasarett, sanatorium o. s. v.), *vårdformen* (allmän kroppssjukvård, tuberkulosvård o. s. v.) eller *huvudmannakategori*. I denna publikation har anstaltstypen valts som huvudsaklig indelningsgrund, beroende på att materialet (årsberättelser) avlämnas anstaltsvis och att anstalterna såsom utgörande driftenheter är av särskilt intresse, men övriga nämnda indelningsgrunder förekommer också (tab. I, J, 9 och 12).

Tab. 9 ger en föreställning om hur inom kroppssjukvården anstaltstyper och vårdformer är kombinerade. Ehuru tuberkulosvård huvudsakligen bedrivs på de särskilda tuberkulossvårdsanstalterna, förekommer sådan vård även vid lasarett. Epidemivård och vård av långvarigt kroppssjuka bedrivs även vid till lasarett anslutna avdelningar, liksom omvänt sjukhem för långvarigt kroppssjuka utnyttjas för lasarettsvård o. s. v.

Emellertid kan epidemivård och vård av långvarigt kroppssjuka juridiskt-administrativt sett icke bedrivs vid lasarett, varför nu nämnda avdelningar egentligen icke är delar av ifrågavarande lasarett utan särskilda anstalter, som av praktiska skäl drives i kombination med lasarett (jfr nedan).

Av tab. H framgår, att det i slutet av år 1959 fanns 926 sjukvårdsanstalter. Talet är i någon mån beroende på, hur man uppfattar begreppet anstalt. En mera ingående redogörelse härför har lämnats i årgångarna 1947 och 1948 av denna publikation och vissa upplysningar lämnas också i kap. 1. Här skall blott nämnas, att en regel varit, att som särskilda anstalter räknats endast sådana, för vilka från andra anstalter skild ekonomisk redovisning lämnats i årsberättelsen till medicinalstyrelsen. Eftersom vissa tuberkulossvård etc. drivs som avdelning av eller i kombination med annan anstalt, kan till antalet av anstalter för lungtuberkulos, epidemivård och vård av långvarigt kroppssjuka enligt tab. 11, läggas ytterligare en och annan, som redovisats samman med något lasarett eller sjukstuga. De i praktiken viktigaste fallen nämnes i förspalten till tab. 11 (t. ex. Norrköpings epidemisjukhus i tab. 11 E) och de övriga framgår av noter till samma tabell. Av tab. H framgår vidare, att 588 anstalter bedrev kroppssjukvård och 338 vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker. Av tab. 9 finner man dock, att psykiatrisk vård meddelas också på lasarett, och vilka dessa lasarett är, framgår i sin tur av tab. 10.

Hela antalet dagligen vårdade patienter på alla slag av anstalter var 98 893 motsvarande 1,3 % av hela folkmängden, därav 0,7 % på kroppssjukhus och 0,4 %

på anstalter för psykiskt sjuka. Detta betyder, att var 76:e svensk en genomsnittsdag under året var intagen som patient på något av rikets sjukhus. Var 141:a låg på kroppssjukhus och var 227:e på anstalt för mentalsjukvård.

Antalet intagningar vid sjukvårdsanstalterna under året var i sin helhet 993 739, vilket gör 1 på 8 invånare. Detta är icke att tyda strikt så, att var 8:e svensk någon gång under året varit intagen på sjukhus, eftersom åtskilliga patienter varit intagna mer än en gång. Särskilt gäller, att många av dem som intagits på sjukhem för långvarigt kroppssjuka eller sjukhem för psykiskt sjuka överförts dit från annan anstalt.

Rangordningen mellan anstaltstyperna

med avseende på antalet i genomsnitt inneliggande per dag åskådliggöres ytterligare av diagrammet på sid. 26.

I tab. I visas, hur anstalterna fördelar sig efter huvudmannakategorier.

I tablåns övre del finner man uppgifter om antalet anstalter. I en del fall redovisas brutna tal, t.ex. 395 8/2 av landsting drivna anstalter för kroppssjukvård, och detta sammanhänger med att det finns ett litet antal anstalter, som icke kunnat hänföras till en viss huvudman utan måst delas på två (se t. ex. Gävle lasarett i tab. 11 A). I tab. I har halva anstalten i sådana fall förts till den ena och halva till den andra huvudmannen. I det anförda exemplet betyder uppgiften, att landstingen ensam d

ver 395 anstalter och delar huvudmannaskapet för åtta med annan huvudman.

Det framgår, att landstingen har såväl det största antalet anstalter som de flesta vårdplatserna. Detta sammanhänger med deras dominerande roll inom kroppssjukvården. När det gäller platsantalet inom mentalsjukvården dominerar däremot staten med sina stora mentalsjukhus. Vad angår storleken av anstalterna finner man också, att den statliga kroppssjukvården kännetecknas

av mycket stora anläggningar. Vården av psykiskt efterblivna karakteriseras uppenbarligen av att anstalterna vanligen är små.

I tab. 12 lämnas uppgifter om sjukhusens utveckling sedan år 1920. Indelningsgrunden är vårdformen. Under rubriken lasarettsvård, varmed menas vård av det för lasarett, sjukstugor, barnsjukhus m. m. typiska klientelet, har sålunda icke förts t. ex. lungtuberkulosvård (men väl led-, ben- och körteltuberkulos), ej

Tab. J. Vårdplatsantalets förändringar 1920—1959 enligt tab. 12

Development of number of hospital beds

	Platsantalets förändring i medeltal per år <i>Increase or decrease per year</i>				I procent per år (medeltal) <i>Per cent per year</i>			
	1920- 1930	1930- 1940	1940- 1950	1950- 1959	1920- 1930	1930- 1940	1940- 1950	1950- 1959
Lasarettsvård (exkl. enskilda sjukhem)					%	%	%	%
<i>General hospitals</i>	+ 672	+ 484	+ 477	+ 610	+ 4,8	+ 2,3	+ 1,9	+ 2,0
Förlösningssvård <i>Maternity hosp. and wards</i>	+ 63	+ 145	+ 133	+ 18	+ 10,5	+ 11,8	+ 5,0	- 0,5
Epidemivård <i>Hospitals for epidemic diseases</i>	+ 43	+ 3	- 165	- 170	+ 0,7	± 0,0	- 2,4	- 3,3
Lungtuberkulosvård m. m. <i>TB Hospitals</i>	+ 225	+ 187	- 74	- 281	+ 4,4	+ 2,5	- 0,8	- 3,3
Vård av långvarigt kroppssjuka <i>Homes for the chronic sick</i>	..	+ 143	+ 384	+ 761	..	+ 3,7	+ 7,2	+ 8,3
Vård på enskilda sjukhem <i>Private hospitals</i>	..	- 24	- 40	+ 5	..	- 1,2	- 2,3	+ 0,4
Summa kroppssjukvård <i>Total Hospitals for somatic diseases</i> ..	..	+ 938	+ 715	+ 907	..	+ 2,2	+ 1,4	+ 1,5
Vård på statens o. storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hosp. of the state and the three largest cities</i>	+ 213	+ 619	+ 248	+ 383	+ 1,8	+ 4,4	+ 1,2	+ 1,7
Vård på kommunala o. enskilda d:o <i>Small mental hospitals</i>	..	+ 7	- 33	- 81	..	+ 0,5	- 2,0	- 6,3
Vård på sjukhem för psykiskt sjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	..	..	+ 172	+ 208	..	..	+ 7,5	+ 5,2
Vård av nervösa och psykopatiska barn <i>schools for psychopathic and nervous children</i>	-	-	+ 9	- 7	-	-	+ 7,2	- 3,3
Summa mentalsjukvård <i>Total Hospitals for mentally diseased</i> ..	..	..	+ 396	+ 503	..	..	+ 1,6	+ 1,8
Vård av psykiskt efterblivna <i>Institutions for mental deficiency</i>	..	..	..	+ 155	..	..	..	+ 1,3
Vård av epileptiker <i>Institutions for epilepsy</i>	..	..	..	+ 5	..	..	..	+ 0,5
Total ..	..	..	..	+ 1 570	..	..	..	+ 1,6

¹ I jämförelsen 1950—1959 ingår 270 gynekologplatser i lasarettavården för 1950; jfr även not 3 till tab. 12.

beller epidemivård, vård av långvarigt kroppssjuka och förlossningsvård, även om sådan vård bedrivits vid anstalt kombinerad med lasarett. I de fall, då kvinokliniker finns, har de för gynekologfall avsedda vårdplatserna förts till lasarettsvården (dock ej fullt renodlat för tiden t. o. m. 1950) och de för obstetrik avsedda till förlossningsvård. Platserna vid de statliga s. k. »mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna» och vid Källshagens mentalsjukhus avdelning för psykiskt efterblivna har räknats till vården av psykiskt efterblivna. Ett undantag utgör psykiatriska kliniker vid lasarett, vilka fått kvarstå bland lasarettplatserna och ej tillförts mentalsjukvården. Antalet vårdplatser har under den tidsperiod tabellen omfattar successivt ökat inom såväl kroppssjukvården som mentalsjukvården och ökningen har, såsom framgår av uppgifterna om platser per 10 000 av folkmängden, varit betydligt starkare än folkmängdstillväxten. Antalet vårdplatser för tuberkulos- och epidemivård har under de senaste åren kunnat reduceras eller temporärt disponeras för annan vård. De enskilda sjukhemmens vårdplatsantal har, efter tidigare nedgång, de senaste åren varit tämligen oförändrat. Förändringarna av vårdplatsantalet belyses närmare i ovanstående tablå.

Antalet intagningar steg mycket starkt under perioden 1940—1950, nämligen med i genomsnitt 5,6 % per år vad angår kroppssjukvården och 9,8 % vad angår mentalsjukvården. (För vården av psykiskt efterblivna och epileptiker saknas jämförliga uppgifter före 1950.) Mellan 1950 och 1959 ökades antalet intagningar genomsnittligt per år på anstalter för kroppssjukvård med 1,8 %, för mentalsjukvård med 7,4 % och för psykiskt efterblivna med 3,8 %.

Utvecklingen har, såsom framgår av tab. 12, i stort sett resulterat i en betydande minskning av medelvårdtiden. Att vården av långvarigt kroppssjuka uppvisar ökad medelvårdtid torde bero på, att patienterna numera intages i ett tidigare sjukdomsskede än vad förut varit fallet. Medelvårdtiden har erhållits genom att antalet vårddagar under året dividerats med antalet intagningar. Beräkningsmetoden lämpar sig mindre väl för vårdformer med lång behandlingstid, och medelvårdtider för psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker har därför ej angivits i tabell 12.

3.2.2. Kroppssjukvården

I tab. 9 anges antalet platser per 10 000 invånare för de olika sjukvårdsområdena och vårdgrenarna. I denna tabell har hänsyn tagits till förefintliga samarbetsavtal, så att kontraherade vårdplatser förts till det sjukvårdsdistrikt, som haft rätt att utnyttja platserna. I en del fall stipulerar avtalen emellertid intet bestämt platsantal, och i dessa fall har hänsyn till avtalet icke kunnat tagas i tabellen.

För definitionen på begreppet *riksplatser* hänvisas till kap. 1.1.

Lasarett har i tab. 11 A delats i tre huvudgrupper: Undervisningslasarett, övriga delade lasarett och odelade lasarett. Som delade har i motsats till odelade räknats lasarett uppdelade på avdelningar (här benämnda kliniker) med egna specialläkare för åtminstone medicin och kirurgi. Undantag härifrån utgör Sollefteå lasarett, som saknade specialläkare för medicin, samt Holtermanska sjukhuset med endast en specialavdelning. Bland de delade har undervisningsjukhusen utskilt som en egen grupp. En specifikation av de delade lasaret-

tens m. fl. kliniker återfinns i tab. 9 och 10.

Garnissonssjukhusen (tab. 11 B). Det angivna platsantalet avser hela antalet, även platser, som varit belagda med militära patienter.

Barnsjukhusen. Som barnsjukhus har här räknats endast anstalter av ren lasarettstyp, däremot icke specialsjukhus för vissa sjukdomar och lyten, såsom tuberkulos eller vanförhet, även om anstalterna endast tar emot barnpatienter. Platserna på de tre sjukhus, som redovisas som barnsjukhus i tab. 11, har i enlighet med sin karaktär uppdelats på barnkliniker för medicin, kirurgi och psykiatri i tab. 9 och 10.

Specialsjukhus för barn med vissa sjukdomar eller lyten återfinns under rubrikerna Anstalter för vanföra (Eugeniahemmet) och Enskilda sjukhem (se nedan).

Vanföoreanstalternas huvudmän är föreningar, men staten, som bestrider större delen av kostnaderna, har ett avgörande inflytande på driften.

Pensionsstyrelsens anstalter. Huvudmannaskapet för pensionsstyrelsens till lasaretten anslutna avdelningar torde få anses vara delat mellan staten och vederbörande landsting, men i tab. I har avdelningarna helt tillräknats landstingen. På dessa avdelningar fanns sammanlagt 539 platser. De flesta av dessa mottager i första hand reumatiskt sjuka men även psykiatrisk klientel, om därtill finnes plats. I översikten i tab. 10 har avdelningarna upptagits som reumatiska avdelningar (med sammanlagt 395 vårdplatser) utom den till Vänersborgs lasarett knutna (120 platser), vilken förts som psykiatrisk avdelning, och en avdelning på 24 platser vid Lunds lasarett, som är ortopedisk. (Se tab. 10 med tillhörande noter.)

Pensionsstyrelsens fristående anstalter kan betraktas som statliga ehuru formellt drivna av aktiebolag. Dessa anstalter har i tab. 9 upptagits som anstalter för reumatologi. Det bör dock poängteras, att de delvis och tidvis övervägande är belagda med icke-reumatisk klientel, såsom psykiatriska fall, astmapatienter o. dyl. På dessa anstalter fanns 576 platser, och inräknat de ovannämnda lasarettanslutna anstalterna disponerade alltså pensionsstyrelsen sammanlagt 1 115 platser för sitt sjukhusklientel.

Bland *sjukstugorna*, vilka ju i regel ägs och drivs av landstingen, ingår även sjukstugan i Surahammar som drivs i samverkan mellan landsting och kommun. Som framgår av tab. 11 har ett stort antal sjukstugor ansluten avdelning för långvarigt kroppssjuka.

Enskilda sjukhem. Under denna rubrik redovisas i tab. 11 D endast sådana enskilda sjukhem, som icke veterligen bedriver uteslutande vård av långvarigt kroppssjuka eller konvalescentvård. I översikten tab. 9 har samtliga hithörande platser, med undantag av barnbördsplatserna, placerats i en särskild kolumn, benämnd platser på enskilda sjukhem. Visserligen kan tyckas, att platserna på åtskilliga av ifrågavarande anstalter bort inrangeras i de kolumner, som avser specialavdelningar eller specialsjukhus, men årsberättelserna medger icke en konsekvent bedömning i detta syfte. Det kan dock nämnas, att en anstalt, Sophiahemmet, har vårdplatserna uppdelade — i detta fall på en medicinsk klinik om 33 platser och en kirurgisk om 76. Att Röda korsets hem för barn med gomdefekter i Stockholm är en specialanstalt, framgår av namnet. I stort sett är dock de i tabellen upptagna enskilda sjukhemmen icke inriktade på speciella sjukdomar

eller åldrar utan belagda med blandat klientel av akut och långvarigt kroppssjuka, stundom med inslag av lättskötta psykiskt sjuka. Enskilda sjukhem, som uteslutande är inriktade på vården av de långvarigt kroppssjuka har upptagits i tab. 11 H 3. I tab. 11 D har ej heller medtagits enskilda sjukhem med karaktär av konvalescenthem. Dessa uppräknas nedan under rubriken »Övriga anstalter».

Epidemivårdanstalterna. I tab. 11 E i tabellavdelningen finns som regel alla epidemivårdanstalter upptagna som föranlett huvudmännen kostnader under året och som deklarerat någon beläggning. Under denna rubrik ingår dock icke uppgifter för Danderyds, Norrköpings, Växjö, Karlskrona, Falu, Sundsvalls och Bodens epidemisjukhus samt Sollefteå, Örnsköldsviks och Kiruna epidemisjukstugor (med sammanlagt 625 vårdplatser) då dessa räknats som delar av resp. lasarett på orten. Detta är även förhållandet vad beträffar tab. H m. fl. För en fullständig redovisning av vårdplatserna hänvisas därför till tab. 9, 10 och 12. En del platser har utnyttjats som reserver för intilliggande sjukstugor eller lasarett. På åtskilliga av dem har också vårdats långvarigt kroppssjuka. Om epidemisjukstugorna gäller rent av, att de övervägande vårdat andra patienter än epidemiskt sjuka. Att dessa likväl upptagits som epidemivårdanstalter, beror på att de står till epidemivårdens förfogande. (Se vidare nedan under rubriken »Beläggningen».)

Anstalter för lungtuberkulos. I tab. 11 F utmärkes sanatorier och tuberkulossjukhus med A och tuberkulossjukstugor och bygdesanatorier med B, motsvarande vedertagen typindelning. A-anstalterna är företrädesvis avsedda för aktiv behandling (pneumothoraxbehandling m. m.) av personer lidande av lung-

tuberkulos och för observation och utredning av diagnoser och av vårdbehov hos personer, som lider eller misstänkes lida av dylik tuberkulos. Till vissa sanatorier har även knutits avdelningar för långvarigt kroppssjuka (jfr not 9 till tab. 11). B-anstalterna är företrädesvis avsedda för övriga fall av lungtuberkulos, d. v. s. kroniska fall och konvalescentfall.

Tuberkulosavdelningar vid lasarett framgår av tab. 10. Samtliga dessa är A-anstalter. De tuberkulosavdelningar för psykiskt sjuka, som inrättats på vissa mentalsjukhus (t. ex. Umedalens), redovisas icke särskilt i tabellavdelningen.

Förlossningsanstalter. Endast förlossningsanstalter (-avdelningar) med av medicinalstyrelsen godkända platser har upptagits i tabellerna. Andra anstalter förekommer knappast heller.

Sjukhem för långvarigt kroppssjuka. I redovisningen i tab. 11 har anstalterna uppdelats i tre grupper. Vissa förändringar företogs vid uppdelningen från och med år 1957. Flertalet sjukhem för långvarigt kroppssjuka har statsbidrag.

Som redan framgått av ovanstående, drivs åtskillig vård av långvarigt kroppssjuka på anstalter kombinerade med lasarett och sjukstugor. Detta framträder även på tab. 9. Där framträder däremot icke hela den vård av långvarigt kroppssjuka, som meddelas på epidemivårdanstalter, då denna räknas som tillfällig.

Övriga anstalter. Här följer en uppräknings av anstalter vid slutet av år 1959 med karaktär — helt eller övervägande — av konvalescent- eller vilohem, vilka anstalter icke redovisas i tabellverket. Vissa av dem är av medicinalstyrelsen godkända såsom enskilda sjukhem, nämligen Högberga konvalescenthem, Salt-sjöbadens badhotell, Solsunda sjuk- och vilohem AB., Stiftelsen Stockholms konvalescenthem i Stortorp, Svenska Röda

korsets konvalescenthem för astma- och sockersjuka barn, Stuverum samt Hultafors, Ulricehamns och Mössebergs sanatorier. Dessutom kan nämnas M. Gebers, J. och G. Lamms, Heijkenskjölds, A. och H. Pålsons, Stenby, Ösbyholms konvalescenthem, Ihrfeldtska barnhemmet samt Alsters konvalescenthem.

Av hälsobrunnar kan nämnas Medevi, Söderköping, Lundsbrunn, Holsbybrunn, Loka, Sättra och Ramlösa.

3.2.2.1 Patienter i sluten vård, beläggning. Intagningar. Såsom framgår av tab. H uppgick antalet intagna vid kroppssjukhusen år 1959 till 964 617. Om man subtraherar dem som intagits för förlossning (tab. 20), blir antalet 860 477.

Vårdtiden. Tab. 12 innehåller uppgifter om vårdtiden inom olika vårdformer. I tab. 11 redovisas däremot den slutna kroppssjukvården efter anslutningstyp. I uppgifterna för lasaretten om intagna och vård dagar inkluderas härvid förefintliga barnbördsavdelningar, tuberkulosavdelningar etc. Uträknas vårdtiden per intagning på grundval av sistnämnda tabell, erhålles följande serie för lasaretten:

År	1920	24,3 dagar	År	1952	14,4 dagar
•	1930	24,8 „	•	1953	14,3 „
•	1940	18,9 „	•	1954	14,3 „
•	1947	15,6 „	•	1955	14,4 „
•	1948	15,2 „	•	1956	14,1 „
•	1949	14,7 „	•	1957	13,8 „
•	1950	14,4 „	•	1958	13,8 „
•	1951	14,4 „	•	1959	13,6 „

Beläggningen. Om man uttrycker antalet i genomsnitt per dag vårdade patienter i procent av det antal platser, som funnits tillgängligt i genomsnitt per dag, erhåller man ett uttryck för den grad, i vilken platserna utnyttjats: beläggningen. Vid beräkningen av detta tal har man att taga hänsyn till om platsantalet ändrats under året eller om an-

stalten eller en del därav varit stängd någon tid. Om t. ex. det sista försummas, blir beläggningen för lågt angiven. Emellertid ingår rutinmässigt en viss period, vanligtvis sommartid, då avdelningarna eller delar därav stänges för grundlig rengöring (»vädring»). Till denna rengöringstid har hänsyn icke tagits vid beräkningen av beläggningsprocenten.

I tab. K lämnas en sammanställning av de genomsnittliga beläggningstalen för skilda slag av anstalter. Vid beräkningen har vederbörlig hänsyn tagits till platsantalets förändringar under året, liksom till stängningar på grund av t. ex. reparationer eller personalbrist, i den mån anstalterna i sina årsredogörelser redovisat detta. De här redovisade talen stämmer således i regel icke med de beläggningstal, som till äventyrs skulle kunna räknas fram på de tal, som finns i tab. H.

Vid jämförelse av åren 1955—1959 kan observeras, att beläggningstalen visar en viss tendens till nedgång för de flesta slag av sjukhus.

För att belysa beläggningens art må följande uppgifter om klientelet på epidemivårdanstalterna lämnas. Dessa är hämtade ur förste provinsialläkarnas halvmånadsrapport om epidemiska sjukdomar och avser samtliga epidemisjukhus (inkl. dem som anslutits till lasarett) den 15 november 1959, under en säsong med relativt hög beläggning av epidemifall.

	Den 15/11 1959	
	Antal fall	%
Barnförslänningsfall	29	1,0
Scarlatinfall	840	28,3
Andra fall enligt epidemilagen	155	5,2
Övriga sjukdomsfall	1 941	65,5
Summa	2 965	100,0

De tre förstnämnda grupperna vårdades kostnadsfritt enligt epidemilagen.

Tab. K. Beläggning, % Occupancy, %

	1955	1956	1957	1958	1959
Lasarett (inkl. bb.-avd. m. m.) <i>General hospitals</i>	86	87	86	85	84
därav undervisningslasarett	88	88	87	87	85
» övriga delade i städer utom landsting	87	88	87	86	89
» » inom landsting	86	87	85	85	83
» odelade lasarett	83	85	85	85	83
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	87	88	85	85	85
Barnsjukhus <i>Children's hospitals</i>	73	75	74	75	74
Vanförestalter <i>Hospitals for the crippled</i>	85	84	79	83	82
Pensionsstyrelsens frist. anstalter <i>Hospitals of the Pensions Board</i> ..	94	93	92	94	91
Anstalter för kirurgisk tbc <i>Hospitals for surgical TB</i>	68	61	58	58	56
Epidemivårdanstalter ¹ <i>Epidemic hospitals and cottage hospitals</i>	45	48	52	52	56
Anstalter för lungtbc m. m. <i>Hospitals and cottage hospitals for TB</i>					
<i>of the lungs</i>	77	73	71	72	70
därav sanatorier	77	73	71	72	70
» tbc-sjukstugor	73	73	68	68	74
Barnbördshus <i>Maternity hospitals</i>	81	87	84	81	80
Förlösningshem och förlösningrum <i>Maternity homes</i>	49	48	47	39	37
Anstalter för långvarigt kroppsjuka ² <i>Homes for the chronic sick</i> ...	96	98	96	96	96
Enskilda sjukhem ³ <i>Private hospitals</i>	84	83	83	82	82

¹ Redovisade i tab. 11 E.² Drivna av landsting och städer utom landsting, ej lydande under socialvårdsmyndighet³ Uppgifter om förändringar i platsantalet är bristfälliga.

Bland »övriga sjukdomsfall» ingår såväl infektionsfall (det största antalet) som vanliga lasarettfall.

Hela antalet vård dagar vid epidemivårdanstalterna var 570 847 enligt tab. 11 E, (alltså exkl. de till lasarett anslutna) men statsbidragsrekvisitionerna hos medicinalstyrelsen för motsvarande anstalter upptog likväl endast 182 600 dagar. Ungefär 388 000 skulle alltså hänföra sig till annat än epidemivård i statsbidragskungörelsens mening. I själva verket torde sistnämnda antal ha varit något högre, till följd av att begreppet vård dag icke tillämpas alldeles lika i statsbidragsrekvisitionerna och årsberättelserna. — Tillägges epidemivården vid de lasarettanslutna anstalterna, stiger nyssnämnda antal vård dagar enligt statsbidragsrekvisitionerna till 223 194, varav 190 106 på epidemisjukhusen och 33 088 på epidemisjukstugorna.

Anstalterna för s. k. kirurgisk tuberkulos (led-, ben- och körteltuberkulos)

tar numera förutom sitt vanliga klientel i betydande utsträckning hand om eftervårdsfall till barnförflamning.

3.2.2.2 Patienter i öppen vård. Den öppna vården vid anstalterna har utvecklats hastigare än den slutna sedan 1947, vilket belyses av följande tablå, som avser lasarett. Den öppna vården har här ställts i relation till den slutna, representerad dels av antalet vårdplatser, dels av de på dessa platser intagna patienterna. Anstalterna har att i sina årsberättelser redovisa antalet av de patienter, som avlagt besöken i öppen vård. År 1959 var antalet besök i genomsnitt 2,4 för samtliga lasarett.

Röntgenavdelningarnas och de radiologiska klinikernas öppna vård har icke medräknats i tablån. Besöken i denna vård redovisas icke med samma räkneenhet som övrig öppen vård utan med antalet undersökningar och behandlingar. Dessutom har röntgenavdelningar

År	Antal besök i lasarettens öppna vård exkl. röntgen etc. <i>Visits at out-patients departments at general hospitals</i>	Besök i öppen vård per patient i öppen vård out-patient	visits per vård-plats <i>in-tagen admission</i>	
1947....	2 860 000	..	104,5	5,2
1953....	3 988 000	..	121,8	5,8
1954....	4 061 000	2,6	121,4	5,7
1955....	4 271 000	2,6	124,7	5,9
1956....	4 336 000	2,6	125,6	5,8
1957....	4 441 000	2,6	125,8	5,8
1958....	4 569 000	2,6	124,0	5,8
1959....	4 732 000	2,4	125,9	5,9

därav thereof

Undervisningslasarett <i>Teaching hospitals</i>	2,6	129,0	7,0
Övriga delade lasarett i städer utom landsting <i>County Borough hospitals</i>	2,9	173,9	10,1
Övriga delade lasarett inom landsting <i>County hospitals</i>	2,2	117,4	5,0
Odelade lasarett <i>Non specialized general hospitals</i> .	2,2	94,3	4,4

etc. ofta svårt att i sin redovisning skilja på vård av poliklinikpatienter och vård av från de slutna avdelningarna remitterade patienter. — Det kan i detta sammanhang upplysas, att det år 1959 vid de delade lasarettens röntgenavdelningar och radiologiska kliniker verkställdes ca 1 901 000 undersökningar och 678 000 behandlingar i öppen och slutna vård tillhopatagna.

3.2.2.3 Personal. Enligt anvisningarna till årsberättelsen gäller uppgifterna om personalen fr. o. m. år 1952 antalet tjänster, varvid likväl, vad vårdpersonalen angår, skall anges, om helt vakanta tjänster (d. v. s. tjänster, som saknat vakansvikarie) förekommit. Antalet vid anstalterna verksamma personer kan alltså beräknas. Tab. L, som delvis innehåller konstruerade tal, avser samtliga kroppssjukhus, även enskilda och sjukhem för långvarigt kroppssjuka under socialvårdsmyndighet.

Enligt detta överslag skulle alltså i slutet av år 1959 omkring 58 500 personer varit sysselsatta i den slutna kroppssjukvården (inkl. sjukhem för långvarigt kroppssjuka under socialvårdsmyndighet) och till denna ansluten öppen vård. För läkarna har summatalet satts inom parentes, då dessa i viss mån är dubbelräknade. Detta gäller icke lasarettens och andra större anstalters läkare, men det är icke ovanligt, att samma person (ofta provinsialläkaren) samtidigt är läkare vid en mindre sjukstuga och en eller annan mindre anstalt för epidemisjukvård, tuberkulossjukvård, vård av långvarigt kroppssjuka eller förlossningsvård. Dessutom gäller, att läkarna liksom sjukgymnasterna och förvaltningspersonalen vid smärre anstalter vanligen icke är helt sysselsatta vid resp. anstalt. Antalet läkartjänster med tjänstärätt är därför stundom lägre än antalet vid sjukhusen verkande läkare. Då förvaltnings- eller ekonomipersonal varit gemensam för flera anstalter, har den räknats endast till den ena anstalten, nämligen den där man kunnat antaga, att huvudanställningen varit. Vad sjukgymnasterna och sysselsättningsterapeuterna angår, har som regel reduktion av antalet kunnat göras med hänsyn till arbetstidens längd.

Vid lasarettens tjänstgjorde enligt tab. L, ca 41 700 personer. Antalet patienter intagna i slutna vård, som dessa skötte i medeltal per dag var ca 29 900. Personalen utgjorde således i genomsnitt 1,4 per dag och sådan patient. Man bör hålla i minnet, att samma personal i öppen vård skötte ett betydande antal patienter. Vid betraktandet av dessa tal bör vidare observeras, att lasarettens kontors- och ekonomiafdelningar i viss utsträckning arbetat även för andra, smärre anstalters räkning.

I tab. M lämnas vissa uppgifter om

Tab. L. Personalen¹ vid kroppssjukhusen den 31/12 1959, antal personer

Personnel at hospitals for somatic diseases

Personal Personnel	La- sarett General hospitals	Sjuk- stugor Cottage hospitals	Epidemi- vård- anstalter ² Epidemic hospitals	Anstalter för lungthc Hospitals for TB of the lungs	Sjukhem för lång- varigt kroppss- sjuka ³ Homes for the chronic sick	Övriga kroppss- sjukhus ³ Other hospitals for somatic diseases	Summa Total
Läkare Physicians	2 835	89	86	108	282	203	(3 603)
Sjuksköterskor (i sjukvård) Nurses	7 957	294	303	359	933	594	10 440
Barnmorskor Midwives	538	65	—	—	—	53	656
Sjukkymnaster Physiotherapists ..	333	13 ¹ / ₄	26	23	52	59	507
Sysselsättnings- och arbetsterapeu- ter Occupational therap. ...	100	1	8	39	26	14	188
Kuratorer Social workers	155	1	2 ¹ / ₂	21 ¹ / ₄	5	17 ¹ / ₂	203
Skrivbiträden på läkarexp. Doc- tors' secretaries	1 343	—	26 ¹ / ₄	39	—	54	1 462
Övrig vårdpersonal Auxiliary nurs- ing personnel	20 208	892	965	1 136	4 102	1 581	28 884
Husmödrar (sjuksköterskor) Mat- rons	221	1	10	33	—	15	280
Övrig förvaltningspersonal Admin- istrative staff	903	62	18 ¹ / ₂	91	106	115	1 295
Ekonomipersonal Domestic staff ..	7 060	401	253	1 047	1 304	886	10 951
Summa Total	41 653	1 819	1 699	2 897	6 810	3 591	(58 469)

¹ Tabellen upptar antalet personer (ej tjänster) utom vad angår förvaltnings- och ekonomipersonal, där dock de två begreppen nära sammanfaller.

² Fristående med egen ekonomisk redovisning.

³ Osäkra tal, delvis konstruerade.

Anm. Parentes kring summor markerar viss dubbelräkning av läkare.

Tab. M. Personal per 100 vårdplatser vid kroppssjukhus år 1959 Personnel per 100 beds

	Läkare Physi- cians	Sjuk- sköter- skor o. barn- morskor Nurses and mid- wives	Övrig vård- perso- nal ¹ Other nursing pers.	För- valt- nings- pers. ² Admin. staff	Eko- nomi- pers. Domes- tic staff	Summa Total	Därav vård- perso- nal ³ Nurs- ing pers.	Vård- perso- nal ⁴ 1948 Ditto 1948
Lasarett General hospitals	7,52	22,54	58,73	2,98	18,73	110,50	81,27	62,9
därav undervisningslas.	11,18	25,61	71,43	3,73	20,95	132,90	97,04	70,9
" övriga delade	6,66	22,03	55,97	2,69	17,68	105,03	78,00	63,3
" odelade	4,00	17,49	44,43	3,34	21,60	90,86	61,92	55,8
Sjukstugor Cottage hospitals	3,49	14,06	35,53	2,47	15,71	71,26	49,59	43,4
Epidemisjukhus Epidemic hospitals	2,91	10,85	37,12	1,07	9,03	60,98	47,97	19,4
Sanatorier TB hospitals	1,78	5,97	21,02	2,06	17,42	48,25	26,99	21,5
Sjukhem för långvarigt kroppssju- ka (grupp I, tab. II H) Homes for the chronic sick ⁴	..	6,93	31,15	0,69	9,23	(248,00)	38,08	30,8

¹ Inkl. sjukgymnaster, sysselsättnings-
terapeuter och kuratorer. — ² Obs. Sjukstugor, epidemi-
sjukhus, sanatorier och sjukhem för långvarigt
kroppssjuka har stundom personal gemensam med

andra anstalter. — ³ Exkl. läkare. Physicians
excluded. — ⁴ Drivna av annan än socialvårds-
myndighet. — ⁵ Osäkra tal.

PERSONAL PER 100 VÅRDPLATSER VID LASARETTEN

PERSONNEL PER 100 BEDS

ÅR 1947

ÅR 1959

Läkare
Physicians

Sjuksköterskor
Nurses

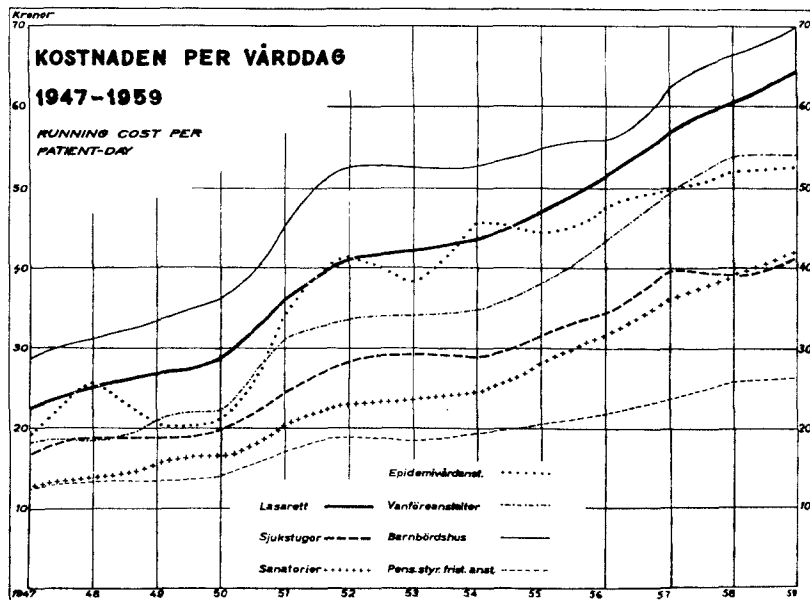
Övrig vårdpersonal
Other nursing personnel

Förvaltningspersonal
Office personnel

Ekonomipersonal
Domestic staff

Tab. N. Kroppsjukhusens samlade årliga driftkostnader enligt uppgifter i sjukhusens årsberättelser
Annual running cost of hospitals for somatic diseases (total)

	Milj. kr		
	1957	1958	1959
Lasarett General hospitals	606,4	662,4	713,9
Garnissonssjukhus Military hospitals	2,6	2,7	1,6
Barnsjukhus Children's hospitals	12,0	13,2	13,0
Vanförestalter Hospitals for the crippled	6,9	7,8	7,7
Anstalter för kirurgisk (led-, ben-, etc.) tbc Hosp. for surgical TB	3,9	4,0	3,6
Pensionsstyr. frist. anst. Hospitals of the Pensions Board	4,7	4,8	4,9
Sjukstugor Cottage hospitals	29,7	30,1	31,8
Epidemivårdanstalter Epidemic hospitals	30,7	30,1	30,1
Anstalter för lungtbc m. m. Hospitals for TB of the lungs	54,0	54,9	53,9
Barnbördshus Maternity hospitals	6,1	6,4	6,7
Sjukhem för långvarigt kroppssjuka (uppskattat) Homes for the chronic sick	98,6	110,8	122,0
Övriga anstalter (uppskattat) Other hospitals	18,3	18,2	19,0
Summa Total	873,9	945,4	1 008,2

personalen per 100 vårdplatser. Av de två kolumnerna längst till höger framgår, att en betydande ökning av personaltäteten ägt rum mellan åren 1948 och 1959. Vid bedömningen härav gäller — liksom i övrigt, då relativt för olika år meddelas i detta kapitel — att skillnader, som iaktas, icke nödvändigtvis beror på förändringar inom anstalterna utan också kan ha orsakats av att urvalet av anstalter ändrats. Anstalter läggs ned, nya inrättas, anstalter ändrar karaktär och flyttas från en grupp till en annan o. s. v.

För åren 1952—1959 kan följande sammanfattande uppgifter om vakanta tjänster utan vikarie, lämnas. De är hämtade ur sjukhusens årsberättelser och avser den 31 december. Procenttalen anger vakanserna i förhållande till motsvarande antal tjänster.

Som vakant har räknats tjänst, som saknat ordinarie innehavare, men icke tjänst, vars innehavare varit frånvarande på grund av sjukdom, semester o. dyl. Hade dylika vakanser också räknats, skulle antalet blivit mycket större. I stället för de 33 vakanta läkartjänster

		Helt vakanta Vacant without substitutes			
		läkartjänster Doctors		sjukskötersketjänster Nurses	
		Antal No.	%	Antal No.	%
Lasarett	1952	12	0,6	176	2,9
„	1953	15	0,7	171	2,8
„	1954	18	0,8	103	1,6
„	1955	24	1,1	93	1,4
„	1956	26	1,1	96	1,4
„	1957	38	1,5	144	2,0
„	1958	30	1,1	146	1,9
„	1959	33	1,1	363	4,4
Epidemisjukhus	1952	—	—	9	4,6
„	1953	—	—	13	4,7
„	1954	—	—	2	0,9
„	1955	—	—	3	1,3
„	1956	1	1,4	4	1,5
„	1957	—	—	1	0,4
„	1958	—	—	3	1,1
„	1959	—	—	4	1,4
A-sanatorier, lung-tbc	1952	1	0,9	36	8,1
„	1953	1	0,9	35	8,6
„	1954	2	1,7	34	8,2
„	1955	4	3,4	38	8,9
„	1956	6	5,3	40	9,6
„	1957	5	4,3	40	9,7
„	1958	5	4,4	52	12,6
„	1959	5	4,5	53	13,1

utan vikarie vid slutet av år 1959, som upptages i tablån, skulle man då sannolikt erhållit mer än dubbelt så många. Det kan nämnas, att en särskild under-

Tab. O. Driftkostnad per vård dag resp. per intagen 1946—1959

Running cost per bed-day and per admission

Anstalter <i>Establishments</i>	Dagkostnad, kr <i>Cost per bed-day</i>				Föränd- ring 1958— 1959, %	Kostnad per intagen, kr <i>Cost per admission</i>				Föränd- ring 1958— 1959, %
	1946	1957	1958	1959		1946	1957	1958	1959	
Lasarett <i>General hospitals</i>	16,3	57,0	60,3	64,6	+ 7	255	797	845	890	+ 5
därav undervisningslasarett	19,0	69,5	74,8	82,1	+ 10	332	1 102	1 143	1 235	+ 8
» övriga delade (städer utom landsting) ..	..	62,1	62,7	66,8	+ 7	..	1 131	1 186	1 244	+ 5
» » (landsting) ..	..	51,6	54,6	58,1	+ 6	..	656	696	728	+ 5
» odelade lasarett	..	51,9	55,1	57,5	+ 4	..	683	733	780	+ 6
Vanförelanster <i>Hospitals for the crippled</i>	14,3	49,1	53,9	53,9	± 0	505	1 469	1 580	1 422	— 10
Pensionsstyrelsens fristående anst. <i>Hospitals of the Pensions Board</i> ..	8,9	23,5	25,9	26,2	+ 1	514	1 479	1 512	1 538	+ 2
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	11,5	39,8	39,3	41,1	+ 5	169	630	677	731	+ 8
Epidemivårdanstalter <i>Epidemic hos- pitals and cottage hospitals</i>	13,2	49,6	52,3	52,7	+ 1	390	820	853	822	— 4
därav epidemisjukhus	..	52,2	54,8	54,8	± 0	..	864	883	874	— 1
» epidemisjukstugor	..	52,9	36,2	33,5	— 7	..	543	640	440	— 31
Sanatorier <i>TB hospitals</i>	9,9	36,1	38,8	41,7	+ 7	1 619	4 020	3 907	3 855	— 1
Barnbördshus <i>Maternity hospitals</i> ..	21,6	62,4	66,6	70,3	+ 6	202	541	564	578	+ 2
Sjukhem för långvarigt kroppssjuka <i>Homes for the chronic sick</i>	8,0	24,5	25,9	26,7	+ 3	2 018	5 585	5 921	5 976	+ 1

sökning per 1 oktober 1959, då det vidare vakansbegreppet tillämpades, gav talet 76 vakanta läkartjänster utan vikarie. Vid samma tillfälle noterades, att det dessutom fanns 187 vakanta tjänster, som uppehölls av vikarier utan formell kompetens, nämligen 71 av medicine kandidater och 116 av utländska läkare utan allmän behörighet att utöva läkar-konsten.

3.2.2.4 Ekonomi. Det må framhållas, att den i tab. N—P redovisade driftkostna-den icke innefattar eventuell evalverings-ersättning, pensioneringskostnader, av-skrivningar, räntor och hyror i av an-stalterna hyrda fastigheter. Dessa un-dantag beror på att systemen för täc-kande av utgifter på dessa konton är varierande, varför posternas medräk-ning skulle medföra brist på jämförbar-het olika anstalter emellan. Kostnaderna för den till anstalterna anslutna öppna vården ingår däremot i totalkostnaderna

och i driftkostnaden per vård dag och intagen, då det icke är möjligt att sär-skilja kostnaderna mellan öppen och sluten vård. Vad personalen betalat för kost, tvätt och hyra för bostad i anstal-tens egen fastighet har såsom i tidigare årgångar frändragits anstalternas utgifts-belopp. Genom den allmänna sjukförsäk-ring, som trädde i kraft den 1 januari 1955, uppkom arbetsgivares skyldighet att erlagga bidrag till kostnader för sjukför-säkring och moderskapshjälp. Dessa bi-drag, som utgör 1,14 % av lönesummor ej överstigande 15 000 kronor för år räk-nat, ingår givetvis i anstalternas drift-utgifter och redovisas för lasarettens del i tab. P under rubriken »Arbetsgivarbi-drag».

Tab. N visar i sammandrag driftkost-naderna år 1959 definierade enligt ovan-stående.

För vissa anstaltstyper har icke eko-nomiska data lämnats av alla som bort, och för dessa har talen beräknats

Tab. P. Lasarettens driftkonton år 1959 *Running cost of general hospitals*

Kontobeteckning	Hela utgiften, 1 000-tal kronor <i>Total</i>					Per vård dag, kronor <i>Per bed-day</i>				% <i>%</i>						
	Under- vis- nings- lasa- rett	Övr. delade lasarett		Ode- lade lasa- rett	Sum- ma <i>Total</i>	Un- der- vis- nings- lasa- rett	Övr. delade lasarett		Ode- lade lasa- rett	Samt- liga <i>Total</i>	Undervisnings- lasarett	Övr. delade lasarett		Odelade lasarett	Samtliga <i>Total</i>	D:o 1958
		Städers utom landsting ¹	Landstings				Städers utom landsting ¹	Landstings				Städers utom landsting ¹	Landstings			
Avlöningar <i>Salaries</i>	146 334	79 662	252 733	32 390	511 119	60,00	49,03	40,88	40,35	46,26	73,0	73,4	70,4	70,2	71,6	71,6
Expeditionskostnader <i>Office ex- penses</i>	2 247	911	4 401	571	8 130	0,92	0,56	0,71	0,71	0,73	1,1	0,8	1,2	1,2	1,1	1,1
Läkemedel <i>Medicine</i>	11 486	6 000	21 940	2 387	41 813	4,71	3,69	3,55	2,97	3,78	5,7	5,5	6,1	5,2	5,9	5,9
Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården <i>Other articles for the medical treatment (Dressings)</i> ..	13 540	6 608	21 751	2 376	44 275	5,55	4,07	3,52	2,96	4,01	6,8	6,1	6,0	5,1	6,2	5,7
Kosthåll <i>Food</i>	8 488	4 805	19 712	2 565	35 570	3,48	2,96	3,19	3,19	3,22	4,2	4,4	5,5	5,6	5,0	5,2
Värme, elektrisk energi o. vatten <i>Fuel, electricity, water</i>	5 112	2 801	9 959	1 733	19 605	2,10	1,72	1,61	2,16	1,77	2,6	2,6	2,8	3,7	2,7	3,4
Tvätt och renhållning <i>Laundry, cleaning</i>	2 311	2 249	6 746	996	12 302	0,95	1,38	1,09	1,24	1,11	1,2	2,1	1,9	2,2	1,7	1,6
Inventariers underhåll och komp- lettering <i>Maintenance of plant .</i>	6 552	2 394	10 457	1 330	20 733	2,69	1,47	1,69	1,66	1,88	3,3	2,2	2,9	2,9	2,9	2,7
Fastigheters underhåll <i>Maintenan- ce of buildings</i>	2 402	1 480	5 696	913	10 491	0,98	0,91	0,92	1,14	0,95	1,2	1,4	1,6	2,0	1,5	1,5
Diverse <i>Miscellaneous</i>	841	421	2 847	495	4 604	0,34	0,26	0,46	0,62	0,42	0,4	0,4	0,8	1,1	0,6	0,7
Arbetsgivarbidrag <i>Insurance con- tributions</i>	917	1 164	2 834	361	5 276	0,38	0,72	0,46	0,45	0,48	0,5	1,1	0,8	0,8	0,8	0,6
Summa utgifter <i>Total</i>	200 230	108 495	359 076	46 117	713 918	82,10	66,77	58,08	57,45	64,61	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Inkl. avdelningen för psykiiskt sjuka vid St Eriks sjukhus.

med hjälp av uppgifterna om antalet vård dagar och dagkostnaden för dem, som redovisat ekonomin. För enskilda sjukhem och sjukhem för långvarigt kroppssjuka under socialvårdsmyndighet, som icke är skyldiga redovisa sin ekonomi i årsberättelsen, har utgiften uppskattats med ledning av dagkostnaden för likartad vård. I gruppen »övrige anstalter» ingår de små kommunala förlossningsanstalterna, de enskilda sjukhemmen och Spenshults reumatikersjukhus.

Kostnaden per vård dag (dagkostnaden) och kostnaden per intagen, som redovisas i tab. O, beror förutom på priser, löner, arbetets organisation o. dyl., på vårdens intensitet, omsättningen av patienterna och graden av beläggningen.

Större delen av ökningen i kostnaderna mellan åren 1946 och 1959 beror på ökade personalkostnader på grund av dels höjda löner och dels begränsning av arbetstiden. Förkortade vårdtider, längre driven specialisering vid lasaretten och ökad omfattning av den öppna vården har också medfört, att kostnaderna per vård dag ökat. Epidemivårdanstaltarnas årsvariationer torde huvudsakligen bero på den starkt varierande beläggningen.

Vid jämförelser mellan olika år bör det, som ovan sades angående omflyttning av anstalter, iakttagas. Särskilt må påpekas, att medeltalen för grupperna undervisningslasarett och övriga delade lasarett påverkas av att Sahlgrenska sjukhuset fr. o. m. år 1952 och Umeå lasarett fr. o. m. år 1958 flyttats till gruppen undervisningslasarett. Mentalsjukavdelningen vid S:t Eriks sjukhus ingår fr. o. m. år 1952 i lasarettets ekonomiska redovisning. Vidare har fr. o. m. år 1956 Vasa sjukhus förts till sjukhem för långvarigt kroppssjuka från »övrige delade lasarett i städer utom landsting» vilket bl. a. bidrog till att sistnämnda

grupps kostnader per intagen ökade förhållandevis obetydligt mellan 1955 och 1956. Vid mentalsjukhus liksom sjukhem för långvarigt kroppssjuka har man nämligen ett relativt till vård dagarna litet antal intagna. Omvänt är dagkostnaderna vid dylika anstalter relativt låga.

Lasarettens driftutgifter fördelade på konton framgår av tab. P. Totala driftutgifterna per vård dag för samtliga lasarett ökade med 6,8 procent och avlösningsutgifterna med 7,1 procent mellan åren 1958 och 1959.

3.2.3. Vården av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker

I avsnittet 3.2.1 har en allmän översikt med tabellariska sammandrag lämnats av den slutna sjukvården, och även mentalsjukvården och vården av psykiskt efterblivna har där inplacerats i sammanhanget. Inledningsvis hänvisas dit.

Följande huvudtyper av anstalter (se tab. 25) kan särskiljas. (A) *Statens och storstädernas* (Stockholms, Göteborgs och Malmö) *mentalsjukhus* meddelar den mest kvalificerade vården. Till storstädernas anstalter utgår statsbidrag. (B) *Kommunala* (andra än storstädernas) och *enskilda mentalsjukhus* är mindre anläggningar och handhar fall, som icke kräver de stora sjukhusens terapeutiska resurser. De små kommunala mentalsjukhusen drives så gott som endast av primärkommuner (varibland ett par städer utom landsting). Dessa anstalter åtnjuter icke statsbidrag. (C) *Sjukhem för psykiskt sjuka* har hand om lättskötta fall. Dessa hem är dels sådana, som drives av *landsting och städer utom landsting* och stundom betecknas som kommunala, dels *enskilda*. De förra har statsbidrag — de senare icke. (D) *Skolhem för psykopastiska och nervösa barn* hyser ett klientel

av speciellt slag, närmast hänförligt till mentalsjukvården. Gränsen mellan mentalsjukvård och vård av psykiskt efterblivna är i organisatoriskt hänseende icke skarp. Sålunda finns särskilda mentalsjukhus för sådana psykiskt efterblivna, på vilka mentalsjukhuslagens retentionsrätt skall kunna tillämpas. Även på vanliga mentalsjukhus vårdas en del psykiskt efterblivna. På Källshagens sjukhus finns en särskild avdelning inrättad för ändamålet.

(E—F) Flertalet anstalter för *psykiskt efterblivna* är upprättade enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, som trädde i kraft den 1 januari 1955. Från lagens tillämpning undantages de som är intagna på eller försöksutskrivna från mentalsjukhus eller staten tillhörig anstalt för psykiskt efterblivna. Den i lagen angivna anstaltsorganisationen genomfördes under år 1955. Landsting och städer utom landsting är såsom huvudmän ansvariga för undervisningen och vården av de efterblivna undantagandes sådana, som är blinda, dövstumma, högradigt vanföra eller epileptiska eller av annat skäl svårsligen kan undervisas eller vårdas tillsammans med andra psykiskt efterblivna samt högradigt psykiskt efterblivna, som fordrar vård på specialanstalt. Nämda huvudmän upprättar en plan för ordnandet av undervisningen och vården av de efterblivna inom sitt område. Planen skall upptaga särskolor och vårdanstalter av olika typer (även enskilda); för i planen upptagna anstalter, s. k. *plananstalter*, är huvudmannen ekonomiskt ansvarig.

Vissa enskilda anstalter är icke upptagna i respektive huvudmans plan utan i särskild ordning godkända som s. k. *riksanstalter*, vilka mottager efterblivna elever eller patienter från hela riket.

Särskolor, som är det gemensamma namnet för alla skolanstalter för efterblivna, kan vad internatskolorna beträffar, ha formen av småbarnshem, skolhem och yrkeshem. Vårdanstalterna är enligt nya lagen antingen arbetshem, ålderdomshem eller vårdhem.

(G) *Epileptikeranstalterna* är drivna av enskilda utom två — en statlig och en landstingsdriven.

För mentalsjukvård fanns, som framgår av tab. H, på anstalter huvudsakligen avsedda för sådan vård 32 756 platser, vari Källshagens ovan nämnda avdelning för psykiskt efterblivna (283 platser) icke ingår. Talen avser det av medicinalstyrelsen fastställda platsantalet. De reservplatser, som fanns på många håll, har icke medräknats, då uppgifter om dem icke lämnas i årsberättelserna. Antalet sekundärplatser för mentalsjuka, d. v. s. platser avsedda för kroniskt klientel, var 2 032 (2 315—283), — varav 1 241 på de tre i tab. 25 upptagna sekundärsjukhusen (Psykiatriska sjukhuset, Källshagens och Gäddede sjukhus) och resten (791) på avdelningar vid Sundby, Birgittas, Restads, Sätters och Frösö sjukhus.

Platsantalet vid statens mentalsjukhus (inräknat mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna) var 22 807 vid årsskiftet 1959/1960.

För psykiskt efterblivna fanns vid slutet av år 1959 12 812 platser på särskilda anstalter, vari är inräknade de 283 platser på Källshagens sjukhus, som nyss nämndes. Dessa är i tab. 25 redovisade i kolumnen för sekundärplatser, en placering, som dock icke har avseende på avdelningen för psykiskt efterblivna utan på det mentalsjukhus, vari avdelningen ingår. De fyra anstalter för psykiskt efterblivna, vilka upptagits bland de statliga mentalsjukhusen (tab.

Tab. Q. Beläggningen (%) vid vissa anstalter för psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker
Occupancy %

	1955	1956	1957	1958	1959
Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	117	116	111	107	105
Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	104	102	101	100	96
Mindre kommunala mentalsjukhus <i>Mental hospitals under local authorities</i>	93	96	93	89	96
Länstingens sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	97	95	95	96	95
Statens mentalsjukhus för psykiskt efterblivna ² <i>State mental hospitals for mentally deficient</i>	104	103	103	100	100
Övriga anstalter för psykiskt efterblivna <i>Other establishments for mentally deficient</i>	91	92	96	92	94
Epileptikanstalter <i>Establishments for epileptics</i>	97	97	97	96	95

¹ Exkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna.

² Inkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna.

25), är Västra Ny, Vipeholms, Västra Marks och Salberga sjukhus.

För epileptikervård fanns 994 platser.

3.2.3.1 Familjevård, beläggning m. m.

Förutom de psykiskt sjuka, som vårdas på anstalterna, finns ett antal, som under sjukhusens överinseende omhänderhas i familjevård. I Stockholm och Göteborg är denna vård icke ansluten till sjukhusen och redovisas icke i denna publikation, utan ingår som en del av stadens öppna vård av psykiskt sjuka, för vilken finnes en fristående organisation. Den statliga familjevårdens kostnader redovisas i tab. 24.

Hjälpverksamheten (tab. 24) omfattar tillsyn och hjälp åt från sjukhusen för- söksutskrivna och exspektanter. Denna organisation fungerar även såsom psykiatrisk, rådgivande instans inom resp. sjukhusområde. Kostnaderna för denna verksamhet utgörs huvudsakligen av avlönningar och reseersättningar till den personal, som sköter densamma.

Beläggningen på sjukhusen har i tab. Q angivits med ett procenttal, på samma sätt som för kroppssjukhusen, dock att

de i kalkylen ingående vårdplatsantalen beräknats som medeltal av platsantalen vid årets början och slut.

Angående omsättningen av patienter hänvisas till kap. 4.8.

3.2.3.2 Personal.

Till skillnad mot kroppssjukhusen avser uppgifterna om *mentalsjukvårdspersonalen* icke personer utan tjänster.

Då tjänsterna i regel var besatta — med ordinarie innehavare eller vikarie — kan mentalsjukvårdens personal likväl approximativt beräknas till 14 700 personer (tab. R a). Antalet har erhållits genom komplettering av de i tab. 24 angivna talen dels med motsvarande tal ur årsberättelserna från landstingens vårdhem, dels med en särskild kalkyl för de enskilda vårdhemmen och de smärre kommunala mentalsjukhusen, vilka i regel icke lämnat sådana uppgifter. Det har antagits, att de sistnämnda haft samma personaluppsättning per 100 vårdplatser som landstingens vårdhem resp. de statliga mentalsjukhusen. I talen för statens mentalsjukhus har inräknats tjänster för 24 läkare, 62 tillhörande öv-

Tab. R a. Personalen vid anstalter för vård av psykiskt sjuka och epileptiker vid slutet av år 1959.
Personnel at establishments for mentally diseased, and epileptics

	Statens mental- sjukhus för psykiskt sjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally di- seased</i>	Storstä- dernas mental- sjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	Lands- tingens o. städers u. landstings sjukhem <i>Homes for mentally diseased</i>	Övriga anstal- ter ² <i>Other establish- ments</i>	Summa för vård av psykiskt sjuka <i>Total for mental diseases</i>	Epileptiker- anstalter ² <i>Establish- ments for epileptics</i>
Läkare <i>Physicians</i>	239	89	(74)	(72)	(474)	(6)
Lärarpersonal <i>Teachers</i> ...	—	—	—	16	16	29
Övrig vårdpersonal <i>Other nursing personnel</i>	7 569	2 310	861	414	11 154	234
Förvaltningspersonal <i>Ad- ministrative staff</i>	307	51	24	13	395	9
Ekonomipersonal <i>Domestic staff</i>	1 729	503	284	126	2 642	140
Summa <i>Total</i>	9 844	2 953	(1 243)	(641)	(14 681)	(418)

¹ Inkl. rättspsykiatriska avd. o. familjevård; exkl. Källshagens avd. för psykiskt efterblivna. —

² Uppskattade tal. — ³ Avser personer; i övrigt avser tabellen tjänster.

Anm. Parenteser kring tal markerar viss dubbelräkning av läkare.

Tab. R b. Personalen vid anstalter för psykiskt efterblivna vid slutet av år 1959.

Personnel at establishments for men'tally deficient

	Statens mental- sjukhus för psykiskt ¹ efterblivna <i>State men- tal hospi- tals for mentally deficient</i>	Övriga statens anstalter för psy- kiskt efter- blivna ² <i>Other state in- stitutions</i>	Plananstalter för psykiskt efterblivna <i>In local plan</i>		Riks- an- stalter för psykiskt efter- blivna ² <i>Private insti- tutions</i>	Summa för undervisn. o. vård av psykiskt efterblivna <i>Total for mentally deficient</i>
			landstings och städers utom lands- ting ³ under county and county borough authority	enskilda ³ <i>pri- vate owned</i>		
Läkare	12	..	..	..	..	(12)
Lärarpersonal	—	21	312	—	29	362
Övrig vårdpersonal	625	52	1 813	264	396	3 150
Förvaltningspersonal	30	2	60	8	9	109
Ekonomipersonal	195	39	687	93	175	1 189
Summa	862	114	2 872	365	609	(4 822)

¹ Inkl. Källshagens avd. för psykiskt efterblivna. — ² Avser personer; i övrigt avser tabellen tjänster. —

³ Uppskattade tal, avser tjänster den 1/1 1960.

rig vårdpersonals, 17 tillhörande förvalt-
ningspersonal och 3 ekonomipersonal
allt inom den statliga hjälpverksamheten
och familjevården samt 19 läkare och 28
annan personal tillhörande de rättspsy-
kiatriska avdelningarna. Atskilliga av i
tab. R a upptagna läkartjänster gäller del-

tidsanställda och en del av dessa är dub-
belräknade. Vid statens mentalsjukhus
(inkl. hjälpverksamhet, familjevård och
rättspsykiatri) fanns den 1/10 1959 91
vakanta läkartjänster, (89 året förut), av
vilka 28 (25) icke uppehölls av vikarier.
44 vakanser uppehölls av utländska lä-

Tab. S. Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1959

Nursing personnel per 100 beds at establishments for mentally diseased, mentally deficient and epileptics

	Läkare <i>Physicians</i>	Övrig vårdper- sonal <i>Other nursing personnel</i>
Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally sick ..</i>	0.9	36.1
Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	1.6	42.2
Landstingens sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	..	18.0
Statens mentalsjukhus för psykiskt efterblivna <i>State mental hospitals for mentally deficient</i>	0.7	29.6
Landstings och städers utom landsting plananstalter för psykiskt efterblivna <i>Under county and county borough authority</i>	..	24.3
Epileptikeranstalter <i>Establishments for epileptics</i>	..	23.5

¹ Inkl. Källshagens avdelning för psykiskt efterblivna.

kare eller utländska medicine studerande, av vilka 4 hade allmän behörighet enligt Kungl. Maj:ts resolution, samt 18 av svenska legitimerade läkare och 1 av svensk medicine kandidat.

I tab. R a ingår som föreståndarinnor eller som översköterskor en del examinerade sjuksköterskor. Dessas antal vid slutet av år 1959 var c:a 240 på de statliga mentalsjukhusen och c:a 300 på de tre storstädernas mentalsjukhus. Dessutom fanns ett antal examinerade sjuksköterskor vid landstingens vårdhem (våren 1958 omkring 80). — Jordbrukspersonalen vid mentalsjukhusen har räknats i gruppen ekonomipersonal.

De i tab. R b redovisade uppgifterna om personalen vid anstalter för psykiskt efterblivna avser i huvudsak antalet tjänster. Beträffande städers utom landsting plananstalter och enskilda plananstalter har antalet tjänster beräknats med ledning av landstingens tjänsteförteckningar för särskolor och vårdanstalter. Av not till tabellen framgår för vilka anstalter antalet anställda personer redovisats. Uppgifterna är över huvud taget tämligen osäkra. År 1959 ingick ett 60-tal examinerade sjuksköterskor bland vård-

personalen. Jordbrukspersonalen vid landstings och enskilda anstalter har — till skillnad mot vid mentalsjukhusen — räknats som vårdpersonal.

Uppgifterna om personal på 100 vårdplatser enligt tab. S ger icke full rättvisa åt utvecklingen för de stora mentalsjukhusens del, om man jämför med tidigare år, emedan överbeläggningen på vårdplatserna något minskats under senare tid. Sistnämnda förhållande spelar däremot ingen roll för nedan redovisade uppgifter om läkartätheten, emedan dessa enligt praxis räknats på antalet på

Antal i genomsnitt per dag befintliga patienter per läkartjänst *Inpatients per day per physician*

År	Statens sinnessjuk- hus (för sinnessjuka)	Stor- städernas sinnes- sjukhus
1947	153	116
1948	155	105
1949	152	101
1950	152	91
1951	151	90
1952	152	82
1953	151	86
1954	150	84
1955	140	83
1956	128	74
1957	124	72
1958	113	67
1959	110	58

Tab. T. Driftkostnad per vård dag inom mentalsjukvården*Running cost per bed-day*

	Dagkostnad, kr						Ökning 1958-1959 %
	1948	1955	1956	1957	1958	1959	
Statliga mentalsjukhus	kr 8,3	15,0	16,5	18,4	20,5	22,4	9
Familjevården vid statliga mentalsjukhus,...	3,3	6,1	6,8	7,2	7,7	8,1	5
Storstädernas mentalsjukhus	11,7	21,1	22,9	26,0	28,3	30,0	6
Landstingens och städernas utom landsting sjukhem för psykiskt sjuka	6,0	10,8	11,5	12,5	13,5	13,8	2

sjukhusen befintliga patienter. Hjälpverksamhet och familjevård är icke medräknade här lika litet som i tab. S.

3.2.3.3 Ekonomi. För de typer av anstalter för mentalsjukvård, som redovisat ekonomi, ställde sig dagkostnaden på sätt som framgår av tab. T. I kostnaden för sjukhusen ingår där icke kostnaden

för hjälpverksamhet och familjevård.

Totalkostnaden för driften av de statliga mentalsjukhusen inklusive de fyra med psykiskt efterblivna belagda anstalterna uppgick till 197 578 000 kr inräknat familjevård och hjälpverksamhet. Se vidare härom tab. 24, där också storstädernas mentalsjukhus redovisas.

3.3 Apoteken

3.3.1 Antalet apoteksinrättningar

Apoteksinrättningarna utgöres av självständiga apotek, filialapotek och sjukhusapotek. De självständiga apoteken är i princip privata företag, vilka äges och drives av apotekare enligt av Kungl. Maj:t tilldelade personliga privilegier. Apoteken är numera sammansluttade i ett kollektiv under myndigheternas överinseende, varigenom bl. a. den ekonomiska rörelsefriheten begränsats avsevärt. Filialapoteken är i administrativt och ekonomiskt avseende knutna till självständiga apotek. Verksamheten för filialapoteken bedrivs oftast i nära samarbete med moderapoteket, vilket möjliggjort förenklingar i fråga om utrustning och arbetsuppgifter under bibehållande av en service, som gör dem praktiskt taget likvärda med självständiga apotek ur allmänhetens synpunkt.

De har i regel förlagts till platser, där självständiga apotek icke kan beräknas bli ekonomiskt bärkraftiga samt — framför allt på senare tid — inom områden, som är under utbyggnad t. ex. ytterområdena till de större städerna. Vid ändrade förutsättningar omprövas inrättningarnas status, varvid filialapotek kan förändras till självständiga apotek och vice versa. Även sjukhusapoteken fungerar som filialer till självständiga apotek. De är förlagda till de större sjukhusen och uteslutande inriktade på läkemedelsförsörjningen inom dessa.

Utbyggnaden av distributionsnätet sedan 1925 framgår av följande tablå.

Av tablå framgår, att antalet apoteksinrättningar ökat med omkring 1/3 sedan 1925 och i stort sett hållit jämna steg med befolkningsutvecklingen. Under åren fram till 1940 utgjordes flerta-

År	Antal apoteksinrättningar självst. apotek <i>Independent</i>	No. of pharmacies filialapotek <i>Branch</i>	sjukhusapotek <i>Hospital pharmacies</i>	S:a <i>Total</i>	Folkmängd pr apot. (exkl. sjukhusapot.) <i>Inhabitants per phar- macy (except hospital pharmacies)</i>
1925.....	381	25	—	406	
1930.....	395	25	—	420	14 620
1935.....	412	29	—	441	14 170
1940.....	416	38	8	462	14 030
1945.....	416	42	11	469	14 500
1950.....	414	67	13	494	14 651
1955.....	414	93	15	522	14 379
1958.....	415	117	15	547	13 978
1959.....	417	119	15	551	13 939

let av de nytilkomna enheterna av självständiga apotek medan den därpå följande utvecklingen helt dominerats av filialapoteken.

Som komplement till apoteksinrättningarna finnes speciellt på landsbygden läkemedelsförråd, som tillhandahåller ett begränsat urval av de vanligaste läkemedlen. Förråden fungerar som utlämningsställen för självständiga apotek och förestås av personer utan farmaceutisk examen, vilka förordnats av medicinalstyrelsen efter förslag av vederbörande apoteksinnehavare. Vid utgången av år 1959 var antalet läkemedelsförråd 693.

3.3.2 Apotekens försäljning

Försäljningen omfattar dels recepturförsäljning d. v. s. utlämnande av läkemedel enligt av läkare (veterinär, tandläkare) utfärdade recept, dels övrig försäljning, s. k. handköpsförsäljning. I denna kategori ingår även försäljning av förbandsartiklar, kosmetika, näringspreparat o. dyl. Uppgifter om recepturför-

säljningens omfattning föreligger för åren 1939, 1944, 1949 samt för varje år från och med 1952. Nedtill till vänster belyses utvecklingen mätt i antalet utlämnade läkemedelsposter (recipe).

Motsvarande uppgifter i fråga om handköpsförsäljningen begränsar sig till ett antal stickprovsundersökningar, som utförts under 1950-talet. Av de därvid erhållna resultaten att döma har antalet handköpsexpeditioner under senare tid uppgått till ungefär dubbla antalet recipe.

3.3.3 Läkemedelsförmåner

De som omfattas av den allmänna sjukförsäkringen åtnjuter vissa förmåner vid inköp av läkemedel förskrivna på recept av läkare. Sålunda kan vissa medel erhållas kostnadsfritt, medan för andra en rabatt utgår utgörande hälften av det belopp, varmed läkemedlets pris överstiger tre kronor. Samhällets kostnader för nu nämnda förmåner har uppgått till:

År	milj. recipe	
1939.....	8,4	1955..... 39,4 milj.
1944.....	13,7	1956..... 51,8 „
1949.....	17,6	1957..... 64,0 „
1952.....	19,7	1958..... 74,4 „
1953.....	20,4	1959..... 82,4 „
1954.....	20,9	
1955.....	20,4	
1956.....	21,4	
1957.....	23,4	
1958.....	23,9	

3.3.4 Personalförhållanden

Den farmaceutiskt utbildade personalen på apoteken utgöres av legitimerade

apotekare och receptarier (farm. kandidater). De legitimerade apotekarna återfinnes dels som apoteksinnehavare, dels som anställda i mera kvalificerade befattningar, medan receptarierna huvudsakligen omhänderhar tillverkning av läkemedel efter recept samt försäljningsarbete.

Antalet personer inom de båda personalkategorierna under tiden från och med 1925 visas av följande tablå.

År	Apotekare inkl. apoteksinnehavare	Receptarier inkl. farm.kand:er	S:a
1925	839	239	1 078
1930	865	476	1 341
1935	882	405	1 287
1940	872	565	1 437
1945	863	603	1 466
1950	906	962	1 868
1955	863	1 147	2 010
1958	798	1 336	2 134
1959	796	1 337	2 133

Av tablåen framgår att antalet farmaceuter i det närmaste fördubblats sedan 1925, så gott som uteslutande genom ökning av receptarierna medan antalet apotekare varierat i mindre utsträckning under perioden. Detta har medfört en

markant förskjutning mellan de båda personalgrupperna innebärande att receptarierna från att 1925 endast ha utgjort omkring 1/5 av farmaceuterna numera utgör mer än hälften. Jämförelsen är delvis missvisande, då hänsyn icke tagits till tjänstgöringens omfattning. Apotekarna fullgör i regel heltidstjänstgöring medan omkring en tredjedel av receptarierna, av vilka flertalet är kvinnor, endast har deltidsanställning.

Trots ökningen karaktäriseras personalsituationen under senare år av ett alltmer kännbart underskott av farmaceutiskt utbildad personal, som varit särskilt märkbart i fråga om apotekarna. I anledning härav har under året åtgärder vidtagits i syfte att temporärt öka farmaceutiska institutets utbildningskapacitet.

Vid sidan av apotekarna och receptarierna tjänstgör personer utan farmaceutisk examen såsom apotekselever och apotekstekniker. Den sistnämnda personalgruppen uppgick 1935 till 1 200 personer och har därefter starkt ökat för att vid utgången av 1959 omfatta omkring 4 500 personer.

KAP. 4

HÄLSOTILLSTÅND, SJUKDOMAR, FÖRLOSS-
NINGAR M. M.

4.1. Omgivningshygieniska förhållanden

Arbetet med översyn av samtliga lokala hälsovårdsordningar har under år 1959 bedrivits med stor energi av såväl lokala som regionala hälsovårdsmyndigheter och pågick allttjämt vid årsskiftet 1959—1960, efter vilket vår nya hälsovårdsstadga trädde i kraft.

Den av Kungl. Maj:t den 5.6. 1959 fastställda normalhälsovårdsordningen är huvudsakligen avsedd för mera landsortsbetonade tätorter. Inrikesdepartementet anför visserligen härom, att endast för större städer torde deras hälsovårdsordning som regel behöva göras mera omfattande än normalhälsovårdsordningen. Erfarenheten har dock visat, att behov av dylika mera omfattande hälsovårdsordningar föreligger för flertalet tätorter med stadsliknande karaktär. De hälsovårdande myndigheterna har därför under 1959 sökt få fram lämpliga förslag till dylika. Arbetet med nya lokala hälsovårdsordningar har emellertid varit omfattande, vilket medfört, att dylika endast i ringa omfattning blivit fastställda under året för stadsliknande samhällen. Däremot var för mera landsbygdsbetonade tätorter Kungl. Maj:ts normalhälsovårdsordning i stor utsträckning fastställd vid årsskiftet 1959—1960.

Sedan snart 20 år tillbaka har vattenvården hört till ett av vårt lands mest aktuella omgivningshygieniska problem. I alltmer ökad omfattning har un-

der 1950-talet kommuner och industrier insett betydelsen av att på ett effektivt sätt söka förhindra den fortsatta förstöringen av grundvattnet samt vattnet i våra sjöar och vattendrag. — Då fråga uppstår om utbyggnad av reningsverk hör det därför numera till undantagen, att kommuner motsätter sig dylik. Redan i första etappen sker ofta en utbyggnad för höggradig rening. Ekonomiska faktorer och arbetsmarknadsproblem lägger dock i viss omfattning hinder i vägen för en snabb utveckling i gynnsam riktning. Av till medicinalstyrelsen inkomna rapporter framgår dock, att utbyggnadstakten för reningsverk är god och fått en stor omfattning. Vi torde snart i vårt land ha hunnit så långt beträffande denna fråga, att den sedan årtionden ständigt fortskridande nersmutsningen av våra sjöar och vattendrag hejdats. Sedan vi kommit fram till ett status quo beträffande detta problem, torde man kunna ha förhoppning om, att under det kommande årtiondet efter hand få en fortskridande förbättring till stånd. — Till frågan om vattenverk och vattenledningar har kommunerna alltid varit positivt inställda. — Genom den mycket omfattande expansionen inom hela vatten- och avloppsområdet har tillkommit ett stort antal renings- och vattenverk, av vilka flertalet numera ligger ute i landsbygdskommuner. Dessa kom-

muner saknar som regel personal med teknisk skolning. Förhållandet har medfört, att den fortlöpande skötseln av vatten- och avloppsreningsverken mångstades blivit bristfällig med åtföljande sanitära olägenheter. Det måste i första hand ankomma på hälsovårdsnämnderna att tillse att personal, som anställes för att sköta dessa anläggningar besitter nödiga kvalifikationer för sina arbetsuppgifter. Utbildningskurser inom området har under året varit anordnade centralt av statens hantverksinstitut samt regionalt ute i en del län genom hälsovårdsförbundens försorg.

Vatten från vattenverken underkastas i allmänhet regelbunden undersökning enligt hälsovårdsstadgans bestämmelser, varigenom viss indirekt kontroll erhålles på vattenverkets skötsel. Reningsverkens avloppsvatten underkastas i regel dylik kontroll endast då de först tages i bruk. Någon fortlöpande undersökning av reningseffekten sker däremot i allmänhet icke utanför våra städer och mera betydande tätorter. Därest icke förhållandena i fråga om skötseln beträffande samtliga reningsverk relativt snart utvecklar sig i gynnsam riktning, kan det bli nödvändigt att överväga utfärdandet av föreskrifter rörande fortlöpande kontroll av dessas renings-effekt. — I samband med tillkomsten av de många reningsverken har ytterligare ett problem tillkommit. Slamtömning kan endast i ringa utsträckning ordnas genom landsortskommunernas egen försorg. I dessa fall torde det därför vara erforderligt att slamtömningen organiseras regionalt.

Inom stora delar av vårt land sker redan nu en uttagning av våra grund- och ytvatten i så stor omfattning, att densamma inger betänkligheter beträffande den framtida tillgången på kon-

sumtionsvatten. Dessa betänkligheter ökas ytterligare därigenom att vårt samhälles vattenbehov ständigt växer. För att i en framtid med större säkerhet kunna tillgodose behovet av vatten för våra större befolkningscentra är det önskvärt, att redan nu utarbeta en riksplan för hur landets för konsumtionsändamål lämpliga vattentillgångar skall fördelas och på bästa sätt utnyttjas.

Under senare år har hygien vid bad- och campingplatser vunnit ökad uppmärksamhet från hälsovårdsnämndernas sida. Det är av största betydelse för befolkningens trivsel, att dessa platser hålles på en hög standard beträffande de hygieniska anordningarna. En inom ett län utförd undersökning visar bl. a. att toaletter saknades på 25 % av länets bad- och lägerplatser, att sopkärl för uppsamling av skräp saknades på 40 % samt att dricksvatten ej fanns på 45 %. Resultaten från denna undersökning torde sannolikt vara signifikativa även för övriga delar av landet. För turister måste det vara föga lockande att besöka fritidsområden, som saknar elementära anordningar för personlig hygien eller som är skräpiga och osnygga.

Beträffande badvattnet har vattenvårdsförbunden i flera län låtit utföra undersökningar, som bl. a. i Östergötlands och Skaraborgs län sammanställts i badkartor över länen. Dessa kartor anger, vilka vattendrag som på grund av förorening är olämpliga för bad och de graderar även lämpligheten för bad hos de övriga badvattnen. Denna specialfråga är av den betydelse, att den bör generellt upptagas av våra regionala hälsovårdande myndigheter.

Hygien och ordningen vid campingplatserna har i många fall varit föremål för viss reglering antingen på frivillig-

hetens väg eller genom lokalt utfärdade föreskrifter. Härvid är att märka, att normalhälsovårdsordningens föreskrifter har sin räckvidd begränsad till bad- och lägerplatser, som upplåtes mot vederlag. Ur sanitär synpunkt är dock de flesta dylika platser, inklusive segel- och motorbåtshamnar, att jämföra med en hälsovårdstätort. Deras omgivningshygieniska problem, som bl. a. kan härledas ur att anordningarna vid desamma vanligen är av primitiv och provisorisk karaktär, blir ofta mer svårbemästrade än vid en permanent tätortsbebyggelse. Svårigheterna betonas också av de lokalt alltför ofta otillräckliga resurserna för den fortlöpande sanitära tillsynen.

Medicinalstyrelsen har i cirkulär den 9 mars 1959 meddelat anvisningar till hälsovårdsnämnderna angående sanitära anordningar på campingplatser. Dessutom har riksorganisationernas campingkommitté medverkat till en på enhetliga sanitära krav uppbyggd klassifikation av campingplatser i anslutning till vedertagen internationell sådan.

Samma hygieniska problem, som ovan berörts, möter vid våra vägar. I denna del har medicinalstyrelsen särskilt betonat riskerna för smittspridning av mag- och tarmsmitta från människors uttömningar. Ett stort behov framträder av lämpliga sanitära anordningar i anslutning till rast- och parkeringsplatser vid åtminstone de stora trafiklederna ävensom av en effektiv tillsyn och skötsel av förefintliga dylika anordningar.

Den eftersläpning på området, som hittills varit rådande i många delar av landet, har delvis berott på att det författningsmässigt icke fastställts, vilka myndigheter det är som har att svara för att dylika anordningar kommer till stånd. De kommunala myndigheterna

har tvekat att organisatoriskt och ekonomiskt medverka till åtgärder, som huvudsakligen tillgodoser andra än den egna kommunens invånare. Medicinalstyrelsen har därför ifrågasatt, huruvida icke tillhandahållandet av sanitära anordningar vid våra större vägar rätteligen borde vara en uppgift, som bör lösas i ett större sammanhang.

Renslakten och handeln med renkött

Under de senaste åren har såväl statsmakterna som den lokala hälsovårdens företrädare ägnat renslakten och handeln med renkött särskild uppmärksamhet ur hygienisk synpunkt. I propositionen till lagen om köttbesiktning den 20 mars 1959 fann departementschefen sig för närvarande icke vilja förorda besiktningstvång för renkött. I stället rekommenderades länsstyrelserna att utfärda råd och anvisningar för renslakten. Så har även skett i Norrbottens och Jämtlands län, under det att i Västerbottens län slakteriföreningen tagit hand om renslakten. I de tre nordligaste länen är lappväsendets lokala funktionärer — lapptillsynsmännen — anmodade att underrätta hälsovårdsnämnderna om renslakt, som utanför slakteriororganisation sker med tillsynsmännens vetenskap och på gemensamma slaktplatser. Enligt lappfogdarna har genom den tillsyn, som sålunda åstadkommits, avsevärda framsteg gjorts beträffande de hygieniska förhållandena vid renslakten samt övrig hantering av renköttet — inbegripet förvaringen av detta — ävensom kontrollen härav. En del renägare undandrager sig dock alltså denna kontroll och slaktar i smyg (s. k. buskslakt), vilket gör att önskemålet om att få även renslakten under besiktningstvång kvarstår.

4.2. Infektionssjukdomar

4.2.1. Epidemiska sjukdomar. De redovisade uppgifterna om antalet sjukdomsfall i epidemiska sjukdomar grundar sig, där intet annat anges, på uppgifter insamlade av förste provinsialläkarna och de med dem jämställda förste stadsläkarna. (Jfr denna publikation årg. 1951, sid. 41.)

Förste provinsialläkarnas och förste stadsläkarnas rapporter grundar sig på anmälningar, som de erhållit från de läkare, som är verksamma inom deras län eller stad, d. v. s. från dem underställda tjänsteläkare (provinsialläkare, stadsläkare m. fl.) jämte alla andra läkare, både vid sjukhus och i öppen vård, som iakttagit fall av hithörande sjukdomar.

Anmälan sker enligt kungl. kungörelse av år 1953 (SFS 431 med ändring 1954: 732).

De sjukdomar, som skall anmälas av den behandlande läkaren eller den läkare, som eljest har anmälningsskyldighet, kan indelas i två huvudgrupper: Sådana som fordrar individuell anmälan (med uppgift om den sjukes namn, ålder m. m.) och sådana som anmälas summariskt i form av en sifferuppgift om antalet sedan föregående anmälan nyttillkomna fall.

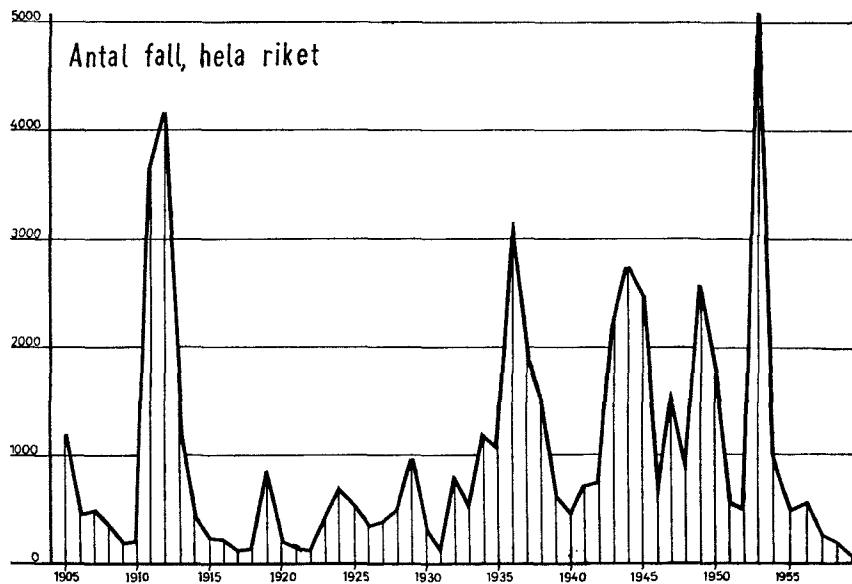
Sjukdomar, som fordrar individuell anmälan är 25 till antalet, nämligen följande — varav de 19 förstnämnda upptages i 1919 års epidemilag (med ändring år 1953): Pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, återfallsfeber, gula febern, nervfeber (tyfoidfeber), paratyfus (paratyfoidfeber), scharlakansfeber, difteri, akut barnförlamning (polio), epidemisk hjärnhinneinflammation (me-

ningokockmeningit), rödsot (dysenteri), sömnsjuka, undulantfeber, Weils sjukdom, mjältbrand (anthrax), papegojsjuka (psittakos), spetälska, elakartad gastroenterit hos barn under 2 år, epidemisk gulst (infektiös hepatit), malaria, primär meningoencefalit av infektiös typ, rots och tularemi. Benämningarna inom parentes är ofta använda synonymer, som icke nämnes i epidemilagen. Observeras bör, att det som enligt svensk praxis anmäles under benämningen paratyfus omfattar alla salmonellainfektioner (utom tyfoidfeber), varför det ansetts riktigare att här kalla sjukdomen för salmonellainfektioner. Dessa sjukdomar redovisas i tab. 15, där även deras nummer enligt den av världshälsovårdsorganisationen antagna, internationella statistiska klassifikationen anges i tabellhuvudet.

Sjukdomar, för vilka summarisk anmälan föreskrivits är kikhosta, mässling och epidemisk influensa.

Hela antalet fall av epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt framgår av följande tablå för varje år sedan år 1946. Alla dessa tal liksom de följande i texten — där intet annat anges — avser i princip kliniska fall, d. v. s. fall då patienten haft subjektiva sjukdomssymptom i form av feber eller dylikt, till skillnad mot bacillbärarna, som icke företer dylika symptom.

År	Antal fall	År	Antal fall
1946.....	22 261	1953.....	21 265
1947.....	23 635	1954.....	8 965
1948.....	21 132	1955.....	10 617
1949.....	33 463	1956.....	13 133
1950.....	39 571	1957.....	21 805
1951.....	15 835	1958.....	12 967
1952.....	9 947	1959.....	20 737

Akut polio 1905—1959 *Acute poliomyelitis 1905—1959*

Kurvan avser i princip såväl polio med som utan pareser (jfr dock anmärkning till tab. 13).

Under år 1959 anmäldes i runt tal 20 000 fall av smittsamma sjukdomar, upptagna i epidemilagen. Under föregående år var antalet rapporterade fall 13 000 och de sista 10 årens genomsnittssiffra är cirka 15 000.

Hela ökningen av antalet sjukdomsfall under året beror på den ökade spridning, som *scharlakansfebern* visat. Antalet fall av scharlakansfeber var sålunda under år 1959 18 256 mot 10 389 föregående år och 6 422 under år 1957. Denna sjukdom har varit diffust spridd över hela vårt land, dock noteras en relativt till folkmängden högre frekvens i Kristianstads, Malmöhus, Uppsala, Örebro och Västernorrlands län. Epidemin nådde sin kulmen under höstmånaderna oktober och november. Emellertid uppträder denna sjukdom numera oftast i en tämligen lindrig form och vårdtiden är

till följd av våra moderna behandlingsmetoder kort.

Om man bortser från scharlakansfebern, har hälsotillståndet, då det gäller epidemiska sjukdomar, under år 1959 varit ovanligt gott.

Bland övriga hithörande sjukdomar skall endast nämnas *polio*, som under detta år rapporterats med 56 fall, varav 14 utan och 42 med förlamningar. I vårt land har sjukdomen aldrig tidigare visat en så låg frekvens, sedan densamma började registreras år 1905. Den senaste mera omfattande epidemin inträffade år 1953, då icke mindre än 3 029 förlamningsfall i sjukdomen rapporterades.

I övrigt hänvisas till tab. 13—15.

Uppgifterna om *kikhosta*, *mässling* och *epidemisk influensa* är betydligt osäkrare. Nedan angivna antal fall har rapporterats åren 1954—1959.

	Kik- hosta	Mäss- ling	Influ- ensa
1954.....	15 000	19 300	69 400
1955.....	12 700	42 200	17 400
1956.....	11 600	2 500	10 600
1957.....	20 000	12 000	276 000
1958.....	7 000	42 000	40 000
1959.....	8 000	5 000	30 000

4.2.2. Veneriska sjukdomar. I tab. 16 och 17 lämnas uppgifter bl. a. om antalet sjukdomsfall i olika delar av landet, om smittningsorter och sjuka av olika kön och ålder. Dessa uppgifter inkluderar i princip även militärpatienter, men redovisningen av dessa till förste provinsialläkarna — vilka i sin tur redovisar till medicinalstyrelsen — torde vara mycket bristfällig. Även civila fall torde under senare år ha blivit relativt ofullständigt redovisade, sammanhängande bl. a. med ändrade behandlingsmetoder, i sin tur sammanhängande med tillgången på nya antibiotika.

Trots detta torde den föreliggande statistiken i stort sett ge en riktig bild åtminstone av utvecklingstendenserna i tiden och förhållandet mellan olika åldrar och kön. Sålunda har man anledning tro att syfilis verkligen företett en stark och successiv nedgång, alltsedan den kulminerade med över 1 300 fall årligen 1944—1946. Ökningen 1958—1959 från 75 till 95 fall av förvärvat syfilis är så ringa att säker slutsats bör anstå.

Likaså står det utom tvivel att gonorrén stigit från 1949 i minst den grad som anges av den officiella serien. Denna sjukdom hade ett maximum år 1944, då drygt 20 000 fall noterades. Därefter sjönk frekvensen t. o. m. år 1949 (9 700 fall) men steg sedan återigen, särskilt kraftigt åren 1951, 1952 och 1959. Tablå U belyser mera i detalj utvecklingen 1949—1959 och visar att gonorréns frekvens stigit speciellt i de lägre åldersgrupperna, fränsett gossar under 15 år.

4.2.3. Tuberkulos. Uppgifter om tuberkulosens utbredning finns i tab. 19, som utgör en sammanställning av tabeller i Svenska Nationalföreningens mot hjärt- och lungsjukdomar kvartalsskrift (1960, nr 3). Morbiditeten illustreras av uppgifterna om antalet hos dispensärerna registrerade personer med tuberkulos av olika slag och i olika stadier (öppen tbc resp. annan tbc). Att fastställa, om en tuberkulos är »öppen» d. v. s. i smittsamt stadium, kan emellertid många gånger vara vanskligt, varför de uppgifter, som meddelas härom, icke bör betraktas som exakta uttryck för det verkliga antalet. Vidare bör observeras, att antalet nyupptäckta fall inom olika geografiska områden kan påverkas av lokala olikheter i intensiteten i forskningen efter tuberkulosfall.

I tabellen anges vidare dödligheten i tuberkulos för hela riket (0,07 per 1 000 invånare år 1959) enligt statistiska centralbyråns beräkningar.

I tab. 18 redovisas omfattningen av och några resultat från medicinalstyrelsens hittills utförda skärmbildsundersökningar av civila personer. Det framgår härav, att totala antalet under åren 1946—1959 undersökta personer uppgår till 6 028 195. Några relativt utvisande omfattningen av undersökningarna länsvis har icke uträknats, då vid sådana beräkningar hänsyn icke kan tagas vare sig till omflyttningen och mortaliteten hos befolkningen under den period skärmbildsundersökningar pågått eller till att vissa personer undersökts mer än en gång. Bland de undersökta personerna hade man i genomsnitt funnit tuberkulösa sjukdomstecken hos 2,8 %. Såsom framgår av en för tidigare år företagen specialundersökning torde emellertid flertalet av dessa fall vara kända förut och bragta under kontroll. Bland

Tab. U. Gonorré 1949—1959, *Gonorrhoea* 1949—1959

	Rapporterade fall Reported cases					Summa Total	Fall per 100 000 invånare Cases per 100 000 inhabitants					Summa Total
	Ålder, år Age, years						Ålder, år Age, years					
	0—9	10—14	15—19	20—24	25—		0—9	10—14	15—19	20—24	25—	
Män Male												
1949	6	6	875	2 384	3 560	6 831	..	2,7	408,1	997,2	162,3	197,1
1950	7	5	872	2 353	3 768	7 005	..	2,2	411,5	1 009,4	170,1	200,4
1951	6	9	1 107	3 018	5 030	9 170	..	3,9	525,1	1 318,5	225,3	260,3
1952	5	6	1 220	3 292	5 329	9 852	..	2,5	576,4	1 456,7	237,0	277,6
1953	6	8	1 027	3 001	5 219	9 261	..	3,1	478,0	1 357,7	230,5	259,2
1954	3	31	1 147	2 930	4 792	8 903	..	11,3	519,5	1 348,0	210,4	247,7
1955	—	6	1 142	2 989	4 890	9 027	..	2,1	502,2	1 387,3	213,4	249,4
1956	1	3	1 234	2 881	4 794	8 913	..	1,0	528,2	1 335,5	207,8	244,4
1957	1	4	1 163	2 766	4 194	8 128	..	1,2	478,1	1 270,8	180,8	221,2
1958	—	6	1 333	2 880	4 070	8 289	..	1,8	517,3	1 300,5	174,6	224,1
1959	1	6	1 859	3 422	4 280	9 568	..	1,8	676,8	1 507,5	182,9	254,9
Kvinnor Female												
1949	29	17	772	870	1 224	2 912	..	8,0	369,8	370,2	54,1	83,4
1950	15	8	759	959	1 466	3 207	..	3,7	368,0	415,8	64,2	91,1
1951	20	11	1 061	1 259	1 773	4 124	..	4,9	516,6	552,1	76,9	116,2
1952	20	17	1 337	1 528	2 209	5 111	..	7,3	648,9	675,8	95,1	142,9
1953	16	26	1 122	1 554	2 073	4 791	..	10,6	537,6	698,6	88,7	133,1
1954	13	48	1 299	1 395	2 059	4 814	..	18,3	605,6	639,5	87,6	133,0
1955	8	31	1 316	1 413	2 057	4 825	..	11,1	595,7	656,3	87,0	132,4
1956	11	34	1 382	1 419	2 051	4 897	..	11,5	609,5	662,9	86,1	133,5
1957	5	52	1 409	1 311	1 825	4 602	..	16,9	598,2	610,3	76,2	124,6
1958	6	94	1 655	1 294	1 700	4 749	..	30,2	664,7	594,4	70,6	127,8
1959	8	94	2 530	1 459	1 762	5 853	..	30,4	956,6	655,7	72,9	155,5
Båda könen Both sexes												
1949	35	23	1 647	3 254	4 784	9 743	..	5,3	389,2	686,4	107,3	140,1
1950	22	13	1 631	3 312	5 234	10 212	..	2,9	390,1	714,2	116,3	145,6
1951	26	20	2 168	4 277	6 803	13 294	..	4,4	520,9	936,0	150,0	188,0
1952	25	23	2 557	4 820	7 538	14 963	..	4,8	612,2	1 066,1	164,9	210,0
1953	22	34	2 149	4 555	7 292	14 052	..	6,8	507,4	1 025,2	158,5	195,9
1954	16	79	2 446	4 325	6 851	13 717	..	14,8	562,0	993,1	148,0	190,2
1955	8	37	2 458	4 402	6 947	13 852	..	6,5	548,3	1 021,9	149,1	190,7
1956	12	37	2 616	4 300	6 845	13 810	..	6,1	568,2	1 000,5	146,0	188,8
1957	6	56	2 572	4 077	6 019	12 730	..	8,9	537,1	942,7	127,6	172,8
1958	6	100	2 988	4 174	5 770	13 038	..	15,7	589,7	950,4	121,8	175,8
1959	9	100	4 369	4 881	6 042	15 421	..	15,8	814,0	1 085,9	127,0	206,9

dessa befinner sig ett stort antal, som vid den på skärmbildsundersökningen följande kliniska utredningen icke visar sig vara behäftade med aktiv tuberkulos, varför de icke kommit att kvarstå i dispensärregistret. Det antal personer, som upptages i det sistnämnda (47 782 den 31/12 1959 enligt tab. 19) motsvarar endast omkring 0,7 % av motsvarande folkmängd. Härvid har som »folk-

mängd» endast medtagits personer om minst 10 års ålder, något som visserligen är oegentligt, därför att registret upptager även barn under 10 år, en oegentlighet som emellertid knappast har praktisk betydelse, då dessa barn numera är ganska få. Hade man räknat procenttalet på hela folkmängden, hade det blivit ännu lägre.

4. 3. Maligna tumörer 1958 enligt anmälningar till cancerregistret

Från och med år 1958 registreras nyupptäckta cancerfall i Sverige vid det till medicinalstyrelsen knutna cancerregistret. Uppgiftsskyldighet föreligger för läkare vid sjukvårdsanstalter (beträffande patienter inom såväl sluten som öppen vård) samt för patologer och rättsmedicinare. De senare anmäler av dem på biopsi- eller obduktionsmaterial satta diagnoser, även om patienten i fråga dessutom anmäles från klinik. Endast ett fåtal fall torde falla utanför rapporteringen. De tumörformer, som anmäls till registret är förutom klart maligna svulster och maligna affektioner i blod och benmärg samtliga intrakraniella tumörer samt svulster med endokrin aktivitet. Undantagna från anmälan är således de allra flesta benigna tumörer.

Förutom personliga data angående patienten, såsom födelsedatum, kön, hemort och civilstånd innehåller en canceranmälan en detaljerad diagnos med uppgift om huruvida denna grundats på klinisk, patologisk-anatomisk undersökning etc. I anmälan finnes dessutom uppgifter som möjliggör ytterligare efterforskningar, såsom namnet på sjukhuset som vårdat den sjuke, hans journalnummer och inskrivningsdatum. Uppgifterna stansas på hålkort. Kod-sättningen av tumörernas läge och histologiska utseende sker i enlighet med en av WHO utarbetad rekommendation till cancerregister.

Cancerregistrets huvuduppgift är att producera en tillförlitlig morbiditetsstatistik för cancer och besläktade sjukdomar. Registret kan även tjäna som underlag för forskare med specialproblem, därigenom att inom registret föres förteckningar över fall av cancer med viss

specificerad lokalisation och morfologisk typ med uppgifter för varje fall om sjukhus, journalnummer, etc.

Den första årsredogörelsen från registret kom i tryck år 1960 och avser verksamhetsåret 1958. Den är avfattad på engelska under titeln »Cancer Incidence in Sweden 1958», National Board of Health. Då den ej ingår i serien Sveriges officiella statistik vill medicinalstyrelsen lämna en kort sammanfattning i föreliggande publikation.

Eftersom materialet avser det första verksamhetsåret, finns naturligtvis vissa risker för att det icke är fullt komplett. Resultaten har emellertid visat en god överensstämmelse med våra nordiska grannländers, där cancerregister funnits sedan flera år tillbaka.

Totalt anmäldes 19 324 fall (8 924 män och 10 400 kvinnor), som diagnosticerats år 1958, vilket innebär en frekvens per 100 000 invånare av 241 för män och 280 för kvinnor. Diagram A visar åldersfördelningen för de anmälda fallen. Som väntat är frekvensen låg i de yngre åldrarna. Den stiger brant från 40 år och når sin topp i åldrarna 70—80 år för att därefter sjunka något. Diagram B visar den procentuella fördelningen av de 5 vanligaste tumörformerna hos män och kvinnor. Tabell V ger en översikt över det totala antalet fall och frekvensen per 100 000 invånare.

Inom de flesta tumörformerna föreligger en övervikt för stadsbefolkningen, oftast mest markerad i de tre största städerna, Stockholm, Göteborg och Malmö. Som exempel på detta förhållande kan anföras lungcancers frekvens. För denna tumörform var antalet fall av manligt kön i hela landet 18 per 100 000 invånare. Motsvarande siffra för enbart

Tab. V. Antal nya cancerfall diagnosticerade 1958 fördelade efter primärtumörens läge (Cancerregistret)

No. of new cases of cancer diagnosed in 1958 by primary site. (Cancer registry)

Statistisk klassifikation <i>Statistical classification</i>		Primärt läge <i>Primary site</i>	Antal fall <i>No. of cases</i>			Fall per 100 000 inv. <i>Per 100 000 inh.</i>	
A-listan <i>A-list</i>	Detaljnnum- mer <i>Detailed list</i>		Samt- liga <i>Total</i>	Män <i>M</i>	Kvin- nor <i>F</i>	Män <i>M</i>	Kvin- nor <i>F</i>
A 44	140—48	Malign tumör i munhåla och svalg <i>Malignant neoplasm of buccal cavity and pharynx</i>	453	287	166	8	4
A 45	150	Malign tumör i matstrupen <i>Malignant neoplasm of oesophagus</i>	185	119	66	3	2
A 46	151	Malign tumör i magsäcken <i>Malignant neoplasm of stomach</i>	2 437	1 526	911	41	25
A 47	152, 153	Malign tumör i tarmen utom ändtar- men <i>Malignant neoplasm of intes- tine except rectum</i>	1 533	752	781	20	21
A 48	154	Malign tumör i ändtarmen <i>Malignant neoplasm of rectum</i>	978	594	384	16	10
A 49	161	Malign tumör i struphuvudet <i>Ma- lignant neoplasm of larynx</i>	101	90	11	3	0
A 50	162, 163	Malign tumör i luftstrupe, luftrör, lunga och lungsäck, icke angiven som metastatisk <i>Malignant neo- plasm of trachea, and of bronchus and lung not specified as secondary</i>	949	710	239	19	6
A 51	170	Malign tumör i bröstkörteln <i>Mali- gant neoplasm of breast</i>	2 512	19	2 493	1	67
A 52	171	Malign tumör i livmoderhalsen <i>Ma- lignant neoplasm of cervix uteri</i> ..	890	—	890	—	24
A 53	172—174	Malign tumör i annan el. ospec. del av livmodern <i>Malignant neoplasm of other and unspecified parts of uterus</i>	776	—	776	—	21
A 54	177	Malign tumör i prostata <i>Malignant neoplasm of prostate</i>	1 494	1 494	—	40	—
A 55	190, 191	Malign tumör i huden <i>Malignant neoplasm of skin</i>	689	396	293	11	8
A 56	196, 197	Malign tumör i ben och bindväv <i>Malignant neoplasm of bone and connective tissue</i>	206	114	92	3	2
—	193, 237	Tumör i hjärnan och övriga nervsy- stemet <i>Neoplasm of brain and other parts of nervous system</i>	616	292	324	8	9
A 58	204	Leukemi <i>Leukaemia and aleukaemia</i>	589	342	247	9	7
A 59	200—203, 205	Malign tumör primär i lymfatisk och blodbildande vävnad <i>Lymphosar- coma and other neoplasms of lym- phatic and haematopoietic system</i> ..	695	374	321	10	9
—	155, 157, 158, 160, 164, 165, 175, 176, 178—181, 192, 194, 195	Övriga maligna tumörer <i>Other ma- lignant neoplasms</i>	3 582	1 540	2 042	42	55
—	156, 159, 198, 199	Maligna tumörer med otillräckligt specificerat läge <i>Malignant neo- plasms of unspecified site</i>	639	275	364	7	10
Summa <i>Total</i>			19 324	8 924	10 400	241	280

Stockholm var 46, för de tre stora städerna sammanslagna 34, för övriga städer i landet 20 och för landsbygd 10. Beträffande lungcancern förelåg även en klar övervikt för män (könskvoten män/kvinnor för hela landet 3:1). Dessa uppgifter rörande lungcancers fre-

kvens i Sverige överensstämmer i stort sett med erfarenheter från andra länder. Det stora material, som snabbt samlas i cancerregistret lämnar möjligheter till ingående studier i cancers epidemiologi.

Diagram A. Antal cancerfall per 100 000 män resp. kvinnor i olika åldrar

Sex- and age-specific incidence per 100 000 inh. of all forms of cancer

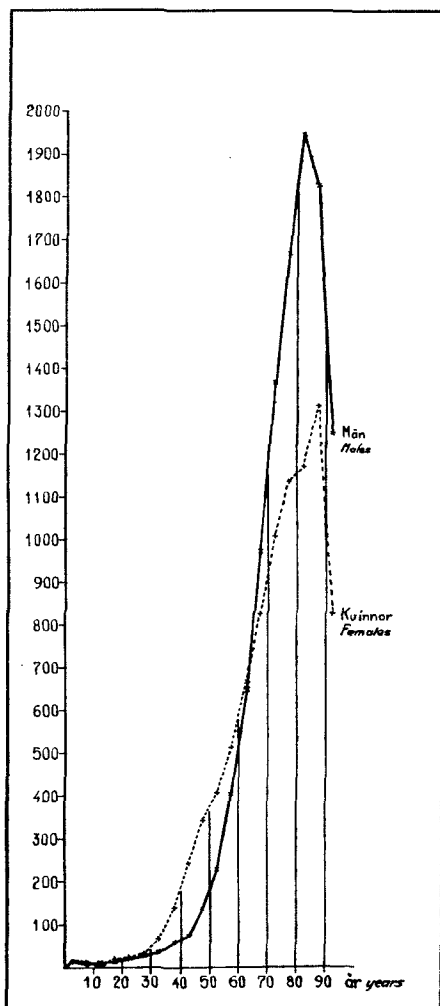
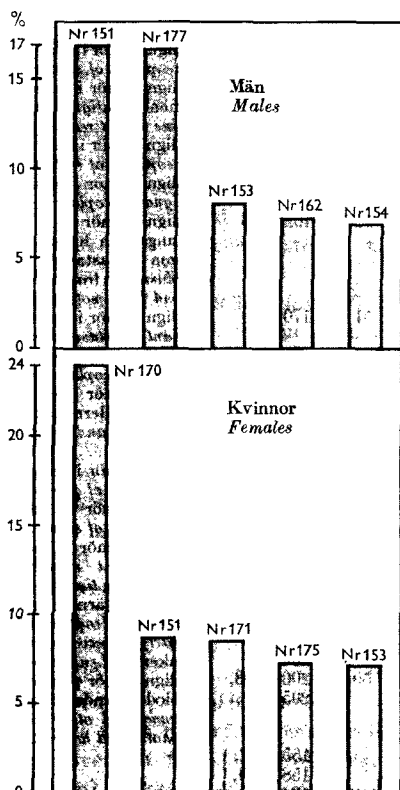

Diagram B. De fem vanligaste cancerformerna i % av samtliga cancerfall

Five most common sites of cancer in per cent of all cases

- 151 Cancer i magsäcken *stomach*
 153 " " tjocktarmen *colon*
 154 " " ändtarmen *rectum*
 162 " " lungan *lung*
 170 " " bröstkörteln *breast*
 171 " " livmoderhalsen *cervix uteri*
 175 " " äggstockarna *ovaries*
 177 " " blåshalskörteln *prostate*

4.4. Skador genom våld

I detta avsnitt lämnas en del uppgifter om antalet på sjukhus intagna på grund av skador genom våld (förgiftning inbegripen). Polikliniskt behandlade fall ingår icke. Resultatet redovisas i detalj i tab. 21.

Som framgår av anmärkning till tabellen, har materialet hämtats från de typer av anstalter, där akuta olycksfall brukar intagas. Kronikeranstalter och vanförestalter är alltså icke medtagna, då dessa i regel mottager sina olycksfall, sedan de behandlats på något av de medräknade sjukhusen. Icke heller är mentalsjukhusen medtagna, och detta har viss betydelse för redovisningen av speciellt självmorden (jfr tab. 31). Om sålunda statistiken gått miste om ett och annat fall, torde å andra sidan också ha förekommit, att fall blivit dubbelräknade, nämligen när de intagits för samma skada på flera sjukhus eller avdelningar av samma sjukhus (t. ex. vid huvudskada både på en kirurgisk klinik och en ögonklinik).

Följande sammanfattning och jämförelse med föregående år må lämnas:

Intagna på grund av: <i>Admitted to hospital</i>	1957	1958	1959
Olycksfall <i>Accidents</i>			
Trafik <i>Traffic</i> ...	14 800	15 096	15 306
Förgiftning <i>Poisoning</i>	1 479	1 846	1 813
Övriga <i>Other accidents</i>	32 004	34 633	33 710
Självmord etc.: <i>Self-inflicted injuries</i>			
Förgiftning <i>Poisoning</i>	2 836	2 855	2 945
Övriga <i>Other</i>	257	270	250
Misshandel o. dyl. <i>Assault</i>	558	532	550
Summa Total	51 984	55 282	54 574

Antalet intagna på grund av skador genom våld utgjorde år 1959 6,3 % av

samtliga intagna på ifrågavarande anstalter (6,5 % år 1958). Bland »Olycksfall, övriga» ingår en väsentlig del av olyckorna under arbetsutövning, ehuru dylika naturligtvis finns även bland trafikolyckorna och förgiftningarna. Under rubriken »fall från höjd» i tab. 21 döljer sig t. ex. fall från byggnadsställningar och tak. »Fallande föremål» inkluderar ras i gruvor, »skärande eller stickande föremål» omfattar bl. a. splitter från arbetsstycken o. s. v.

Betydande skillnader framträder mellan könen. I totalantalet intagna skadefall överväger männen med sina 33 993 fall (62 % av samtliga). Könens andelar är emellertid rätt olika för skilda grupper av orsaker. Männens andel är sålunda 70 % i fråga om trafikolycksfall, 58 % i fråga om förgiftningar genom olycksfall, 60 % i fråga om övriga olycksfall, endast 44 % i fråga om självmord och självmordsförsök men 82 %, när det gäller misshandel och mordförsök.

Ännu större skillnader kan uppletas, om man går längre i specifikation av orsakerna. Utpräglat »manliga» ter sig olyckor i samband med motoreyklar, järnvägstrafik och överhuvudtaget maskiner, skärande eller stickande föremål, fallande föremål, elektrisk ström, explosioner, skott m. m. Skadeorsaker där kvinnorna starkt överväger är svårare att leta upp, åtminstone så länge man håller sig till olycksfallen. Där överväger de mera avsevärt endast i fråga om fall i trappor och fall i samma plan. Det kan antagas, att det här gäller gamla personer, som halkat eller snavat. För denna tydning talar den bland dessa kvinnor relativt höga dödligheten.

Däremot överväger kvinnorna bland dem som gjort självmordsförsök (56 % kvinnor). Detta gäller visserligen icke alla självmordsmetoder, men det gäller för de viktigaste bland dem, nämligen förgiftningarna. Männen överväger starkt inom grupperna hängning, skott och skärande eller stickande vapen, men även för dem var förgiftningen den främsta metoden.

Den bild av självmordsförsöken, som sjukhusmaterialet ger, skiljer sig i hög grad från den som förmedlas av statistiska centralbyråns statistik över de fullbordade dåden. Där var det männen som dominerade med 75 % av samtliga fall (år 1959). Vidare var fördelningen på metoder en annan vad beträffar männen i det förgiftningarna här fått träda tillbaka för hängning eller strypning.

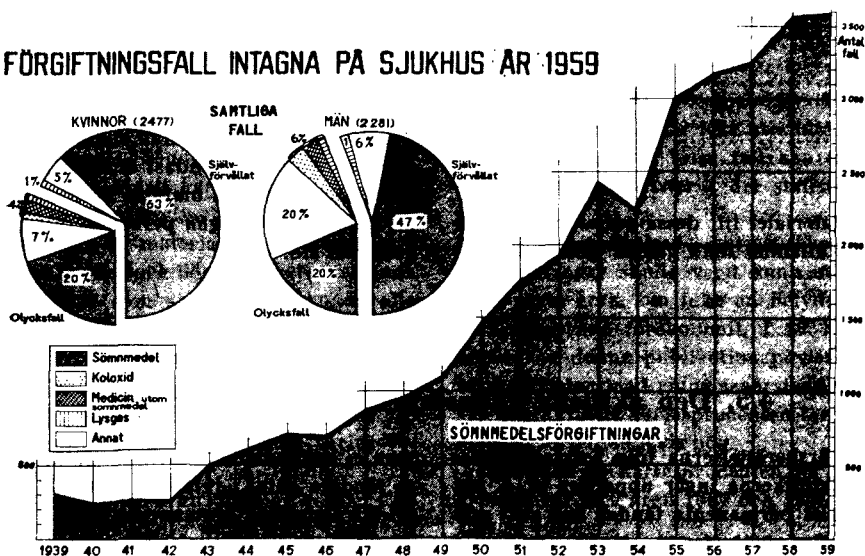
Enligt tab. 21 hade 875 personer (552 + 323) avlidit år 1959 av sina skador, sedan de intagits på sjukhus. Personer, som omkommit genom våldsam död och icke införts till sjukhus eller som införts

dit, efter det att döden inträtt, är icke med i denna statistik. Sådana dödsfall är vida flera. Enligt statistiska centralbyråns preliminära beräkning omkom sålunda av skador genom yttre våld och förgiftning 4 390 år 1959. Omkring 80 % av dem, som ljuter en våldsam död, torde alltså avlida utan att dessförinnan komma på sjukhus.

Antalet av dem som avlidit, utgjorde i vårt material 1,6 % av dem som intagits skadade på sjukhus. Samma tal gällde för män och kvinnor. Den högsta dödligheten observeras i självmordsgruppen (2,3 %) och därefter bland trafikolycksfallen (2,1 %).

Rörande trafikolyckor och sömnmedelsförgiftningar under olika år kan ytterligare följande uppgifter meddelas. Som »sömnmedel» har för korthetens skull betecknats en rad sömngivande och smärtstillande medel, nämligen klassifikationen nr E 871, E 873, E 874, E 877, E 878 och E 970. Statistiken avser både olycksfall och självmord (-försök).

FÖRGIFTNINGSFALL INTAGNA PÅ SJUKHUS ÅR 1959

Själv-mord och självmordsförsök genom sömnmedel (diagnos nr E 970)

Suicide (incl. attempts) through soporifics (diagnosis No. 970)

År Year	Antalet intagna på sjukhus No. admitted into hospital			Antalet döda på sjukhus No. dead in hospital			Döda enligt statistiska central- byråns statistik (på sjukhus och i övrigt) Dead according to Central Bureau of Statistics (in hospitals and elsewhere)		
	män	kvinnor	s:a	män	kvinnor	s:a	män	kvinnor	s:a
1953.....	682	1 163	1 845	31	43	77	102	90	192
1954.....	610	1 116	1 726	25	30	55	82	76	158
1955.....	989	1 428	2 417	25	35	60	105	92	197
1956.....	989	1 519	2 508	21	15	39	134	92	226
1957.....	1 008	1 564	2 572	14	22	36	134	94	228
1958.....	1 197	1 383	2 580	20	20	40	107	103	210
1959.....	1 070	1 564	2 634	24	15	39	129	111	240

Intagna på sjukhus
Admitted to hospitals

Trafik- Sömnmedels-
olycksfall förgiftningar
Traffic (olycksfall
accidents och själv-
mord) Poison-
ing through
soporifics
(accidental
and suicidal)

1939	8 576	302
1945	6 729	707
1950	9 392	1 466
1951	10 511	1 748
1952	12 370	1 920
1953	14 590	2 425
1954	14 564	2 234
1955	14 570	3 014
1956	14 444	3 174
1957	14 800	3 246
1958	15 096	3 563
1959	15 306	3 598

Materialet till dessa serier har ändrat beskaffenhet flera gånger under den re-

dovisade perioden, varför jämförbarheten icke är absolut. (Se härom denna publikation årgång 1952, sid. 45—47). De åtta sista årens uppgifter är emellertid fullt jämförbara.

Då det kan vara av intresse att jämföra sjukhusens uppgifter om trafikolycksfall med annan statistik belysande samma sak, må omtalas att statistiska centralbyrån för år 1959 preliminärt redovisade 21 988 personer, vilka skadats vid sådana trafikolyckor, som föranlett polisutredning (Statistisk Tidskrift 1960: 11). Detta antal torde i sitt definitiva skick komma att ligga något högre. I princip skiljer sig denna statistik från vår dels genom att endast omfatta polisfall dels genom att omfatta även andra än på sjukhus intagna personer (se diagrammet sid. 62).

4.5. Den aktuella kariesprocenten hos sjuåringar

I årsberättelserna från folktandvårds-poliklinikerna ingår uppgifter bl. a. om antalet permanenta tänder hos sex- och sjuåriga patienter angripna av karies

men ej behandlade. Genom att sätta dessa tänders antal i relation till totala antalet frambrutna permanenta tänder hos samma barn kan man erhålla ett procent-

Tab. W. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1959 *Rate of caries frequency in permanent teeth in seven year old children (percentage).*

Landstingsområde, städer	1941	1943	1944	1945	1947	1948	1950	1955	1957	1958	1959
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	24,1	25,0	26,9	24,8
Stockholms län	27,5	23,1	20,6	20,9	23,4	23,1	25,3	24,0	23,8	22,0	21,5
Uppsala län	—	26,4	19,0	16,2	18,7	20,6	19,0	21,2	19,4	20,4	18,9
Södermanlands län	22,7	19,1	17,7	16,1	13,0	15,8	14,7	19,9	17,3	18,0	15,8
Norrköpings stad	—	—	—	—	—	—	—	28,3	30,2	28,2	25,6
Östergötlands län i övr. ...	37,9	35,6	33,3	35,5	31,8	34,3	34,3	34,1	34,1	32,3	31,6
Jönköpings län	33,3	20,6	28,0	22,0	19,8	21,0	28,5	29,0	28,9	27,6	28,8
Kronobergs län	29,8	26,6	30,4	25,4	25,5	27,3	34,5	31,5	28,0	23,6	23,6
Kalmar läns norra	24,9	12,7	17,6	25,5	14,2	20,9	19,6	19,8	20,9	24,0	20,1
Kalmar läns södra	—	36,6	28,9	29,4	24,5	25,1	26,0	30,7	26,4	26,0	25,7
Gotlands län	—	—	21,3	16,7	21,7	24,8	25,7	21,3	22,7	21,5	26,8
Blekinge län	—	20,2	19,9	13,9	20,6	27,8	29,9	35,3	35,9	36,9	36,0
Kristianstads län	27,7	28,3	26,7	25,3	25,4	—	32,0	29,8	33,9	33,6	34,9
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	36,9	36,5	36,3	37,8
Hälsingborgs stad	—	—	—	—	33,8	35,5	35,8	40,0	37,3	36,0	35,7
Malmöh. län i övr.	22,7	28,2	28,6	30,5	27,5	28,9	29,0	32,6	31,5	31,9	31,6
Hallands län	51,3	31,9	27,3	26,6	28,7	32,0	33,2	34,9	33,1	33,1	27,6
Göteborgs stad	—	—	—	—	32,4	33,0	33,7	30,4	30,4	28,0	26,1
Göteb. o. Boh. l. i övr. ...	28,4	26,3	22,4	27,8	28,2	25,9	31,7	30,7	31,0	28,9	29,4
Älvsborgs län	31,5	30,2	27,0	27,2	33,1	34,3	35,5	35,9	35,9	32,6	34,1
Skaraborgs län	30,7	37,0	28,2	32,8	22,1	23,2	31,3	22,2	19,9	20,6	24,2
Värmlands län	38,6	35,3	31,8	33,6	30,5	37,1	33,1	33,8	35,9	32,2	33,4
Örebro län	33,9	28,0	31,3	25,6	25,7	32,2	37,4	34,8	34,4	32,4	32,2
Västmanlands län	15,8	13,6	18,5	15,9	18,6	19,2	17,8	21,5	24,5	25,2	23,8
Kopparbergs län	—	—	—	—	20,2	21,1	23,0	20,8	19,0	18,2	20,1
Gävle stad	20,8	19,1	13,9	19,4	22,7	21,0	31,7	25,7	25,0	22,6	23,5
Gävleb. län i övr.	16,0	26,8	28,7	24,6	20,4	22,5	24,2	21,5	20,0	19,4	19,9
Västernorrlands län	—	—	35,9	—	33,7	29,8	31,7	27,6	25,2	24,9	23,8
Jämtlands län	—	39,3	38,0	34,7	34,9	36,3	32,1	28,1	26,5	25,2	28,7
Västerbottens län	33,2	27,3	22,0	27,3	25,0	22,7	27,2	21,2	22,5	23,5	18,9
Norrbottens län	44,3	19,7	27,3	28,1	28,2	26,5	29,0	32,0	32,9	31,3	31,6
Hela riket (medeltal)	29,1	24,3	24,9	24,1	25,3	28,2	29,3	28,3	28,2	27,6	27,1

tal, som är ett summariskt uttryck för vårdbehovet. Sådana procenttal benämnes här »aktuell kariesprocent».

I tab. W redovisas resultatet av en bearbetning av materialet beträffande sjuåriga barn. Dock bör observeras, att man före 1949 som sjuåringar räknade alla barn i folkskolans första klass, medan man fr. o. m. nämnda år gått direkt efter åldern. Emellertid torde denna omständighet endast äga ringa betydelse vid bedömningen av den aktuella kariesprocentens förändringar.

Procenttalen från olika år växlar i en del fall till synes omotiverat inom ett

och samma län. Det är icke uteslutet, att detta förhållande i vissa fall kan sammanhånga med brister i det statistiska materialet.

Den här redovisade kariesprocenten hos sjuåringar skulle varit ännu större de senaste åren, om icke en betydande sexårstandvård förekommit. I 1954 års årgång av denna publikation påvisades, att i områden med ringa sexårstandvård var den aktuella kariesprocenten för sjuåringar förhållandevis hög.

Den aktuella kariesprocenten för sexåringar var 23,9 åren 1957 och 1958 och 23,0 år 1959.

4.6. Förlossningar och aborter

4.6.1. Förlossningar och födda barn. I tab. 20 har uppgifter från såväl barnmorskornas som förlossningsanstalternas årsberättelser sammanförts. Där redovisas länsvis antalet förlossningar på anstalt och utom anstalt. I summan för hela riket har anstaltsvården delats upp på de tre anstaltstyperna I—III, vilka avgränsats i huvudsak enligt definitioner, som givits i befolkningsutredningens betänkande om förlossningsvården (SOU 1945: 50, s. 152) och i sammandrag återfinnes i noterna till tabellen. I praktiken har deras tillämpning inneburit, att anstalter, vilkas platsantal i tab. 9 och 10 förts i kolumnen obstetriska vårdplatser med egen specialläkare — alltså de mest kvalificerade avdelningarna — räknats

till grupp I. Övriga barnbördsavdelningar vid lasarett och alla förlossningshem vid sjukstugor har förts till grupp II. Barnbördshusen i tab. 11 G har räknats till typ I. Övriga anstalter har räknats till typ III.

Tab. X här i texten utgör ett koncentrat av innehållet i tab. 20. Av denna statistik framgår, att numera endast 0,9 % av alla förlossningar äger rum annorstädes än på förlossnings- eller sjukvårdsanstalt.

Fr. o. m. år 1952 har definitionen på begreppet fullgängen nyfödd ändrats till överensstämmelse med internationell konvention. Tidigare räknades barn, som var minst 47 cm långt eller vägde minst 2 700 g som fullgånget, varvid längden

Tab. X. Antal barnaföderskor och födda barn år 1959 (enligt inkomna årsberättelser)

Mothers and newborn

Vårdform Type of care (cf. table 20)	Antal barnaföderskor No. of mothers		Antal födda barn <i>Newborn</i>							
	Absoluta	%	Fullgångna <i>Mature</i>				Ofullgångna <i>Immature</i>			
			Levande födda <i>Live-born</i>	Därav avlidna i % ¹ <i>Thereof dead, per cent</i>	Död-födda <i>Still-born</i>	Döda under förlossningen i % av dödf. ²	Levande födda <i>Live-born</i>	Därav avlidna i % ¹ <i>Thereof dead, per cent</i>	Död-födda <i>Still-born</i>	Döda under förlossningen i % av dödf. ²
Anstalter av typ I..	67 432	64,2	64 135	0,4	598	48,2	3 026	18,1	452	28,8
" " " II..	34 598	32,9	33 050	0,3	307	49,8	1 390	16,0	204	23,5
" " " III..	2 110	2,0	2 045	0,4	52	17,3	62	8,1	5	40,0
Utom anstalt <i>Not in maternity institution but under the care of a midwife</i>	904	0,9	845	0,5	7	28,6	52	17,3	8	12,5
Summa Total 1959	105 044	100,0	100 075	0,4	964	46,9	4 580	17,3	669	27,1
" " " 1958	105 983		100 892	0,4	974	45,3	4 515	15,7	709	25,1
" " " 1957	107 651		102 065	0,4	1 002	45,4	4 973	16,9	716	25,1
" " " 1956	108 443		103 069	0,4	1 078	49,0	4 705	16,7	789	23,6
" " " 1955	107 889		102 496	0,4	1 127	45,1	4 692	16,0	795	24,7
" " " 1954	105 643		100 548	0,5	1 115	48,3	4 446	17,6	733	21,8
" " " 1953	110 227		(104 876)	0,4	(1 203)	50,8	(4 433)	18,7	(820)	25,3
" " " 1952	110 723		(105 160)	0,5	(1 281)	55,7	(4 415)	18,8	(773)	26,2
" " " 1951	110 522		105 387	0,5	(1 527)	46,1	(4 157)	19,6	(716)	25,8

¹ Inom 7 dagar efter födelsen (betr. fall utom anstalt 10 dagar). *Within 7 (10) days.*

² Dead during delivery in % of all stillborn.

	Ofullgångna i % av samtliga födda			Immature in % of newborn		
	Förlossn.anst., typ			Annan	Utom	Summa
	Maternity hospital, type			anstalt	anstalt	Total
År Year	I	II	III	Other hospital	Home deliveries	
• 1950	4,4	4,0	1,9	1,6	3,1	4,0
• 1951	4,9	4,3	1,8	1,9	2,9	4,4
• 1952	5,0	4,7	2,5	0,5	3,0	4,6
• 1953	4,9	4,8	2,9	1,3	3,0	4,7
• 1954	5,4	4,3	3,6	2,0	3,2	4,9
• 1955	5,2	5,0	3,0	5,0	4,9	5,0
• 1956	5,4	4,7	2,4	—	5,0	5,0
• 1957	5,5	4,9	2,4	—	6,1	5,2
• 1958	5,2	4,6	1,9	—	4,4	4,9
• 1959	5,1	4,6	3,1	—	6,6	4,9

vid skiljaktigt utslag fick avgöra. Nu går gränsen så, att den som väger mer än 2 500 g räknas som fullgången. Efter denna ändring väntar man att finna en minskad frekvens ofullgångna nyfödda enligt årsberättelserna, men så är icke fallet. Tvärt om inträffade på det hela taget en höjning efter 1951. Förklaringen här till synes ligga i att man tidigare huvudsakligen gått efter längden vid barnens klassificering och att längd- och viktnormerna icke helt motsvarade varandra. (Se denna publikation årgång 1952.)

Vidare finner man av sammanställningen ovan, att av på anstalt födda det största procentuella antalet ofullgångna registreras på anstalter av typ I, som kan väntas ha de mest komplicerade fallen. Kolumnen »Utom anstalt» avser fall handhavda av distriktsbarnmorskor och övriga barnmorskor i öppen vård.

De dödfödda, de som dött inom en vecka efter födelsen och summan av dessa tal, som brukar kallas den *perinatala dödligheten*, framgår av följande tablå.

De relativa frekvenserna i tablå har alla räknats på hela antalet födda, inklusive de dödfödda. I internationella jämförelser räknar man däremot stundom på de levande födda enbart. Omräknar man promilletalen för år 1959

År Year	Hela antalet födda No. born (alive or dead)	Därav i ‰ Thereof in ‰	döda in- födda om en vecka dead with- in one week	Summa perinatal dödlighet Total, perinatal deaths, ‰
1955	109 110	17,6	10,9	28,5
1956	109 641	17,0	11,1	28,1
1957	108 756	15,8	11,2	27,0
1958 (reviderade tal)	107 070	15,5	10,1	25,6
1959	106 238	15,4	11,1	26,5

med de levande födda som bas erhålles för de dödfödda 15,6, de döda inom första levnadsveckan 11,3 och för den perinatala dödligheten 26,9 ‰.

Sedan år 1952 inhämtas från förlossningsanstalterna uppgifter om bördens ordningsnummer sett ur den födande kvinnans synpunkt. Dessa har i ett större sammanhang medicinskt intresse, eftersom risken för komplikationer m. m. i viss mån sammanhänger med vilken förlossning i ordningen det gäller och är även av betydelse för befolkningsstatistiken och via denna för befolkningspolitiken. Talen säger, populärt uttryckt, vilka kvinnor som föder barnen — i vilken mån det är en begränsad grupp, som föder många barn, eller många kvinnor, som föder vardera ett eller två barn. Endast anmälningspliktiga foster räk-

Tab. Y. Förlösnningar på anstalt år 1959 fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relativtal per 100 000 barnaföderskor

Births per 100 000 according to marital status, age and parity (g = married; og = not married)

Börd- nummer Parity	Under 20 år		20—24 år		25—29 år		30—34 år		35—39 år		40 år och däröver		Summa
	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	
1	3 798	3 912	13 450	2 462	9 900	617	3 864	232	1 387	112	347	40	40 121
2	700	214	8 231	558	11 091	354	6 865	180	2 751	89	564	32	31 629
3	48	12	2 114	136	4 836	198	4 716	93	2 847	77	771	29	15 877
4	3	—	423	22	1 698	82	2 154	89	1 840	67	663	30	7 071
5	—	—	57	8	550	33	886	36	857	24	414	7	2 872
6	—	—	8	2	145	9	368	14	423	11	232	7	1 219
7 och högre	—	—	1	—	64	5	244	12	442	13	419	11	1 211
Summa	4 549	4 138	24 284	3 188	28 284	1 298	19 097	656	10 547	393	3 410	156	100 000

nas. Barn födda inom och utom äkten-
skap räknas lika.

I tab. Y lämnas en specifikation av
bördnummerstatistiken för 1959. Bland
de ogifta inkluderas fränskilda och än-
kor. Ett sammandrag härav jämte mot-
svarande tal för några föregående år
följer här.

	År 1956	År 1957	År 1959
Antal bördor med uppgift <i>Cases with information on pa- rity</i>	105 369	106 271	104 224
Därav i % med ordningsnumret <i>Thereof (%) with birth No.:</i>			
1	39,4	39,5	40,1
2	31,5	31,5	31,6
3	16,2	16,3	15,9
4	6,9	7,1	7,1
5	3,0	3,0	2,9
6	1,4	1,3	1,2
7 el. högre	1,6	1,3	1,2
Summa Total	100,0	100,0	100,0

I förlossningsanstalternas årsberättel-
ser ingår också några uppgifter om am-
ningen, nämligen om modern ammade
det nyfödda barnet vid tidpunkten för
utskrivningen från anstalten (alltså i
allmänhet omkring 7 dagar efter för-
lossningen) och om mjölken i så fall
var tillräcklig. För år 1959 ställde sig

en sammanställning av dessa uppgif-
ter sålunda:

Anstalt typ <i>Hospital type</i>	Mödrar som ammat, % <i>Mother giving breastmilk, %</i>		
	Mjolk till- räcklig <i>Suffici- ently</i>	Mjolk otill- räcklig <i>Insuffici- ently</i>	Till- hopa <i>Total</i>
I ...	82,8	14,3	97,1
II ...	83,6	14,0	97,6
III ...	83,1	11,3	94,4
Samtliga anstalter <i>All hospitals</i>	83,1	14,1	97,2

Självklart har procentalen uträknats
först sedan talet för samtliga mödrar re-
ducerats med hänsyn till dödfödda barn,
avlidna barn och avlidna mödrar. Den
grupp av mödrar, som uppgifterna gäller,
omfattar så reducerad omkring 102 000
fall. Den lilla rest på 2,8 % av icke
ammande, som framkommer (100 —
97,2), skulle alltså representera dem,
som icke alls haft bröstmjölk, som va-
rit sjuka eller alltför klena eller som
icke velat amma.

Av tab. 20 framgår, i hur många fall
barnaföderskor dött i samband med för-
lossningen. För perioden 1947—1959 kan
följande uppgifter lämnas härom.

Tab. Z. Abortfall (på sjukvårdsanstalter intagna fall) år 1959

Abortions (in-patients at hospital). (Numbering according to international classification)

	Spontana el. ej speci- ficerade .0	Prov. på med. el. leg. ind. .1	Andra provo- cerade .2	Annan abort .3	Summa
650 Utan uppgift om feber el. förgiftning	10 182	2 862	24	211	13 279
651 Med uppgift om feber	461	33	23	66	583
652 „ „ „ förgiftning (ej feber)	8	10	1	2	21
Summa 1959	10 651	2 905	48	279	13 883
„ 1958	10 479	2 849	33	369	13 730
„ 1957	10 467	3 160	81	394	14 102
„ 1956	10 990	3 644	51	428	15 113
„ 1955	11 090	4 153	77	408	15 728
„ 1954	10 425	4 824	93	389	15 731
„ 1953	11 325	4 591	140	312	16 368

År Year	Antal barn- föderskor No. of lying-in women	Därav döda i sam- band med förlossn. Thereof dead in connection with the childbirth	Antal No.	På 100 000 föderskor Per 100 000 deliveries
1947	128 189	110	86	
1948	127 622	96	76	
1949	122 494	96	78	
1950	115 957	71	61	
1951	110 522	85	77	
1952	110 723	52	47	
1953	110 227	57	52	
1954	105 643	60	57	
1955	107 889	45	42	
1956	108 443	39	36	
1957	107 651	35	33	
1958	105 915	30	28	
1959	105 044	26	25	

Det antal döda mödrar, som ovan redovisas, överensstämmer tämligen nära med det som statistiska centralbyrån brukar upptaga under rubriken »Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar» i publikationen »Dödsorsaker» (SOS), ehuru det icke nödvändigtvis behöver vara fråga om identiska fall, eftersom man i förlossningstatistiken icke efterfrågar vissa bestämda sjukdomar utan de i samband med förlossningen avlidna, oavsett dödsorsaken.

4.6.2. Aborter. Om det totala antalet aborter, som årligen äger rum i vårt land, har man ingen säker kännedom. Däremot har man uppgifter om aborter verkställda enligt lagen om avbrytande av havandeskap (se även kap. 4.7) och om övriga vid våra sjukhus i slutenvård intagna ävensom av barnmorskor i öppenvård omhändertagna abortfall.

Ett sammandrag av anstalters uppgifter om aborter meddelas i tab. Z, som i allt upptager 13 883 aborter. Till detta tal kan läggas 70, som utgör det antal, som distriktsbarnmorskor o. d. redovisat (utan närmare specifikation av fallens art); alltså tillhopa 13 953 abortfall. Häri ingår 2 905 aborter framkallade på medicinsk eller legal indikation. Flertalet av dessa ingrepp har utförts enligt lagen om avbrytande av havandeskap.

I tab. Z anges aborternas klassifikationsnummer enligt det internationella systemet, dels i vänstra kanten med ett tresiffrigt tal dels i tabellhuvudet med en decimalsiffra. I den första kolumnen, med decimalsiffran 0, har man det största antalet — en blandning av spontana och ej specificerade aborter. Sådana som

utförts på medicinsk indikation eller enligt lagen om avbrytande av havandeskap har uppförts under decimalen 1. Under decimalen 2 har man det lilla antal fall, som veterligen framkallats utan tillstånd. Som »annan abort» (decimal 3) har räknats druvbörd, blödning efter abort, som icke ägt rum på den redovisande anstalten, placentalpolyper m. m.

Antalet abortfall med feber utgjorde 5,0 % av samtliga fall, bortsett från de legala aborterna. För aborter som framkallats på medicinsk eller legal indikation var frekvensen feberfall 1,1 %. Det må tillfogas, att de fall av legala aborter, som förts på nummer 652,1 merendels brukar utgöras av sådana, där graviditetstoxikos spelat in som orsak till havandeskapets avbrytande.

4.7. Legala aborter, steriliseringar, kastreringar

4.7.1. Aborter enligt lagen om avbrytande av havandeskap. Abort enligt lagen om avbrytande av havandeskap den 17 juni 1938 (nr 318) med ändring den 17 maj 1946 kan erhållas efter tillstånd antingen av medicinalstyrelsen eller, då fråga icke är om abort på eugeniska indikationer eller icke gäller rättsinkapabla kvinnor, av två läkare (på s. k. tvåläkarutlåtande). Dessutom kan avbrytande av havandeskap i vissa fall ske utan sådant tillstånd, om tiden icke medger dess inhämtande (s. k. nödfall). Lagändringen år 1946 innebar att förutsättningarna för avbrytande av havandeskap i viss mån utökades samtidigt som medicinalstyrelsen erhöll större befogenhet att lämna tillstånd.

Med rättsinkapabel menas i detta fall, att kvinnan på grund av rubbad själsverksamhet vid bedömningen inom medicinalstyrelsen anses sakna förmåga att själv lämna giltigt samtycke till ingreppet.

Antalet *ansökningar* om abort, som ställts till medicinalstyrelsen åren 1949—1959 framgår av följande tablå, vari även angives procenttalet bifallna ansökningar. En sänkning av nämnda procenttal kan konstateras under denna period.

År Year	Antalet ansökningar Applications	Därav bifallna Thereof granted Antal No.	%
1949	5 736	5 086	89
1950	6 361	5 149	81
1951	6 884	5 751	84
1952	6 023	4 790	80
1953	5 908	4 758	81
1954	6 079	4 792	79
1955	5 694	4 060	71
1956	5 229	3 583	69
1957	4 853	2 994	62
1958	4 366	2 830	65
1959	4 346	2 821	65

Antalet till medicinalstyrelsen inkomna berättelser om *verkställda* aborter alltsedan abortlagens tillkomst (inkl. såväl sådana som verkställdes med tillstånd av medicinalstyrelsen som på tvåläkarutlåtande eller i nödfall) ställde sig som följer:

År Year	Antal No.	År Year	Antal No.
• 1939	439	• 1950	5 889
• 1940	506	• 1951	6 338
• 1941	496	• 1952	5 322
• 1942	568	• 1953	4 915
• 1943	703	• 1954	5 089
• 1944	1 088	• 1955	4 562
• 1945	1 623	• 1956	3 851
• 1946	2 378	• 1957	3 386
• 1947	3 534	• 1958	2 823
• 1948	4 585	• 1959	3 071
• 1949	5 503		

Tab. Å. Antalet verkställda legala aborter och steriliseringar fördelat efter vederbörandes hemort
Abortions and sterilizations induced for medical or legal indications according to domicile of the patient

Län, städer	Aborter åren 1957—1959				Steriliseringar år 1959			
	Absoluta tal			På 10 000 kvinnor ¹ 1959	Absoluta tal		På 10 000 invånare ²	
	1957	1958	1959		Hela anta- let	Därav eng. o. soc. ind.	Hela anta- let	Därav eng. o. soc. ind.
Stockholms stad	770	847	661	15,4	194	18	2,4	0,2
Stockholms län	290	231	256	11,5	135	11	3,0	0,2
Uppsala län	136	81	115	13,6	64	8	3,8	0,5
Södermanlands län	83	54	59	5,2	46	3	2,0	0,1
Norrköpings stad	22	22	42	9,0	28	1	3,1	0,1
Östergötlands län i övr. ...	79	40	55	4,1	99	29	3,7	1,1
Jönköpings län	68	53	94	6,6	39	4	1,4	0,1
Kronobergs län	28	20	28	3,6	21	5	1,3	0,3
Kalmar län	54	36	60	5,1	36	7	1,5	0,3
Gotlands län	21	26	20	7,3	15	5	2,7	0,9
Blekinge län	56	35	44	6,1	22	6	1,5	0,4
Kristianstads län	79	43	58	4,5	46	5	1,8	0,2
Malmö stad	131	94	117	10,0	61	6	2,7	0,3
Hälsingborgs stad	12	20	17	4,3	19	2	2,5	0,3
Malmöhus län i övr.	89	61	70	4,4	83	18	2,6	0,6
Hallands län	44	31	39	4,7	39	5	2,3	0,3
Göteborgs stad	259	137	269	13,1	99	12	2,5	0,3
Göteb. o. Bohus l. i övr. ...	91	124	123	11,4	70	5	3,2	0,2
Älvsborgs län	132	107	134	7,2	85	8	2,3	0,2
Skaraborgs län	46	34	39	3,2	33	4	1,3	0,2
Värmlands län	124	97	114	8,0	59	10	2,0	0,3
Örebro län	106	75	102	7,8	83	7	3,2	0,3
Västmanlands län	86	96	103	9,2	62	9	2,7	0,4
Kopparbergs län	67	61	50	3,5	71	12	2,5	0,4
Gävleborgs län	46	145	50	3,4	134	17	4,6	0,6
Västernorrlands län	129	96	121	8,5	73	7	2,5	0,2
Jämtlands län	109	41	95	13,9	30	5	2,1	0,4
Västerbottens län	51	41	41	3,5	41	6	1,7	0,2
Norrbottens län	49	56	23	1,8	62	10	2,4	0,4
Utlandet <i>Abroad</i>	118	12	66	..	—	—	—	—
Okänd ort <i>Unknown</i>	11	7	6	..	—	—	—	—
Summa	3 336	2 823	3 071	8,0	1 849	245	2,5	0,3

¹ Per 10 000 women. — ² Per 10 000 inh.

Talen för åren före 1959 avser antalet under respektive år inkomna berättelser, men år 1959 infördes ändringen — vad angår aborter beviljade av medicinalstyrelsen — att de avser berättelser över de aborter, som beviljats under året och därefter verkställdes samma år eller i början av 1960.

Aborternas fördelning på län m. m. framgår av tab. Å, varest aborternas an-

tal satts i relation till antalet kvinnor (i alla åldrar) i respektive län. Vill man jämföra med antalet barnaföderskor (se tab. 20) kan meddelas att i genomsnitt för hela riket svarade 2,9 legala aborter mot 100 barnaföderskor.

För dödsfallen gäller följande serie, i vilken dödsfall vid kombinerad abortsteriliseringsoperation anges separat. (Promilletalen anger i sistnämnda fall

Dödsfall vid abortoperation
Deaths connected with operation for abortion

År Year	Antal % No.	Därav vid sam- tidig sterilisering Thereof cases com- bined with sterili- zation No.
• 1949.. 7	1,27	5 3,43
• 1950.. 7	1,19	5 3,39
• 1951.. 6	0,95	2 1,29
• 1952.. 5	0,94	4 2,83
• 1953.. 2	0,41	1 0,84
• 1954.. 3	0,59	— —
• 1955.. 5	1,10	2 1,74
• 1956.. 2	0,52	— —
• 1957.. 2	0,59	— —
• 1958.. —	—	— —
• 1959.. 3	0,98	1 0,97

relationen till abort-steriliseringsopera-
tionerna.)

Tab. Ä, som utgör ett sammandrag av tab. 22 i tabellavdelningen, anger antal av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar om legala aborter fördelade efter indikationer. Till komplettering av dessa tabeller må nämnas, att av de 1 064 fallen med indikationen »sjukdom» utgjordes 699 av depression, 51 av psykos och 222 av psykisk rubbning av annat slag samt 18 av epilepsi.

Av medicinalstyrelsen på »humanitär indikation» beviljade 80 fall avsåg samtliga graviditet tillkommen genom brottsligt hävdande. 75 fall hänförde sig till kvinnor, som icke fyllt 15 år och 4 fall till våldtäkt. I tab. 22 har endast 52 av dessa kvinnor angivits som icke fyllda 15 år, medan 23 fyllt 15 år under 1959.

Tab. Ö anger indikationerna för de legala aborter, som verkstälts med tillstånd av två läkare och vid nödfall. Av de 433 aborter, som verkstälts på medicinsk och socialmedicinsk indikation har 97 gjorts på diagnosen psykogen depression, 54 på andra mentala rubbningar, 40 på grund av lungtuberkulos och 57 på grund av svaghet.

Tab. Ä. Antal av medicinalstyrelsen år 1959 beviljade ansökningar om legala aborter fördelade efter olika indikationer

No. of applications of abortions granted by the National Board of Health

	Abso- luta tal No.	Pro- centuell för- del- ning ¹
Eugenisk indikation <i>Eugenic indication</i>	58	2,1
Medicinsk och socialmedicinsk indikation <i>Medical and socio-medical indication</i>	1 064	37,7
Sjukdom <i>Disease</i>	1 450	51,4
Svaghet <i>Weakness</i>	169	6,0
Förutsedd svaghet <i>Anticipated weakness</i>	80	2,8
Humanitär indikation <i>Humanitary indication</i>	2 821	100,0
Summa <i>Total</i>		

¹ Percentages.

Förteckning med ytterligare detaljer beträffande diagnoser vid tillstånd såväl av medicinalstyrelsen som av två läkare och vid nödfall förvaras i manuskript hos medicinalstyrelsen.

Tab. Ö. Antal utförda legala aborter med tillstånd av två läkare och vid nödfall enligt till medicinalstyrelsen inkomna rapporter

No. of abortions with authorization of two physicians and with emergency

	Absoluta tal		
	1957	1958	1959
Tillstånd av två läkare <i>Authorization of two physicians</i>			
Medicinsk och social- medicinsk indikation <i>Medical and socio-medical indication</i>	496	442	433
Humanitär indikation <i>Humanitary indication</i>	5	3	7
Nödfall <i>Emergency</i>	3	2	3
Summa	504	447	443

Tab. AA. Antal verkställda steriliseringar enligt till medicinalstyrelsen inkomna rapporter*No of sterilizations induced for medical or legal indications*

	Absoluta tal No.			Procentuell fördelning Per cen		
	1957	1958	1959	1957	1958	1959
Medicinalstyrelsens tillstånd <i>Authori- zation of National Board of Health</i>	1 635	1 689	1 712	91,6	91,8	92,6
Utan abort <i>Without abortion</i>	653	697	776	36,6	39,0	42,0
Med abort <i>With abortion</i>	982	942	936	55,0	52,8	50,6
Tillstånd av två läkare <i>Authorization of two physicians</i>	144	134	127	8,1	7,5	6,9
Utan abort, kvinnor <i>Without abor- tion, female</i>	67	57	56	3,8	3,2	3,0
Med abort, kvinnor <i>With abortion, female</i>	77	77	71	4,3	4,3	3,9
Nödfall, kvinnor <i>Emergency, female</i> ..	6	13	10	0,3	0,7	0,5
Summa Total	1 785	1 786	1 849	100,0	100,0	100,0

4.7.2. Steriliseringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 23 maj 1941 (nr 282) om sterilisering. Liksom i fråga om aborter kan ingreppet utföras antingen efter tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utlåtande av två läkare och dessutom i s. k. nödfall av en läkare.

Under 1959 inkom till medicinalstyrelsen 2 124 *ansökningar* om sterilisering, av vilka 1 946 bifölls (1958 var antalet ansökningar 2 097, varav 1 915 bifölls). Dessa 1 946 beviljade ansökningar fördelade sig på kön och indikationer m. m. som framgår av tab. 23. Bakom medicinsk indikation i grupp I (1 673 fall) ligger 1 020 fall av svaghet (61 % av samtliga fall). Hela antalet fall där psykiska defekter haft avgörande betydelse som steriliseringsindikation uppgick till 604, de eugeniska fallen med sinnessjukdom och psykisk efterblivenhet inräknade, vilket gör 36 % av samtliga 1 673 fall. Social indikation har förelegat i 155 fall (49 män och 106 kvinnor). Med social indikation avses fall, då vederbörande på grund av sinnessjukdom, psykisk efterblivenhet eller annan rubbning av själsverksamheten eller ock på

grund av asocialt levnadssätt anses vara för framtiden uppenbart olämplig att handha vårdnaden om barn. Det må tillfogas, att uttrycket social indikation för sterilisering har en helt annan innebörd än ordet »social», som ingår i begreppet social-medicinsk indikation för abort. I senare fallet gäller det ju kvinnor, vilkas sociala förhållanden (arbetsbörda, försörjningsplikt o. s. v.) i kombination med medicinska förhållanden gör att de icke anses böra föda barnet i fråga.

I manuskript hos medicinalstyrelsen förvaras en förteckning över diagnoser på sjukdomstillstånd, som varit anledning till beviljande av sterilisering.

Av de 1 849 verkställda steriliseringarna enligt tab. AA hade 1 017 kombinerats med abort (936 efter tillstånd av medicinalstyrelsen, 71 efter tillstånd av två läkare och 10 vid s. k. nödfall).

Begreppet »verkställd» har beträffande steriliseringar ändrats på samma sätt som ovan beskrevs för aborter.

Den enligt tab. A varierande frekvensen av steriliseringar i olika delar av landet bör icke uppfattas som renodlat uttryck för växlande behov därav, då

Tab. BB. Antal verkställda kastreringar 1954—1959 enligt till medicinalstyrelsen inkomna berättelser
Number of castrations

	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Grupp I (medicinalstyrelsens tillstånd)	25	19	6	8	12	9
Indikation:						
Kriminalpolitisk	14	7	—	1	3	4
Humanitär	3	1	—	—	1	4
Kriminalpolitisk och humanitär	8	11	6	6	8	1
Grupp II (tillstånd av två läkare)	3	1	1	1	—	—
Humanitär indikation	2	1	1	—	—	—
Summa	28	20	7	9	12	9
därav män	27	20	7	7	12	9
kvinnor	1	—	—	2	—	—

praxis i tillämpningen av lagen sannolikt också företer lokala variationer.

Ett dödsfall rapporterades under år 1959 vid kombinerad abort-steriliseringsoperation.

4.7.3. Kastreringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 24 mars 1944 (nr 133) om kastrering. Ingreppet kan verkställas an-

tingen med tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utlåtande av två läkare.

Under år 1959 inkom till medicinalstyrelsen 12 *ansökningar* om kastrering, vilka samtliga bifölls. (År 1958 bifölls 14 och avslogs 6 ansökningar.)

Antalet under de sex sista åren inkomna rapporter om verkställda kastreringar framgår av tab. BB.

4.8. Psykiska sjukdomar

Insjuknade personer. Någon exakt kännedom om hur många personer, som under ett år insjuknat i psykiska sjuk-

domar, har man icke. En viss uppfattning om dessa sjukdomars förekomst kan man dock erhålla ur följande tal,

För första gången intagna på mentalsjukhus *Patients admitted to mental hospital for the first time*

År Year	Statens mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the State</i>		Storstädernas mental- sjukhus <i>Hospitals of three largest cities</i>		I allt <i>Total</i>		
	Män <i>M</i>	Kvinnor <i>F</i>	Män <i>M</i>	Kvinnor <i>F</i>	Män <i>M</i>	Kvinnor <i>F</i>	Båda könen <i>Both sexes</i>
1953.....	3 275	3 173	1 088	1 129	4 363	4 302	8 665
1954.....	3 252	3 065	1 232	1 046	4 484	4 111	8 595
1955.....	3 565	3 381	1 360	1 174	4 925	4 555	9 480
1956.....	4 084	3 548	1 736	1 304	5 820	4 852	10 672
1957.....	3 985	3 686	1 683	1 272	5 668	4 958	10 626
1958.....	4 178	3 822	1 525	1 166	5 703	4 988	10 691
1959.....	4 613	3 988	1 502	1 188	6 115	5 176	11 291

som anger de under året för första gången på mentalsjukhus intagna åren 1953—1959. De statliga mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna har här inte medräknats.

Beräknat på 1 000 av medelfolkmängden utgjorde de år 1959 för första gången intagna 1,5, därav 1,6 vad angår männen och 1,4 vad angår kvinnorna. För storstäderna enbart var talen något högre (1,9 $\frac{0}{100}$ för båda könen tagna tillhopa).

I tab. 29, som även innefattar de statliga sjukhusen för psykiskt efterblivna, har de första gången intagna fördelats efter ålder vid insjuknandet. Talen ger bl. a. vid handen, att 40 % hade uppnått en ålder av femtio år före första insjuknandet.

I antalet intagningar enligt tab. 26 ingår även personer, som intagits på mentalsjukhus för observation eller undersökning enligt kap. 4 eller 6 sinnessjuklagen. Enligt kap. 4 sker intagningen antingen på egen begäran eller på polismyndighets föranstaltande. Kap. 6 äger tillämpning på sådana personer, som dömts för brott och beträffande vilka domstolen förordnat om intagande för undersökning.

Befintliga patienter, vårdformer. I genomsnitt per dag befann sig under år 1959 omkring 33 000 patienter på anstalt för mentalsjukvård (de statliga mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna ej medräknade), därav 66 % på statliga mentalsjukhus, 16 % på de tre storstädernas och 17 % på vårdhemmen. Resiten fördelar sig på de mindre kommunala och enskilda mentalsjukhusen och anstalterna för psykopatiska och nervösa barn. I dessa tal har försöksutskrivna eller i familjevård utplacerade icke medräknats.

I tab. 27 lämnas en översikt av klientelet vid slutet av år 1959 och i följande tablå visas förhållandena under de senaste åren vad angår statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka.

År Year	Befintliga vid sta- tens mental- sjukhus den 31/12 Patients on 31/12 in mental hospitals of the State Antal No.	Därav i % I familje- vård In foster homes	In per cent Försöksut- skrivna Released on probation
1953.....	29 958	2,1	26,1
1954.....	30 084	2,2	26,0
1955.....	30 758	2,3	27,1
1956.....	30 905	2,4	27,8
1957.....	31 236	2,5	28,6
1958.....	31 341	2,6	28,9
1959.....	31 021	2,8	28,7

Av visst intresse är att studera *omsättningen* av patienterna, d. v. s. de under en viss period intagna eller utskrivna satta i relation till de tillgängliga vårdplatserna. Följande tablå är avsedd att belysa denna sak, men då de till buds stående uppgifterna om antalet vårdplatser icke inkluderar reservplatser, har i stället för platser räknats med det i genomsnitt under året på själva sjukhuset vårdade klientelet. Talen anger alltså de under ett år utskrivna (exkl. till annat mentalsjukhus förflyttade) per 100 i genomsnitt per dag vårdade patienter. Statens mentalsjukhus för psykiskt efterblivna (utom Källshagens avdelning) ingår icke i beräkningen. Däremot ingår sekundäravdelningar.

Talen ger vid handen, att omsättningen i hög grad ökat de senaste 5 åren.

Den betydande skillnaden i omsättningsprocent på statens sjukhus å ena sidan och storstädernas sjukhus å den

Tab. CC. För första gången intagna på mentalsjukhus fördelade efter sjukdomsform, åren 1954—1959

Number of patients admitted for the first time into mental hospitals according to diagnosis.

Sjukdomsform <i>Diagnosis</i>	Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka <i>Mental hospitals of the State</i>				
	Män <i>Male</i>			Kvinnor <i>Female</i>	
	År 1954	År 1956	År 1959	År 1954	År 1956
1 Manisk-depr. <i>Manic-depressive reaction</i>	270	249	239	330	360
2 Schizofreni <i>Schizophrenic disorder</i>	585	555	483	549	576
3 Kronisk förryckthet <i>Paranoia</i>	13	20	31	17	23
4 Epileptisk ssjd. <i>Psychosis from epilepsy</i>	36	42	56	23	31
5 Presenil ssjd. <i>Presenile psychosis and dementia</i>	228	220	313	461	484
6 Senil ssjd. <i>Senile psychosis</i>	290	336	483	294	336
Sinnessjukdom på grund av:					
7 Arteriosklerotiska förändr. <i>Psychosis with ce-</i> <i>rebral arteriosclerosis</i>	148	171	219	121	176
8 Andra grövre förändringar i hjärnan <i>Psychosis</i> <i>and dementia due to cerebral injury</i>	162	161	186	74	60
9 Syfilitisk infektion, paralytisk form <i>General</i> <i>paralysis of insane</i>	7	2	5	5	2
10 D:o annan form i centrala nervsystemet <i>Other psychosis and dementia due to syphilis</i> <i>of central nervous system</i>	1	—	3	—	1
11 Annan infektion <i>Psychosis due to other infection</i>	37	19	18	27	11
12 Alkoholförgiftning <i>Alcoholic psychosis</i>	156	566	582	4	14
13 Annan förgiftning <i>Psychosis due to other intox-</i> <i>ication</i>	26	57	54	21	30
14 Autointoxikation <i>Psychosis due to auto-intox-</i> <i>ication</i>	34	25	28	88	87
15 Psykogen ssjd., hysterisk form <i>Hysteria</i>	14	7	10	59	82
16 Annan form <i>Psychosis due to mental injury</i> <i>and acquired emotion</i>	530	692	820	459	614
17 Abnorm personlighet <i>Psychopathic personality</i> ..	508	750	850	388	542
18 Sinnessvaghet <i>Imbecility</i>	127	91	136	76	66
19 Psykisk efterblivenhet <i>Idiocy</i>	11	6	8	11	2
20 Annan eller okänd diagnos <i>Other or unknown</i> <i>diagnosis</i>	69	115	89	58	51
21 Summa <i>Total</i>	3 252	4 084	4 613	3 065	3 548
Därav, i %,					
22 Manisk-depr. ssjd.	8,3	6,1	5,2	10,8	10,1
23 Schizofreni	18,0	13,6	10,5	17,9	16,2
24 Presenil ssjd.	7,0	5,4	6,8	15,0	13,6
25 Senil ssjd.	8,9	8,2	10,5	9,6	9,5
26 Ssjd. på grund av alkoholförgiftning	4,8	13,9	12,6	0,0	0,4
27 Psykogen ssjd.	16,7	17,1	18,0	16,9	19,6
28 Abnorm personlighet	15,6	18,4	18,4	12,7	15,3

	Storstädernas mentalsjukhus <i>of the three largest cities</i>						I allt (män och kvinnor) <i>Total (male and female)</i>		
	Män <i>Male</i>			Kvinnor <i>Female</i>					
År 1959	År 1954	År 1956	År 1959	År 1954	År 1956	År 1959	År 1954	År 1956	År 1959
427	39	65	54	54	97	67	693	771	787
471	103	115	69	140	163	98	1 377	1 409	1 121
31	6	7	19	6	2	8	42	52	89
39	7	14	9	7	9	7	73	96	111
498	49	41	24	124	132	135	862	877	970
462	78	96	81	112	139	201	774	907	1 227
165	29	46	92	67	70	71	365	463	547
97	79	54	96	44	87	66	359	402	445
2	2	2	—	1	1	1	15	7	8
1	2	—	—	2	—	1	5	1	5
31	15	11	8	15	9	9	94	50	66
29	307	707	564	10	65	65	477	1 352	1 240
44	39	44	44	21	30	42	107	161	184
71	21	17	14	42	45	24	185	174	137
56	2	—	2	6	10	2	81	99	70
901	186	246	272	249	332	309	1 424	1 884	2 302
538	199	139	106	109	75	53	1 204	1 506	1 547
67	14	3	6	18	15	11	235	175	220
4	1	1	1	2	—	3	25	9	16
54	54	88	41	17	23	15	198	277	199
3 988	1 232	1 736	1 502	1 046	1 304	1 188	8 595	10 672	11 291
10,7	3,2	3,7	3,6	5,2	7,4	5,6	8,1	7,2	7,0
11,8	8,4	6,6	4,6	13,4	12,5	8,2	16,0	13,2	9,9
12,5	4,0	2,4	1,6	11,9	10,1	11,4	10,0	8,2	8,6
11,6	6,3	5,5	5,4	10,7	10,7	16,9	9,0	8,5	10,9
0,7	24,9	40,7	37,5	1,0	5,0	5,5	5,5	12,7	11,0
24,0	15,3	14,2	18,2	24,4	26,2	26,2	17,5	18,7	21,0
13,5	16,2	8,0	7,1	10,4	5,8	4,5	14,0	14,1	13,7

År Year	Omsättningen av klientelet, % Turnover (discharged in per cent of average No. of patients)	
	Statens mental- sjukhus State mental hospitals	Storstädernas mental- sjukhus Hospitals of three largest cities
1954.....	45	89
1955.....	47	99
1956.....	57	116
1957.....	57	122
1958.....	64	121
1959.....	72	126

andra innebär tydligen att utskrivningspraxis icke överensstämmer. Sålunda framgår av följande sammanställning, att klientelet på storstädernas sjukhus i större omfattning än på statens sjukhus utgöres av patienter, som tidigare en eller flera gånger erhållit vård på mentalsjukhus.

Intagna patienter, vilka även tidigare varit intagna, i % av hela antalet resp. år gjorda intagningar Patients also admitted earlier in % of total number of admissions

År Year	Statens mental- sjukhus State mental hospitals	Storstädernas mental- sjukhus Hospitals of three largest cities
1954.....	39	55
1955.....	40	55
1956.....	41	56
1957.....	44	58
1958.....	45	61
1959.....	46	61

Sjukdomsformer. I tab. CC lämnas en redovisning av de åren 1954—1959 för första gången intagna patienternas fördelning efter sjukdomsform. Tabellen har utarbetats på grundval av uppgifter i sjukhusens årsberättelser.

Antalet för första gången intagna med diagnosen alkoholförgiftning (alkoholpsykos) ökade mellan åren 1954 och 1956 anmärkningsvärt, och håller sig alltjämt på den högre nivån. Totalt led 11,0 % av de intagna år 1959 av alko-

holförgiftning. Vad beträffar på storstädernas mentalsjukhus intagna män var antalet alkoholsjuka år 1959 37,5 % av samtliga för första gången intagna män. I fråga om alkoholpsykos är alkoholens roll uppenbar, men det är icke uteslutet att den även vad beträffar andra sjukdomsformer kan ha bidragit som utlösande faktor.

Tab. CC ger även upplysning om patienternas könsfördelning. Kvinnorna uppvisar större tal än männen, då det gäller schizofreni, manisk-depressiv, psykogen samt presenil sjukdom. Diagnoserna psykisk sjukdom genom alkoholförgiftning samt abnorm personlighet är däremot vanligare hos männen.

Det bör emellertid understrykas att de i tab. CC samt här ovan anförda procenttalen anger olika sjukdomsformers andel bland för första gången *inskrivna*, således icke sjukdomsformernas procentuella andel bland de vid ett visst tillfälle *befintliga* patienterna. Genom att patienter, som lider av schizofreni, kräver lång vårdtid — ofta uppdelad på flera vårdtillfällen — är denna sjukdom, såsom framgår av tab. 30, alltjämt den dominerande bland de befintliga klientelet.

I tab. 31 redovisas antalet på statens och storstädernas mentalsjukhus avlidna patienter med fördelning på dödsorsaker. Vissa sjukdomar, som är vanliga vid hög ålder, utgör de största av de specificerade grupperna av dödsorsaker. I anslutning till vad ovan anförts rörande alkoholpsykoserna fästes uppmärksamheten på att under de fyra åren 1956—1959 avlidit respektive 16, 9, 12 och 14 personer av delirium tremens, under det att denna dödsorsak tidigare förekom ytterst sällan bland mentalsjukhusens klientel.

KAP. 5

DET ALLMÄNNAS KOSTNADER FÖR HÄLSO-
OCH SJUKVÅRD

De uppgifter om kostnader för olika slag av sjukvård, som lämnats i kap. 3.2.2.4 och 3.2.3.3, avser bruttoutgifterna för driften av ifrågavarande anstalter (utom räntor, tomträttsavgifter, pensionskostnader m. m.). I detta kapitel redovisas det allmännas kostnader för drift, nyanläggning och nyinredning med *nettobelopp*, sedan inkomsterna (t. ex. patientavgifterna) frändragits.

Med det allmänna menas här staten, de allmänna sjukförsäkringskassorna och kommunerna. De sistnämnda är uppdelade på landsting, städer utom landsting och övriga primärkommuner. Kostnaderna omfattar direkta utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål, undervisning av personal m. m. men icke den omgivningshygieniska verksamhet, som tar sig uttryck i omsorgen om vattenverk, avloppsanläggningar, gaturenhållning o. dyl.

Uppgifterna om *statens* utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål har sammanställts efter publikationen Budgetredovisningen. Praktiskt taget alla poster inom medicinalstaten har därvid medräknats, och till detta har från övriga stater hämtats och tillagts de militära utgifterna för sjukvårdsändamål, utgifterna för medicinsk undervisning (approximativt beräknat), understöden åt medicinsk forskning m. m. Poster, som

icke kunnat medtagas, till följd av redovisningssättet är bl. a. kostnaderna för de statsanställdas pensionering, för vederbörlig del av inrikesdepartementet och landstingens kanslier o. dyl., ej heller kostnader för verksläkare och anvisningsläkare. Investeringskostnader ingår med hela de belopp, som tagits i anspråk under redovisningsåret, och häruti skiljer sig vår framställning från den eljest brukliga, när det gäller statsutgifterna. Enligt praxis tages nämligen i regel endast en del (vanligen hälften) av de verkliga investeringsutgifterna med bland utgifterna det år medlen tages i anspråk. Genom att taga upp hela beloppet, uppnår man överensstämmelse med landstingens och städernas utom landsting redovisningssätt. Statsbidrag till anläggning och drift av bl. a. kommunal hälso- och sjukvård ingår bland statens kostnader, men givetvis icke bland landstingens, städernas o. s. v. I statens utgifter ingår, till skillnad mot föregående årgångar av denna publikation, icke statsbidrag till den allmänna sjukförsäkringen. Där emot har i tab. DD och EE sjukförsäkringskassornas utgifter för sjukvård redovisats särskilt och inbegriper därvid statsbidraget.

Som de *allmänna sjukförsäkringskassornas* utgifter har medräknats endast det som gått åt att bestrida hälso- och sjukvård, så som framgår av specifikationen i tab. FF.

Tab. DD. Statens, landstingens och städernas utom landsting jämte allmänna sjukvårdskassornas nettoutgifter (drift- och anläggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1955--1959, milj. kr

Net expenses (operation and investments) for different forms of health and medical care, million kronor, of the State, the counties, county boroughs and the Public sickness funds

Myndighet, år Authority, year	Las.- o. förlossn.- vård Gen. hosp. care	Epi- demi- vård Epid. care	Tbc-vård (utom dispen- särvård) TB-care	Kro- niker- vård Chronic sick	Vård av sinnessju- ka m. m. Mental care	Dis- pensär- vård TB disp.	Distrikts- vård m. m. Public health nursing	Föreb. mödra- o. barnavård Maternity and child welfare	Barn- morske- våsen Midwi- fery	Folk- tand- vård Dental care	Övrigt Other	Sum- ma Total
Staten The State												
1955/56	44,5	0,8	4,1	3,8	196,0	2,6	7,5	4,4	3,2	9,6	96,9	373,4
1956/57	48,4	6,1	3,9	4,5	221,2	2,5	8,8	6,5	3,1	9,9	105,3	420,2
1957/58	58,6	2,1	3,7	5,0	243,2	2,9	9,5	9,2	3,4	10,0	118,7	466,3
1958/59	58,2	1,8	2,6	4,4	265,8	3,0	10,2	8,2	3,4	10,6	134,2	502,4
1959/60	76,9	2,3	2,6	6,5	281,4	2,3	10,4	8,5	3,1	11,0	134,6	539,6
Landsting Counties												
1955	389,4	17,0	35,4	44,3	30,7	4,8	15,4	3,6	5,1	25,5	21,7	592,9
1956	443,0	17,3	37,8	51,0	39,6	4,2	16,1	4,1	4,9	30,8	25,6	674,4
1957	509,2	19,2	41,2	60,8	47,9	5,1	18,3	4,6	5,0	36,5	28,8	776,6
1958	570,1	20,1	42,4	77,4	48,8	5,5	19,0	4,7	4,7	39,0	38,8	870,5
1959 (prel.)	614,1	17,1	41,4	77,6	55,1	5,0	20,8	5,2	4,6	45,9	39,0	925,8
Städer utom landsting County boroughs												
1955	157,0	11,1	13,1	16,5	23,2	4,7	2,0	1,6	0,1	11,8	14,9	256,0
1956	180,8	12,2	12,4	20,0	25,2	4,4	2,6	1,4	0,1	13,9	15,1	288,1
1957	196,0	12,5	11,9	24,9	31,7	4,6	3,0	1,5	0,0	16,7	24,0	326,8
1958	214,7	12,8	11,3	29,6	30,3	4,3	3,0	1,6	0,0	19,8	26,2	353,6
1959 (prel.)	208,3	13,4	13,1	32,1	30,8	4,0	4,9	1,7	0,0	21,2	31,7	361,2
Sjukvårdskassorna¹ The sickness funds												
1955	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213,5	213,5
1956	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264,0	264,0
1957	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	286,6	286,6
1958	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	306,7	306,7
1959	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	353,6	353,6
Tillhopa Total												
1955	590,9	28,9	52,6	64,6	249,9	12,1	24,9	9,6	8,4	46,9	347,0	1 435,8
1956	672,2	35,6	54,1	75,5	286,0	11,1	27,5	12,0	8,1	54,6	410,0	1 646,7
1957	763,8	33,8	56,8	90,7	322,8	12,6	30,8	15,3	8,4	63,2	458,1	1 856,3
1958	843,0	34,7	56,3	111,4	344,9	12,8	32,2	14,5	8,1	69,4	505,9	2 033,2
1959 (prel.)	899,3	32,8	57,1	116,2	367,3	11,3	36,1	15,4	7,7	78,1	558,9	2 180,2

¹ Endast sjukvårdskostnader ingår, se tab. FF.

Tab. EE. Specifikation för år 1959 av tab. DD, utom sjukkassorna milj. kr

Specification of table DD for the year 1959 (except Sickness Funds)

Vårdform	Staten (1959/60)	Lands- ting	Städer utom landsting
Lasarettsvård	76,93	610,20	205,78
Förlossningsvård vid an- stalt	-0,01	3,88	2,47
Epidemivård	2,32	17,07	13,40
Tuberkulosvård (lungbe- utom dispensär)	2,62	41,37	13,08
Vård av långvarigt kropps- sjuka	6,45	77,61	32,13
Vård av psykiskt sjuka ..	256,34	15,56	19,33
Psykisk barn- och ung- domsvård	0,51	2,24	0,93
Vård av psykiskt efterbliv- na	20,52	38,10	11,44
Epileptikervård	4,50	1,47	—
Dispensärvård	2,31	4,96	4,05
Distriktsvård (av sjukssk.)	10,36	20,83	4,85
Förebyggande mödra- o. barnavård	8,51	5,26	1,74
Barnmorskeväsen	3,13	4,65	0,04
Folk tandvård och kommu- nal tandvård	10,95	45,86	21,20
Utbildning av medicinal- personal	62,45	—	—
Medicinsk forskning	4,25	—	—
Provinsialläkarstaten	16,75	—	—
Central statl. administr. ..	8,96	—	—
Statliga laboratorier och statens institut för folk- hälsan	10,58	—	—
Åtgärder till förebyggande och hävande av invalidi- tet	11,77	—	—
Beredskapssjukhus	1,70	—	—
Militär sjukvård	12,16	—	—
Övrigt	5,54	36,78	30,74
Summa	539,60	925,84	361,18

¹ Endast Stockholms stad. Ingår för övriga städer i lasarettsvården.

Totalsumman är där 353,6 miljoner kronor. Kassornas totala utgiftssumma belöpte sig eljest till 968,1 miljoner, varvid huvuddelen av skillnaden hänför sig till utbetalningar till täckning av de sjukas inkomstbortfall (sjukpenningar etc.). En post, som bort vara medräknad men som icke är det, är viss andel av kassornas förvaltningskostnad, som i sin helhet uppgick till 65,7 miljoner kronor.

Tab. FF. Sjukvårdens utgifter för sjukvård år 1959

Expenses of the sickness funds for care of the sick

	Milj. kr
Läkarvård och tandläkarvård	148,7
Resor till och från läkare och tandläkare	17,2
Sjukvårdsåtgärder enl. 18 § sjukförs.lagen	77,2
Gottgörelse till arbetsgivare enl. 19 § dito	14,2
Läkemedelsutgifter	0,2
	9,6
	4,2
	82,3
Summa	353,6

Uppgifterna är hämtade ur riksförsäkringsanstaltens publikation Allmänna sjukvård och månadsstatistik för Allmänna sjukvård.

Uppgifterna rörande landsting och städer utom landsting har för åren 1955—1958 hämtats ur publikationen Kommunernas finanser (utgiven av statistiska centralbyrån) och för år 1959 sammanställts inom medicinalstyrelsen på till centralbyrån inkommet, ehuru icke slutgranskat material till samma publikation. Centralbyråns granskning har tidigare erfarenhetsmässigt resulterat i att en del belopp, som i den preliminära redovisningen förts som »övriga utgifter», flyttats till andra konton, i första hand lasarettsvården. I landstingens och städernas redovisning ingår även kostnaden för de anställdas pensionering. Investeringskostnaderna avser som nämnts hela utgiften under redovisningsåret,

Tab. GG. Primärkommunerna, andra än städer utom landsting, nettoutgifter (drift o. anlägg.) för hälso- och sjukvård

Net expenses for health and sick care etc. of local authorities except county boroughs

År	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958
	17,7 milj. kr	20,2	16,8	18,6	18,9	20,5	22,4	18,9	16,7

Tab. HH. Det allmännas nettokostnader för nyanläggning och investering (nybyggnader och nyuppsättning av inventarier) år 1959 (1959/60), milj. kr

Investments for health and medical care of the State, the county councils and county boroughs, million kronor

Vårdform	Staten 1959/60 <i>The State</i>	Landsting 1959 ¹ <i>County councils</i>	Städer utom landsting 1959 <i>County boroughs</i>	Summa <i>Total</i>
Lasarettsvård <i>General hospital care</i>	23,63	147,61	} 28,68	200,33
Förlossningsvård vid anstalt <i>Maternity wards</i>	—0,01	0,42		
Epidemivård <i>Epidemic care</i>	0,23	0,61	1,02	1,86
Tuberkulösvård (lungbo utom dispensär) <i>TB care</i>	0,18	5,48	2,50	8,16
Vård av långvarigt kroppssjuka <i>Care of chronic sick</i>	0,42	17,44	5,34	23,20
Psykiatri barn- och ungdomsvård <i>Mental care of children and youth</i>	—	—	0,01	0,01
Mentalsjukvård <i>Care of mentally sick</i>	41,64	5,23	8,17	55,04
Vård av psykiskt efterblivna <i>Care of mentally deficient</i> ..	0,89	11,28	1,48	13,65
Epileptikervård <i>Care of epileptics</i>	1,01	—	—	1,01
Dispensärvård <i>TB dispensaries</i>	0,08	0,17	0,05	0,30
Distriktsvård (av sjukköterskor) <i>Public health nursing</i> ..	—	0,07	0,05	0,12
Förebyggande mödra- och barnavård <i>Maternity and child welfare</i>	—	0,04	0,08	0,12
Barnmorskeväsen <i>District midwifery</i>	—	—	0,00	0,00
Folktandvård och kommunal tandvård <i>Public dental care etc.</i>	0,17	3,62	0,55	4,34
Övrig hälso- och sjukvård <i>Other</i>	*24,77	7,13	5,28	37,18
Summa Total 1959	93,01	199,10	53,21	345,32
” 1958	85,67	176,23	51,26	313,16
” 1957	65,48	151,81	41,29	258,58
” 1956	66,41	125,36	37,05	228,82
” 1955	55,04	104,91	29,18	189,13

¹ För åren 1955—58 reviderade tal.

² Därav för utbildning av medicinalpersonal 15,10 milj. kr, beredskapssjukhus 1,70 milj. kr och militär sjukvård 3,90 milj. kr.

även om de bestritts med lånemedel. Följaktligen ingår icke avskrivningar, ej heller amorteringar på tidigare upptagna lån bland utgifterna. Nettoutgifterna för andra primärkommuner än städer utom landsting har även erhållits ur publikationen Kommunernas finanser för år 1958 och framgår av tab. GG. Senare uppgifter föreligger ej.

Sammanfattar man uppgifterna i tab. EE, FF och GG kommer man till följande totalbelopp (netto) för det allmännas drift- och investeringsutgifter för hälso- och sjukvård år 1959.

Staten (1959/60) <i>The State</i>	539,6 milj. kr
De allmänna sjukförsäkringarna <i>Public Sick-ness Funds</i>	353,6 ” ”

Landstingen <i>Counties</i>	925,8 milj. kr
Städerna utom landsting <i>County boroughs</i>	361,2 ” ”
Övriga primärkommuner (uppskattning) <i>Other local communes (estimated)</i>	17,0 ” ”
Total 2	197,2 ” ”
Total i medeltal per invånare <i>Mean per inhabitant</i>	294 kr

Som ovan nämnts ingår icke vissa förvaltningskostnader m. m. i ovanstående belopp, som alltså icke är fullt kompletta.

Betraktar man utvecklingen sedan 1955 enligt tab. DD bör observeras, att utgifterna icke håller helt jämna steg med utbyggnad och drift av hit-hörande verksamhet utan att också

Tab. II. Landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårdsändamål år 1959. Miljoner kronor

Running costs for health and medical care of the county councils and county boroughs. Million kronor

Sjukvårdsområde (län, stad) <i>Counties, county boroughs</i>	Kroppssjukvård ¹ <i>Somatic diseases¹</i>	Vård av psykiskt sjuka <i>Mental diseases</i>	Vård av psykiskt efterblivna <i>Mental deficiency</i>	Epileptiker-vård <i>Care of epileptics</i>	Totalkostnad <i>Total</i>
Stockholms.....	57,14	1,46	2,61	0,34	61,55
Uppsala.....	23,45	0,20	0,63	0,14	24,42
Södermanlands.....	26,33	0,48	1,35	0,12	28,28
Östergötlands.....	29,69	0,41	1,43	—	31,53
Jönköpings.....	30,14	0,31	0,73	0,09	31,27
Kronobergs.....	15,47	0,33	0,57	—	16,37
Kalmar n:a.....	10,58	0,24	0,34	—	11,16
» s:a.....	15,60	0,39	0,51	0,07	16,57
Gotlands.....	6,91	—	0,31	—	7,22
Blekinge.....	16,06	0,57	0,29	—	16,92
Kristianstads.....	23,53	1,05	0,70	0,14	25,42
Malmöhus.....	41,78	1,17	1,09	0,15	44,19
Hallands.....	18,64	0,54	0,61	0,04	19,83
Göteborgs o. Boh.....	23,32	0,27	1,08	—	24,67
Älvsborgs.....	43,35	0,80	1,78	—	45,93
Skaraborgs.....	22,97	0,22	1,14	—	24,33
Värmlands.....	36,77	0,75	1,33	—	38,85
Örebro.....	31,23	0,69	1,78	—	33,70
Västmanlands.....	28,22	0,17	1,27	—	29,66
Kopparbergs.....	31,45	0,30	1,34	—	33,09
Gävleborgs.....	30,63	0,49	1,13	0,14	32,39
Västernorrlands.....	37,54	0,43	1,50	0,14	39,61
Jämtlands.....	15,63	0,22	0,56	—	16,41
Västerbottens.....	23,85	0,47	0,82	0,10	30,24
Norrbottnens.....	40,61	0,60	1,92	—	43,13
Landsting, summa	686,89	12,56	26,82	1,47	726,74
Stockholm.....	143,04	7,57	6,11	—	156,72
Göteborg.....	67,57	1,90	2,61	—	72,08
Malmö.....	43,06	1,61	0,66	—	45,33
Norrköping.....	12,42	1,00	0,39	—	13,81
Hälsingborg.....	12,08	—	—	—	12,08
Gävle.....	7,76	—	0,19	—	7,95
Städer, summa	285,93	12,08	9,96	—	307,97
Total	971,82	24,64	36,78	1,47	1 034,71

¹ Inklusive vissa för kropps- och mentalsjukvård gemensamma kostnader.

tidpunkten, då utbetalning sker (då statsbidrag rekvideras o. s. v.) påverkar redovisningen. En del oregelbundenheter i utvecklingen enligt tabellen kan förklaras på detta sätt.

I tab. EE har 1959 års belopp specificerats något finare och framställt med två decimaler. Vad landsting och städer angår, har specifikationen drivits så långt som materialet i statistiska central-

byrån medger. I huvudsak avser de nio första posterna (lasarettsvård, förlösningssvård, epidemivård etc.) slutna sjukvård.

I de små belopp för hälso- och sjukvård som redovisats i tab. GG för primärkommuner, som icke är städer utom landsting, ingår ersättningar till hälsovårdsnämnder, där sådana funnits, till extra provinsialläkare, köpings-, municipi-

pal- och stadsläkare, kronikerhem m. m.

Bryter man ur tab. EE ut investeringskostnaderna, erhåller man ett resultat, som framgår av tab. HH.

I tab. II finner man uppgifter om de särskilda landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårdsändamål.

Då det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård till största delen bestrides med skattemedel, kan det vara motiverat att sätta de förra i relation till de senare. Om man gör så, finner man, att statens plus sjukvårdens utgifter enligt ovan (893 milj. kr) utgjorde 15 % av den år 1959/60 influtna skatten på inkomst och förmögenhet.

**LANDSTINGENS OCH STÄDERNAS
DRIFTUTGIFTER PER INVÅNARE
I MEDELTAL 1955—1959, KRONOR**
Running cost per inhabitant

<i>Stockholm</i>	182
<i>Malmö</i>	174
<i>Göteborg</i>	160
<i>BD</i>	149
<i>Hälsingborg</i>	140
<i>Norrköping</i>	139
<i>B</i>	124
<i>Gävle</i>	122
<i>Y</i>	117
<i>C</i>	117
<i>S</i>	116
<i>M</i>	113
<i>X</i>	113
<i>I</i>	110
<i>D</i>	109
<i>T</i>	109
<i>U</i>	108
<i>AC</i>	105
<i>K</i>	104
<i>E</i>	103
<i>Hn</i>	103
<i>O</i>	101
<i>P</i>	101
<i>W</i>	100
<i>F</i>	99
<i>Hs</i>	99
<i>N</i>	98
<i>Z</i>	97
<i>G</i>	88
<i>L</i>	86
<i>R</i>	83

KAP. 6

DET INTERNATIONELLA HÄLSO- OCH
SJUKVÅRDSARBETET

Internationella hälsovårdsfrågor handhas sedan november 1952 av nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH). Ordförande under år 1959 var generaldirektören för medicinalstyrelsen.

Världshälsovårdsorganisationen (WHO) och särskilt dess Europakontor i Köpenhamn fortsatte under år 1959 att utveckla den del av sitt program, som består i intereuropeiska kurser, seminarier och konferenser. Sverige hade tillfälle utse representanter vid:

kurs i Oxford i »Radiation Protection for Public Health Officers» och i Uusiimaa, Finland, i »Rural Public Health Training»;

seminarium i Milano angående »Mental Health of the Subnormal Child» och i Saclay, Frankrike, angående »Public Health Aspects of Radioactive Waste Disposal»;

»travelling» seminarium i Norge och Polen angående »Maternal and Child Health» och i Ryssland angående »Public Health Administration» samt

konferens i Marseille angående »Health and Welfare of Seafarers», i Helsingfors angående »Mental Hygiene Practice», i Marocko angående »Control of Infectious Diseases through Vaccination Programmes», i Bad-Homburg angående »Nursing Administration» och »Education and Training in Nutrition in

Europe» och i London angående »Industrial Medical Officer's Contribution to the Psycho-social Environment in Industry».

I likhet med tidigare år anordnades av WHO i samarbete med de nordiska ländernas medicinförvaltningar högre hälsovårdskurser i Göteborg för skandinaviska tjänsteläkare. Detta år deltog fyra svenska läkare och en veterinär i ifrågavarande kurs. Med anknytning till denna kursverksamhet anordnades jämväl i Göteborg och i Stockholm en enmånads kurs i hygien, epidemiologi m. m. för sanitäringsenjörer, vid vilken fem svenskar deltog.

WHO har på förslag av nämnden utdelat följande stipendier:

till en apotekare för studier i Amerikas Förenta Stater och Kanada vid »Food and Drug Administration» i Washington och »Food and Drug Directorate» i Ottawa;

till en kurator och en sjuksköterska för studier i England och Nederländerna av åldringspsykiatri m. m.;

till en distriktsingenjör för studier i Västtyskland av vattenförsörjning m. m.;

till en veterinär för studier i England och Västtyskland i bakteriologi;

till en tandläkare för studier i England, Skottland och Västtyskland av käk- ortopedi samt till en läkare för studier i England och Nederländerna i barnpsy-

kiatriskt teamarbete, familjevård m. m.; till två läkare för studier i England och Frankrike av paraplegibehandling vid kotfraktur;

till en läkare för studier i England av åldringssjukvård och till en läkare för studier i England av psykosomatiska problem med gynekologisk och obstetrisk anstrykning m. m.

Nämnden har vidare ingivit förslag till Europarådet rörande stipendier på den allmänna hälsovårdens område. Europarådet har därefter utdelat stipendier till en läkare för neuro-psykiatrisk biokemisk forskning i Storbritannien; till en sjuksköterska för kurs i Storbritannien i poliobehandling och tropiska sjukdomar; till en sjuksköterska för studier i Storbritannien av utbildning av personal inom mentalsjukvården samt till en sjukgymnast för studier i Storbritannien av rehabilitering av poliomyelitpatienter och andra ortopediska fall.

Under året har cirka 75 WHO-stipendiater från trettiosju olika länder repre-

senterande samtliga världsdelar besökt Sverige för studier inom skilda delar av hälso- och sjukvården. Studiebesöken har planlagts och organiserats av nämndens kansli och stipendiaterna har fullgjort sina studier på vetenskapliga, teoretiska och kliniska institutioner, på olika sjukhus i landet samt hos tjänsteläkare, distriktssköterskor och andra grenar av samhällets medicinska och sociala verksamhet. Dessutom har studieprogram ordnats för ett femtiotal andra besökare från ett trettiotal olika länder, varibland nio med stipendier från Europarådet.

Nämnden har med ordföranden och två av dess ledamöter varit representerad vid tolfte världshälsovårdsförsamlingen i Genève i maj 1959, med ordföranden vid WHO:s regionalmöte för Europa i Bukarest samt med två ledamöter vid Europarådets hälsovårdsexpertkommittés möte i Strassburg i mars och med en ledamot vid dess möte i Strassburg i november.

SUMMARY

Organization

1.2.¹ All the activities in the field of Public Health in Sweden are either operated or controlled by public authorities.

Public health is under the *Ministry of the Interior and Health*, the chief of which is a member of the Cabinet.

The National Board of Health is the principal instrument of the State for governing, superintending and promoting the activities and the work of the institutions pertaining to this field. The Board supervises the medical personnel, the hospitals and the pharmacies and has the direct control of the State mental hospitals, the State Pharmaceutical Laboratory, the State institutions for forensic medicine, a unit for mass-radiofluorography etc.

The National Board of Health is concerned with the subsidies granted by the Government for special medical care, i. e. for the equipment and operating of hospitals for tuberculosis, hospitals for epidemic diseases, chronic diseases, paediatric diseases, mental diseases and establishments for mentally deficient.

The main part of the implementation of the health and sick care rests with local authorities. The County Councils, 25 in number, and the 6 County Boroughs shall see to it that the sick receive the hospital care required. The County Council districts correspond to the 24 counties, one of which is divided into two districts (see page X and XI). The main part of the care of the mentally diseased has, however, been taken over by the State all over the country; only the three largest cities (Stockholm, Gothenburg and Malmö) have their own independent organizations. The State is also the responsible authority for the Medical Officers' or-

ganization, whereas the County Councils and County Boroughs are responsible for the services of the District Public Health Nurses, District Midwives, Public Dental Care etc.

The *National Institute of Public Health* is an independent body outside the jurisdiction of the National Board of Health. It conducts inquiries into health matters submitted by public authorities, corporations and private individuals, but is also engaged in independent research in the field of general, industrial and food hygiene. It is also engaged in teaching and in spreading of public health information. The *Central Board of Hospital Planning and Equipment* is another independent body engaged in standardization of hospital buildings and equipment. The *National Bacteriological Laboratory* is a third one.

Population

1.3. At the end of 1959 the *population* of Sweden amounted to 7 471 345 of whom 3 821 303 were living in cities (table 1). During the same year 106 397 children were born (104 844 live born and 1 553 stillborn) and 70 922 persons died. The general death rate was 9,5 per 1 000 of the mean population, the rate of live births 14,1. The infant mortality rate as measured by the number of dead during the first year per 1 000 live births was 16,3 and during the period 1951/55 the mean expectation of life was 70,49 years at birth for men and 73,43 for women. (Most of these figures are to be found in the Statistical abstract of Sweden — Statistisk årsbok.)

Personnel

2. In chapter 2 are given figures relating to the medical personnel. Thus there were 6 900 active physicians at the

¹ The numbering of the paragraphs refers to the preceding chapters and subheadings.

end of 1959. The number includes 413 foreign physicians working in Sweden on a limited license. The number of physicians given in table 1 refers to the fully licensed doctors, active and non active. The active dental surgeons were 4 980 in number. The number of fully licensed dental surgeons, active and non active, appears from table 1. There were 20 370 active nurses and 1 800 active midwives. The total of the medical personnel amounted to 94 430, administrative and domestic staff at hospitals not included. If the last two groups are added (see Tables L and R), the total amounts to 111 440 corresponding to 3,4 % of the economically active population.

Public Health Services

3.1.1. There were 602 rural medical officers' districts at the beginning of 1960; 114 of them, however, were vacant, the activity being maintained by substitutes or by the officer of an adjoining district. In 5 districts there were also assistant medical officers. In each county there is a Senior County Medical Officer, appointed by the Government, and an assistant County Medical Officer. As there are 24 counties, these two categories make 48 doctors. Altogether there were 655 posts in this organization (table 2). In the purely urban districts there were 263 posts, 38 of which were vacant. (Cf. also diagram, chapt. 3.1.1.)

3.1.2. It was estimated that 1 529 Public Health nurses were in general service in rural districts and small towns (table 3).

3.1.3. The district midwives numbered 455, 56 excluded who were at the same time Public Health nurses. Their activity is concentrated on prenatal care of pregnant women, since about 99 % of all deliveries take place in hospitals. They assist, however, to a considerable extent at deliveries in maternity homes, cottage hospitals etc.

3.1.4. The maternity and child welfare organization with 1 633 working units (clinics, centres and branches) controlled 82 % of all mothers and 97 %

of all newborn as well as a great number of preschool children. The conditions differed rather widely in different parts of the country. The highest figures are to be found in one county borough, where 98 % of all mothers were controlled and in one county and some county boroughs where all children were treated, whereas in other places the lowest figures were 53 % and 91 % respectively (table 4).

3.1.5. At the end of the year, 17 Consultation Bureaus for Sexual Hygiene and Abortion Cases subsidized by the State were in operation, the number of new visitors amounting to 4 632. To each bureau at least one physician and two or three social workers were attached.

3.1.6. Nearly 1 million persons have been vaccinated against poliomyelitis during 1959.

3.1.8. 62 central and 645 district TB dispensaries were working in 1959. In the former 540 689 X-ray examinations were made (table 5).

3.1.9. In 21 of the largest towns medical treatment for venereal diseases was given free of charge at special policlinics. The number of visits to these policlinics, amounted to 186 000, 89 000 of which had reference to the disease in its contagious phase.

3.1.10. Mental care of children and youth was given at 25 child guidance clinics with 22 subclinics (14 clinics with beds for observation and care).

3.1.11. Of about 50 000 epileptics more than 95 % were treated in ambulatory care.

3.1.12. At the end of the year the Public Dental service included all counties and county boroughs. The activity was located at 23 central policlinics, mostly situated in the premises of a general hospital, and to 713 district policlinics (table 7). In the policlinics 1 597 dental surgeons were employed, i. e. 32 % of the total number in the country. 1 478 dental surgeons attached to the district policlinics worked in total 2 521 400 hours (figures not complete), 62 % of the time was especially reserved for children. (Number of persons treated appears from table G.)

	Hospitals	Beds	Admissions	Bed-days
General hospitals and similar	217	42 876	883 460	12 458 294
Hospitals for TB of the lungs	36	6 003	13 851	1 294 737
Other hosp. for somatic diseases	335	17 920	67 306	5 560 722
Mental hospitals	175	32 756	26 885	12 001 548
Institutions for mentally deficient	151	12 812	1 964	4 437 167
Establishments for epileptics	12	994	273	343 294
Total	926	113 361	993 739	36 095 762

Hospitals

3.2.1. If the institutions mainly meant for recreation and rest are excluded, the number of hospitals of all kinds amounted to 926 at the end of the year. The total number of beds, admissions and bed-days during the year appears from the above abstract (cf table H).

By »General hospitals and similar» in the table above is understood general hospitals, children's hospitals, hospitals for bone, joint and glandular tuberculosis, orthopedic hospitals, cottage hospitals, i. e. small general hospitals (cf. table 11 C), and also independent maternity hospitals and maternity homes. 90 % of all beds reserved for maternity care are to be found in the general and cottage hospitals (cf. table 9). »Other hospitals for somatic diseases» comprise homes for chronic sick, epidemic hospitals and private hospitals.

Alternatively it is possible to group the hospitals in accordance with the type of patients treated. Thus e. g., if one takes away a few departments for chronic sick, TB of the lungs etc. and all maternity wards (except the beds reserved for gynecological cases) from the general hospitals and adds a few beds for general hospital patients which are to be found at maternity hospitals and homes for chronic sick, the result will be what is called beds for »general hospital care» in this book. The following figures have been compiled this way:

General hospital care	36 200	beds
Maternity care	3 600	»
Epidemic care	3 600	»
Care of TB of the lungs	6 000	»
» chronic sick	16 000	»
» at private hospitals	1 400	»
Total	66 800	beds

»Care at private hospitals» is detached as a special item, although it does not differ from other forms of care. The patients, however, form a rather heterogeneous group which is difficult to split up on the different types of care. Some of the private hospitals are regular general hospitals, and others have a majority of chronic sick patients, but to many of them acute somatic cases as well as chronic somatic cases and mild forms of nervous conditions are admitted.

The number of hospital beds (113 360) was 151,7 per 10 000 inhabitants, 89,4 of which in somatic hospitals and 62,3 in mental hospitals of all types. It appears from table 12 that 21,4 beds were available for chronic sick, 4,8 for epidemic diseases, 8,0 for TB of the lungs, 4,8 for maternity care and 48,4 beds for »general hospital care».

A conspicuous feature of the Swedish hospital system is that the main part of the establishments are owned and operated by public authorities. 24,1 % of the beds available belong to the State, 67,9 % to counties or county boroughs, 1,3 % to local authorities (small towns, parishes), 4,7 % to private enterprises and 2,0 % to funds, associations etc. (table I). The last group may for practical purposes be added to the State institutions, the difference being merely formal since these enterprises are constituted as foundations etc. but operated in close collaboration with the State authorities, which have representatives in their administrative committees and pay grants to cover their expenses. In some cases the State owns all the shares in the enterprise. The orthopedic hospitals, hospitals for bone, joint and glandular TB and some hospitals for TB of the lungs belong to this category (code letter F, see page XI).

The mean occupancy of beds appears to have been 84 % at general hospitals, 70 % at sanatoria, 56 % at epidemic hospitals, 96 % at homes for chronic sick, 105 % at the State mental hospitals and 96 % at the mental hospitals of three largest cities (tables K and Q). The high figure of the State mental hospitals is somewhat exaggerated as certain reserve beds have not been taken into consideration in the statistics. The mean bed-days were 13,6 at the general hospitals for all types of patients (chapter 3.2.2.1).

It has already been mentioned that during 1959 the total number of admissions into all the hospitals taken together were about 995 000 and the number of bed-days 36,1 millions. The last figure means that 99 000 in-patients were treated per day, which corresponds to 1,3 % of the population of Sweden. At general hospitals proper the number of in-patients per day was about 29 900. Every workday the same hospitals were visited by 15 800 out-patients (patients at X-ray departments not included), who were treated at polyclinics organized either by those responsible for the in-patients' care, which is often the case in the county boroughs, or by the physicians in accordance with an agreement between them and the authorities of the hospital, an arrangement which is prevailing in the counties.

The personnel of the somatic hospitals is calculated to be about 58 500 individuals, whereof about 3 600 doctors (table L), and the personnel of the institutions for mental diseases, mental deficiency and epileptics about 20 000 individuals, whereof about 490 doctors (table R). Some of these doctors have been counted more than once, because, under certain circumstances the local medical officer may be at the same time chief of e.g. a small cottage hospital, an epidemic cottage hospital or a home for chronic sick in his district. Similarly most of the doctors of Homes for mentally diseased and the »Other establishments for mentally diseased» have their main occupation in one of the large mental hospitals.

The density of the hospital personnel appears from the statement that 111 persons per 100 beds were employed at general hospitals, 71 at cottage hospitals, 48 at hospitals for TB of the lungs and 48 at homes for chronic sick, physicians excluded (table M). These figures comprise all categories of personnel, even the administrative and domestic staffs. The nursing personnel, physicians excluded, amounted to 81 at general hospitals, and the physicians alone to 7,5. A concrete impression is derived from the fact that the personnel of all categories working at general hospitals amounted to 1,4 individuals per in-patient. It ought, however, to be kept in mind, that the same personnel also took care of a considerable number of out-patients.

The personnel of the mental hospitals is less numerous than that of the somatic hospitals. Calculated per 100 beds the nursing personnel (physicians excluded) amounts to 36 at the State hospitals and to 42 at the hospitals of the three largest cities. These figures are to be found in table S, where also data for establishments for mentally deficient are given. The average number of patients per physician was 110 at the State mental hospitals against 58 at the hospitals of the cities mentioned.

The total running costs of the Swedish hospitals for somatic diseases is estimated at 1 008 million kronor, 714 million of which are referable to the general hospitals proper (table N). The average cost per bed-day amounted to 64,6 kr at the general hospitals, 41,7 at the hospitals for TB of the lungs and 26,7 at homes for chronic diseases (table O). On the whole these figures signify that the cost per bed-day has increased more than three times compared with 1946. The cost per admission has not risen in the same proportion. The running cost per patient-day in 1959 was 22,4 kr at the State mental hospitals and 30,0 kr at the mental hospitals of the three largest cities (table T).

Salaries constitute the predominant part of the running costs of the hos-

pitals and is the main lever of the increase of this cost during the last years. The increase of the salaries is partly due to a general raise of the wages partly to a shortening of the working day of the bedside personnel. In the accounts of the general hospitals 71,6 % of the running costs are entered under the heading salaries (table P).

Hospital care in a public ward is completely compensated by the health insurance. Also medicine and doctors fees, if any, are thus covered. Compensation is given over a two year period (730 days) if necessary for any one illness. For old-age pensioners the period is limited to 180 days. If the patient has a private room or goes to a private hospital, he is reimbursed for that part of the costs which corresponds to the price charged in a public ward at the hospital in his home district.

Diseases, deliveries etc.

4.2. The number of epidemic diseases with individual notification is 25. The sum of cases amounted to 20 737 (278 per 100 000 inh. in 1959) (table 15). In 1958 the corresponding figures were 12 967 (174 per 100 000 inh.). The high total of 1959 was mainly due to the great increase in the cases of scarlet fever, namely 18 256 (244 per 100 000 inh.). For the rest the health situation concerning epidemic diseases was quite good. Thus acute polio was reported in 56 cases, the lowest figure ever registered.

The number of reported cases of influenza was about 30 000.

The TB morbidity is characterized by the figures 7,8 per 1 000 inhabitants, which stands for the number of persons suffering from the disease and registered at the TB central dispensaries, 0,5 which stands for persons with contagious TB of the lungs, 0,6 for new findings during 1959 of all forms of TB and 0,07 for fatal cases of tuberculosis (all forms) (table 19). Since 1946 the massradiofluorography unit of the National Board of Health has examined 6,0 million in-

dividuals, whereof positive findings in 2,8 % of the cases, already known cases included (table 18).

4.3. Starting 1958 new diagnoses of cancer have to be reported to the Cancer Registry of the National Board of Health. Notifiable are malignant neoplasms including leukemia and malignant lymphoma, all intracranial tumors and all neoplasms with endocrine activity.

The number of cases reported in 1958 was 19 324, as appears from table V, corresponding to about 260 per 100 000 inhabitants. A booklet called »Cancer incidence in Sweden 1958» has been issued on the subject by the National Board of Health.

4.4. The number of patients brought to hospital because of poisoning by soporifics was 3 598. This is approximately the same as the preceding year although much higher (perhaps two to three times) than ten years earlier.

4.5. Table W shows that in 1959 the percentage of permanent teeth with non treated caries in seven-year-old children was 27,1 %. It would have been even higher, had not a number of counties introduced public dental care for pre-school children.

4.6. According to the population registers the number of children born in 1959 was 106 397 (preliminary figure). In the statistics of the National Board of Health, based upon the annual reports of the hospitals and midwives, 106 238 newborn are notified. From table X appears that only 0,9 % of all deliveries took place in the patient's home with a midwife in charge. Furthermore 64,2 % were attended to in establishments of type I, i. e. maternity wards under the care of a specialist obstetrician, and 32,9 % in establishments of type II by a general surgeon and finally 2,0 % in type III, i. e. small maternity homes supervised by the medical officer of the district or some other local practitioner. Table X also gives relative figures for mature and premature children liveborn, and stillborn respectively, dead during delivery etc. It ought to be observed, that the Swedish definition of live birth refers to the

breathing exclusively (cf. footnotes to table 20).

The annual reports on the hospital in-patients give account for 13 883 abortions. Of these 2 905 had been induced for medical or legal indications (cf. next paragraph).

4.7. When abortion, sterilization or castration for legal indications has been accomplished, the operating doctor has to send a report to the National Board of Health within one month.

During 1959 3 071 reports on legal abortions were registered. The corresponding figure for 1958 was 2 823. In 1945, the year prior to an extension of the legal indications, the number was 1 623. The great majority of the abortions were authorized by the National Board of Health (2 628), the remainder being carried out on the responsibility of two physicians, not to mention the very small number of emergency cases.

4.8. Exact data regarding the annual amount of individuals falling sick with mental diseases are not available, but the frequency is elucidated by the fact that in 1959 6 215 men and 5 228 women were admitted to mental hospitals to undergo treatment for the first time (table 26). At the mental hospitals of the State and the three largest cities — where the most effective and qualified treatment is given — 39 194 patients were on the files at the end of 1959. Of these 72 % were in the mental hospitals, 2 % in private homes supervised by the hospitals and 26 % conditionally released (table 27). The percentage distribution of the same patients according to type of disease is shown in table 30. In the same table data are given for mental hospitals of second order (small

mental hospitals operated by local authorities) and nursing homes — institutions intended for chronic cases.

Expenses (investments included) of the State, public sickness funds, counties and county boroughs in 1959

Health and medical care, total...	2 180 mill. kr
General hospital care and maternity	41,2 %
Hospitals for TB	2,6 »
Epidemic care	1,5 »
Care of chronic sick	5,3 »
» mentally sick	13,4 »
» deficient	3,2 »
» epileptics	0,3 »
TB dispensaries	0,5 »
Public health nursing	1,7 »
Maternity and child welfare	0,7 »
District midwifery	0,4 »
Public dental care	3,6 »
Other	8,8 »
Subtotal	83,2 »
Military medical care.....	0,6 »
The sickness funds for care of the sick	16,2 »
Total	100,0 »

Expenses out of public funds for health and medical care

In 1959 the expenses of the State, the counties and the county boroughs for »general hospital care» were 899,3 million kronor (table DD). Reduced by 200,3 millions, see table HH, concerning investments, the remainder, 699 millions, represents the running cost.

The total of table DD amounts to about 2 200 million kr, i. e. 290 kr per inhabitant (about equivalent of 20 English pounds). The share of the State including the expenses of the sickness funds amounts to 41 %, corresponding to 15 % of the State income tax for the same year.

Tab. 1. Antal läkare, tandläkare, apotekare och sjukgymnaster vid slutet av år 1959*Population of Sweden, number of physicians, dental surgeons, pharmacists and physiotherapists*

Bostadsort (län, städer) <i>Domicile (counties, county boroughs)</i>	Rikets folk- mängd ² /12 1959 <i>Popu- lation of Sweden</i>	Läkare ¹ <i>Physicians</i>		Tandläkare ² <i>Dental surgeons</i>		Apo- teks- inne- havare <i>Phar- ma- cists, proprie- tors of chemist's shops</i>	Apotekspersonal (tjänstgörande) <i>Pharmaceutical personnel</i>			Kvinnl. sjuk- gymn. (prakt.) <i>Female physio- thera- pists (active)</i>
		Hela an- talet <i>Total No.</i>	På 10000 inv. <i>Per 10000 inh.</i>	Hela an- talet <i>Total No.</i>	På 10000 inv. <i>Per 10000 inh.</i>		Apote- kare <i>Phar- ma- cists</i>	Farm. kand. ² (recept.) <i>Bache- lors of phar- macy</i>	Apo- teks- elever <i>Pupils</i>	
Stockholms stad	807 909	1 795	22,2	1 103	13,7	48	94	283	114	310
Stockholms län	446 101	348	7,8	269	6,0	19	17	67	17	128
Uppsala "	166 534	330	19,8	106	6,4	7	8	38	18	45
Södermanlands län	225 935	148	6,6	129	5,7	13	14	38	10	36
Norrköpings stad	90 534	75	8,3	64	7,1	5	4	23	8	17
Östergötlands län i övr.	267 924	170	6,3	129	4,8	13	16	41	13	48
Jönköpings län	283 980	171	6,0	148	5,2	14	10	43	24	43
Kronobergs "	159 311	85	5,3	70	4,4	9	6	21	9	11
Kalmar läns n:a	91 228	53	5,8	39	4,3	15	3	12	3	24
" s:a	145 378	72	5,0	54	3,7		8	18	6	
Gotlands län	55 051	25	4,5	22	4,0	3	2	6	1	6
Blekinge "	144 568	74	5,1	81	5,6	7	6	24	8	21
Kristianstads län	257 265	162	6,3	156	6,1	16	10	33	18	43
Malmö stad	225 660	288	12,8	274	12,1	10	18	50	28	73
Hälsingborgs "	76 183	95	12,5	77	10,1	3	7	18	8	30
Malmöhus län i övrigt ..	320 238	436	13,6	208	6,5	19	13	54	19	99
Hallands län	169 368	100	5,9	98	5,8	9	8	21	11	30
Göteborgs stad	400 787	664	16,6	352	8,8	18	35	105	47	138
Göteb. o. Bohus l. i övr.	218 910	121	5,5	86	3,9	11	7	27	5	31
Älvsborgs län	373 744	239	6,4	202	5,4	18	13	54	17	48
Skaraborgs "	249 738	138	5,5	102	4,2	14	8	41	8	39
Värmlands "	291 155	160	5,5	133	4,6	14	13	47	17	41
Örebro "	261 446	162	6,2	129	4,9	16	12	36	15	44
Västmanlands "	229 960	130	5,7	114	5,0	14	10	34	18	40
Kopparbergs "	286 215	141	4,9	133	4,6	22	8	45	12	36
Gävle stad	53 916	71	13,2	48	8,9	4	6	12	7	12
Gävleborgs län i övr. ..	240 122	85	3,5	78	3,2	12	8	34	6	28
Västernorrlands län ..	288 231	153	5,3	133	4,6	13	11	34	11	31
Jämtlands "	141 416	72	5,1	59	4,2	10	5	21	2	24
Västerbottens "	240 354	131	5,5	102	4,2	15	6	31	17	23
Norrbottnens "	261 884	118	4,5	80	3,1	17	2	26	5	30
Summa										
i städer cities	3 821 303	6 003	15,7	3 899	10,2	241	339	1 063	465	1 238
på landsb. country ..	3 650 042	809	2,2	881	2,4	167	49	274	37	285
i utlandet abroad ...	—	58	—	44	—	—	—	—	—	—
Total	7 471 345	6 870	9,2	4 824	6,5	408	388	1 337	502	1 523
Därav: män male	3 727 770	5 962	..	3 547	..	364	247	59	67	—
kvinnor female	3 743 575	908	..	1 277	..	44	141	1 278	435	1 523
Totalsumma 1958 ..	7 436 066	6 602	8,9	4 624	6,2	406	392	1 336	482	1 468
1957 ..	7 392 872	6 333	8,6	4 387	5,9	400	419	1 237	378	1 425
1956 ..	7 341 122	6 045	8,2	4 232	5,8	389	436	1 206	282	1 293
1955 ..	7 290 112	5 822	8,0	4 103	5,6	398	465	1 147	245	1 225
1954 ..	7 234 664	5 619	7,8	3 899	5,4	401	477	1 126	243	1 103
1953 ..	7 192 316	5 452	7,6	3 771	5,2	394	499	1 065	264	1 054
1952 ..	7 150 606	5 285	7,4	3 608	5,0	402	515	998	243	920
1951 ..	7 099 204	5 134	7,2	3 473	4,9	414	486	981	218	946
1950 ..	7 046 920	4 915	7,0	3 376	4,8	413	493	962	208	958

¹ Legitimerade läkare och läkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts resolution äger generell behörighet att utöva läkarkonsten. Omfattar även icke yrkesverk-samma. Antalet verkssamma läkare, inklusive vissa här icke upptagna utlännningar, beräknas till 6 897 (se texten, kap. 2).

² Legitimerade tandläkare, även icke yrkesverk-

samma, och tandläkare, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den ⁴/12 1953 utövar tandläkarkonsten inom folktandvården. Antalet verkssamma, inklusive vissa här icke upptagna utlännningar, beräknas till 4 981 (se texten, kap. 2).

³ Inkluderar farmaceuter med utländsk utbildning.

Tab. 2. Antal civila läkarbefattningar med tjänstårsrätt i början av år 1960

Number of posts for physicians

Se även beträffande mentalsjukhusen tab. 24.

Län eller stad, där tjänsten är stationerad <i>Counties, county boroughs</i>	Antal inrättade civila läkarbefattningar med tjänstårsrätt ¹ <i>Posts with a right to pension</i>									
	Förste provinsialläkare o. bitr. d:o ² <i>Senior County Medical Officers etc.</i>	Provinsial-, extra och biträdande prov.-läkare <i>Rural Medical Officers</i>	Stads-, köpings- och municipalläkare ³ <i>City and Borough Medical Officers</i>	Psyk. barn- o. ungdoms- vård m. m. ⁴ <i>Mental care of children and youth</i>	tuberkulossjuka <i>T B</i>	andra kroppsligt sjuka <i>other somatic diseases</i>	psykiatriska sjuka <i>mentally diseased</i>	Fängelseläkare <i>Prison Medical Officers</i>	Läkare vid medicinska un- derv.-anstalter <i>Professors at inst. for med. education</i>	Övriga läkarbefattningar med tjänstårsrätt ⁵ <i>Other posts</i>
Stockholms stad	—	—	34	20	—	481	66	7	2	56
Stockholms län	2	31	15	11	12	339	1	3	82	46
Uppsala län	2	13	4	4	—	140	20	—	46	—
Södermanlands län	2	18	11	—	—	79	12	—	—	1
Norrköpings stad	—	—	9	—	—	41	—	—	—	1
Östergötlands län i övr. ...	2	26	10	—	3	78	12	2	—	1
Jönköpings län	2	23	14	2	9	87	20	—	—	2
Kronobergs län	2	22	3	—	2	44	10	—	—	1
Kalmar län	2	26	9	—	3	60	12	1	—	2
Gotlands län	2	7	1	—	2	14	4	—	—	1
Blekinge län	2	14	4	—	4	46	8	—	—	1
Kristianstads län	2	28	4	5	6	90	—	—	—	1
Malmö stad	—	—	6	2	—	134	9	4	—	1
Hälsingborgs stad	—	—	2	—	2	35	16	—	—	1
Malmöhus län i övr.	2	25	9	3	4	203	22	—	62	2
Hallands län	2	14	3	—	7	55	—	—	—	2
Göteborgs stad	—	—	24	8	7	308	29	4	65	15
Göteborgs o. Boh. län i övr.	2	23	6	—	3	62	—	—	—	2
Älvsborgs län	2	37	12	3	9	127	21	—	—	1
Skaraborgs län	2	25	10	—	3	79	1	—	—	—
Värmlands län	2	32	12	2	4	89	12	—	—	2
Örebro län	2	22	10	3	3	67	3	—	—	1
Västmanlands län	2	20	11	1	3	81	3	—	—	—
Kopparbergs län	2	33	8	—	5	84	13	—	—	2
Gävleborgs län	2	31	12	—	5	94	—	—	—	2
Västernorrlands län	2	38	7	1	8	96	18	2	—	1
Jämtlands län	2	24	1	—	4	44	8	—	—	—
Västerbottens län	2	38	7	1	5	103	11	—	27	5
Norrbottnens län	2	37	6	2	4	109	8	—	—	4
Summa 1960	48	607	264	68	117	3 289	339	23	284	154
1959	48	607	263	63	120	3 075	331	23	249	153
1958	48	605	260	57	121	2 935	307	23	226	153
1957	48	603	257	54	123	2 837	296	21	203	151
1956	48	595	250	47	122	2 656	270	18	195	148
1955	48	586	244	43	123	2 523	252	16	187	138
1954	48	575	240	35	132	2 454	252	16	189	138

¹ Är flera befattningar förenade hos samma person, har de upptagits var för sig, varför antalet befattningar överstiger antalet läkare.

² Bland de biträdande 1:e provinsialläkar tjänsterna, som saknar tjänstårsrätt, ingår 11 tjänster, som innehas av provinsialläkare och upptages även i nästa kolumn.

³ Inkluderar 5 med 1:e provinsialläkare jämställda 1:e stadsläkare i städer utom landsting.

⁴ Inkluderar 5 länspsykiater (2 i Kristianstads och 3 i Stockholms län).

⁵ Här ingår förvaltningsläkare (hos medicinalstyrelsen, försvarets sjukvårdsstyrelse o. s. v.), läkare vid dispensärer m. fl.

Tab. 3. Vissa sjukskötersketjänster den 31 december 1959 och barnmorsketjänster den 1 januari 1960

Certain posts for nurses and midwives

Län eller stad, där tjänsten är stationerad <i>Counties, county boroughs</i>	Sjukskötersketjänster ¹ <i>Posts for nurses</i>							Barnmorsketjänster <i>Posts for midwives</i>				
	Vid anstalter för kroppssjukvård hos ² <i>Somatic hosp.</i>					I distriktsvård ²		Summa	Vid anstalter	I öppen vård <i>Out-pat. care</i>		Summa
	staten	landsting etc.	övriga ⁴	Summa	Därav vakanta utan vikarie	Antal	Därav besatta ⁵			Distriktsvård	Förebyggande nödvård ⁶	
Stockholms stad	153	1 072	265	1 490	18 ¹ / ₂	—	—	1 490	92	2	13	107
Stockholms län	459	346	30	835	15 ¹ / ₂	102	94	937	22	24	1	47
Uppsala	315	86	11	412	12 ¹ / ₂	45	41	457	20	10	2	32
Södermanlands län	—	300	—	300	4 ¹ / ₂	74	70	374	21	12	1	34
Norrköpings stad	—	156	3	159	7	—	—	159	8	1	1	10
Östergötlands län i övr.	—	317	3 ¹ / ₂	320	15	72	70	392	25	17	2	44
Jönköpings län	12 ¹ / ₂	338	13	364	22 ¹ / ₂	82	71	446	23	19	1	43
Kronobergs	—	154	—	154	1	50	42	204	18	18	1	37
Kalmar läns norra	—	104	—	104	8 ¹ / ₂	38	28	142	6	11	—	17
» södra	—	156	6	162	5	50	37	212	13	18	—	31
Gotlands län	—	68	1	69	6	19	10	88	3	11	—	14
Blekinge	—	167	—	167	11 ¹ / ₂	44	37	211	12	9	1	22
Kristianstads	—	308	2	310	20	78	67	388	19	17	1	37
Malmö stad	—	348	—	348	9	—	—	348	12	1	—	13
Hälsingborgs stad	—	130	11	141	1	—	—	141	5	1	1	7
Malmöhus län i övr.	—	501	8	509	63	89	71	598	22	14	3	39
Hallands län	—	188	28	216	8	51	44	267	14	10	1	25
Göteborgs stad	—	828	43 ¹ / ₂	872	—	—	—	872	40	1	6	47
Göteb. o. Bohus län i övr.	—	247	1	248	—	64	55	312	17	18	2	37
Älvsborgs län	—	452	1	453	44 ¹ / ₂	87	73	540	35	24	1	60
Skaraborgs	6 ¹ / ₂	260	2	268	18	74	61	342	23	19	—	42
Värmlands	—	386	—	386	43	96	83	482	29	25	1	55
Örebro	—	356	1	357	17 ¹ / ₂	65	64	422	18	10	2	30
Västmanlands	—	296	—	296	21	59	52	355	17	13	1	31
Kopparbergs	—	356	—	356	25 ¹ / ₂	83	69	439	24	31	1	56
Gävle stad	—	376	—	376	20	—	—	—	6	1	—	7
Gävleborgs län i övrigt	—	376	—	376	20	98	94	474	17	22	—	39
Västernorrlands län	11	331	25	367	2	102	101	469	22	31	—	53
Jämtlands	8	168	—	176	—	60	56	236	8	36	—	44
Västerbottens	—	301	—	301	15 ¹ / ₂	67	61	368	21	35	—	56
Norrbottnens	129	235	—	364	20 ¹ / ₂	97	78	461	40	33	—	73
Summa	1 094	9 331	455	10 880	456	1 746	1 529	12 626	652	494	43	1 189
Därav vakanta utan vikarie <i>Vacant</i>	26 ¹ / ₂	423	6	456	—	158	—	614	22	39	—	61

¹ Tabellen upptager icke av sjuksköterskor uppehållna tjänster inom mentalsjukvården och — med undantag av distriktsvården — ej heller sjukskötersketjänster i sådan öppen sjukvård, som icke är ansluten till anstalt. Se i övrigt noterna 2 och 4.

² Omfattar icke samtliga enskilda sjukhem (se not 4), ej heller hem för långvarigt kroppsjuka lydande under socialvårdsmyndighet. Detta bör observeras vid jämförelse med personaltablån i kap. 3.2.2. — Inkluderar husmoderstjänster.

³ *Public health nurses (rural districts)* 56 av dessa tjänster är kombinerade med distriktsbarnmorsketjänster.

⁴ Avser huvudsakligen tjänster hos huvudmän av kategori F (föreningar etc. — se kodförteckningen i början av boken) och de största enskilda sjukhemmen (Betanisasystrarnas sjukhem, Ersta sjukhus, Röda Korsets sjukhem, Sophiahemmet, Samariterhemmet, Tranås kuranstalts privatvård, Sjukhemmet Solhöjden och Carlanderska sjukhemmet).

⁵ Inkl. 15 tjänster besatta med kompetent vikarie. 59 tjänster besatta med vikarie utan formell kompetens ej medräknade.

⁶ Heltidstjänster.

⁷ Hela antalet vakanser var 54.

Tab. 4. Den förebyggande mödra- och barnvården år 1959

Län, städer Counties, county boroughs	Antal hälsovårdsorgan Services								Barnaföderskor Mothers					
	Mödravårdscentraler, typ I Type I Maternal Welfare Centres	Barnavårdscentraler, typ I Type I Child Welfare Centres	Mödravårdscentraler, typ II	Barnavårdscentraler, typ II	Mödra- och barnavårdscentraler, typ II	Barnavårdsstationer Child welfare stations	Mödra- och barnavårdsstationer	Mödra- och barnavårdsfilialer Mat. and child welfare branches	Hela antalet ¹ Total number of mo- thers	Över- vakade Supervised		Medeltal besök per barna- föderska ² Visits per mother		
										Antal Num- ber	%	hos läkaren	hos barnmorskan	hembesök av barn- morskan
1 Stockholms stad	13	63	—	1	—	1	—	—	10 555	8 211	78	4,5	3,7	0,5
2 Stockholms län	5	9	2	3	—	5	27	63	7 145	5 049	71	3,4	4,3	1,3
3 Uppsala	2	4	1	—	1	1	9	8	2 561	2 358	92	3,1	4,6	0,6
4 Södermanlands	1	6	4	2	—	4	11	31	3 175	2 624	83	3,2	5,3	0,6
5 Norrköpings stad	2	3	—	—	—	—	—	—	4 934	1 227	90	3,8	6,1	0,2
6 Östergöt. län i övr. . . .	2	2	1	—	—	3	19	29	3 175	3 227	90	3,1	4,2	1,2
7 Jönköpings län	1	5	7	5	—	3	15	39	3 947	3 777	96	3,1	4,0	0,9
8 Kronobergs	1	1	—	—	—	—	20	26	2 018	1 845	91	3,0	4,9	1,6
9 Kalmar läns norra	1	1	1	—	—	3	11	15	3 144	1 084	88	3,2	4,6	1,3
10 Kalmar läns södra	1	—	2	2	1	5	10	15	1 687	1 687	88	3,1	5,3	0,6
11 Gotlands län	—	1	1	—	—	—	7	4	828	713	86	2,2	2,4	1,2
12 Blekinge	1	2	—	—	—	1	15	16	1 844	1 720	93	2,4	4,8	1,0
13 Kristianstads	2	2	1	1	1	4	22	19	3 361	2 579	77	2,6	6,5	0,8
14 Malmö stad	1	8	—	—	—	—	—	—	3 245	1 735	53	3,1	—	—
15 Hälslingsborgs stad	1	5	—	—	—	—	—	—	982	540	55	4,5	7,1	0,6
16 Malmöhus län i övr. . . .	1	2	2	—	4	6	17	27	4 316	3 212	74	3,0	5,3	1,0
17 Hallands län	1	1	2	1	—	4	12	22	2 274	1 804	79	2,4	2,9	0,5
18 Göteborgs stad	6	28	—	—	—	—	—	—	5 956	4 408	74	3,6	4,3	0,7
19 Göteb. o. Boh. län i övr.	2	2	1	1	—	2	23	47	3 124	2 709	87	3,0	6,5	1,4
20 Älvsborgs län	2	5	5	4	—	1	33	58	5 100	3 917	77	2,6	4,1	1,0
21 Skaraborgs	3	3	—	—	—	1	25	14	3 500	2 244	64	2,7	4,4	0,9
22 Värmlands	1	1	3	1	1	5	30	47	3 937	3 055	78	2,9	3,6	1,4
23 Örebro	1	1	5	5	1	8	15	23	3 373	2 789	83	3,0	6,6	1,0
24 Västmanlands	1	3	3	2	1	8	12	17	3 570	2 924	82	2,7	4,4	0,9
25 Kopparbergs	1	1	2	2	4	—	23	29	4 026	3 762	93	2,7	5,3	1,1
26 Gävle stad	1	2	—	—	—	—	—	2	4 027	971	95	2,8	2,2	0,8
27 Gävleborgs län i övr. . . .	2	1	3	3	—	6	23	22	2 840	2 840	87	2,6	3,9	1,5
28 Västernorrlands län	2	2	2	2	1	4	30	31	3 875	3 379	87	2,5	4,5	1,5
29 Jämtlands	1	1	—	—	—	—	22	60	1 881	1 837	98	2,7	3,6	1,7
30 Västerbottens	2	2	—	—	—	—	36	30	3 706	3 293	89	2,9	2,5	0,6
31 Norrbottens	2	4	4	—	1	2	29	29	4 727	4 511	95	2,8	3,1	1,2
32 Summa Total	63	171	52	35	16	77	496	723	105 131	86 031	82	3,0	4,4	1,0

¹ Dessutom mottagningar på tjänsteresor till av-
lägset belägna platser.

² Talen har beräknats på uppgifter om antalet

födda (levande födda plus dödfödda) och är så-
ledes endast approximativa. 1 000 födda har anta-
gits motsvara 988 barnaföderskor.

Maternity and child welfare

Spädbarn Infants						Småbarn Little children						Utgifter för driften, kr <i>Running cost</i>						
Antal levande födda * <i>Number of live born</i>	därav övervakade <i>supervised</i>		Medeltal besök per spädbarn <i>Visits per infant</i>			Antal över- vakade ett- åringar <i>Number super- vised one year old children</i>	Medeltal besök per ettåring <i>Visits per one year old child</i>			Antal över- vakade 2-7- åringar <i>Number super- vised- 2-7 years</i>	Medeltal besök per 2-7-åring <i>Visits per 2-7 year old child</i>							
	Antal <i>Num- ber</i>	%	hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjuksköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan					
10 501	9 550	91	4,2	1,7	4,7	7 856	2,0	0,3	1,1	21 971	1,6	0,2	0,8	2 706 715	1			
7 127	6 818	96	3,1	1,8	3,3	5 766	1,0	0,6	0,7	12 109	0,8	0,5	0,4	772 756	2			
2 556	2 413	94	4,4	0,7	5,5	2 449	1,8	0,3	1,8	4 590	1,0	0,2	1,1	429 741	3			
3 176	3 154	99	4,0	0,9	4,0	2 877	1,4	0,4	1,4	6 767	0,7	0,7	0,7	438 498	4			
{	4 915	{	1 215	{	99	4,9	1,2	5,2	1 235	1,8	0,3	0,6	2 285	1,1	0,1	0,5	248 720	5
	3 654		3,6		0,5	4,6	3 114	1,3	0,3	1,3	7 759	0,7	0,2	0,8	472 643	6		
3 924	3 790	97	3,5	0,6	3,4	3 521	1,5	0,2	0,9	8 675	0,9	0,2	0,6	491 704	7			
2 009	2 002	100	3,4	0,4	4,7	1 639	1,2	0,2	1,0	2 091	0,9	0,1	0,7	266 398	8			
{	3 137	{	1 280	{	100	3,1	0,6	5,4	1 068	1,5	0,3	1,4	3 956	1,0	0,2	0,9	185 322	9
	1 846		3,2		0,7	5,0	1 796	1,3	0,3	1,0	2 836	0,9	0,2	0,6	212 159	10		
	824		811		98	4,0	0,6	4,7	724	0,7	0,2	1,0	1 681	0,6	0,2	0,7	111 558	11
	1 836		1 768		96	3,6	1,5	4,4	1 709	1,1	0,5	1,2	4 670	0,7	0,4	0,8	150 785	12
	3 365		3 257		97	3,2	0,6	3,8	2 693	1,3	0,3	1,4	8 769	0,7	0,2	0,9	295 042	13
	3 304		3 300		100	5,4	3,0	4,4	3 042	1,2	1,6	0,2	12 935	0,9	1,1	0,1	636 534	14
	975		912		94	5,8	7,1	4,5	848	2,2	3,0	1,7	3 369	1,2	2,0	0,7	231 183	15
	4 235		3 939		93	2,9	1,6	3,8	3 383	1,1	0,7	1,0	7 234	1,0	0,7	0,6	482 812	16
	2 271		2 224		98	3,6	0,3	4,4	1 882	1,0	0,2	1,3	5 336	0,6	0,3	1,0	219 676	17
	5 969		5 797		97	3,0	1,7	5,1	5 316	0,8	0,3	1,2	13 476	0,5	0,2	0,6	1 045 881	18
	3 103		3 039		98	3,3	1,8	5,2	2 927	1,1	0,7	1,6	7 936	0,6	0,8	0,8	306 698	19
	5 104		4 972		97	3,6	0,9	4,2	4 620	1,7	0,4	1,5	8 569	0,8	0,3	0,8	566 135	20
	3 486		3 459		99	2,3	0,6	5,0	3 128	0,9	0,2	1,4	5 350	0,6	0,2	0,8	233 253	21
	3 927		3 785		96	3,6	0,6	4,3	3 627	1,7	0,2	1,5	5 921	0,9	0,2	0,7	451 038	22
	3 364		3 348		100	3,8	0,9	4,6	3 128	1,3	0,2	1,2	6 089	0,9	0,3	0,6	539 608	23
	3 566		3 520		99	3,7	1,4	4,0	3 386	1,7	0,5	1,3	7 009	0,9	0,5	0,7	443 735	24
	4 017		3 969		99	2,7	0,8	3,6	3 299	1,5	0,2	1,2	2 814	0,9	0,2	0,8	465 217	25
{	4 015	{	794	{	99	4,6	0,6	4,8	719	1,7	0,2	1,2	1 524	1,2	0,2	0,8	154 405	26
	3 172		3,2		0,7	4,1	2 994	1,3	0,3	1,7	5 605	0,7	0,2	0,7	351 846	27		
	3 860		3 772		98	2,8	0,6	5,3	3 600	0,9	0,2	1,7	11 775	0,6	0,2	0,9	522 730	28
	1 876		1 857		99	3,2	0,2	5,0	1 888	1,7	0,2	2,2	6 493	0,9	0,2	1,2	280 735	29
	3 701		3 556		96	2,9	0,1	4,6	3 590	1,1	0,1	2,1	5 108	0,8	0,2	1,5	369 273	30
	4 701		4 672		99	2,9	0,3	5,8	4 418	1,2	0,2	1,9	14 507	0,7	0,2	1,3	846 376	31
104 844	101 645	97	3,6	1,1	4,6	92 242	1,4	0,4	1,3	219 209	0,8	0,4	0,8	14 929 176	32			

* Inkluderar i kolumnerna »besök hos läkaren» och »besök hos barnmorskan» även kvinnor, som erhållit eftervård.

* Preliminär uppgift (jfr not 7 till tab. 20).

Tab. 5. Verksamheten vid centrалdispensärer år 1959 enligt uppgifter från Svenska Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar

Central dispensaries of TB

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal cen- traldispens- särer <i>No. of dis- pensaries</i>	Undersökta nyttillkomna personer <i>New cases examined</i>	Röntgen- undersök- ningar <i>No. of X-ray examinations</i>	Calmette- vaccina- tioner <i>No. of BCG vaccinations</i>	TB-under- sökningar ¹ <i>TB-tests</i>
Stockholms stad	1	8 716	80 006	946	7 362
Stockholms län	4	3 602	15 584	18	1 149
Uppsala län	1	4 261	18 589	191	505
Södermanlands län	2	3 904	9 500	35	346
Norrköpings stad	1	3 328	9 729	89	155
Östergötlands län i övrigt	2	4 789	10 157	—	1 029
Jönköpings län	3	6 054	16 592	265	1 068
Kronobergs län	2	2 290	8 833	1 945	551
Kalmar län (norra o. södra)	3	4 488	11 193	1 764	343
Gotlands län	1	2 224	27 499	57	126
Blekinge län	2	2 738	7 713	16	727
Kristianstads län	2	4 657	8 774	58	446
Malmö stad	1	9 405	45 525	1 508	774
Hälsingborgs stad	1	3 717	6 216	243	71
Malmöhus län i övrigt	1	4 953	30 003	2 233	266
Hallands län	2	2 974	7 616	165	109
Göteborgs stad	1	19 237	54 028	4 076	1 683
Göteborgs o. Bohus län i övr.	3	9 471	13 070	981	242
Älvsborgs län	4	10 668	18 714	3 625	636
Skaraborgs län	1	2 454	4 181	—	98
Värmlands län	3	5 835	13 200	33	355
Örebro län	2	5 530	11 040	—	180
Västmanlands län	1	1 203	6 046	—	192
Kopparbergs län	2	6 167	9 819	276	571
Gävle stad	1	1 247	4 414	139	114
Gävleborgs län i övrigt	2	2 892	7 203	493	1 365
Västernorrlands län	3	5 418	19 276	312	1 385
Jämtlands län	1	2 595	6 186	—	117
Västerbottens län	4	7 242	20 519	122	871
Norrbottnens län	5	8 797	39 464	1	792
Summa Total 1959	62	160 856	540 689	19 591	23 628
1958	62	152 686	562 178	21 441	27 285
1957	62	151 419	588 352	19 449	26 608
1956	62	156 089	581 319	99 126	32 562
1955	62	152 737	573 319	..	..
1954	62	149 530	546 155	..	..
1953	61	140 904	581 150	..	..
1952	61	142 252	504 169	..	..
1951	59	150 258	557 569	..	..
1950	58	136 067	503 865	..	..
1949	54	134 562	473 887	..	..

¹ Avser provtagningar rörande förekomsten av tuberkulosbaciller.

Anm. Antalet distriktdispensärer var c:a 645 år 1959.

Tab. 6. Antal apotek m. m. och dessas försäljningsbelopp år 1959

Pharmacies

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal apotek <i>No. of pharmacies</i>			Läke- medels- förråd <i>Medi- cine supply</i>	Apotekens försäljning, kr <i>Total sale</i>	Antal in- vånare per apotek ¹ <i>Inh. per pharmacy</i>	Läkemedels- förbruk- ning per invånare, kr <i>Sale per inh.</i>
	Själv- ständiga <i>inde- pendent</i>	Filial- apotek <i>branch</i>	Sjuk- husapo- tek at <i>hospital</i>				
Stockholms stad	49	15	6	7	68 434 777	12 624	67,7
Stockholms län	19	7	—	50	16 443 199	17 158	
Uppsala "	7	5	1	14	10 160 633	13 903	60,9
Södermanlands "	13	6	1	7	11 253 033	11 891	49,8
Norrköpings stad	5	1	—	14	5 929 405	15 089	54,8
Östergötlands län i övr.	14	7	—		13 698 098	12 758	
Jönköpings län	14	5	—	18	13 387 016	14 946	47,1
Kronobergs "	9	4	—	17	7 957 643	12 255	50,0
Kalmar "	15	2	—	24	11 278 221	13 918	47,7
Gotlands "	3	1	—	15	2 405 805	13 763	43,7
Blekinge "	7	1	—	6	6 568 694	18 071	45,4
Kristianstads "	16	6	1	10	10 926 111	11 694	42,5
Malmö stad	10	1	1	25	15 717 269	20 515	58,9
Hälsingborgs stad	3	2	—		5 353 670	15 237	
Malmöhus län i övrigt	20	—	1	2	15 563 303	16 012	49,0
Hallands län	9	—	—		8 299 944	18 819	
Göteborgs stad	18	5	1	43	30 409 620	17 426	62,4
Göteborgs o. Bohus län i övr.	12	3	—		8 262 568	14 594	
Älvsborgs län	18	6	—	31	16 984 949	15 573	45,4
Skaraborgs "	14	3	—	11	11 021 909	14 690	44,1
Värmlands "	15	6	—	37	14 775 662	13 865	50,7
Örebro "	16	5	—	7	13 432 549	12 450	51,4
Västmanlands "	14	4	—	13	10 195 111	12 776	44,3
Kopparbergs "	22	2	—	53	14 482 949	11 926	50,6
Gävle stad	4	—	1	36	3 811 706	13 479	44,9
Gävleborgs län i övr.	13	6	—		9 385 217	12 638	
Västernorrlands län	15	4	—	40	14 273 247	15 170	49,5
Jämtlands "	10	4	1	48	7 701 124	10 101	54,5
Västerbottens "	16	6	1	72	11 524 813	10 925	47,9
Norrbottnens "	17	2	—	93	11 837 918	13 783	45,2
Hela riket 1959 Total	417	119	15	693	401 476 163	13 939	53,7
" " 1958	415	117	15	673	353 492 050	13 978	47,5
" " 1957	415	106	15	657	323 392 900	14 190	43,7
" " 1956	413	101	15	628	279 353 028	14 282	38,1
" " 1955	414	93	15	572	243 187 046	14 379	33,4
" " 1954	414	87	14	533	215 896 106	14 440	29,8
" " 1953	414	80	13	518	203 945 508	14 559	28,4
" " 1952	414	78	13	514	192 077 557	14 534	26,9
" " 1951	414	73	13	510	167 602 161	14 577	23,6
" " 1950	414	67	13	511	149 192 366	14 651	21,2
" " 1949	414	61	13	507	142 860 500	14 708	20,4

¹ Sjukhusapotek ej medräknade.

Tab. 7. Folk tandvård. Verksamhet m. m. år 1959

Public dental care. Activity etc.

Huvudman (lands- ting, städer utom landsting) <i>Responsible authority (counties, county boroughs)</i>	Antal tandpoli- kliniker den $\frac{1}{2}$ 1960 <i>Dental clinics</i>			Antal tandläk. den $\frac{1}{2}$ 1960 vid <i>No. of dental surgeons</i>			Antal vid distriktstän- dopoliklinikerna behandlade <i>Number of patients treated at district dental clinics</i>				Arbetsstimmar av tandläkare i tand- vård (i distr.) <i>Hours worked at district polyclinics</i>	
	cen- tral cen- tral	dis- trikts dis- trict	för tand- regle- ring för ortho- don- tics	cen- tral- tand- poli- kli- nika ¹ cen- tral	dis- trikts- tand- poli- kli- nika ¹ cen- tral	pol. för tand- regle- ring för ortho- don- tics	barn <i>children</i>		vuxna <i>adults</i>		hela antalet <i>total</i>	därav i org. barn- tandv. thereof org. child dental care
							full- stän- digt compl. treat- ment	par- tiellt partial treat- ment	full- stän- digt compl. treat- ment	par- tiellt partial treat- ment		
Stockholms stad ...	3	79	3	*35	150	13	*69 909	*1 855	3 580	4 312	265 565	172 398
Stockholms län	—	33	1	—	101	1	45 617	2 440	12 898	17 740	167 572	98 372
Uppsala	1	16	1	3	29	1	21 290	468	5 485	4 938	97 999	37 757
Södermanlands	1	15	1	2	52	2	28 558	1 806	11 911	11 435	91 211	52 041
Norrköpings stad ..	1	5	—	1	18	—	10 983	972	1 439	2 646	26 890	20 739
Östergöt. län i övr.	1	23	1	2	54	2	29 740	1 234	6 747	9 960	80 924	55 308
Jönköpings län	1	28	1	2	57	1	27 142	3 010	8 580	11 011	101 237	62 050
Kronobergs	1	15	—	1	14	—	6 737	376	3 243	2 696	25 487	14 476
Kalmar läns norra	—	15	—	—	17	—	11 126	743	5 713	2 925	34 476	20 349
” ” södra ..	1	18	1	2	30	1	17 559	791	3 895	8 143	52 683	34 403
Gotlands län	—	9	—	—	15	—	5 793	858	2 779	4 772	27 883	16 859
Blekinge	—	17	—	—	36	1	13 576	1 149	3 977	7 750	59 072	33 252
Kristianstads	1	33	3	2	56	4	25 277	1 898	8 186	7 410	94 973	58 075
Malmö stad	—	20	—	—	52	—	25 608	3 933	1 396	3 568	*73 999	*59 934
Hälsingborgs stad ..	—	4	—	—	20	—	7 691	1 039	723	2 736	32 105	20 440
Malmöhus län i övr.	1	33	1	3	74	1	31 766	2 299	10 680	11 799	131 172	80 000
Hallands län	1	17	1	1	34	1	18 861	2 484	4 828	7 850	64 451	42 464
Göteborgs stad	1	28	1	5	111	5	39 578	2 318	9 749	16 911	160 660	88 523
Göteb. o. Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i övr.	1	24	—	2	34	—	15 097	2 774	5 768	7 258	62 570	41 010
Älvsborgs län	1	44	2	2	76	2	33 876	2 887	14 214	11 298	130 091	78 568
Skaraborgs	1	11	—	1	29	—	15 327	407	4 595	7 121	51 177	28 677
Värmlands	1	26	1	1	68	2	19 625	2 537	8 973	14 089	99 193	57 487
Örebro	—	11	1	—	26	2	11 839	860	1 152	2 280	42 068	30 960
Västmanlands	1	19	1	2	39	1	22 388	1 656	6 648	7 761	71 180	42 704
Kopparbergs	1	31	1	2	57	2	31 400	1 372	12 621	10 247	93 294	55 901
Gävle stad	—	3	—	—	12	—	6 994	231	2 790	2 122	20 783	12 157
Gävleborgs län i övr.	—	25	1	—	50	1	27 934	2 534	13 064	15 240	92 401	53 036
Västernorrlands län	—	29	1	—	51	1	24 796	1 542	8 304	10 585	93 934	56 617
Jämtlands	1	24	—	2	23	—	13 057	2 078	4 001	5 872	46 905	28 326
Västerbottens	1	23	—	1	26	—	19 241	2 016	8 147	13 546	51 711	31 741
Norrbottnens	1	35	1	2	67	1	34 752	3 786	12 219	22 639	117 774	67 690
Summa Total	23	*713	24	74	1 478	45	713 137	54 353	208 305	263 660	2 521 440	1 552 314
därav landsting	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Counties	18	574	20	33	1 115	27	552 374	44 005	188 628	236 365	1 941 438	1 178 123
städer utom lands- ting County boroughs	5	139	4	41	363	18	160 763	10 348	19 677	32 295	580 002	374 191
Summa Total 1958	20	683	21	73	1 423	39	685 411	61 201	192 334	262 397	2 353 558	1 473 599
” ” 1957	20	649	13	67	1 397	32	658 858	64 346	183 742	273 556	2 254 897	1 430 331
” ” 1956	20	630	..	38	1 409	..	638 146	69 761	178 424	257 747	2 168 871	1 365 364
” ” 1955	19	596	..	33	1 342	..	608 920	60 487	166 850	235 642	2 056 021	1 296 398
” ” 1954	16	498	..	29	1 068	..	506 506	59 871	150 591	236 522	(1739407)	(1043620)
” ” 1953	16	461	..	30	971	..	436 732	63 151	130 596	231 592	1 591 635	953 984

¹ Lasarettständerläkare, bitr. lasarettständerläkare och assistenttänderläkare.² Avser tandläkare vid Södersjukhusets och Eastmaninstitutets centraltandpolikliniker.³ Dessutom har i organiserad barntandvård vid Eastmaninstitutets centraltandpoliklinik 6 081 barn (0—15 år) erhållit fullständig behandling och 8 236 barn par-

tiell behandling samt vid tandläkarhögskolan i Stockholm 545 barn fullständig behandling och 84 barn partiell behandling.

⁴ I dessa siffror ingår ej uppgifter från tandläkarhögskolans barntandvårdsavdelning.⁵ Dessutom fanns 34 annexandpolikliniker.

Tab. 8. Folk tandvårdens utgifter och inkomster för driften år 1959

Distrikts- och centraltandpolikliniker

Public dental care, running cost and receipts

Huvudman (landsting, städer utom landsting) Responsible authority (counties, county boroughs)	Utgifter för driften, 1 000-tal kr Running cost, 1 000 kr			Inkomster att täcka vidstående driftutgifter, 1 000-tal kr Receipts to cover running cost, 1 000 kr				
	Avlö- ningar Sala- ries	Övrigt utom för lokaler, städning, värme, lyse Other expenses except for premises	Summa Total	Stats- bidrag till driften Subsi- dies from the State	Årsav- gifter av kom- muner Receipts for child- ren from local au- thorities	Behand- lings- avgifter Fees	Vissa öfriga in- komster Other sources	Huvud- mannens (lands- tingets, stadens) kostnad Respon- sible authority
Stockholms stad	9 559	1 509	11 068	646	3	659	42	9 718
Stockholms län	4 786	762	5 548	729	232	1 727	250	2 610
Uppsala »	1 788	480	2 268	342	111	675	—	1 140
Södermanlands »	2 840	753	3 593	456	139	1 343	—	1 655
Norrköpings stad	818	145	963	78	—	244	—	641
Östergötlands län i övrigt	2 435	520	2 955	475	136	1 033	56	1 255
Jönköpings »	3 065	1 098	4 163	433	136	1 336	—	2 258
Kronobergs »	768	255	1 023	93	23	427	—	480
Kalmar läns norra	1 067	215	1 282	177	60	569	16	460
» » södra	1 560	335	1 895	269	84	620	56	866
Gotlands län	712	172	884	92	24	324	—	444
Blekinge »	1 689	371	2 060	216	72	722	—	1 050
Kristianstads »	2 595	490	3 085	400	134	1 079	—	1 472
Malmö stad	2 175	467	2 642	201	—	290	0	2 151
Hälsingborgs »	903	101	1 004	61	—	216	—	727
Malmöhus län i övrigt	3 848	643	4 491	503	158	1 563	4	2 263
Hallands län	1 930	370	2 300	300	104	672	—	1 224
Göteborgs stad	5 428	2 192	7 620	316	—	1 624	134	5 546
Göteborgs o. Bohus län i övr.	1 921	367	2 288	240	88	899	—	1 061
Älvsborgs län	3 839	1 161	5 000	539	62	1 794	48	2 557
Skaraborgs »	1 468	382	1 850	245	78	818	1	708
Värmlands »	3 043	887	3 930	310	104	1 551	—	1 965
Örebro »	1 346	584	1 930	262	49	193	22	1 404
Västmanlands »	2 135	756	2 891	356	111	948	—	1 476
Kopparbergs »	3 029	679	3 708	499	160	1 556	—	1 493
Gävle stad	565	132	697	56	—	259	—	382
Gävleborgs län i övrigt	3 087	785	3 872	476	151	1 642	4	1 599
Västernorrlands län	3 005	948	3 953	394	—	1 437	—	2 122
Jämtlands »	1 424	327	1 751	206	62	707	—	776
Västerbottens »	1 871	438	2 309	378	15	1 062	94	760
Norrbottnens »	4 021	893	4 914	556	174	1 775	16	2 393
Summa Total	78 720	19 217	97 937	10 304	2 470	29 764	743	54 656
därav landsting Counties ...	59 272	14 671	73 943	8 946	2 467	26 472	567	35 491
städer utom landsting County boroughs ...	19 448	4 546	23 994	1 358	3	3 292	176	19 165
Summa Total 1958	72 526	15 924	88 450	9 813	2 768	28 097	631	47 141
» » 1957	66 121	15 760	81 881	9 727	2 394	24 454	518	44 788
» » 1956	60 363	13 667	74 030	8 967	2 355	23 459	445	38 784
» » 1955	54 318	11 393	65 711	8 736	2 300	21 304	437	32 934

Tab. 9. Översikt av vårdplatserna på kroppssjukhusen den ³¹/₁₂ 1959

Sjukhus och sjukvårdsområden <i>Type of hospital. Responsible authorities (counties, county boroughs)</i>	Platser på all- männa sjuk- avd. <i>At non- spe- cial- ized dep:ts</i>	Platser på specialavdelningar (kliniker) eller specialanstal- <i>Beds at special departments or special hospitals for</i>							tbc-sjukd. <i>TB</i>	
		medi- cin <i>medi- cine</i>	medi- cinsk barn- sjuk- vård <i>pedia- trics</i>	thor- axme- diain <i>thora- cic me- dicine</i>	reuma- tologi <i>rheu- mato- logy</i>	hud- o. köns- sjuk- domar <i>der- mato- vene- reology</i>	neuro- logi <i>neuro- logy</i>			
								lung- tbc <i>lung</i>	led-, ben- o. körtel- tbc <i>joint- bone-etc.</i>	
1 Lasarett <i>General hospitals</i> (tab. 10 o. 11 A)	2 080	8 817	1 969	148	420	637	300	415	62	
2 Vissa andra sjukhus av lasaretskaraktär <i>Other hosp. type establishments</i> (tab. 11 B)	105	—	349	—	700	—	—	—	322	
3 Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i> . (tab. 11 C)	1 593	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 Enskilda sjukh. <i>Private hosp.</i> (tab. 11 D)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5 Epidemivårdanst. <i>Epid. hosp.</i> (tab. 11 E)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6 Anst. f. lungtbc <i>TB hospitals</i> . (tab. 11 F)	—	—	—	—	—	—	—	5 567	—	
7 Fristående förlossningsanst.* (tab. 11 G)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sjukhem för långtidssjuka* (tab. 11 H):	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8 landstings o. städers utom landsting*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9 primärkommuner*.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10 enskilda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11 Summa vårdplatser <i>Total</i>	3 778	8 817	2 318	148	1 120	637	300	5 982	384	
Per 10 000 invånare <i>Per 10 000 inhabitants</i>										
12 Rikspatser* i Stockholms stad o. län ...	—	1,0	0,2	0,4	2,6	0,3	0,2	—	—	
13 " på övriga orter.....	—	—	—	—	1,3	—	—	0,2	0,5	
14 Stockholms stad	—	16,5	4,2	0,7	—	2,9	1,6	8,4	0,8	
15 Stockholms län	1,3	8,2	1,3	0,9	—	1,1	0,2	5,4	—	
16 Uppsala "	1,5	13,3	4,1	—	—	1,5	1,5	6,2	—	
17 Södermanlands "	6,5	12,6	5,3	—	—	—	—	4,7	—	
18 Norrköpings stad	—	10,0	6,2	—	—	1,8	—	8,6	—	
19 Östergötlands län i övrigt	6,6	10,4	2,2	—	—	0,9	—	5,8	—	
20 Jönköpings län	4,7	12,7	1,8	—	—	—	0,0	4,9	—	
21 Kronobergs "	3,0	9,6	1,7	—	—	—	0,1	7,4	—	
22 Kalmar läns n:a	3,8	10,2	3,0	—	—	—	0,1	9,2	—	
23 " " s:a	13,7	9,2	1,1	—	—	—	0,1	7,2	—	
24 Gotlands län	—	11,6	3,6	—	—	—	—	12,2	—	
25 Blekinge "	—	17,7	1,7	—	1,7	—	0,1	15,1	—	
26 Kristianstads "	—	13,8	3,3	—	—	—	0,0	6,5	—	
27 Malmö stad	—	8,3	5,3	—	—	3,3	—	6,8	—	
28 Helsingborgs stad	—	19,6	6,3	—	—	—	0,1	5,0	—	
29 Malmöhus län i övrigt	8,6	9,0	5,3	—	—	1,3	0,6	8,2	—	
30 Hallands län	7,3	10,1	2,9	—	—	—	0,1	7,4	—	
31 Göteborgs stad	—	13,2	4,2	—	—	2,4	1,8	6,9	—	
32 Göteborgs och Bohus län i övrigt	7,6	9,9	2,6	—	—	0,1	0,1	7,6	—	
33 Älvsborgs län	6,5	10,4	2,5	—	—	0,2	0,1	8,9	—	
34 Skaraborgs "	4,8	11,0	3,1	—	—	—	—	5,8	—	
35 Värmlands "	13,4	7,2	1,8	—	—	—	—	4,5	—	
36 Örebro "	5,0	10,4	2,6	—	—	1,1	—	6,1	—	
37 Västmanlands "	0,4	13,9	1,7	—	—	—	—	5,3	—	
38 Kopparbergs "	13,1	9,4	1,7	—	—	—	—	10,3	—	
39 Gävle stad	—	12,4	4,8	—	—	—	—	7,0	—	
40 Gävleborgs län i övrigt	9,9	11,8	2,3	—	—	—	—	5,0	—	
41 Västernorrlands län	4,3	11,2	2,5	—	—	—	—	13,3	—	
42 Jämtlands "	6,9	8,8	3,1	—	—	—	—	13,0	—	
43 Västerbottens "	14,8	11,2	2,4	—	—	—	—	14,2	—	
44 Norrbottens "	11,8	13,6	3,6	—	—	—	—	12,0	—	
45 Hela riket <i>Whole Sweden</i>	5,1	11,8	3,1	0,2	1,5	0,8	0,4	8,0	0,5	
46 därav landstingsområden (exkl. rikspl.)	6,5	10,9	2,6	0,1	0,0	0,3	0,1	7,9	—	
47 städer utom landsting (exkl. rikspatser)	—	14,2	4,6	0,4	—	2,5	1,2	7,6	0,4	

* I regel finnes för dessa avdelningar (anstalter) egna specialläkare. Undantag utgör vissa avdelningar för physicians. — * Independent maternity homes etc. — * Homes for chronic sick. — * Ej lydande under socialvårdsområde. Available to all citizens on same terms. — * Inkl. pensionsstyrelsens avdelning i Vänersborg (120 vårdpl.).

Number of beds at hospitals for somatic diseases

ter för¹

allergologi <i>allergology</i>	geriatrik <i>geriatrics</i>	psykiatri <i>psychiatry</i>	barnpsykiatri <i>child psychiatry</i>	kirurgi <i>surgery</i>	barnkirurgi <i>child surgery</i>	ortopedi <i>orthopedics</i>	neurokirurgi <i>neurosurgery</i>	neurotraumatologi <i>neurotraumatology</i>	thoraxkirurgi <i>thoracic surgery</i>	plastikkirurgi <i>plastic surgery</i>	urologi <i>urology</i>	obstetrik o. (el.) gynekologi <i>obstetrics, gynecology</i>		ögon- sjukdomar <i>ophthalmology</i>	
												obstetr. platser <i>obstetrics</i>	gynek. platser <i>gynecology</i>		
93	118	1 223	70	9 848	71	916	218	20	247	170	86	1 998	1 644	873	1
—	—	—	20	—	220	476	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	121	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
93	118	1 223	90	9 848	291	1 392	218	20	277	170	86	2 207	1 765	873	11
—	—	0,9	0,0	1,2	0,2	1,7	0,3	0,2	0,9	0,2	0,4	0,2	0,3	0,3	12
—	—	0,5	—	—	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	13
0,8	1,5	1,0	0,2	12,3	1,4	1,5	0,6	—	0,2	0,3	—	5,8	3,7	0,8	14
—	—	—	0,2	10,6	0,7	—	0,2	—	0,1	—	—	3,1	2,1	0,5	15
—	—	—	—	13,0	—	2,4	—	—	3,1	2,1	—	3,9	4,5	1,4	16
—	—	3,1	—	12,9	—	—	—	—	—	—	—	1,6	2,0	1,2	17
—	—	4,3	—	13,1	—	3,1	—	—	—	—	—	6,0	1,9	1,1	18
—	—	1,2	—	10,1	—	1,9	—	—	—	—	—	3,5	2,4	1,1	19
—	—	2,5	0,3	14,4	—	1,4	0,2	—	0,1	—	—	1,7	1,2	1,2	20
—	—	—	—	11,6	—	0,6	0,3	—	0,1	—	—	1,8	1,8	0,9	21
—	—	—	—	10,5	—	—	0,2	—	0,2	—	—	3,2	3,5	1,1	22
—	—	—	—	9,5	—	0,7	0,3	—	0,3	—	—	1,6	3,2	1,4	23
—	—	—	—	21,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,6	24
—	—	—	—	16,6	—	0,7	0,3	—	0,3	—	—	1,9	1,9	1,3	25
—	—	0,8	—	16,4	—	1,6	0,3	—	0,3	—	—	2,9	2,1	1,2	26
—	—	3,4	0,4	9,4	—	6,0	0,2	—	1,6	—	—	4,2	2,5	1,3	27
—	—	—	—	20,2	—	3,3	0,3	—	0,3	—	—	5,1	5,2	—	28
—	—	—	—	9,8	—	4,1	0,5	—	0,5	—	1,1	3,0	2,5	1,5	29
—	—	1,7	—	12,6	—	—	0,2	—	0,1	—	—	1,7	2,6	1,2	30
—	—	2,2	—	18,8	3,0	—	1,7	—	0,5	1,2	—	5,1	3,5	1,1	31
—	—	—	—	12,5	0,1	—	—	—	0,2	—	—	1,6	1,8	1,3	32
—	—	1,5	0,3	11,3	0,1	2,4	—	—	0,2	—	—	2,1	2,1	1,2	33
—	—	—	—	14,1	—	—	—	—	—	—	—	2,2	2,3	1,0	34
—	—	0,9	—	8,5	—	—	—	—	—	—	—	2,2	1,0	0,8	35
—	—	1,2	0,5	11,3	—	1,6	—	—	—	—	—	1,5	1,9	1,1	36
—	—	2,9	—	15,3	—	2,6	—	—	—	—	—	2,6	1,3	1,1	37
—	—	—	—	12,1	—	—	—	—	—	—	—	1,1	1,0	1,1	38
—	—	—	—	13,7	—	—	—	—	—	—	—	5,2	3,0	2,4	39
—	—	—	—	13,6	—	—	—	—	—	—	—	1,1	0,6	1,3	40
—	—	—	—	18,8	—	—	—	—	—	—	—	2,9	1,8	1,5	41
—	—	3,0	—	11,0	—	2,3	—	—	—	—	—	2,3	2,0	1,2	42
—	—	—	—	11,5	—	1,2	—	—	—	0,6	—	3,3	3,0	1,2	43
—	—	1,2	0,5	16,2	—	2,4	—	—	—	—	—	0,8	1,9	1,5	44
0,1	0,2	1,6	0,1	13,2	0,4	1,9	0,3	0,0	0,4	0,2	0,1	3,0	2,4	1,2	45
—	—	0,8	0,1	12,7	0,1	1,1	0,1	—	0,2	0,1	0,1	2,2	2,0	1,2	46
0,6	0,7	1,7	0,2	13,9	1,4	1,9	0,7	—	0,4	0,5	—	5,4	3,4	1,0	47

reumatologi och psykiatri samt tbc-sjukstugor. *Beds at general hospitals etc. with — as a rule — specialist myndighet.* — * Lydande under socialvårdsmyndighet. — * Som ej genom avtal disponerats av särskilt sjukvårds- som icke har lasarettpsykiatri i egentlig mening.

Sjukhus och sjukvårdsområden <i>Type of hospital. Responsible authorities (counties, county boroughs)</i>	Platser på specialavd. <i>Beds at special depart.</i>			Platser på barnbördsavd. <i>Platser på andra lasarettsavd. Other depts at gen. hosp.</i>	Platser på långvarigt kroniskt sjuka <i>For chronic sick</i>	Platser på enskilda sjukhem (utom bb-platser) <i>Private hospitals (except maternity wards)</i>	Platser på epidemiska sjukhem <i>Beds at epidemic hospitals</i>	Summa vårdplatser <i>Total</i>	
	öron-, näs- o. hals-sjukdomar <i>oto-, rhino-, laryngology</i>	rehabiliteringsavd. <i>rehabilitation</i>	radiologi <i>radio-logy</i>						
Lasarett	1 429	17	542	912	208	1 458	—	687	37 696 1
Vissa andra sjukhus av lasarettskaraktär	—	—	—	—	—	—	—	—	2 192 2
Sjukstugor	—	—	—	323	—	637	—	—	2 553 3
Enskilda sjukhem	—	—	—	13	—	—	1 393	—	1 396 4
Epidemiavårdsanst.	—	—	—	—	32	70	—	2 914	3 016 5
Anst. f. lungtb.	—	—	—	—	—	406	—	—	6 003 6
Fristående förlossningsanst.	—	—	—	105	—	—	—	—	435 7
Sjukhem för långtidssjuka ² : landstings o. staders utom landsting ¹ primärkommuner ³	—	—	—	14	39	9 167	—	—	9 220 8
enskilda	—	—	—	—	—	3 490	—	—	3 490 9
Summa vårdplatser	1 429	17	542	1 367	282	16 023	1 388	3 601	66 799 11
Per 10 000 invånare									
Riksplatser ⁴ i Stockholms stad o. län ...	0,3	—	0,9	—	—	—	—	—	12,7 12
” på övriga orter	—	—	—	—	—	—	—	—	2,9 13
Stockholms stad	1,8	—	0,7	—	0,2	37,0	7,9	6,3	119,1 14
Stockholms län	1,7	—	0,4	1,3	—	15,1	5,0	3,0	62,4 15
Uppsala	2,8	—	1,0	1,6	—	22,8	5,7	6,0	98,4 16
Södermanlands	2,1	—	0,5	2,8	—	16,6	—	6,8	78,7 17
Norrköpings stad	3,6	—	—	—	—	34,5	—	8,1	102,3 18
Ostergötlands län i övrigt	1,8	—	—	1,5	1,1	21,1	—	4,0	75,6 19
Jönköpings län	1,0	—	0,3	2,5	0,1	19,4	4,9	3,7	79,0 20
Kronobergs	1,8	—	0,6	2,7	—	14,1	—	6,0	64,1 21
Kalmar läns n.a.	1,5	—	0,9	1,0	1,8	26,6	—	4,7	81,5 22
” s.a.	1,8	—	0,5	2,5	—	21,9	4,8	3,0	82,8 23
Gotlands län	2,4	—	—	4,5	—	36,2	—	9,8	103,0 24
Blekinge	1,8	—	0,5	1,2	—	19,7	—	5,1	87,6 25
Kristianstads	1,7	—	0,6	1,4	—	16,4	—	2,3	71,6 26
Malmö stad	2,2	—	1,1	—	—	27,9	1,6	11,6	97,1 27
Hälsingborgs stad	3,9	—	0,5	—	—	33,9	—	13,9	117,6 28
Malmöhus län i övrigt	2,2	—	0,7	2,0	0,3	18,9	0,6	4,2	84,9 29
Hallands län	1,7	—	1,2	2,6	—	24,7	—	4,0	82,1 30
Göteborgs stad	1,6	—	0,8	0,3	—	27,7	3,2	6,3	106,2 31
Göteborgs och Bohus län i övrigt	1,2	—	0,7	2,4	0,2	18,8	—	2,3	71,0 32
Älvsborgs län	1,7	0,5	0,6	2,1	1,5	17,5	—	3,0	76,7 33
Skaraborgs	2,0	—	0,7	1,4	1,0	19,7	—	3,6	72,7 34
Värmlands	1,2	—	1,0	2,9	—	19,4	—	4,3	69,1 35
Örebro	1,2	—	0,6	1,6	2,3	23,8	—	3,8	77,6 36
Västmanlands	1,3	—	0,3	2,2	—	10,3	—	3,5	64,7 37
Kopparbergs	2,0	—	—	2,6	—	14,8	0,5	4,3	74,0 38
Gävle stad	3,0	—	2,4	—	—	22,3	2,4	5,6	84,2 39
Gävleborgs län i övrigt	1,3	—	0,6	3,7	—	21,5	—	5,1	77,8 40
Västernorrlands län	2,8	—	—	1,7	1,8	16,8	—	5,5	84,9 41
Jämtlands	1,6	—	—	1,5	—	12,5	—	5,9	75,1 42
Västerbottens	3,8	—	1,0	4,1	0,4	9,1	—	4,7	86,5 43
Norrbottens	1,3	—	0,2	5,8	—	20,8	—	1,2	94,8 44
Hela riket <i>Whole Sweden</i>	1,9	0,0	0,7	1,8	0,4	21,4	1,9	4,8	89,4 45
därav landstingsområden (exkl. rikspl.) ...	1,8	0,0	0,5	2,3	0,5	18,2	1,0	4,1	77,6 46
städer utom landsting (exkl. riksplatser) ..	2,0	—	0,8	0,1	0,1	32,7	5,0	7,5	110,9 47

Noter, se nästa uppslag.

Anstalter	Huvudman		Platser på allmän sjuk-avd.	Platser på specialavdelningar (kliniker) eller spe-						
	Kategori	Länshövst		medicin	medicinsk barnsjukvård	thorax-medicin	reumatologi	hud- o. köns-sjukdomar	neurologi	tbc- lung- tbc
42 Kristianstads lasarett	L	L	—	143	61	—	—	—	—	—
43 Simrishamns »	L	L	—	64	—	—	—	—	—	—
44 Ängelholms »	L	L	—	130	29	—	—	—	—	—
45 Landskrona »	L	M	—	60	26	—	—	—	—	—
46 Halmstads »	L	N	—	110	49	—	—	—	—	—
47 Varbergs »	L	N	—	62	—	—	—	—	—	—
48 Mölndals »	L	O	—	105	—	—	—	—	—	—
49 Uddevalla »	L	O	—	112	50	—	—	—	—	—
50 Alingsås »	L	P	—	104	—	—	—	—	—	—
51 Borås »	L	P	—	163	56	—	—	6	—	—
52 Vänersborgs »	L	P	—	108	33	—	—	—	—	—
53 Falköpings »	L	R	—	95	41	—	—	—	—	—
54 Lidköpings »	L	R	—	110	39	—	† 56	—	—	—
55 Mariestads »	L	R	—	71	—	—	—	—	—	—
56 Karlstads »	L	S	—	128	52	—	—	—	—	—
57 Kristinehamns »	L	S	—	46	—	—	—	—	—	—
58 Säfle »	L	S	—	48	—	—	—	—	—	—
59 Karlskoga »	L	T	—	96	—	—	—	—	—	—
60 Lindesbergs »	L	T	—	36	—	—	—	—	—	—
61 Örebro »	L	T	—	141	67	—	—	29	—	—
62 Fagersta »	L	U	—	60	—	—	—	—	—	—
63 Köpings »	L	U	—	58	—	—	—	—	—	—
64 Sala »	L	U	—	50	—	—	—	—	—	—
65 Västerås »	L	U	—	151	39	—	—	—	—	—
66 Falu »	L	W	—	150	49	—	—	—	—	—
67 Ludvika »	L	W	—	60	—	—	—	—	—	—
68 Mora »	L	W	—	60	—	—	—	—	—	—
69 Bollnäs »	L	X	—	75	—	—	—	—	—	—
70 Hudiksvalls »	L	X	—	76	30	—	—	—	—	—
71 Gävle »	L	X	—	133	52	—	—	—	—	—
72 Sandvikens »	L	X	—	66	—	—	—	—	—	—
73 Härnösands »	L	Y	—	72	—	—	—	—	—	—
74 Sollefteå »	L	Y	—	—	—	—	—	—	—	—
75 Sundsvalls »	L	Y	—	152	50	—	—	—	—	—
76 Örnsköldsviks »	L	Y	—	100	23	—	—	—	—	—
77 Östersunds »	L	Z	—	125	43	—	—	—	—	—
78 Skellefteå »	L	AC	—	120	30	—	—	—	—	—
79 Bodens (garnis.) »	S	BD	—	107	64	—	† 48	—	—	—
80 Gällivare »	L	BD	—	67	31	—	—	—	—	—
81 Kiruna »	L	BD	—	38	—	—	—	—	—	—
82 Luleå »	L	BD	—	75	—	—	—	—	—	—
83 Piteå »	L	BD	—	69	—	—	—	—	—	—
84 4. Odelade lasarett (se tab. 11 med tillhörande noter) <i>Non specialized general hospitals</i>			2 080	—	—	—	—	—	—	—
85 B. Barnsjukhus <i>Children's hospitals</i>			—	—	349	—	—	—	—	—
86 Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Sthlm	F	A	—	—	68	—	—	—	—	—
87 Samariten, barnsjh., Stockholm	F	A	—	—	125	—	—	—	—	—
88 Göteborgs barnsjukhus	U	OG	—	—	156	—	—	—	—	—

¹ I regel finnes för dessa avdelningar (anstalter) egna specialläkare. Undantag utgör vissa avdelningar för reumatologi och psykiatri. — ² För radiologifall avdelade platser på medicinska och kirurgiska kliniker medräknade. — ³ Avser den 20/4. — ⁴ Inkluderar

endokrinologisk avdelning på 14 vårdplatser. — ⁵ Uppdelningen på gynekologiska och obstetriska platser är ungefärlig. — ⁶ Inkluderar sjukvård på 44 platser. — ⁷ Inkluderar pensionsstyrelsens avdelning med 24 vårdplatser. — ⁸ Inkluderar avdelning för urogenital-

cialanstalter för ¹

sjukd. led-, ben- o. körtel- tbc	aller- gologi	geri- atrik	psyki- atri	barn- psyki- atri	kirurgi	barn- kirur- gi	orto- pedi	neuro- kirurgi	neuro- trauma- tologi	thorax- kirur- gi	plastik- kirur- gi	uro- logi	obstetrik o. (el.) gynekologi	
													ob- stetr- platser	gynec- platser
—	—	—	22	—	141	—	31	—	—	—	—	—	55	40
—	—	—	—	—	96	—	—	—	—	—	—	—	—	43
—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	34	30
—	—	—	—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—	45
—	—	—	29	—	137	—	—	—	—	—	—	—	28	45
—	—	—	—	—	76	—	—	—	—	—	—	—	—	47
—	—	—	—	—	111	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	157	—	—	—	—	—	—	—	35	37
—	—	—	—	—	116	—	—	—	—	—	—	—	—	50
—	—	—	30	—	158	—	90	—	—	—	—	—	* 48	* 32
—	—	—	(†) ¹¹ 148	11	130	—	—	—	—	—	—	—	29	43
—	—	—	—	—	124	—	—	—	—	—	—	—	28	29
—	—	—	—	—	145	—	—	—	—	—	—	—	29	30
—	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	—	—	27	—	147	—	—	—	—	—	—	—	65	29
—	—	—	—	—	65	—	—	—	—	—	—	—	—	57
—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	58
—	—	—	—	—	104	—	—	—	—	—	—	—	—	59
—	—	—	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—	60
—	—	—	32	14	148	—	42	—	—	—	—	—	40	50
—	—	—	—	—	72	—	—	—	—	—	—	—	—	62
—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—	—	—	—	63
—	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	64
—	—	—	68	—	132	—	60	—	—	—	—	—	60	30
—	—	—	—	—	169	—	—	—	—	—	—	—	30	29
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	67
—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	68
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	69
—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	70
—	—	—	—	—	148	—	—	—	—	—	—	—	55	31
—	—	—	—	—	79	—	—	—	—	—	—	—	—	72
—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	73
—	—	—	—	—	106	—	—	—	—	—	—	—	—	74
—	—	—	—	—	208	—	—	—	—	—	—	—	57	33
—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	* 28	* 20
—	—	—	42	—	156	—	33	—	—	—	—	—	33	28
—	—	—	—	—	118	—	—	—	—	—	—	—	35	27
—	—	—	32	12	123	—	64	—	—	—	—	—	20	51
—	—	—	—	—	68	—	—	—	—	—	—	—	—	80
—	—	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	81
—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—	82
—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	83
—	—	—	—	—	¹⁴ 100	—	—	—	—	—	—	—	—	84
—	—	—	—	20	—	²² 0	—	—	—	—	—	—	—	85
—	—	—	—	20	—	92	—	—	—	—	—	—	—	86
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87
—	—	—	—	—	—	128	—	—	—	—	—	—	—	88

tbc med 80 vårdplatser (Rävlanda). — ⁹ Radiologi-
platserna disponeras av medicinska kliniken. — ¹⁰
Tandklinik. — ¹¹ Inkluderar pensionsstyrelsens
avdelning för nervöst och reumatiskt sjuka med 120
vårdplatser. — ¹² Barnavdelning för långvarigt kropp-

sjuka. — ¹³ Inkluderar 6 vårdplatser på barn-, 6 på
ögon-, 10 på öron- och 27 på konvalescentavdelning
utan egen specialläkare. — ¹⁴ Ekmanska sjukhuset.
— † Rikspatser. — (†) Rikspatser ingår.

Anstalter <i>Establishments</i>	Platser på specialavdelningar <i>Beds at special departments</i>				Platser på barnbörds- avd. utan egen special- läkare <i>Maternity wards without spec.</i>	Platser på andra lasaretts- avd. <i>Other dep'ts at gen. hosp.</i>	Platser för långvarigt kropps- sjuka <i>For chronic sick</i>	Platser på epidem- iavd. <i>Beds at epidemic hospitals</i>	Summa vård- platser <i>Total</i>
	ögon- sjuk- domar <i>ophthal- mology</i>	öron-, näs- o. hals- sjuk- domar <i>oto-, rhino-, la- ryngo- logy</i>	rehabi- lite- ring <i>rehabi- lita- tion</i>	radio- logi ^a <i>radio- logy</i>					
1 A. Lasarett	873	1 429	17	542	912	208	1 458	687	37 696
2 1. Undervisningslasarett	258	383	—	410	—	11	—	—	8 790
3 Karolinska sjukhuset ^a	(†) 70	(†) 89	—	(†) 149	—	—	—	—	1 773
4 Serafimerlasarettet ^a	—	—	—	—	—	—	—	—	486
5 Akademiska sjukhuset ^a	30	58	—	16	—	—	—	—	1 093
6 Lunds lasarett	49	60	—	80	—	11	—	—	1 472
7 Allmänna sjukhuset	30	48	—	23	—	—	—	—	1 213
8 Sahlgrenska sjukhuset	49	68	—	118	—	—	—	—	2 108
9 Umeå lasarett	30	60	—	24	—	—	—	—	645
10 2. Övriga delade lasarett i stä- der utom landsting	61	193	—	28	—	10	247	85	5 061
11 Sabbatsbergs sjukhus	27	66	—	—	—	—	—	—	717
12 S:t Görans »	—	—	—	—	—	—	97	—	993
13 S:t Eriks »	—	—	—	—	—	—	—	—	611
14 Södersjukhuset	19	57	—	28	—	10	150	12	1 584
15 Norrköpings lasarett	15	40	—	—	—	—	—	73	597
16 Hälsoingborgs »	—	30	—	—	—	—	—	—	460
17 Holtermanska sjukhuset	—	—	—	—	—	—	—	—	99
18 3. Övriga delade lasarett i lands- tingsområden	554	853	17	104	615	187	915	602	21 072
19 Löwenströmska lasarettet ...	—	—	—	—	—	—	52	—	161
20 Mörby lasarett	—	24	—	13	—	—	—	132	539
21 Norrtälje »	—	—	—	—	13	—	26	—	162
22 Södertälje »	—	20	—	—	25	—	54	—	329
23 Enköpings »	—	—	—	—	16	—	—	—	151
24 Eskilstuna »	15	25	—	11	—	—	—	—	501
25 Kullbergskas sjukhuset	—	—	—	—	19	—	25	—	194
26 Nyköpings lasarett	12	22	—	—	23	—	25	—	330
27 Finspångs »	—	—	—	—	9	—	—	—	103
28 Linköpings »	24	41	—	—	—	30	88	—	713
29 Vadstena »	—	—	—	—	—	—	—	—	171
30 Eksjö »	—	—	—	—	12	—	—	—	192
31 Jönköpings »	34	27	—	5	—	10 3	—	—	602
32 Nässjö »	—	—	—	—	11	—	48	—	145
33 Värnamo »	—	—	—	—	26	—	55	—	303
34 Ljungby »	—	—	—	—	15	—	—	—	108
35 Växjö »	15	29	—	—	—	—	—	96	470
36 Västerviks »	10	14	—	3	—	—	—	—	304
37 Kalmar »	20	27	—	—	—	—	—	—	404
38 Visby »	9	13	—	—	19	—	—	—	241
39 Karlshamns »	—	—	—	—	17	—	—	—	165
40 Karlskrona »	19	26	—	—	—	—	53	74	623
41 Håssleholms »	—	—	—	—	16	—	—	—	182

Anstalter	Platser på specialavdelningar				Platser på barnbörds-avd. utan egen special-läkare	Platser på andra lasaretts-avd.	Platser för långvarigt kropps-sjuka	Platser på epide-miavd.	Summa vård-platser
	ögon-sjuk-domar	öron-, näs- o. hals-sjuk-domar	rehabi-lite-ring	radio-logi *					
42 Kristianstads lasarett	32	31	—	—	—	—	—	—	556
43 Simrishamns »	—	—	—	—	12	—	—	—	172
44 Ängelholms »	—	24	—	—	—	—	—	—	397
45 Landskrona »	—	—	—	—	26	—	—	—	211
46 Halmstads »	20	28	—	10	—	—	—	—	456
47 Varbergs »	—	—	—	—	15	—	—	—	153
48 Mölndals »	—	25	—	—	22	—	41	—	304
49 Uddevalla »	24	—	—	—	—	—	—	50	465
50 Alingsås »	—	—	—	—	21	28	63	—	332
51 Borås »	25	30	17	—	—	—	60	—	715
52 Vänersborgs »	20	31	—	—	—	—	—	—	533
53 Falköpings »	24	20	—	—	—	26	¹² 30	—	417
54 Lidköpings »	—	30	—	—	—	—	—	—	439
55 Mariestads »	—	—	—	—	15	—	—	—	170
56 Karlstads »	23	35	—	9	—	—	—	—	515
57 Kristinehamns »	—	—	—	—	12	—	—	—	123
58 Säfle »	—	—	—	—	7	—	—	—	100
59 Karlskoga »	—	—	—	—	19	¹³ 49	—	—	268
60 Lindsbergs »	—	—	—	—	8	—	—	—	86
61 Örebro »	28	31	—	16	—	—	—	—	638
62 Fagersta »	—	—	—	—	16	—	—	—	148
63 Köpings »	—	—	—	—	16	—	—	—	151
64 Sala »	—	—	—	—	14	—	—	—	134
65 Västerås »	25	30	—	7	—	—	—	—	602
66 Falu »	32	36	—	—	—	—	29	59	583
67 Ludvika »	—	—	—	—	12	—	31	—	191
68 Mora »	—	20	—	—	16	—	—	—	186
69 Bollnäs »	—	—	—	—	24	—	—	—	187
70 Hudiksvalls »	19	17	—	—	19	—	—	—	247
71 Gävle »	26	31	—	26	—	—	—	—	502
72 Sandvikens »	—	—	—	—	12	—	—	—	157
73 Härnösands »	—	—	—	—	20	—	—	—	180
74 Sollefteå »	—	16	—	—	19	—	—	22	163
75 Sundsvalls »	28	44	—	—	—	51	—	91	714
76 Örnsköldsvike »	14	20	—	—	—	—	—	46	391
77 Östersunds »	17	23	—	—	—	—	—	—	500
78 Skellefteå »	—	30	—	—	—	—	—	—	360
79 Bodens »	25	33	—	4	—	—	—	24	607
80 Gällivare »	14	—	—	—	15	—	42	—	237
81 Kiruna »	—	—	—	—	14	—	51	8	167
82 Luleå »	—	—	—	—	25	—	85	—	275
83 Piteå »	—	—	—	—	15	—	57	—	227
84 4. Odelade lasarett	—	—	—	—	297	—	296	—	2 773
85 B. Barnsjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—	589
86 Kronprinsessan Lovisas vård-anstalt för sjuka barn	—	—	—	—	—	—	—	—	180
87 Samariten, barnsjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—	125
88 Göteborgs barnsjukhus	—	—	—	—	—	—	—	—	284

Noter. se föregående uppslag.

Tab. 11. Anstalter för kroppssjukvård år 1959

Hospitals for somatic diseases

Tabellen avser att utgöra en fullständig förteckning över de svenska kroppssjukhus, som varit i verksamhet under redovisningsåret. Av texten kap. 1.1 framgår, hur gränsen för vad som uppfattats som sjukvårdsanstalt dragits. Av gränsdragningen följer bl. a., att en rad konvalescenthem (se härom kap. 3.22 under rubriken »Övriga anstalter») icke medräknats. Icke heller omfattar tabellen institut för blinda och döva eller avdelningar för akut sjuka vid ålderdomshem m. m. — Begreppet anstalt avser den förvaltningsekonomiska enheten. Ehuru huvudindelingsgrunden är vårdformen (lasarettsvård, förlösningssvård, tuberkulosvård o. s. v.), kommer härigenom en avdelning för t. ex. tuberkulosvård vid lasarett att

räknas som del av lasarettet, om räknenskaperna är gemensamma. Vid t. ex. kronikeranstalter förekommer av samma skäl avdelningar för lasarettsvård. I samtliga dessa och liknande fall har förhållandet anmärkts i not till vårdplatsantalet. Å andra sidan förekommer, att anstalter, som ligger i samma byggnadskomplex, har skild ekonomi och på den grund räknats som skilda anstalter, vilket icke framgår av tabellen.

Parentes kring summatal betyder, att talet är ofullständigt, enär uppgift för en eller flera anstalter saknas. — Tecken- och kodförteckning finnes på sidan IX i början av boken.

Anstaltens namn, adress (och huvudman) ¹ <i>Hospital, address (responsible authority)</i>	Län/bokstav ² <i>County</i>	Vårdplatser den ³ /10 Beds		Antal intagna under året <i>Admissions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>	Anstaltens namn, adress (och huvudman) ¹ <i>Hospital, address (responsible authority)</i>	Län/bokstav ² <i>County</i>	Vårdplatser den ³ /10 Beds		Antal intagna under året <i>Admissions</i>	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>
		Hela an- talet <i>Total</i>	Därav på bb- avd. <i>Ma- ternity</i>					Hela an- talet <i>Total</i>	Därav på bb- avd. <i>Ma- ternity</i>		
A. Lasarett General hospitals		87 696	2 910	801 416	10 908 291	(forts. A)					
1. Undervisningslasarett University (teaching) hospitals		8 790	607	162 135	2 438 922	Hudiksvalls lasarett	X	247	19	6 466	83 834
Karolinska sjh., Sthlm†.....(S)	—	* 1 773	* 87	* 27 658	* 452 014	Gävle »(L + U)	X	502	55	11 969	149 789
Serafimerlas., Sthlm†.....(S)	—	* 486	—	* 7 253	* 127 208	Sandvikens »	X	157	12	4 217	49 663
Akademiska sjh., Uppsala.....(S)	C	* 1 093	95	* 22 882	* 326 383	Sollefteå »	Y	180	20	3 719	55 570
Lunde lasarett.....(L)	M	* 1 472	* 80	* 24 824	* 409 875	Sundsvalls »	Y	* 1 163	19	4 357	48 075
Allmänna sjh., Malmö.....(U)	MM	* 1 213	* 95	* 24 782	* 375 645	Örnsköldsviks »	Y	* 714	57	16 033	200 048
Sahlgrenska sjh., Göteborg.....(U)	OG	* 2 108	205	* 41 097	* 565 430	Skellefteå »	Z	* 391	* 28	9 117	126 996
Umeå lasarett.....(L)	AC	645	45	13 639	182 367	Östersunds »	AC	500	33	11 770	139 285
2. Övriga delade lasarett (inkl. speciallasarett ⁷) (huvudman L, där ej annat anges) Other specialized general hospitals		26 133	2 006	580 178	7 666 644	Skellefteå »	BD	360	35	8 923	103 374
Sabbatsbergs sjukhus, Sthlm.....(U)	A	717	96	14 608	210 718	Bodens »	BD	* 607	20	13 580	169 874
S:t Eriks » , » ..(U)	A	* 611	30	10 588	184 151	Gällivare »	BD	* 237	15	5 022	73 584
S:t Görans » , » ..(U)	A	* 993	—	11 137	284 581	Kiruna »	BD	* 167	14	2 927	43 258
Södersjukhuset, » ..(U)	A	* 1 584	137	26 597	470 408	Luleå »	BD	* 275	25	4 922	84 460
Löwenströmska lasarettet, Upp-lands-Väsby.....	B	* 161	—	3 107	48 402	Piteå »	BD	* 227	15	3 896	67 560
Mörby lasarett, Danderyd...	B	539	73	15 563	157 206	3. Odelade lasarett (huvudman L, där ej annat anges) Non specialized general hospitals		2 778	297	59 103	802 725
Norrälje »	B	* 162	13	3 080	50 936	Östhammars lasarett	B	* 74	5	1 168	19 052
Södertälje »	B	* 329	25	7 570	91 066	Flens »	D	93	13	2 221	26 977
Enköpings »	C	151	16	2 394	26 214	Kisa »	E	* 147	12	1 799	38 731
Eskilstuna »	D	501	* 37	11 363	141 974	Söderköpings »	E	109	7	2 404	30 280
						Borgholms »	Hs	96	9	2 058	27 670
						Öskarshamns »	Hs	126	14	3 499	42 202
						Hörby »	M	87	12	1 842	23 143
						Trolleborgs »	M	125	14	2 898	34 569

Kullbergsska sjukh., Katrineholm	D	* 194	19	3 664	51 310	Ystads lasarett	M	104	13	2 873	31 188
Nyköpings lasarett	D	* 330	23	8 845	95 953	Falkenberg	N	95	13	2 461	26 124
Finspånga	E	103	9	2 909	32 879	Ekmaniska sjh., Göteborg	OG	100	—	2 012	29 382
Linköpings	E	* 713	50	15 547	232 424	Kungälv lasarett	O	62	10	1 988	20 660
Norrköpings	EN	* 597	* 64	12 523	167 879	Lysekila	O	* 126	12	1 869	39 902
Vadstena	E	171	—	3 808	51 914	Strömstads	O	* 119	8	1 625	38 825
Eksjö	F	192	12	5 181	56 813	Trollhättans	P	70	9	2 335	24 888
Jönköpings	F	602	48	13 075	160 253	Skövde	R	80	12	2 153	25 434
Näså	F	* 145	11	2 525	48 008	Arvika	S	83	9	2 437	24 447
Värnamo	F	* 303	26	4 673	84 211	Filipstads	S	91	16	1 966	21 982
Ljungby	G	108	15	3 506	31 104	Torsby	S	128	12	3 095	40 218
Växjö	G	* 470	29	12 558	137 737	Ärjängs	S	52	9	779	15 891
Västerviks	Hn	304	29	6 279	81 671	Åvesta	W	140	17	3 425	38 293
Kalmar	Hs	404	23	10 278	111 171	Ljusdals	X	109	17	2 548	31 911
Visby	I	241	19	5 158	74 833	Söderhamns	X	134	11	2 943	29 131
Karlshamns	K	165	17	4 414	54 738	Backe	Y	62	10	1 504	18 826
Karlskrona	K	* 623	27	11 665	169 812	Svegs	Z	* 116	9	1 130	30 250
Hässelholms	L	182	16	4 306	57 517	Haparanda	BD	* 83	9	1 590	24 256
Kristianstads	L	556	55	13 369	166 722	Kalix	BD	* 162	15	2 481	49 093
Simrishamns	L	172	12	3 614	48 758						
Ängelholms	L	397	34	9 933	122 425						
Hälsingborgs	MH	460	39	10 050	135 765						
Landskrona	M	211	26	4 060	56 318						
Halmstads	N	456	28	11 800	143 968						
Varbergs	N	153	15	4 166	46 855						
Holtermanska sjh., Göteborg (speciallasarett)	OG	99	—	1 319	30 260						
Mölnåls lasarett	O	* 304	22	7 382	95 344						
Uddevalla	O	* 465	35	11 606	130 504						
Alingsås	P	* 332	21	4 697	89 446						
Borås	P	* 715	* 48	16 201	217 637						
Vänersborgs	P	553	29	12 066	168 058						
Falköpings	R	* 417	28	10 494	127 364						
Lidköpings	R	439	29	10 611	112 934						
Mariestads	R	170	15	4 110	52 660						
Karlstads	S	515	65	14 964	172 369						
Kristinehamns	S	123	12	2 951	35 977						
Säffle	S	100	7	2 479	32 817						
Karlskoga	T	268	19	5 696	71 717						
Lindesbergs	T	86	8	1 944	26 002						
Örebro	T	638	40	18 029	187 015						
Fagersta	U	148	16	3 308	40 097						
Köpings	U	151	16	3 940	43 659						
Sala	U	134	14	3 228	35 700						
Västerås	U	602	60	16 353	181 361						
Falu	W	* 583	30	15 414	173 654						
Ludvika	W	* 191	12	3 849	52 921						
Mora	W	186	16	4 169	48 657						
Bollnäs	X	187	24	4 537	58 427						
						B. Vissa andra sjukhus av insarettskaraktär Hospital type establishments					
						1. Garnisonssjukhus (huvudman S) Military hospitals					
						Garnisonssjukhuset i Stockholm (ingår i Karolinska sjukhuset, tab. 11 A)					
						Garnisonssjukhuset i Karlsborg					
						» Sollefteå					
						» Boden (se tab. 11 A)					
						2. Barnsjukhus Children's hospitals					
						Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Sthlm (F)					
						Samariten, barnsjh., Sthlm (F)					
						Göteborgs barnsjukhus (U)					
						3. Anstalter för vanföra (huvudman F) Hospitals for the crippled					
						Eugeniahemmet, sjukavd., Sthlm†					
						Norrbackainst., sjukavd., Sthlm†					
						Vanförest. sjukavd., Håls.-b.(U)					
						» » Göteborg†					
						» » Hårnö-					
						sand†.....					

Noter, se slutet av tabellen.

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Länsbokstav	Vårdplatser den 31/12		Antal intagna under året	Antal vård- dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Länsbokstav	Vårdplatser den 31/12		Antal intagna under året	Antal vård- dagar under året
		Hela an- talet	Därav på bb- avd.					Hela an- talet	Därav på bb- avd.		
4. Pensionstyrelsens fristående anstalter (huvudman S) Hospi- tals of the Pensions Board		576	—	3 205	188 154	(forts. C)					
Pens.-styr. sjh. i Nynäshamn† ...	—	250	—	1 256	75 042	Lycksele	AC	* 41	7	866	13 949
» » » Tranås†	—	182	—	1 299	66 498	Malträsk	AC	* 33	7	913	10 739
» » » Åre†	—	144	—	650	46 614	Nordmaling	AC	* 59	7	843	19 383
5. Reumatikersjukhus (huvudman F) Hospital for rheumatic diseases		124	—	687	45 626	Norsjö	AC	37	7	652	10 358
Spenshults sjukhus†	—	124	—	687	45 626	Robertfors	AC	37	7	455	9 908
6. Anstalter för led-, ben- o. kör- teltbo (huvudman F) Hospitals for surgical TB 12		322	—	859	104 616	Sorsele	AC	* 26	6	530	6 502
Kronprinsessan Viktorias kustan- natorium, Vejbystrand†	—	—	—	175	43 224	Stensele	AC	39	9	946	8 982
Kustsanatoriet Äpelviken, Äpel- viksstrand†	—	322	—	684	61 392	Tärna, Tärnaby	AC	19	4	205	2 686
C. Sjukstugor (huvudman L, där ej annat anges) Cottage hospitals		2 553	323	43 376	774 163	Vilhelmina	AC	* 68	8	918	21 355
Leufsta, Lövsta bruk	C	16	2	61	4 057	Vindeln	AC	19	—	391	5 111
Tierp	C	19	8	694	6 559	Åsele	AC	* 37	7	416	10 051
Mariefred	D	18	—	373	5 490	Arvidsjaur	BD	* 36	4	468	9 120
Strängnäs	D	37	7	911	10 799	Jokkmokk	BD	* 57	7	939	16 913
Trosa	D	19	—	322	7 409	Pajala	BD	* 32	8	708	9 700
Rejmyre	E	6	—	86	1 480	Vittangi	BD	* 32	4	503	7 587
Ätvidaberg	E	16	7	292	3 919	Överkalix, Tallviksudden	BD	* 66	9	1 035	17 683
Gläslaved	F	16	—	268	5 459	Övertorneå	BD	* 51	11	630	13 443
Hyltebruk	F	22	4	223	4 892	D. Enskilda sjukhem (se även H 3) (huvudman P, där ej annat anges) Private hospitals		1 396	13	(13 002)	(416 493)
Sävsjö	F	* 77	—	385	22 653	*Åjas sjuk- o. vilohem, Syster ...	A	35	—	94	11 520
Tranås	F	38	8	1 117	13 270	*Betaniasystrarnas sjukhem	A	56	—	1 049	16 423
						*Bethelhemmet	A	17	—	18	6 480
						*Birgittahemmet	A	17	—	16	6 195
						*Ellens sjukhem, Syster	A	20	—	23	7 290
						Ersta sjukhus (Diakonissanst.) ...	A	107	—	2 440	37 948
						*v. Essens klinik, Edith	A	7	—	—	1 144
						*Hirschs minne, Fanny	A	18	—	106	6 158
						*Läkarhuset, Vällingby	A	6	—	177	1 021
						*Riddargatan 35—37, Sjukhem ...	A	30	—	30	10 837
						*Rålambshovshemmet	A	17	—	52	5 361

Unnaryd	F	* 32	—	231	11 566	*Röda Korsets sjukhus	A	72	—	1 218	18 817
Vetlanda	F	40	10	1 601	14 186	*S:ta Elisabeth, Sjukhemmet ..	A	22	—	66	7 290
Lenhovda	G	29	9	466	7 392	*S:ta Ragnhildshemmet	A	9	—	22	3 014
Tingsryd	G	* 61	7	895	18 814	*Skinnarviksringen, Sjukhemmet	A	12	—	22	4 272
Vimmerby	Hn	30	6	1 312	12 623	*Sophiahemmet	A	109	—	1 451	33 694
Söderåkra	Hs	* 36	—	139	10 913	*Stockholms privatklinik	A	23	—	135	1 890
Kungsbacka	N	39	8	961	11 616	*Svenska Diabetestiftelsens					
Laholm	Nh	19	9	636	6 446	sjukhem	A	18	—	151	3 347
Lilldal (se tab. 11 H 1)	O	—	—	—	—	*Södermalms privata sjukhem ...	A	11	—	47	3 183
Bäckefors (s. k. »större sjukstuga»)	P	102	12	1 301	17 914	*Vasahemmet	A	21	—	22	7 520
Svenljunga	P	* 55	6	588	17 692	*Östermalms sjuk-, diet- o. vilohem	A	16	—	10	5 374
Ulricehamn	P	38	8	1 380	13 329	*Betaniasiftelsens sjukhem,					
Amål	P	36	6	907	14 303	Stocksund	B	22	—	22	7 764
Skara	R	17	—	162	5 516	Björnbo sjukhus, Lidingö	B	36	—	412	11 531
Dalby, Värmlands-Dalby	S	32	5	495	7 394	*Djursholms sjukhem	B	19	—	8	6 574
Hagfors	S	* 63	8	1 742	22 716	*Lidingö	B	18	—	28	6 731
Sunne	S	30	6	747	9 309	*Marielunds , Lidingö ..	B	18	—	15	6 345
Askersund	T	50	8	1 044	15 297	Privata sjukhemmet, Saltsjöbaden	B	22	—	26	7 801
Hällefors	T	35	6	1 100	11 287	R. Korsets hem f. barn m. gom-					
Ljusnarsberg, Kopparberg	T	24	—	477	7 920	defekter, Lidingö	B	18	—	58	6 409
Nora, Nora stad	T	35	—	652	10 388	*St: Josefs sjukhem, Nacka	B	18	—	32	6 800
Surahammar	U	14	4	231	3 542	*Sigridsgårdens sjuk- o. konv.-hem,					
By, Västanhede	W	11	—	201	3 772	Uttran	B	41	—	6	1 831
Domnarvet	W	* 108	9	1 550	37 600	*Syster Gunnels sjukhem, Salt-					
Gagnef, Djurås	W	* 35	—	200	12 353	sjöbaden	B	13	—	44	4 111
Grängärde, Sunnansjö	W	14	—	188	4 838	Andreas Ands sjukhem, Uppsala ..	C	12	—	5	4 144
Grängesberg	W	* 27	—	251	9 035	Samariterhemmet, Uppsala (P+L)	C	84	—	1 375	23 650
Hedemora	W	16	—	152	5 128	*Furuhill, Sjukhemmet, Hestra ..	F	18	—	6	289
Leksand	W	14	—	219	4 788	*Kullagårdens sjuk- o. vilohem,					
Lima	W	* 18	2	172	6 057	Smål.-Taberg	F	17	—	6	6 202
Långshyttan	W	17	2	291	4 789	*Solbackasjuk- o. vilohem, Tenhult	F	14	—	26	4 597
Malung	W	* 54	6	504	15 404	*Tranås kuranstalt (privatavd.) ..	F	90	—	1 672	29 550
Nås	W	16	—	247	5 339	Solhöjden, Sjukhemmet, Berga ..	Hs	70	—	449	23 190
Smedjebacken	W	34	4	1 052	11 055	*Betaniasiftelsens sjukhem,					
Svärdsjö	W	15	—	158	4 538	Malmö	MM	16	—	66	4 074
Särna	W	* 28	3	297	7 415	*S:ta Elisabeth, Sjukhemmet					
Älvdalen	W	* 41	3	448	13 576	Malmö	MM	20	—	107	7 181
Hofors	X	23	—	583	6 185	*Håkansons sjukh., Dr P., Eslöv	M	20	—	36	6 536
Ljusne (se tab. 11 H 1)	X	—	—	—	—	Bräcke Östergård, Göteborg	OG	30	—	117	9 593
Gäddede	Z	* 16	—	214	4 902	*Carlanderska sjukh., Göteborg ..	OG	49	—	752	10 581
Ström, Strömsund	Z	* 80	6	845	28 451	*Göteborgs priv. sjuk- o. förl.-hem	OG	35	13	491	11 394
Björholm	AC	14	—	237	3 722	*St Sigfridsgården, Göteborg	OG	12	—	62	3 151
Bureå	AC	20	—	121	6 512	*Örgryte priv. sjukh., Göteborg ..	OG	13	—	5	3 490
Burträsk	AC	38	8	409	10 972	*Backgårdens vilohem, Hedemora	W	15	—	..	..
Bysko	AC	* 32	—	150	9 954	*S:ta Elisabeth, Sjukhemmet,					
Dorotea	AC	* 33	5	511	9 420	Gävle	XG	13	—	27	4 196
Jörn (se tab. 11 H 1)	AC	—	—	—	—						

Notor, se slutet av tabellen.

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året
E. Epidemivårdanstalter <i>Epidemic hospitals and cottage hospitals</i>		13 016	13 658	15 70 847	(forts. F 1) Löt, läns-sanatoriet, Malmby	D	106	217	24 073
					Kolmårdssanatoriet (Norrk. stad. (U) landstinget	EN E	78 156	508	49 689
					Eksjö sanatorium	F	194	1 121	53 182
					Lugnet, läns-sanatoriet, Växjö	G	58	129	15 162
					Målilla sanatorium, Målilla kyrkby ..	Hn Hs	84 125	213	34 557
					Visby, läns-sanatoriet	I	107	203	20 495
					Furs sanatorium, Saleboda	K	239	312	32 301
					Broby sanatorium	L	187	425	27 820
					Kungshulta, Hälsingborg (U)	MH	68	135	19 726
					Orupssanatoriet, Malmö stad (U)	MM	45	378	44 182
					Fagereds sanatorium, Ullared	N	125	221	29 631
					Renströmska sjukhuset, Göteborg (U)	OG	204	1 123	57 200
					Romanäs sanatorium	OG	102	161	23 081
					Svenshögen, läns-sanatoriet	O	146	202	36 123
					Kroppefjälls sanatorium, Dals-Rostock	P	119	188	13 268
					Sjö-Gunnarsbo, läns-sanatoriet, Åsunden	P	122	361	30 036
					Västeråsens sanatorium, Borås	P	90	246	22 668
					Stora Ekebergs sanatorium, Axvall ..	R	144	168	19 444
					Arvika, centralsanatoriet	S	130	453	38 564
					Garphytte sanatorium, Garphyttan ...	T	160	195	28 829
					Västerås, läns-sanatoriet	U	121	517	27 003
					Högbö, centralsanatoriet, Falun	W	214	251	39 511
					Solbackens sanatorium, Hedemora ...	W	102	217	22 959
					J. Selggrens sanat., Strömsbro (U)	XG	60	114	17 563
					Bollnäs, centralsanatoriet	X	173	431	50 377
					Sundsvall, läns-sanatoriet	Y	197	360	58 716
					Örnsköldsvik, läns-sanatoriet	Y	220	345	28 542
					Solliden, centralsanatoriet, Östersund.	Z	229	1 303	70 764
					Hällnäs sanatorium	AC	384	890	76 668
					Sandträsk, centralsanatoriet	BD	314	590	52 287
					2. Tuberkulossjukstugor (B-anstalter) <i>TB cottage hospitals</i>		91	59	19 588
					Tjärnans sanatorium, Hedemora (U)	A	71	46	12 338
					Vattholma (nedlagd 31/12) ..	C	—	2	335
					Strömstads tuberkulossjukhem (F)	O	20	11	6 915
1. Epidemisjukhus (huvudman L, där ej annat anges) Epidemic hospitals		2 581	32 281	514 226					
Debiterade vård dagar för epidemilags- fall ¹⁴		—	—	223 194					
Stockholm (ing. i Mörby las., Danderyd tab. 10 o. 11 A)	A	501	5 938	190 106 98 062					
Uppsala	B	100	1 376	19 907					
Eskilstuna	C	131	1 723	27 198					
Norrköping (ing. i Norrk. las., tab. 10 o. 11 A)	EN	107	1 658	27 209					
Linköping	E	176	1 522	44 770					
Jönköping	F	43	765	6 846					
Växjö (ing. i Växjö las., tab. 10 o. 11 A)	G	54	780	13 078					
Kalmar	Hs	60	946	10 443					
Visby	I	262	3 007	51 033					
Karlskrona (ing. i Karlskrona las., tab 10 o. 11 A)	K	106	1 748	25 033					
Kristianstad	L	90	1 606	22 950					
Malmö	MM	252	1 328	18 527					
Hälsingborg	MH	83	915	13 717					
Lund	M	91	1 053	15 815					
Göteborg	OG	47	901	10 971					
Borås	P	79	847	12 996					
Linköping	R	100	1 425	24 517					
Arvika	S	80	1 670	21 668					
Karlstad	S								
Örebro	T								
Västerås	U								
Falun (ing. i Falu las., tab. 10 o. 11 A)	W								
Gävle	X	61	888	13 810					
Sundsvall (ing. i Sundsvalls las., tab. 10 o. 11 A)	Y								

Östersund	Z	84	1 159	18 741
Umeå	AC	74	1 026	16 930
Boden (ing. i Bodens las., tab 10 o. 11 A)	BD			

2. Epidemisjukstugor (huvudman L)

<i>Epidemic cottage hospitals</i>		435	4 308	56 681
Debiterade vårdagar för epidemilagsfall ¹⁴		—	—	33 088
Norrälja (nedlagd ²¹ / ₂)	B	—	9	150
Nyköping	D	23	646	5 982
Västervik	Hn	15 59	441	6 595
Landskrona	M	44	379	4 660
Halmstad	N	68	497	5 506
Uddevalla (nedlagd ¹⁶ / ₁₀)	O	—	165	1 683
Vänersborg	P	15 47	581	6 353
Ludvika	W	36	249	3 122
Mora	W	29	243	5 205
Bollnäs	X	40	457	11 117
Hudiksvall	X	51	350	3 795
Sollefteå (ing. i Sollefteå las., tab. 10 o. 11 A)	Y			
Örnsköldsvik (ing. i Örnsköldsviks las., tab. 10 o. 11 A)	Y			
Skellefteå	AC	38	291	2 453
Kiruna (ingår i Kiruna las., tab. 10 o. 11 A)	BD			

F. Anstalter för lungtuberkulos Hospitals and cottage hospitals for TB of the lungs

1. Sanatorier (A-anstalter) TB hospitals (huvudman L, där ej annat anges)

Hessleby, Hessleby sanatorium Jub.fond†	—	112	183	25 036
Österåsen, Österåsens sanatorium Jub.fond†	—	122	331	33 468
Söderby sjukhus, Uttran	A	448	754	89 573
Uttran, länsanatoriet	B	232	547	62 651
Uppsala, centralsanatoriet (ingår i Akad. sjukhuset, tab. 10 o. 11 A) ..	C			

G. Fristående förlossningsanstalter Maternity hospitals and homes

1. Barnbördshus Maternity hospitals

Allmänna b.b., Stockholm	(F)	A	¹⁰ 144	5 056	42 112
Södra b.b., "	(U)	A	¹⁰ 129	4 565	38 086
Motala b.b.	(L)	E	¹⁰ 57	1 888	14 451

2. Förlossningshem och förlossningsrum, statsbidragsberättigade, drivna av landsting eller primärkommun (huvudman L, där ej annat anges) Maternity homes, operated by county council (L) or local commune (K) ..

Nynäshamns förl.-hem	B	7	154	1 037
Gustavsbergs "	B	4	100	690
Hallstaviks "	B	4	75	554
Valdemarsviks "	E	6	35	208
Markaryds "	G	6	98	889
Älmhults "	G	6	133	999
Torsås "	Hs	5	43	317
Högsby " (stängt hela året) ..	Hs	—	—	—
Mörbylånga "	Hs	5	23	167
Burgsviks "	I	3	79	585
Färösunds "	I	3	30	189
Ronneby " (nedl. ¹ / ₂)	K	—	30	202
Olofströms " (nedl. ¹ / ₂)	K	—	39	263
Osby "	L	7	132	1 008
Kinna "	P	10	179	1 143
Surte "	P	5	42	284
Wara "	R	7	123	744
Hofors "	(K)	X	6	211
Gäddede "	Z	2	42	327
Hede "	Z	2	43	229
Svenstaviks "	Z	2	37	244
Vännäs "	AC	10	209	1 439

3. Enskilt förlossningshem (huvudman P) Private maternity home ..

Röda Korsets förl.-hem, Rockneby ...	Hs	5	34	325
--------------------------------------	----	---	----	-----

Noter, se slutet av tabellen.

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den 31/12	Antal intagna under året	Antal vård dagar under året
H. Sjukhem för långvarigt kroppssjuka Homes for chronic diseased		18 508	17 507	4 568 858	(forts. H 1)				
1. Ej lydande under socialvårdsmyndig- het, drivna av landsting och städer utom landsting (huvudman L, där ej annat anges) Operated by coun- ties and county boroughs, not under social administration		9 220	13 849	8 061 494	Höganäs [sjukhem]	M	27	18	9 429
Blackebergs sjukhus, Bromma (U)	A	179	235	59 395	Hörby I	M	40	21	14 336
Stigberget-Åsö sjukhus, Stockholm (U)	A	219	431	68 206	Hörby II	M	22	24	7 265
Djursholms sjukhem	B	24	18	7 818	Lunds	M	75	49	26 881
Lidingö	B	94	133	33 964	Sjöbo	M	24	24	8 361
Lövetalunda, Södertälje	B	17	18	6 137	Skurups	M	26	21	9 345
Norrälje	B	15	19	6 579	Svedala	M	24	19	8 253
Solstickegården, Täby	B	20	44	6 744	Teckomatorps	M	27	23	9 567
Sundbybergs sjukhem	B	24	59	7 888	Trelleborgs	M	34	18	11 613
*Svartsjö	B	17	21	5 780	Ystads	M	16	38	9 581
Södertälje	B	70	100	24 687	Fagereds san., kron.-avd., Ullared	N	20	26	6 908
Upplands-Väsby	B	30	28	10 735	Falkenbergs sjukhem	N	51	52	18 312
Vaxholms	B	34	85	12 101	Halmstads	N	70	134	17 096
Västerhaninge	B	34	34	12 210	Kungsbacka	N	40	58	14 358
Enköpings	C	64	154	22 713	Laholms	N	36	77	12 733
Tierps sjukstuga, kron.-avd.	C	12	42	4 376	Oskarströms	N	50	65	8 021
Upplandsbodarnas sjukhem	C	38	37	13 172	Varbergs	N	50	58	17 945
Tunåsens, Uppsala	C	128	313	46 505	Vasa sjukhus, Göteborg (U)	OG	1 005	2 097	322 040
Vattholma	C	30	108	6 246	Lilldals sjukstuga, Källkärr	O	23	29	784
Älvkarleö	C	22	12	7 489	Partille sjukhem, Mölndal	O	50	115	17 947
Östra par. (ep.-sjh.), Uppsala	C	56	144	20 140	Svenshögens san., kron.-avd.	O	85	214	29 655
Eskilstuna sjukhem	D	119	82	25 566	Uddevalle sjukhem	O	77	96	18 970
Flens sjukhem	D	29	24	8 672	Ballebo, Bollebygd	P	30	50	5 915
Lövåsens sjukhem, Katrineholm	D	50	37	15 734	Björkåsens, Bengtsfors	P	50	116	13 770
Nyköpings sjukhem	D	69	36	22 023	Bolltorps vårdhem, Alingsås	P	48	64	16 267
Strängnäs	D	20	10	7 253	Borås	P	29	12	10 068
Sandbyhovs sjukh., Norrköping (U)	EN	136	280	49 987	Dalbobergens, Vänersborg	P	47	338	15 748
Trozellisjukhuset, Norrköping (U)	EN	100	267	32 032	Dannebackens, Trollhättan	P	21	38	7 187
Finspångs lasarett, kron.-avd.	E	23	64	7 851	Fritsla vårdhem	P	31	19	10 699
					Högsäters	P	18	7	7 231
					Kartens sjukhem, Vargön	P	36	40	12 311
					Limmareds vårdhem	P	27	24	9 341
					Melleruds	P	26	32	10 594
					Skene	P	26	20	9 210
					Trollhättans	P	44	49	14 682
					Ulrichehamns	P	34	43	11 760
					Falköpings	R	74	134	11 714

Mjölby sjukhem.....	E	37	23	13 406	Haga sjukhem, Tidaholm	R	32	10	12 240
Motala " med annexavd....	E	109	121	39 745	Lidköpings vårdhem	R	48	82	14 167
Söderköpings	E	41	47	14 443	Mariestads "	R	42	72	14 679
Vadstena lasarett, kron.-avd.	E	30	22	10 853	Sjöröda " , Hjo	R	41	21	14 472
Huskvarna sjukhem.....	F	50	57	17 911	St. Ekebergs san., kron.-avd., Axvall	R	125	165	43 243
Jönköpings " (ing. i Jönk. ep.-sjh.)	F				Arvika sjukhem.....	S	22	12	6 884
Nobynäs " , Stjärneborg	F	50	24	18 365	Arvika nya "	S	52	64	18 047
Vetlanda "	F	50	59	18 100	Dalby sjukhem, Värmlands-Dalby ...	S	8	11	3 162
Ljunghy sjukhem	G	69	43	24 986	Ekehärad's sjukhem..... (L + K)	S	11	39	4 511
San., Lugnet, kron.-avd., Växjö	G	60	87	14 671	Filipstads las., kron. avd.	S	57	146	17 716
Växjö sjukhem.....	G	43	40	15 515	Karlstads " , " (inkl. Klara- borgs avd.)	S	168	243	58 762
Gamleby "	Hn	51	97	17 855	Kristinehamns sjukhem	S	58	73	20 461
Hjorteds "	Hn	40	60	14 326	Sunne "	S	50	54	2 052
Hultsfreds "	Hn	86	81	28 572	Säffle "	S	22	40	7 811
Vimmerby "	Hn	22	24	8 029	Torsby "	S	19	34	6 800
Västerviks "	Hn	44	3	1 928	Torsby las., kron.-avd.	S	17	29	5 923
Borgholms "	Ha	52	55	18 903	Åkersunds sjukhem	T	28	58	9 883
Kalmar lasarett, kron.-avd.	Ha	16	24	4 468	Degerfors "	T	35	76	11 816
Linnéahemmet, Nybro	Ha	50	31	711	Fellingsbro "	T	18	40	5 853
Mönsterås vårdhem	Ha	17	15	5 998	Hallsbergs "	T	39	64	13 972
Osakarhamns sjukhem	Ha	51	51	18 255	Hällefors "	T	17	52	5 759
Hemse sjukhem	I	39	43	13 159	Kopparbergs "	T	60	66	20 681
Mariahemmet, Visby	I	64	89	22 913	Laxå "	T	35	86	11 707
Asarums sjukhem	K	18	6	6 533	Lindesbergs "	T	20	41	7 045
Karlskrona lasarett, kron.-avd.	K	32	31	11 574	Norra sjukhemmet, Örebro	T	202	224	77 319
Karlskrona sjukhem	K	47	40	16 969	Västra "	T	120	123	43 098
Ronneby " I	K	14	12	5 156	Arboga sjukhem.....	U	30	37	10 839
Ronneby " II	K	50	107	13 596	Sala "	U	54	188	18 926
Sölvesborgs "	K	51	47	18 530	Västerås "	U	153	300	55 917
Broby san., kron.-avd.	L	40	30	14 496	Borlänge "	W	30	33	10 766
Gyllebo sjukhem.....	L	30	15	10 305	Hedemora "	W	21	27	7 370
Hässelholms "	L	50	105	19 215	Hovgårdens " , Stora Tuna	W	17	14	6 246
Manadala " , Ovesholm	L	68	107	25 288	Krylbo "	W	22	27	7 679
Osby "	L	36	29	13 056	Leksands "	W	22	14	7 429
Simrishamns "	L	24	29	10 090	Svärdsjö "	W	10	7	3 612
Tomelilla "	L	36	34	1 163	Södra Dalarnas sjukhem, Hedemora ..	W	30	55	9 793
Vittskövle " , Vittskövlehy	L	25	10	9 100	Västerdalarnas " , Vansbro	W	22	24	7 553
Åstorp "	L	33	49	11 866	Bergsjö sjukhem	X	30	42	10 433
Ängelholms "	L	32	87	10 336	Ljusne "	X	30	68	9 495
Örkellunga "	L	36	35	13 044	Näs " , Storvik	X	34	48	10 959
Malmö sjukhem I	MM	233	362	84 112	Nya sjukhemmet, Sandviken.....	X	50	118	14 017
Malmö " II	MM	396	292	143 769	Sandvikens sjukhem	X	24	12	8 620
Hälsingborgs epid.-sjukh., kron.-avd. (U)	MH	41	52	15 355	Sandvikens prov. sjukhem	X	25	61	7 934
*Romares stiftelse, Hälsingborg ... (U)	MH	25	23	8 749	Sjukhemmen, Ljusdal	X	81	119	28 354
Anderslövs sjukhem	M	29	16	10 238	Sävestads vårdhem, Bollnäs	X	35	26	11 707
Billesholms "	M	22	21	7 740	Söderhamns "	X	40	64	15 036

Noter, se slutet av tabellen.

Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den ³¹ / ₁₂	Antal intagna under året	Antal vårddagar under året	Anstaltens namn, adress (och huvudman)	Läns- bokstav	Antal vård- platser den ³¹ / ₁₂	Antal intagna under året	Antal vårddagar under året
Valbo sjukhem, Hagaström	X	21	9	7 566	(forts. H 2)				
Forse » , Österforse	Y	39	36	13 548	Hemgården, Eldsberga	N	7	5	2 532
Frånö »	Y	55	46	19 749	S:t Laurentiihemmet, Falkenberg	N	27	43	9 181
Frånsta »	Y	24	30	8 511	S:t Olofshemmet, Halmstad	N	49	83	17 252
Hammars » , Nyland	Y	40	26	14 615	Östergården, Varberg	N	18	44	9 476
Husums »	Y	26	23	8 993	Kungälv's Äldersdomshem	(Kf) O	16	3	5 492
Själévads » , Översjöla	Y	36	18	12 651	*Sotenäs sjukhem, Tossene	(Kf) O	12	7	4 571
*Sundsvalls »	(L+K) Y	59	75	20 228	*Tanums Äldersdomshem, Orrekläpp ..	O	10	12	3 644
Timrå »	Y	48	97	12 553	Alingsås »	P	10	11	3 644
Utanede » , Edsele	Y	20	12	7 214	Örby Äldersdomshem, Kinna	P	6	7	1 966
Kvarnsveds » , Frösön	Z	20	3	7 232	Fägre Äldersdomshem, Moholm	R	4	—	1 460
Jörns »	AC	¹⁸ 36	217	11 141	*Vilan, Skara	R	24	19	8 271
Lövångers »	AC	40	33	13 722	Skövde Äldersdomshem	R	14	17	5 298
Bodens »	BD	53	72	17 695	Tidaholms »	R	18	25	6 117
Råneå »	BD	20	37	7 125	Backa sjukhem, Molkom	S	10	18	3 509
Älvshyans sjuk- o. förlosningahem	BD	¹⁸ 52	174	16 912	Eda Äldersdomshem, Charlottenberg ..	S	12	23	4 494
					Fogdhyttans Äldersdomsh., Filipstad ..	S	8	28	2 770
					Kroppa » , Nykroppa ..	S	15	14	5 330
					Norra Råda sjukhem, Myra	S	12	10	3 938
					Askers Äldersdomshem	T	6	—	2 190
					Karlskoga »	T	37	43	11 728
					Ljusnarsbergs sjukhem, Rällsä (ned- lagd ²⁰ / ₄)	T	—	—	1 151
					Östra Bohrs sjukhem, Vedeväg	T	11	17	4 027
					*Södertulls sjukhus, Gävle	(U) XG	98	281	34 800
					*Färla sjukhem	X	5	2	1 818
					*Hedesunda Äldersdomshem	X	4	1	1 460
					*Hille » , Hilleby ..	X	9	5	3 184
					Hudiksvalls »	X	15	13	5 475
					Ljusdals »	X	18	23	5 895
					*Söderåls sjukhem, Kinstaby	X	20	26	7 461
					*Sandvikens Äldersdomshem	X	16	13	5 840
					*Österfärnebo »	X	4	—	1 460
					*Birstahemmet, Sundsbruk (nedl.) ...	Y	—	—	3 309
					*Nätra Äldersdomshem, Bjästa	Y	12	9	4 320
					Östersunds »	Z	11	5	3 931
2. Lydande under socialvårdsmyndighet, drivna av städer utom landsting och primärkommuner (huvudman K, där ej annat anges) Operated by county boroughs (U) and local autho- rities and under social administra- tion									
		3 490	3 216	1 229 808					
*Fristads Äldersdomshem, Spånga (U)	A	14	8	4 950					
*Högalids sjukhem, Stockholm ..(U)	A	267	196	97 790					
*Rosenlunds » , Stockholm ..(U)	A	548	296	190 884					
*Sabbatsbergs » , Stockholm ..(U)	A	497	417	174 142					
Stureby » , sjukavd., Enske- de	¹⁸ (U) A	832	486	293 684					
*Artursbergs sjukhem, Södertälje....	B	40	25	14 296					
*Knivstaort's Äldersdomshem, Knivsta	B	11	8	3 970					
Lidingö »	B	23	22	8 265					
*Nynäshamns »	B	23	26	8 424					
*Solna »	B	39	108	12 774					

*Sundbybergs sjukhem.....	B	15	13	5 395	3. Enskilda sjukhem för långvarigt kropps sjuk				
Uppsala ålderdoms- o. sjukhem	C	30	66	10 457	Private and funds ...		798	442	277 556
Strängnäs ålderdomshem	D	6	4	2 157	Blomsterfondens vårdavd.(P)	A	23	23	7 947
*Finspångs	E	16	10	5 766	*Ersta sjukhem, Diakonissanstalt,				
*Hjälmsäter, Linköping	E	82	141	28 694	Stockholm	(P) A	15	3	5 340
*Kolmårdens sjukhem	E	6	10	2 046	Stockholms sjukhem	(P) A	150	52	53 765
Kvillinge sjukhem, Åby	E	25	31	1 360	*Flen, Stift. Södermanl. läns sjukh. (F)	D	32	14	11 557
Höstro, Långaryd	F	12	8	4 368	*Lennings sjukhem, Norrköping ... (P)	EN	76	26	27 072
Näsajö ålderdomshem	F	5	4	2 758	Vallahemmet, Linköping	(P) E	35	14	12 650
Vilan, Skillingaryd	F	12	9	3 168	Bergshems sjuk- och vilohem, Gränna				
Hovmantorps ålderdomshem	G	17	14	4 850	(P)	F	18	15	4 910
Tallbacka sjukhem, Markaryd	G	8	10	2 916	Kjellbergs minne, Jönköping	(P) F	20	5	6 097
Gammelgården, Nybro	Hs	7	3	2 348	*Torpahemmet, Jönköping	(P) F	39	12	13 875
Högsby ålderdomshem	Hs	9	5	2 773	Hommetts sjukhem, Kalmar	(P) Hs	16	5	5 564
Kalmar sjukhem	Hs	59	82	21 568	Gotlands , Visby	I	30	22	9 674
Solgården, Päråd	Hs	17	8	6 205	*Privata sjukhemmet, Osby	(P) L	12	13	3 313
*Fristad, Visby	I	26	12	7 779	*Kjellstorps sjukhem, Hälsingborg. (P)	MH	14	4	5 017
*Bräkne-Hoby ålderdomshem	K	15	7	5 284	Ribblings , Lund	(F) M	101	93	36 447
*Ramdala	K	5	2	1 825	Göteborgs ,	(F) OG	106	39	36 682
*Ågården, Johannishus (nedl. 1/3).....	K	—	4	446	Ulricehamn, För. Älvsb. läns sjukh. (F)	P	37	50	12 818
Bergalids sjukhem, Hälsingborg (U)	MH	148	172	50 681	Skövde, Stift. Skarab. läns sjukh. (F)	R	41	32	13 475
Landskrona ,	M	22	37	8 030	Lilla Sjukhemmet, Örebro	(P) T	4	—	1 095
Märtenstunds , Lund	M	100	127	33 180	*Fristads sjukhem, Härnösand(P)	Y	29	20	10 258
Ystad ,	M	16	38	9 581					

Noter till tab. 11

- ¹ Beträffande huvudmännen, se koden på sida XI.
- ² Länsbokstaven avser huvudmannens län (stad) eller oljst det område, som huvudsakligen utnyttjar anstalten. Se koden sida XI.
- ³ Ungefärligt antal.
- ⁴ Avser den **/4.
- ⁵ Avser budgetåret 1958/59.
- ⁶ Däribland även platser för annat än egentlig lasarettsvård. Jfr tab. 10.
- ⁷ Exkl. mentalsjuk- och alkoholistavdelning (400 vårdplatser). Se tab. 25 A.
- ⁸ Holtermanska sjukhuset för hud- och könssjukdomar.
- ⁹ Därav visst antal vårdplatser för långvarigt kropps sjuk, enligt följande:
(För delade lasarett hänvisas till tab. 10.)

Östhammars lasarett	12
Kisa ,	73
Lysekils ,	50
Strömstads ,	53
Svegs ,	44
Haparanda ,	17
Kiruna ,	51
Summa på odelade lasarett	300
platser för långvarigt kropps sjuk.	
Sävsjö sjukstuga	53
Unnaröds ,	16
Tingsryds ,	27
Söderåkra ,	25
Svenljunga ,	25
Hagfors ,	25

forts. nästa sida

Domnarvets sjukstuga.....	69	
Gagnefs »	20	
Grängesbergs »	6	
Malunga »	30	
Lima »	10	
Särna »	10	
Älvdalens »	22	
Gäddede »	6	
Ströms »	50	
Bycke »	22	
Dorotea »	9	
Lycke »	10	
Malåsträsk »	6	
Nordmalings »	22	
Sorele »	6	
Vilhelmina »	30	
Åsele »	9	
Arjeplogs »	10	
Arvidsjaurs »	21	
Jokkmokks »	20	
Pajala »	12	
Vittangi »	15	
Överkalix »	27	
Övertorneå »	24	
Summa på sjukstugor	637	platser för långvarigt kroppssjuka.
Jönköpings epidemisjukhus.....	70	platser för långvarigt kroppssjuka.
Eksjö sanatorium	54	
Visby »	40	
Kungshults »	30	
Högbo »	21	
Bollnäs »	54	
Selggrens »	22	
Sundsvalls »	95	
Sollidens »	46	
Hällnäs »	44	
Summa på sanatorier	406	platser för långvarigt kroppssjuka.

¹⁰ Kirurgisk klinik.

¹¹ Enligt avtal disponeras större delen av vårdplatserna av landstinget.

¹² Här ingår vård av poliosjuka och, beträffande Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium, även vård av psykiskt efterblivna.

¹³ Exkl. Norrköpings, Karlskrona, Sundsvalls och Bodens epidemisjukhus samt Sollefteå, Örnaköldsviks och Kiruna epidemisjukstugor.

¹⁴ Ett stort antal epidemivårdanstalter har förutom epidemivård även bedrivit annan akut kroppssjukvård eller vård av långvarigt kroppssjuka. Intagna och vård dagar för hela denna verksamhet ingår i talen för de särskilda anstalterna. (Se härom texten kap. 3.22.) Som ett uttryck för den egentliga epidemivården lämnas därför under summaraderna i tab. 11 E summariska uppgifter för antalet debiterade vård dagar för epidemilagsfall enligt till medicinalstyrelsen inkomna statsbidragsrekvisitioner. Dessa uppgifter är dock icke fullt jämförbara med övriga.

¹⁵ Här ingår vissa platser för konvalescentvård (ev. lasarettvård) eller förlossningar enligt följande:

Västerviks epidemisjukstuga	16	(konvalescens)
Vänersborgs epidemisjukstuga ...	16	(konvalescens)
Lilldals sjukhem	5	(konvalescens)
Dalbobergens vårdhem	10	(konvalescens)
Ulricehamns »	4	(konvalescens)
Degerfors sjukhem	5	(konvalescens)
Laxå »	5	(konvalescens)
Jörns »	10	(sjukstuga)
Blomsterfondens vårdavd.....	3	(konvalescens)

Summa 74 platser

Jörns och Älvsbyns sjukhem 6 resp. 8 platser för förlossningsvård.

¹⁶ Avdelningar för gynekologi ingår (48 platser på Allmänna b.b., 49 platser på Södra b.b. och 24 platser på Motala b.b.).

¹⁷ Platser för astmasjuka barn.

¹⁸ Därav 322 vårdplatser på statsbidragsberättigad avdelning. Övriga platser saknar statsbidrag.

* = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter.

Tab. 12. Vårdplatser, intagningar och vård dagar i olika vårdformer åren 1920—1959

År Year	Lasarettsvård <i>General hospitals etc.</i>			Anstalter och avdel- ningar för förloss- ningsvård ¹ <i>Maternity hosp. and wards</i>	Anstalter o. avdel- ningar för epidemi- vård <i>Hospitals for epidemic diseases</i>	Anstalter och avdel- ningar för lungtu- berkulos <i>TB hospi- tals</i>	Hem och avdelning- ar för långvarigt kroppss- sjuka <i>Homes for chronic diseased</i>	Enskilda sjukhem (exkl. bb) <i>Private hospitals</i>
	Lasarett ¹ <i>General hospitals</i>	Sjuk- stugor ¹ <i>Cottage hospitals</i>	Övriga anstalter ² <i>Hosp. type establish- ments</i>					
Vårdplatser <i>Beds</i>								
1 1920	11 253	1 279	1 578	599	6 327	5 162	..	..
2 1930	15 800	1 562	3 471	1 228	6 753	7 414	3 902	1 974
3 1940	19 909	1 641	4 122	2 674	6 779	9 286	5 332	1 737
4 1950	26 112	1 449	2 882	4 003	5 131	8 546	9 175	1 336
5 1955	28 968	1 662	2 677	3 685	3 888	7 368	12 926	1 216
6 1959	32 347	1 593	2 296	3 574	3 601	5 982	16 023	1 383
Antal intagningar <i>Admissions</i>								
7 1920	144 832	15 846	8 198	23 100	33 203	11 649	..	..
8 1930	223 451	25 275	18 443	31 954	21 765	15 322	12 355	6 487
9 1940	322 273	34 231	26 691	78 035	32 393	19 257	14 519	5 688
10 1950	540 493	35 487	27 777	129 849	56 204	15 626	13 295	13 589
11 1955	629 480	37 132	28 022	117 483	33 959	15 208	18 231	13 123
12 1959	695 716	34 174	26 167	113 071	45 090	15 813	21 564	13 022
Vård dagar <i>Bed-days</i>								
13 1920	3 729 203	365 066	507 261	218 096	810 876	1 714 754	..	..
14 1930	5 526 395	528 634	576 163	387 470	1 010 372	2 546 122	1 219 448	617 617
15 1940	6 448 320	604 585	1 029 437	807 145	1 135 015	3 053 686	1 746 578	599 985
16 1950	8 099 234	503 531	858 510	1 085 594	780 574	2 419 580	3 053 944	395 715
17 1955	9 001 894	537 620	775 254	958 401	597 456	1 904 086	4 377 707	374 909
18 1959	9 498 526	493 590	689 673	870 299	670 381	1 287 724	5 383 949	419 611
Per 10 000 av folkmängden <i>Per 10 000 population</i>								
Vårdplatser <i>Beds</i>								
19 1920	19,1	2,2	2,7	1,0	10,7	8,7	..	..
20 1930	25,7	2,5	5,7	2,0	11,0	12,1	6,3	3,2
21 1940	31,2	2,6	6,5	4,2	10,6	14,6	8,4	2,7
22 1950	37,0	2,1	4,1	5,7	7,3	12,1	13,0	1,9
23 1955	39,7	2,3	3,7	5,1	5,3	10,1	17,7	1,7
24 1959	43,3	2,1	3,0	4,9	4,8	8,0	21,4	1,9
Antal intagningar <i>Admissions</i>								
25 1920	245,3	26,8	13,9	39,1	56,2	19,7	..	..
26 1930	363,8	41,2	30,0	52,0	35,4	25,0	20,1	10,6
27 1940	505,8	53,7	41,9	122,5	50,9	30,2	22,8	8,9
28 1950	767,0	50,3	39,4	184,3	79,7	22,2	18,9	19,3
29 1955	863,5	50,9	38,4	161,2	46,6	20,9	25,0	18,0
30 1959	931,2	45,7	35,0	151,3	60,3	21,2	28,9	17,4
Vård dagar <i>Bed-days</i>								
31 1920	6 315,9	618,3	859,1	369,3	1 373,3	2 904,2	..	..
32 1930	8 997,5	860,7	938,0	630,8	1 645,0	4 145,3	1 985,4	1 005,5
33 1940	10 120,7	948,9	1 615,7	1 266,8	1 781,4	4 792,8	2 741,3	941,7
34 1950	11 493,3	714,5	1 218,3	1 540,5	1 107,7	3 433,5	4 333,7	561,6
35 1955	12 348,2	737,5	1 063,4	1 314,7	819,5	2 611,9	6 005,0	514,3
36 1959	12 713,3	660,6	923,1	1 164,9	897,3	1 723,5	7 206,1	561,6
Medelvårdstid <i>Mean bed-days</i>								
37 1920	25,7	23,0	61,9	9,4	24,4	147,2	..	..
38 1930	24,7	20,9	31,2	12,1	46,4	166,2	98,7	95,2
39 1940	20,0	17,7	38,6	10,3	35,0	158,6	120,3	105,5
40 1950	15,0	14,2	30,9	8,4	13,9	154,8	229,7	29,1
41 1955	14,3	14,5	27,7	8,2	17,6	125,2	240,1	28,6
42 1959	13,7	14,4	26,4	7,7	14,9	81,4	249,7	32,2

¹ Exkl. b.b.-avd., lungtbavd., epidemiavd., kronikeravd. Inkl. gyn.avd. på barnbördshus. — ² Barnsjukhus, fristående anstalter. — ³ Fram till och med 1950 har ett antal gynekologiplatser (270 år 1950) inräknats avd. för psykiskt efterblivna. — ⁴ Avser endast landstingens sjukhem.

Beds, admissions and bed-days according to type of care

Anstalter för kroppssjukvård, summa <i>Hospitals for somatic diseases, total</i>	Statens o. storstädernas mental-sjukhus <i>Mental hosp. of the State and the three largest cities</i>	Övriga kommunala o. enskilda mental-sjukhus <i>Small mental hospitals</i>	Sjukhem för psykiskt sjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	Anstalter för psykopatiska och nervösa barn <i>Schools for psychopathic and nervous children</i>	Anstalter för psykiskt sjuka, summa <i>Hospitals for mental diseases, total</i>	Anstalter för psykiskt efterblivna <i>Institutions for deficiency</i>	Anstalter för epileptiker <i>Hospitals for epilepsy</i>	Hela den slutna sjukvården <i>All hospitals</i>	
..	11 933	..	..	—	..	..	..	..	1
42 104	14 067	1 539	..	—	..	..	..	..	2
51 480	20 252	1 613	2 278	123	24 266	..	..	..	3
58 634	22 733	1 289	3 995	211	28 228	11 417	953	99 232	4
62 390	23 692	833	5 082	172	29 779	11 959	980	105 108	5
66 799	26 178	560	5 869	149	32 756	12 812	994	113 361	6
..	4 039	..	..	—	..	..	..	..	7
355 052	5 652	1 215	..	—	..	..	..	..	8
533 087	6 384	728	8 (892)	63	(8 067)	..	..	..	9
832 320	13 838	860	1 (1 221)	99	(16 018)	1 465	157	(849 960)	10
892 638	18 046	723	3 110	126	22 005	1 859	282	916 784	11
964 617	22 874	493	3 336	182	26 885	1 964	273	993 739	12
..	4 465 559	..	..	—	..	..	..	..	13
12 412 221	6 009 134	..	..	—	..	..	..	..	14
15 424 751	8 686 233	621 107	6 (491 910)	43 958	(9 843 208)	..	..	..	15
17 196 682	9 494 006	463 486	1 (1 155 484)	69 006	(11 181 982)	..	..	..	16
18 527 327	9 898 334	294 403	1 747 436	46 372	11 926 545	4 060 892	345 977	34 860 741	17
19 313 753	9 754 812	201 649	2 004 221	40 866	12 001 548	4 437 167	343 294	36 095 762	18
..	20,2	..	..	—	..	..	..	..	19
68,5	22,9	2,5	..	—	..	..	..	..	20
80,8	31,8	2,5	3,6	0,2	38,1	..	..	..	21
83,2	32,2	1,8	5,7	0,3	40,0	16,2	1,4	140,8	22
85,6	32,5	1,1	7,0	0,2	40,8	16,4	1,4	144,2	23
89,4	35,0	0,7	7,9	0,2	43,8	17,2	1,3	151,7	24
..	6,8	..	..	—	..	..	..	..	25
578,1	9,2	2,0	..	—	..	..	..	..	26
836,7	10,0	1,2	1,4	0,1	12,7	..	..	..	27
1 181,1	19,6	1,2	1,7	0,2	22,7	2,1	0,2	1 206,1	28
1 224,5	24,7	1,0	4,3	0,2	30,2	2,5	0,4	1 257,6	29
1 291,0	30,6	0,7	4,5	0,2	36,0	2,6	0,4	1 330,0	30
..	7 563,0	..	..	—	..	..	..	..	31
20 208,2	9 783,4	..	..	—	..	..	..	..	32
24 209,3	13 633,1	974,8	772,1	69,0	15 449,0	..	..	..	33
24 403,1	13 472,6	657,7	1 639,7	97,9	15 867,9	..	..	..	34
25 414,5	13 495,5	403,9	2 397,0	63,6	16 360,0	5 570,4	474,6	47 819,5	35
25 850,4	13 056,3	269,9	2 682,5	54,7	16 063,4	5 938,9	459,5	48 312,2	36
..	..	..	..	..	..	..	..	..	37
35,0	..	..	..	..	..	..	..	..	38
28,9	..	..	..	..	..	..	..	..	39
20,7	..	..	..	..	..	..	..	..	40
20,8	..	..	..	..	..	..	..	..	41
20,0	..	..	..	..	..	..	..	..	42

garnisonssjukhus, vanförestalters sjukavdelningar, anstalter för led-, ben- o. körtelbt, pensionsstyrelsens i förlossningsvården. För senare år ingår alla gynekologiplatser i lasarettsvården. — 4 Inkl. Källshagens

Tab. 13. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1959. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation (6:e revisionen)

Epidemic diseases 1875—1959. Numbering according to the international statistical classification (6th revision)

Anmärkning. Materialet till denna tabell utgöres av förste provinsialläkarnas och med dessa jämställda stadsläkarnes rapporter.

Vid bedömningen av siffrorna måste hänsyn tagas till att de diagnostiska metoderna undergått betydande förändringar under tiden från 1875. Med bakteriologins utveckling har allt större möjligheter öppnats för en specifik diagnos, som vid t. ex. tyfus-paratyfus kommit att omfatta ett mycket stort antal bakteriearter, flertalet framkallande en annan sjukdomsbild (akuta *Salmonella*-gastro-enteriter) än den, som var karaktäristisk för sjukdomen

under periodens tidigare skede. Den väsentliga effekten av diagnostikens utveckling torde på denna punkt ha blivit en ökning av antalet rapporterade fall. För barnförklänning infördes anmälningsplikt först år 1905. Siffrorna för denna sjukdom påverkas av att fall utan förklänningar till en början anmälades i mindre omfattning än senare.

I difteri har sedan 1894 även strypsjuka inkluderats i de till medicinalstyrelsen inkomna rapporterna. Före nämnda år redovisades strypsjuka särskilt. För att uppnå bättre jämförbarhet har denna sjukdom tillagts difterin även för perioden 1875—1893.

År Year	Scharlakans- feber <i>Scarlet fever</i>	Difteri <i>Diph- theria</i>	Polio <i>Polio</i>	Salmo- nella- infek- tioner <i>Salmo- nella in- fections</i>	Dy- sen- teri <i>Bacil- lary dysen- tery</i>	Meningo- kockme- ningit <i>Meningo- coccal menin- gitis</i>	År	Schar- lakans- feber	Difteri	Polio ^a	Salmo- nella- infek- tioner	Dy- sen- teri	Menin- gokock- me- ningit
	050 ¹	055	080	040-042	045	057.0							
1875	4 117	2 733	..	7 153	812	37	1916	10 482	12 385	207	1 495	179	557
1876	9 684	4 043	..	5 995	405	39	1917	9 490	14 674	99	1 836	576	224
1877	16 682	4 116	..	5 002	443	30	1918	7 769	27 645	122	2 941	89	118
1878	15 655	5 492	..	8 282	587	47	1919	9 310	40 514	820	3 827	53	116
1879	10 060	5 801	..	5 178	245	27	1920	9 750	26 448	181	1 266	71	102
1880	8 461	7 258	..	6 271	1 014	21	1921	9 264	15 133	141	1 123	125	120
1881	6 195	7 732	..	4 398	814	32	1922	10 718	6 610	112	896	63	79
1882	6 066	8 020	..	6 288	4 211	40	1923	10 829	4 840	309	808	37	85
1883	13 661	8 581	..	5 898	512	400	1924	10 882	4 240	656	1 401	82	115
1884	14 327	6 901	..	6 304	357	83	1925	10 613	3 820	517	1 458	108	136
1885	14 443	5 386	..	4 510	179	77	1926	8 513	3 561	341	816	59	147
1886	12 900	5 025	..	6 045	694	94	1927	5 289	3 776	375	417	77	127
1887	9 698	6 284	..	4 698	254	112	1928	6 017	2 820	482	440	60	131
1888	6 084	4 798	..	3 736	139	117	1929	8 533	2 630	950	456	97	112
1889	6 991	4 878	..	6 866	226	196	1930	8 046	4 178	304	541	128	67
1890	12 975	6 848	..	4 263	175	605	1931	5 922	2 576	98	337	626	62
1891	8 994	5 853	..	4 010	697	227	1932	5 241	1 933	777	597	1 385	58
1892	9 628	6 776	..	4 194	236	102	1933	7 425	1 708	506	294	1 437	56
1893	12 046	10 086	..	3 949	739	111	1934	10 912	935	1 173	382	1 557	48
1894	9 818	10 196	..	3 826	327	122	1935	8 081	916	1 049	429	776	45
1895	7 345	8 675	..	3 547	330	96	1936	7 567	781	*3 112	511	464	51
1896	7 586	8 061	..	3 438	692	165	1937	14 572	299	*1 888	545	328	51
1897	6 487	8 837	..	2 751	518	118	1938	26 113	107	*1 450	447	522	53
1898	5 745	11 219	..	2 351	332	89	1939	40 505	181	*615	479	228	31
1899	9 159	20 446	..	2 698	957	283	1940	24 373	290	*450	456	166	32
1900	9 428	21 004	..	2 200	865	255	1941	12 953	280	*720	643	652	104
1901	11 147	21 435	..	3 573	873	167	1942	20 684	1 284	*750	270	1 458	110
1902	9 180	14 993	..	1 440	277	99	1943	29 812	2 457	*2 198	444	1 669	77
1903	7 081	13 933	..	1 550	292	91	1944	29 537	3 868	*2 716	258	1 786	118
1904	8 312	14 994	..	1 717	395	102	1945	34 527	71	*1 704	391	180	45
1905	11 473	18 996	1 199	2 313	303	113	1946	13 661	30	*551	160	102	46
1906	8 122	15 298	429	1 823	225	82	1947	7 816	30	492	147	94	30
1907	4 918	11 460	467	1 732	112	81	1948	5 413	13	5 090	8 770	432	30
1908	5 750	8 856	316	1 916	321	66	1949	5 545	1	1 009	812	128	51
1909	7 617	9 602	172	1 130	94	52	1950	7 581	4	486	703	484	65
1910	9 614	10 460	186	1 866	136	611	1951	9 027	—	549	481	67	72
1911	12 000	12 027	3 646	1 916	113	40	1952	6 422	11	250	1 035	70	118
1912	9 043	10 294	4 112	1 214	57	68	1953	10 389	1	192	562	40	79
1913	10 228	11 927	1 220	1 513	72	127	1954	18 256	—	56	650	66	91
1914	10 204	12 030	325	1 940	60	70							
1915	13 086	11 471	214	1 301	68	910							

¹ Även puerperal scarlatina (stat. klass. 681). — * Inkl. fall utan förklänning, vilka enligt de osäkra uppgifter, som finnes för vart och ett av åren 1936—1947 utgjorde respektive 517, 246, 163, 70, 56, 170, 121, 258, 265, 610, 133 och 416. För åren efter 1947 hänvisas till tab. 14. För åren före 1936 är antalet okänt.

Tab. 14. Insjuknade i vissa infektionssjukdomar med individuell anmälningsplikt åren 1949—1959

Cases (as a rule only clinical) of certain notifiable infectious diseases reported during 1949—1959

År, månad Year, month	Schar- lakans- feber <i>Scarlet fever</i>	Dif- teri (kli- niska fall) <i>Diph- theria</i>	Polio <i>Acute polio</i>		Salmo- nella- infekt. utom tyfoidf. (klin.) <i>Salmo- nella inf. excl. typhoid fever</i>	Tyfoid- feber (nerv- feber) (kli- niska fall) <i>Ty- phoid fever</i>	Dysen- teri (röd- sot) <i>Bacil- lary dysen- tery</i>	In- hemsk sömn- sjuka <i>Acute infec- tious en- ceph- alitis</i>	Meningo- kock- meningit (epid. hjärnhin- neinfl.) <i>Meningo- coccal meningi- tis</i>	Undu- lant- feber <i>Brucel- losis</i>	Weils- sjuk- dom <i>Weil's disease</i>	Infek- tiös hepatit (hepatit- is epid.) <i>Infectious hepa- titis</i>
	050	055	med för- läm- ning <i>para- lytic</i>	utan för- läm- ning <i>non para- lytic</i>	041,042	040	045	082.2	057.0	044	072	092
Säsongfördelning år 1959:												
Januari	1 665	—	7	1	12	1	11	—	7	—	—	117
Februari	1 422	—	5	2	43	1	7	—	7	—	—	152
Mars	1 320	—	2	2	36	—	4	—	11	—	—	75
April	962	—	4	—	20	—	1	—	8	—	—	78
Maj	783	—	2	—	13	—	—	—	7	—	—	88
Juni	782	—	2	4	49	2	5	—	5	—	—	81
Juli	387	—	1	1	71	—	3	—	9	—	—	78
Augusti	607	—	1	1	101	7	3	—	7	—	—	132
September	1 307	—	5	—	145	2	14	—	9	—	—	125
Oktober	2 915	—	6	1	81	1	2	—	14	—	—	82
November	3 585	—	3	2	33	3	4	—	3	—	—	93
December	2 521	—	4	—	25	4	12	—	4	—	—	78
Summa 1959 Total ¹	18 256	—	42	14	629	21	66	—	91	—	—	1 179
• 1958	10 389	1	155	37	545	17	40	—	79	1	—	909
• 1957	6 422	11	148	102	1 026	9	70	—	118	—	—	701
• 1956	9 027	—	248	301	456	25	67	3	72	3	1	2 051
• 1955	7 581	4	325	161	685	18	484	—	65	3	5	1 038
• 1954	5 545	1	554	455	800	12	128	1	51	—	—	1 101
• 1953	5 413	13	3 029	2 061	8 760	10	432	1	30	9	1	1 087
• 1952	7 816	30	363	129	129	18	94	2	30	6	—	1 200
• 1951	13 661	30	339	212	140	20	102	5	46	7	3	1 221
• 1950	34 527	71	1 164	540	3 360	31	180	5	45	17	—	2 522
• 1949	23 960	73	1 843	717	3 165	47	168	5	60	17	3	6 313
Summa Total 1949— 1958	124 341	234	8 168	4 715	13 066	207	1 765	22	596	63	13	18 143
Därv:												
Januari	11 271	41	340	87	311	14	138	3	43	6	2	2 697
Februari	9 795	25	145	52	344	12	260	2	46	3	—	1 940
Mars	8 698	21	108	26	220	16	193	1	44	8	1	1 936
April	7 289	22	73	21	236	19	154	2	40	6	—	1 557
Maj	6 920	18	82	24	284	6	46	2	43	7	1	1 382
Juni	6 208	15	129	42	2 548	16	126	1	55	6	—	1 165
Juli	4 387	15	376	192	5 392	20	51	—	57	4	2	1 072
Augusti	5 642	28	1 066	771	1 478	30	99	3	66	6	—	1 305
September	10 912	9	1 837	1 319	1 101	26	209	5	47	7	2	1 278
Oktober	18 325	14	2 070	1 315	538	16	233	—	70	3	3	1 263
November	19 127	15	1 311	633	432	17	169	2	39	2	1	1 299
December	15 767	11	631	233	182	15	87	1	46	5	1	1 249

¹ Se texten kap. 4 angående materialet. — ² För salmonellainfektioner tillkommer uppgifter om bacillbärare med 3 för tyfoidfeber och 178 för andra salmonellainfektioner. — ³ Inkl. bacillbärare (se texten).

Tab. 15. Insjuknade i vissa epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1959 (kliniska fall)

Cases of notifiable epidemic diseases (clinical cases) reported during the year in each county (county borough)

Län, vissa städer <i>Counties, county boroughs</i>	Schar- lakans- feber <i>Scarlet fever</i>	Difteri (kli- niska fall) <i>Diph- theria</i>	Akut polio <i>Acute polio</i>		Salmo- nella- infekt. utom tyfoidf. (klin.) <i>Salmo- nella inf. excl. typhoid fever</i>	Tyf- oid- feber <i>Ty- phoid fever</i>	Dysen- teri (rödsot) <i>Bacil- lary dysen- tery</i>	In- hemsk sömn- sjuka <i>Acute infect- ious encepha- litis</i>	Meningo- kockme- ningit (epid. hjärnhin- neinfl.) <i>Meningo- coccal mening.</i>	Me- ningo- ence- falit <i>Viral men- enceph.</i>	Un- du- lant- feber <i>Brucel- losis</i>	Weils sjuk- dom <i>Weil's dis- ease</i>	In- fektios hepatit (hepat. epid.) <i>In- fectious hepatitis</i>	Övriga epide- miska sjuk- domar <i>Other notifi- able inf. diseases</i>	Summa <i>Total</i>
	050	055	med för- lamning <i>paralytic</i>	utan för- lamning <i>non paralytic</i>											
Stockholms stad	1875	—	8	2	97	3	34	—	18	63	—	—	217	¹ 70	2 387
Stockholms län	1 079	—	2	1	62	5	1	—	3	39	—	—	88	—	1 280
Uppsala "	593	—	—	1	30	1	—	—	—	3	—	—	14	¹ 1	643
Södermanlands "	633	—	2	1	3	—	—	—	—	43	—	—	34	—	716
Norrköpings stad	237	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	12	—	255
Östergötlands län i övr.	742	—	—	—	12	1	—	—	²	22	—	—	²⁵	¹	805
Jönköpings län	366	—	—	1	34	1	—	—	8	19	—	—	131	—	560
Kronobergs "	248	—	—	1	2	—	—	—	?	9	—	—	10	—	272
Kalmar läns n:a	213	—	1	1	3	—	4	—	—	1	—	—	19	—	242
" " s:a	312	—	—	—	11	—	—	—	—	9	—	—	46	—	378
Gotlands län	108	—	2	—	8	1	—	—	1	18	—	—	10	—	148
Blekinge "	379	—	—	—	3	—	—	—	3	26	—	—	14	—	425
Kristianstads "	1 492	—	2	—	49	—	—	—	16	2	—	—	16	—	1 577
Malmö stad	457	—	1	3	59	—	5	—	4	8	—	—	19	—	556
Hälsingborgs "	248	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	253
Malmöhus län i övr.	1 017	—	—	—	16	1	—	—	5	2	—	—	59	—	1 100
Hallands län	408	—	1	—	10	—	—	—	1	7	—	—	7	—	434
Göteborgs stad	305	—	7	—	36	3	2	—	7	9	—	—	56	¹ 1	426
Göteborgs o. Bohus län i övr.	271	—	—	—	17	—	5	—	1	3	—	—	22	¹ 1	320
Älvsborgs län	618	—	3	2	63	—	1	—	—	—	—	—	88	—	775
Skaraborgs "	643	—	4	—	13	—	—	—	1	—	—	—	48	¹ 1	710
Värmlands "	625	—	1	—	4	1	9	—	1	5	—	—	²⁷	¹ 1	674
Örebro "	816	—	1	—	11	—	—	—	5	11	—	—	41	²	887
Västmanlands "	629	—	—	—	2	1	—	—	1	26	—	—	25	—	684
Kopparbergs "	711	—	1	—	13	—	—	—	7	8	—	—	22	—	762
Gävleborgs "	751	—	2	1	7	—	—	—	—	5	—	—	32	¹ 8	806
Västernorrlands "	1 012	—	—	—	42	—	3	—	3	9	—	—	50	—	1 119
Jämtlands "	242	—	—	—	²	—	2	—	1	3	—	—	10	—	260
Västerbottens "	708	—	—	—	7	—	—	—	1	1	—	—	26	¹ 1	744
Norrbottnens "	518	—	3	—	4	3	—	—	—	—	—	—	10	¹ 1	539
Hela riket <i>Total</i>	18 256	—	42	14	629	21	66	—	91	351	—	—	1 179	88	20 737

¹ 69 fall av elakartad gastro-enteritis hos barn under 2 år och 1 fall av malaria. — ² Tularemi. — ³ Malaria. — ⁴ Elakartad gastro-enteritis hos barn under 2 år. — ⁵ 1 fall av av elakartad gastro-enteritis hos barn under 2 år och 1 fall av malaria. — ⁶ Papegojsjuka. — ⁷ Betr. bacillbärare se not till tab. 14.

Tab. 16. Fall av venerisk sjukdom år 1959 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort jämte översikt för åren 1950—1958

Cases of venereal diseases according to domicile and place of infection

Län, vissa städer <i>Counties, county boroughs</i>	Ärvt syfilis <i>Congenital syphilis</i>		Förvärvat syfilis <i>Acquired syphilis</i>			Gonorré <i>Gonorrhoea</i>			Ulcus molle <i>Chancroid</i>			Summa <i>Total</i>	På 1 000 av folk- mängden <i>Per 1000 in- habitants</i>	
	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	Summa <i>Total</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	Summa <i>Total</i>	M. <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	S:a <i>Total</i>			
Bostadsort. Patients' domicile.														
Stockholms stad	—	—	12	4	16	2 433	1 800	4 233	2	—	2	4 251	5.3	
” ” län	—	—	1	1	2	595	307	902	1	—	1	905	2.0	
Uppsala ”	—	—	2	—	2	190	127	317	2	—	2	321	1.9	
Södermanlands ”	—	—	—	1	1	202	117	319	—	—	—	320	1.4	
Norrköpings stad	—	—	—	—	—	150	84	234	—	—	—	234	2.6	
Östergötlands län i övr..	—	—	1	—	1	159	103	262	1	—	1	264	1.0	
Jönköpings län	—	—	2	3	5	189	67	256	1	—	1	262	0.9	
Kronobergs ”	—	—	—	—	—	46	14	60	—	—	—	60	0.4	
Kalmar ”	—	—	1	1	2	205	77	282	1	—	1	285	1.2	
Gotlands ”	—	—	—	—	—	116	59	175	—	—	—	175	3.2	
Blekinge ”	—	—	2	1	3	104	24	128	—	—	—	131	0.9	
Kristianstads ”	—	—	2	—	2	107	72	179	—	—	—	181	0.7	
Malmö stad	—	—	9	—	9	510	337	847	1	—	1	857	3.8	
Hälsingborgs stad	—	—	2	—	2	115	77	192	—	—	—	194	2.5	
Malmöhus län i övr....	1	—	4	1	5	209	124	333	—	—	—	339	1.1	
Hallands län	—	—	1	—	1	83	42	125	—	—	—	126	0.7	
Göteborgs stad	—	—	15	5	20	1 151	848	1 999	3	—	3	2 022	5.0	
Göteb. o. Boh. län i övr.	—	—	1	2	3	251	125	376	1	—	1	380	1.7	
Älvsborgs län	—	—	1	1	2	358	252	610	—	—	—	612	1.6	
Skaraborgs ”	—	—	1	—	1	171	90	261	—	—	—	262	1.0	
Värmlands ”	—	—	1	—	1	259	103	362	—	—	—	363	1.2	
Örebro ”	—	—	—	—	—	278	154	432	—	—	—	432	1.7	
Västmanlands ”	—	—	3	2	5	214	120	334	—	—	—	339	1.5	
Kopparbergs ”	—	—	1	—	1	362	194	556	—	—	—	557	1.9	
Gävleborgs ”	1	1	2	—	2	419	209	628	—	—	—	632	2.1	
Västernorrlands ”	—	—	1	1	2	310	130	440	1	—	1	443	1.5	
Jämtlands ”	—	—	1	—	1	113	65	178	—	—	—	179	1.3	
Västerbottens ”	—	—	—	—	—	92	61	153	—	—	—	153	0.6	
Norrbottnens ”	—	—	3	3	6	177	71	248	—	—	—	254	1.0	
Summa Total 1959	2	1	69	26	95	9 568	5 853	15 421	14	—	14	15 533	2.1	
Smittningsort för ovanstående fall. Place of infection.														
De fem största städerna	—	—	11	7	18	4 544	3 281	7 825	1	—	1	7 841	..	
Sverige i övrigt	2	1	7	8	15	3 943	2 332	6 275	3	—	3	6 296	..	
Danmark	—	—	4	—	4	266	39	305	2	—	2	311	..	
Finland	—	—	—	—	—	46	15	61	—	—	—	61	..	
Norge	—	—	—	—	—	66	10	76	—	—	—	76	..	
Övriga utlandet	—	—	40	2	42	523	30	553	8	—	8	603	..	
Okänd ort	—	—	7	9	16	180	146	326	—	—	—	342	..	
Summa Total 1958	2	1	55	20	75	8 289	4 749	13 038	10	—	10	13 126	1.8	
” ” 1957	4	5	52	38	90	8 128	4 602	12 730	10	1	11	12 840	1.7	
” ” 1956	2	1	76	47	123	8 913	4 897	13 810	15	—	15	13 951	1.9	
” ” 1955	6	3	105	63	168	9 027	4 835	13 852	16	—	16	14 045	1.9	
” ” 1954	2	9	108	54	162	8 903	4 814	13 717	23	1	24	13 914	1.9	
” ” 1953	7	6	105	79	184	9 261	4 791	14 052	11	1	12	14 261	2.0	
” ” 1952	8	4	208	127	335	9 852	5 111	14 963	26	4	30	15 340	2.1	
” ” 1951	10	10	273	180	453	9 170	4 124	13 294	26	1	27	13 794	1.9	
” ” 1950	8	12	358	250	608	7 005	3 207	10 212	40	3	43	10 833	1.5	

Tab. 17. Fall av venerisk sjukdom år 1959 efter ålder och kön

Cases of venereal diseases by age and sex

Sjukdom <i>Disease</i>	Summa <i>Total</i>	Den smittades ålder <i>Age of the infected</i>										
		under 1 år <i>under 1 year</i>	1-9 år <i>years</i>	10-14 år <i>years</i>	15-19 år <i>years</i>	20-24 år <i>years</i>	25-29 år <i>years</i>	30-39 år <i>years</i>	40-49 år <i>years</i>	50-59 år <i>years</i>	60 år o. däröver <i>60 years and more</i>	okänd ålder un- known age
Syfilis ¹ (M. M.)	71	—	1	2	12	15	18	10	8	4	1	—
Syphilis (Kv. F.)	27	—	—	—	4	5	5	9	2	1	1	—
Summa Total	98	—	1	2	16	20	23	19	10	5	2	—
Gonorré (M. M.)	9 568	1	—	6	1 859	3 422	1 817	1 665	605	137	37	19
Gonorrhoea (Kv. F.)	5 853	1	7	94	2 530	1 459	699	692	280	71	14	6
Summa Total	15 421	2	7	100	4 389	4 881	2 516	2 357	885	208	51	25
Ulcus molle (M. M.)	14	—	—	—	2	6	1	2	3	—	—	—
Chancroid (Kv. F.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa Total	14	—	—	—	2	6	1	2	3	—	—	—

¹ Häri ingår samtliga fall av syfilis, såväl medfödd som förvärdad. *Congenital and acquired.*

Tab. 18. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1959. Antal undersökta civila personer (exkl. patienter på mentalsjukhus) och gjorda fynd

Massradiofluorography of the National Board of Health

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal skärmbildsundersökta per- soner <i>Number of individuals examined</i>				Därav med nedanstående fynd 1946—1959 <i>Number of findings</i>			
	1946— 1957	1958	1959	Summa 1946— 1959 <i>Total</i>	Pågående el. ej säkert läkta fall av tuberkulos ¹	Pro i % av de undersökta ²	Övrigt patolo- giskt <i>Other findings</i>	Oskärla fynd <i>Uncertain findings</i>
Stockholms stad	835 801	66 732	85 407	987 940	29 974	3,0	..	4 757
Stockholms län	491 686	—	1 642	493 328	13 149	2,7	1 064	3 539
Uppsala län	122 156	—	—	122 156	2 743	2,2	1 247	1 725
Södermanlands län	346 223	—	—	346 223	7 552	2,2	833	2 155
Norrköpings stad	75 159	52 149	—	127 308	3 474	2,7	..	979
Östergötlands län i övr.	205 509	29 519	79 608	314 636	6 953	2,2	..	2 554
Jönköpings län	295 633	—	10 562	306 195	8 139	2,7	971	2 227
Kronobergs län	129 419	—	—	129 419	3 373	2,6	700	1 044
Kalmar län	338 260	25 730	—	363 990	8 714	2,4	..	2 676
Gotlands län	—	19 744	23 527	43 271	1 064	2,5	439	467
Blekinge län	102 154	25 650	42 512	170 316	6 063	3,6	..	1 627
Hälsingborgs stad	53 592	—	—	53 592	1 410	2,6	207	339
Hallands län	125 090	—	—	125 090	3 976	3,2	359	1 207
Göteborgs stad	259 847	—	—	259 847	9 890	3,8	1 194	1 428
Göteborgs o. Bohus län i övr.	150 661	—	—	150 661	6 059	4,0	..	1 304
Älvsborgs län	273 539	—	—	273 539	10 619	3,9	..	2 362
Skaraborgs län	183 984	—	—	183 984	5 285	2,9	..	1 325
Värmlands län	248 044	—	—	248 044	4 959	2,0	1 314	1 869
Västmanlands län	164 043	—	—	164 043	3 509	2,1	1 104	1 189
Kopparbergs län	206 570	39 411	66 839	312 820	8 730	2,8	..	2 476
Gävle stad	32 269	—	—	32 269	881	2,7	135	126
Gävleborgs län i övr.	372 969	—	—	372 969	9 472	2,5	..	2 674
Västernorrlands län	221 886	4 242	1 804	227 932	9 944	4,4	..	2 059
Västerbottens län	157 747	6 085	—	163 832	4 237	2,6	913	1 044
Norrbottnens län	6 402	8 714	39 675	54 791	1 575	2,9	1 000	667
Summa Total	5 398 643	277 976	851 576	6 028 195	171 744	2,8	..	43 819

¹ Active or not definitely healed TB. Inklusive fall under dispensärkontroll. *Inclusive of cases already controlled by TB dispensary.* — ² In per cent of persons examined.

Tab. 19. Tuberkulossjukligheten och -dödligheten år 1959 enligt uppgifter från Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar

Tuberculosis morbidity and mortality

Län, städer Counties, county boroughs	Tbc-fall kvarstående i central- dispensärregister den 31/12 <i>Persons with TB registered at Central dispensaries</i>					Nyupptäckta tbc-fall införda i centraldispensärregister <i>New findings of TB entered into registers of Central dispensaries</i>					Avlidna i tbc (alla slag) enligt statis- tiska central- byråns mate- rial <i>Deaths from TB (all forms)</i>					
	Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Därv lungtbc <i>TB of the lungs</i>			Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Därv lungtbc <i>TB of the lungs</i>			Hela an- talet <i>All cases</i>	På 1 000 inv. <i>Per 1 000 inh.</i>	Antal Num- ber	På 1 000 inv.		
			Hela an- talet <i>All cases</i>	Öppen tbc <i>Contagious</i>				Hela an- talet <i>All cases</i>	Öppen tbc <i>Contagious</i>							
			Antal Num- ber	På 1 000 inv.									Antal Num- ber	På 1 000 inv.		
Stockholms stad	8 274	10,3	7 271	650	0,8	615	0,8	462	211	0,3	..	..	..	..		
Stockholms län	3 763	8,6	3 315	135	0,3	265	0,6	191	38	0,1	..	..	..	..		
Uppsala län	1 413	8,5	1 176	57	0,3	81	0,5	44	24	0,1	..	..	..	..		
Södermanlands län	1 487	6,6	1 265	113	0,5	93	0,4	56	24	0,1	..	..	..	..		
Norrköpings stad	604	6,7	529	45	0,5	46	0,5	33	9	0,1	..	..	..	..		
Östergötlands län i övrigt .	1 941	7,2	1 590	89	0,3	173	0,6	128	22	0,1	..	..	..	..		
Jönköpings län	1 464	5,2	1 146	97	0,3	105	0,4	58	21	0,1	..	..	..	..		
Kronobergs län	1 302	8,2	1 086	144	0,9	74	0,5	44	23	0,1	..	..	..	..		
Kalmar län	1 882	8,0	1 645	98	0,4	96	0,4	61	11	0,1	..	..	..	..		
Gotlands län	518	9,4	443	28	0,5	71	1,3	55	10	0,2	..	..	..	..		
Blekinge län	1 191	8,2	998	217	1,5	107	0,7	82	33	0,2	..	..	..	..		
Kristianstads län	2 251	8,8	1 890	141	0,6	114	0,4	81	42	0,2	..	..	..	..		
Malmö stad	1 787	8,0	1 576	51	0,2	116	0,5	88	14	0,1	..	..	..	..		
Hälsingborgs stad	383	5,0	340	40	0,5	48	0,6	36	10	0,1	..	..	..	..		
Malmöhus län i övr.	2 499	7,8	2 197	90	0,3	186	0,6	153	19	0,1	..	..	..	..		
Hallands län	959	5,7	751	65	0,4	69	0,4	43	18	0,1	..	..	..	..		
Göteborgs stad	2 825	7,1	2 377	209	0,5	218	0,6	155	98	0,3	..	..	..	..		
Göteborgs o.Bohus län i övr.	1 519	7,0	1 192	108	0,5	115	0,5	78	39	0,2	..	..	..	..		
Älvsborgs län	1 912	5,1	1 562	157	0,4	149	0,4	94	43	0,1	..	..	..	..		
Skaraborgs län	866	3,5	377	60	0,2	114	0,5	70	34	0,1	..	..	..	..		
Värmlands län	1 867	6,4	1 489	66	0,2	140	0,5	80	24	0,1	..	..	..	..		
Örebro län	1 850	7,1	1 237	191	0,7	165	0,6	98	35	0,1	..	..	..	..		
Västmanlands län	1 182	5,2	955	228	1,0	108	0,5	73	27	0,1	..	..	..	..		
Kopparbergs län	1 993	7,0	1 635	117	0,4	229	0,8	177	67	0,2	..	..	..	..		
Gävle stad	334	6,2	292	9	0,2	27	0,5	19	9	0,2	..	..	..	..		
Gävleborgs län i övr.	1 823	1,6	1 537	92	0,4	147	0,6	94	34	0,1	..	..	..	..		
Västernorrlands län	3 512	12,2	2 818	125	0,4	247	0,9	168	37	0,1	..	..	..	..		
Jämtlands län	822	5,8	599	19	0,1	102	0,7	69	39	0,3	..	..	..	..		
Västerbottens län	2 763	11,5	2 285	57	0,2	157	0,7	101	19	0,1	..	..	..	..		
Norrbottnens län	2 846	10,9	2 209	97	0,4	272	1,0	167	43	0,2	..	..	..	..		
Summa Total 1959	57 832	7,8	47 782	3 595	0,5	4 449	0,6	3 068	1 077	0,1	540	0,07	..	..		
1958	61 487	8,3	50 502	3 820	0,5	4 651	0,6	3 075	1 071	0,1	591	0,08	..	..		
1957	65 031	8,8	53 260	4 366	0,6	5 071	0,7	3 445	1 037	0,1	638	0,09	..	..		
1956	67 093	9,2	54 474	4 825	0,6	5 771	0,8	4 037	1 133	0,1	703	0,10	..	..		
1955	69 520	9,6	55 807	5 483	0,8	6 404	0,9	4 385	1 355	0,2	775	0,11	..	..		
1954	71 680	9,9	56 170	6 166	0,9	7 256	1,0	4 769	1 380	0,2	935	0,13	..	..		
1953	74 649	10,4	57 104	6 685	0,9	7 724	1,1	4 991	1 391	0,2	1 022	0,15	..	..		
1952	77 754	10,9	58 324	7 043	1,0	8 516	1,2	5 438	1 496	0,2	1 233	0,17	..	..		
1951	80 840	11,4	59 320	7 537	1,1	10 108	1,4	6 660	1 590	0,2	1 617	0,23	..	..		
1950	82 542	11,8	59 320	7 905	1,1	10 560	1,5	6 588	1 655	0,2	1 553	0,22	..	..		
1949	84 633	12,2	59 172	8 443	1,2	11 611	1,7	7 392	1 775	0,3	1 995	0,29	..	..		
1948	86 938	12,6	59 192	8 474	1,2	12 808	1,9	7 933	2 117	0,3	2 813	0,41	..	..		

Deliveries¹ and newborn according to regions and type of care

Sjukvårdsområden och vårdform	Antal barna-föderskor		Antal födda barn								
	Hela antalet	Därav fall, då modern avlidit	Fullgångna				Ofullgångna				Summa födda
			Levande födda	Därav avlidna	Dödfödda	Därav döda under förlossningen	Levande födda	Därav avlidna	Dödfödda	Därav döda under förlossningen	
Göteborgs stad	SL v. 6 071	—	5 781	25	34	13	286	55	30	9	6 131
Ö. v. 18	—	—	17	—	—	—	2	—	—	—	19
Göteborgs- och Bohuslän	SL v. 3 007	2	2 860	14	44	22	130	13	16	4	3 050
Ö. v. 57	—	—	54	—	—	—	3	—	—	—	57
Älvsborgs län	SL v. 4 934	3	4 733	16	28	18	189	29	26	12	4 976
Ö. v. 29	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	29
Skaraborgs län	SL v. 3 541	—	3 382	13	31	18	146	24	24	13	3 583
Ö. v. 10	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	10
Värmlands län	SL v. 3 888	1	3 719	12	32	15	147	36	24	7	3 922
Ö. v. 31	—	—	28	—	2	1	1	—	—	—	31
Örebro län	SL v. 3 350	—	3 178	10	34	10	159	26	21	5	3 392
Ö. v. 14	—	—	8	—	—	—	6	1	—	—	14
Västmanlands län	SL v. 3 433	2	3 283	14	25	9	133	25	25	7	3 466
Ö. v. 21	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	21
Kopparbergs län	SL v. 3 975	—	3 777	11	34	14	175	35	24	6	4 010
Ö. v. 42	—	—	40	—	—	—	2	—	—	—	42
Gävle stad och Gävleborgs län	SL v. 3 986	—	3 784	8	35	23	177	42	28	8	4 024
Ö. v. 40	—	—	40	2	—	—	—	—	—	—	40
Västernorrlands län	SL v. 3 746	1	3 577	7	35	20	149	24	21	5	3 782
Ö. v. 115	—	—	112	—	—	—	2	1	2	—	116
Jämtlands län	SL v. 1 714	1	1 628	4	53	7	75	12	16	3	1 772
Ö. v. 186	—	—	173	—	—	—	15	2	2	1	190
Västerbottens län	SL v. 3 506	1	3 350	11	29	14	154	28	23	11	3 556
Ö. v. 20	—	—	14	—	—	—	6	1	—	—	20
Norrbottnens län	SL v. 4 850	2	4 569	22	49	29	243	22	34	7	4 895
Ö. v. 20	—	—	17	—	—	—	2	1	1	—	20
Summa sluten vård	104 140	26	99 230	389	957	450	4 478	776	661	180	105 326
Därav anstalt av typ I*	67 432	15	64 135	268	598	288	3 026	548	452	130	68 211
„ „ „ „ II*	34 598	9	33 050	113	307	153	1 390	223	204	48	34 951
„ „ „ „ III*	2 110	2	2 045	8	52	9	62	5	5	2	2 164
Summa öppen vård*	904	—	845	4	7	2	52	9	8	1	912
Totalsumma	105 044	26	100 075	393	964	452	4 530	785	669	181	106 238

* Typ I = Förlösningsavdelningen med särskild, specialutbildad läkare. *Maternity hospital (department) with specialist obstetrician.*

Typ II = Annan förlösningsavdelning än typ I vid lasarett eller förlösningshem vid sjukstuga. *Other maternity department at general hospital or cottage hospital than type I.*

Typ III = Övriga förlösningshem. *Other maternity institution than type I and II (maternity home).*

Öppen vård = utom förlösningsanstalt under barnmorskas vård. *Not in maternity institution but under the care of a midwife.*

¹ Enligt preliminär uppgift från statistiska centralbyrån uppgick år 1959 antalet födda i hela riket till 106 397, varav 104 844 levande och 1 553 dödfödda.

Tab. 21. Fall av skador genom våld intagna på sjukhus år 1959

Cases of injuries through accidents, poisonings and violence admitted into hospitals

Anmärkning. Materialet utgöres av årsberättelser från lasarett, sjukstugor, garnisonsjukhus och barnsjukhus. Uppgifter saknas dock från en del anstalter (eller avdelningar av anstalter), som veterligen vårdat skadefall. Med anledning härav har summorna för anstalter, som inkommit med uppgift, höjts i den proportion, med vilken vårdplatsantalet för samtliga sjukhus av angivna slag översteg platsantalet för dem, som

lämnat uppgift. Hänsyn har härvid tagits endast till vårdplatser, som vanligtvis tar emot olycksfall. Denna komplettering har utförts separat för odelade lasarett o. dyl., medicinska, kirurgiska och pediatrika avdelningar. Effekten på skadefallens totalsumma har blivit en höjning från 53 374 till här redovisade 54 574, d. v. s. med 2,2 %.

Nr i den internationella klassifikationen	Beskrivning (nummer i svensk klassifikation) Item (number in Swedish classification)	Intagna Number admitted		Döda på sjukhuset Dead in hospital		Nr	Beskrivning	Intagna		Döda på sjukhuset	
		m. m.	kv. f.	m. m.	kv. f.			m.	kv.	m.	kv.
	Trafikolycksfall Traffic accidents ...	10 781	4 525	244	74	E 916	Skada av eld och explosion i brännbart ämne	357	111	22	5
	Lufttrafik (E 1)	17	1	—	—	E 917	Skada av frätande eller hett ämne .	762	411	4	2
E 860-866	Vattentrafik (E 2)	95	8	—	—	E 918	» » strålning (radium, röntgen), ej terapeutiskt använd....	4	4	—	—
E 850-858	Motortrafik					E 919	Skada genom skott och sprängning	319	18	5	—
E 810-825	motoreyklar (även mopeder) (E 3, E 4)	3 581	779	65	11	E 920	Främmande kropp i öga eller orbita	252	23	—	—
E 830-835	andra motorfordon (buss, bil o. s. v.) (E 5, E 6)	4 651	2 416	136	46	E 921	Inandning och nedsväljning av föda med kvävning eller andningshinder	12	9	1	—
E 800-802	Järnvägstrafik (E 7)	84	32	5	1	E 922	Inandning och nedsväljning av annat föremål med kvävning eller andningshinder	19	11	—	1
E 840, 841	Spårvagnstrafik (E 8)	65	40	—	—	E 923	Främmande kropp, inkommen genom naturliga öppningar, utan andningshinder	311	302	1	2
E 844, 845	Annan vägtrafik utom med trampcykel (E 9)	369	168	16	9	E 924	Kvävning i bädd	1	—	—	—
E 842, 843	Trampcykelolyckor (E 10)	1 919	1 081	22	7	E 925	Kvävning under andra och ospecificerade omständigheter	—	—	—	—
	Olycksfall genom förgiftning Accidental poisoning	1 045	768	7	4	E 926	Bristande omvårdnad av barn under 1 års ålder	—	1	—	—
E 870	Morfin och andra opiumderivat ...	23	24	—	1	E 927	Bett och sting av giftigt djur	196	164	—	—
E 871	Barbitursyrederivat	261	300	1	1	E 928	Skada av djur på annat sätt (ej i trafik)	288	145	—	—
E 872	Acetylsalicylsyra och salicylat ...	27	34	1	—	E 929	Drunkning	40	24	11	2
E 873	Bromider	5	1	—	—	E 930	Skada av högt eller lågt lufttryck .	1	2	—	—
E 874	Andra analgetica och hypnotica ...	55	55	—	—	E 931	Skada av hetta eller solstrålning ..	15	7	—	1
E 875	Sulfonamider	2	3	—	—	E 932	Förfrysning	28	6	—	—
E 876	Stryknin	—	—	—	—						
E 877	Belladonna, atropin och hyoscin ..	3	11	—	—						

E 878	Andra och ospecificerade läkemedel	135	138	—	1	E 933	Hunger, törst och utmattning . . .	6	2	—	—
E 879	Svamp och andra födoämnen (ej genom bakterier eller bakterietoxiner)	4	7	—	—	E 934	Skada vid naturkatastrof (ej blyxt)	—	—	—	—
E 880	Alkoholer (ej alkoholism)	107	17	2	—	E 935	Skada av blyxt	5	—	—	—
E 881	Petroleum-produkter	59	20	1	—	E 936	Andra och ospecificerade olyckshändelser	3 467	847	9	1
E 882	Övriga industriella lösningsmedel . .	37	12	1	—		Själv-mord och själv-tillfogad skada				
E 883	Frätande ämnen	24	17	—	—		<i>Self-inflicted injuries</i>	1 413	1 788	58	81
E 884	Kviksilver och dess föreningar . . .	13	4	—	—	E 970	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med analgetica och hypnotica . .	1 070	1 564	24	15
E 885	Bly " " " (ej blyarsenat)	16	—	—	—	E 971	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med andra fasta och flytande ämnen	128	112	3	1
E 886	Arsenik och antimon och deras föreningar	5	3	—	—	E 972	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med lys-(kok-, annan nytto-)gas . .	24	30	1	—
E 887	Fluorider	1	1	—	—	E 973	Själv-mord o. s. v. genom förgiftning med andra gaser	14	3	—	—
E 888	Andra och ospecificerade fasta och flytande ämnen	148	88	—	—	E 974	Själv-mord o. s. v. genom hängning eller strypning	19	2	4	1
E 890	Lys- (kok-, svets- och annan nytto-) gas	20	9	—	—	E 975	Själv-mord o. s. v. genom dränkning	5	4	—	—
E 891	Avgaser från motorfordon (ej i trafik)	12	3	—	—	E 976	Själv-mord o. s. v. genom skott eller sprängning	29	1	6	1
E 892	Annan kolmonoxid (ej brand eller explosion)	38	15	1	1	E 977	Själv-mord o. s. v. genom skärande eller stickande vapen	85	47	2	—
E 893	Cyngas	3	1	—	—	E 978	Själv-mord o. s. v. genom hopp från höjd	29	14	11	3
E 894	Andra specificerade gaser och ångor (ej brand eller explosion, ej narkos)	40	4	—	—	E 979	Själv-mord o. s. v. på annat eller ospecificerat sätt	10	5	1	—
E 895	Gaser och ångor utan närmare specifikation	7	1	—	—		Mord, dråp (försök), misshandel				
	Övriga olycksfall Other accidents . .	20 308	13 408	247	282		<i>micide</i>	452	98	2	2
E 900	Fall i trappor	1 006	1 307	27	14	E 980	Mord o. s. v. genom förgiftning . .	3	3	—	—
E 901	Fall från steg	452	139	6	1	E 981	Mord o. s. v. genom skott eller sprängning	3	2	1	—
E 902	Andra fall från höjd	3 145	1 429	43	19	E 982	Mord o. s. v. med skärande eller stickande vapen	27	8	—	1
E 903	Fall i samma plan	4 637	7 532	84	170	E 983	Mord o. s. v. på annat eller ospecificerat sätt	410	85	1	1
E 904	Ospecificerade fall	439	305	6	3	E 984	Skador uppkomna genom polisingripande	9	—	—	—
E 910	Fallande föremål	1 889	229	16	—		Summa Total	33 998	20 581	552	323
E 911	Skada av fordon, ej i trafik (t. ex. i industri, gruvarbete o. d.)	120	6	1	—						
E 912	Skada av maskin(-eri), alla slag . .	944	74	8	—						
E 913	Skada av skärande eller stickande föremål	1 429	278	—	1						
E 914	Skada av elektrisk ström (ej blyxt)	142	19	2	—						
E 915	Skada vid explosion av tryckkärl . .	16	3	1	—						

Tab. 22. Under år 1959 av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar om legal abort fördelade efter indikationer, kvinnans civilstånd, ålder och föregående förlossningar

No. of applications for abortion granted by the National Board of Health

Sökandens civilstånd m. m.	Eugenisk indikation <i>Eugenic indication</i>									Med. o. soc.-med. indication <i>Med. and socio-med. indication</i>			Huma- nitär indi- kation <i>Huma- nitary ind.</i>	Summa <i>Total</i>
	Psykos <i>Mental disease</i>			Psykiisk efterblivenhet ¹			Svår kroppslig sjukdom, epilepsi ²			Sjuk- dom <i>Disease</i>	Svaghet <i>Weakness</i>	Förutsedd svaghet <i>Anticip- ated weakness</i>		
	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	Båda <i>M + F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	Båda <i>M + F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	Båda <i>M + F</i>					
Civilstånd Marital status														
Gifta <i>Married</i>	3	—	—	—	8	1	—	4	8	656	1 015	73	—	1 773
Förut gifta <i>Widowed or divorced</i>	—	1	1	—	1	—	—	2	—	129	158	18	1	309
Ogifta <i>Single</i>	—	7	—	2	18	1	—	—	1	279	277	78	79	739
Ålder Age														
—14 år	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	52
15—19 "	—	1	—	2	9	—	—	1	—	70	128	63	23	297
20—24 "	2	3	—	—	5	1	—	—	2	146	189	36	3	387
25—29 "	—	—	—	—	2	—	3	1	2	227	289	26	1	551
30—34 "	—	2	—	—	5	1	1	2	1	235	355	20	—	622
35—39 "	—	1	1	—	1	—	1	2	4	249	318	16	1	594
40—44 "	1	1	—	—	—	—	—	—	—	125	152	3	—	282
45— "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	19	5	—	36
Antal föregående förlossningar (exkl. aborter) No. of earlier deliveries														
0	—	5	—	2	18	—	—	1	2	224	172	67	78	564
1	3	2	1	—	2	2	1	1	—	190	138	22	2	364
2	—	—	—	—	—	—	1	3	4	271	257	35	—	571
3	—	—	—	—	2	—	2	1	2	208	321	15	—	551
4	—	1	—	—	2	—	1	—	1	103	264	18	—	390
5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	41	143	10	—	196
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	80	1	—	96
7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9	32	1	—	43
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	25	—	—	27
9 o. fler	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	19
Hela antalet Total	3	8	1	2	22	2	5	6	9	1 064	1 450	169	80	2 821

¹ Mental deficiency. — ² Severe somatic disease, epilepsy.

Tab. 23. Under år 1959 av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar om steriliseringar fördelade efter indikationer, civilstånd, ålder och föregående förlossningar *No. of applications for sterilization granted by the National Board of Health*

Sökandens civilstånd m. m.	Grupp I Medicinalstyrelsens tillstånd Authorization by the National Board of Health								Grupp II Medicinalstyrel- sens tillstånd i samband med abort Authorization by the National Board of Health (combined with abortion), kvinnor female					Summa Total	Därav män Male
	Eugenisk indikation Eugenic indication						Social indikation Social indication		Medi- cinsk indika- tion, ¹ kvinnor female						
	Psykos Mental disease		Psykiisk efterblivenhet Mental deficiency		Svår kroppslig sjukdom, epilepsi Severe somatic disease, epilepsy										
	M M	Kv F	M M	Kv F	M M	Kv F	M M	Kv F		Psykos Mental disease	Psykiisk efterbli- venhet Mental defici- ency	Kroppss- lig sjd., epilepsi Severe somatic disease, epilepsy			
Civilstånd Marital status															
Gifta Married	7	6	1	9	8	15	16	44	1 445	1	1	2	1 555	32	
FörutgiftaWiwd.ordiv.	—	1	—	—	—	1	3	18	139	1	—	—	163	3	
Ogifta Single	2	8	20	27	—	5	30	44	89	1	2	—	228	52	
Ålder Age															
—14 år	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15—19 "	1	—	1	13	—	1	3	11	17	—	2	—	49	5	
20—24 "	1	2	11	16	—	3	17	23	32	—	—	—	105	29	
25—29 "	1	4	6	4	2	4	8	31	227	—	1	1	289	17	
30—34 "	4	5	1	2	3	8	12	17	491	1	—	—	544	20	
35—39 "	2	4	—	1	1	4	4	17	608	1	—	1	643	7	
40—44 "	—	—	1	—	1	1	2	7	280	1	—	—	293	4	
45— "	—	—	1	—	1	—	3	—	18	—	—	—	23	5	
Antal genomgångna förlossningar No. of earlier deliveries															
0		6		23		9		29	60	2	2	1	132		
1		2		6		1		17	84	—	—	—	110		
2		5		1		4		14	225	—	—	—	249		
3		1		3		3		16	341	—	1	1	366		
4		—		1		3		11	377	1	—	—	393		
5		1		2		1		8	253	—	—	—	265		
6		—		—		—		6	179	—	—	—	185		
7		—		—		—		3	76	—	—	—	79		
8		—		—		—		2	43	—	—	—	45		
9 o. fler		—		—		—		—	35	—	—	—	35		
okänt		—		—		—		—	—	—	—	—	—		
Hela antalet Total	9	15	21	38	8	21	49	106	1 673	3	3	2	*1 946	87	

¹ Medical indication. — * Inkl. männen.

Tab. 24. Utgifter och personal vid statens och storstädernas mentalsjukhus år 1959

Running cost and personnel at mental hospitals of the State and the three largest cities

Anstalt m. m. Type of care and hospitals	Sjukhusdriften Hospital operation						Familjevård Foster home care		Hjälp- verk- sam- het, utgif- ter, 1 000 kr Out- patients' care
	Befattningar No. of posts				Utgifter för driften Run- ning cost		Vård- dagar Bed- days	Utgif- ter, 1 000 kr Ex- pences	
	Lä- kare Phy- sici- ans	Vård- per- sonal Nurs- ing pers.	För- valt- n.- pers. Adm. staff	Eko- nomi- pers. Do- mestic staff	Total, 1 000 kr	Per vård- dag, kr Per bed- day			
Statens mentalsjukhus (huvudman S) <i>State mental hospitals</i>	208	8 118	306	1 921	193 323	22,4	344 094	2 778	1 477
Gemensam kostnad	—	—	—	—	1 967	—	—	—	—
För psykiskt sjuka	196	7 579	280	1 750	177 458	22,3	320 046	2 683	1 448
Psykiatriska sjukh.....	3	101	6	31	2 641	32,3	3 018	22	16
Ulleråkers „	16	544	22	124	13 494	23,5	10 0678	905	97
S:ta Annas „	2	90	5	23	2 182	28,3	1 909	20	12
Sundby „	8	379	14	102	8 606	18,6	5	0	93
Birgittas „	9	383	13	82	8 268	20,7	3 704	33	78
Ryhovs „	14	495	18	109	11 430	19,8	956	13	80
S:t Sigfrids „	9	387	12	79	8 644	23,9	53 853	493	78
S:ta Gertruds „	11	416	14	100	9 325	20,8	3 551	25	116
S:t Olofs „	4	107	6	33	2 586	23,7	11 095	65	16
Gullberna „	7	317	12	58	6 894	24,5	—	—	72
S:t Lars „	14	476	20	104	11 571	22,1	27 847	225	73
S:ta Maria „	15	488	17	104	11 196	20,0	—	—	85
S:t Jörgens „	6	239	10	66	5 615	29,0	—	—	108
Restads „	13	521	16	108	10 864	21,3	3 653	27	94
Källshagens „	6	263	11	74	6 017	19,1	6 221	41	14
Mariebergs „	10	452	16	90	10 250	24,4	10 867	85	73
Säters „	11	469	17	133	11 639	21,4	15 166	103	71
Sidsjöns „	13	356	13	82	8 890	24,9	2 134	21	79
Gådeå „	3	125	5	35	3 119	26,4	—	—	—
Frösö „	7	292	11	78	7 643	22,0	2 705	20	70
Umedalens „	9	354	12	75	8 603	20,7	52 838	415	69
Furunäsets „	6	325	10	60	7 981	27,7	19 846	170	54
För psykiskt efterblivna	12	539	26	171	13 898	20,7	24 048	95	29
Västra Ny sjukhus.....	2	59	5	33	1 875	28,3	2 781	21	—
Vipeholms „	4	285	10	63	6 747	19,0	—	—	—
Västra Marks „	3	99	5	37	2 536	18,9	1 087	9	14
Salberga „	3	96	6	38	2 740	24,1	20 180	65	15
Storstädernas mentalsjuk- hus (huvudman U) Mental hospitals of the three largest cities	89	2 310	(51)	(503)	(52 417)	(30,0)			
Beckomberga sjukhus	37	789	15	176	20 013	34,9			
Långbro „	18	487	12	113	10 561	31,7			
S:t Eriks „	3	93 ^{1/2}	..	..	..	..			
Norrulls „	2	77	5	16	2 292	20,1			
Rånäs „	1	23	..	10	702	18,5			
Malmö östra „	9	298	6	88	7 356	28,7			
Lillhagens „	19	543	13	100	11 493	26,4			

¹ Inkl. avdeln. för psykiskt efterblivna. — ² Inkl. Brotorps arbetshem. — ³ Dessutom 1 kurator gemensam med Norrtulls sjukhus.

Tab. 25. Anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker år 1959

Hospitals for mental diseases, deficiency and epilepsy

Tabellen avser att utgöra en fullständig förteckning över de svenska anstalter för vård av psykiskt sjuka, psykiskt efterblivna och epileptiker, som varit verksamma under redovisningsåret. Psykiatriska kliniker vid lasarett ingår dock i kroppssjukhusen på tab. 11 A (jfr tab. 10). Vidare är att märka, att de i tab. 11 D upptagna enskilda sjukhemmen i en del fall även mottager perso-

ner med lättare psykiska rubbningar. Tab. 25 hänför sig i princip till den slutna vården men innehåller, som ett undantag, även uppgifter om externat-skolor för psykiskt efterblivna (punkt F). Parentes kring summatal betyder, att talet är ofullständigt, enär uppgift för en eller flera anstalter saknas. — Tecken- och kodförteckning finnes på sidan XI i början av boken.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Upp- tag- nings- område (region) <i>Region served</i>	Antal vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dag- ar <i>Bed- days</i>	Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Upp- tag- nings- område (region) <i>Region served</i>	Antal vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admis- sions</i>	Antal vård- dag- ar <i>Bed- days</i>
		Pri- mär ¹	Sekun- där ¹				Pri- mär ¹	Sekun- där ¹	
A. Statens och storstädernas (Stockholms, Göteborgs och Malmö) mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the State and the three largest cities.....</i>					S:t Lars sjukhus, Lund.....	10	1 394	—	609 522 512
					S:ta Maria , Hälsingborg...	11	1 350	—	1 232 559 589
					S:t Jörgens , Lillhagen	12	541	—	628 193 822
					Restads , Vänersborg.....	13	1 204	* 107	1 165 510 011
					Källshagens , Vänersborg.....	14	—	870	136 315 717
					Därav för psykiskt efterblivna		—	283	41 100 932
					Marieberges sjukhus, Kristinehamn .	14	1 144	—	1 228 420 571
					Säters , Säter	15	1 164	* 311	971 544 825
					Sidsjöns , Sundsvall	16	905	—	1 292 356 532
					Gådeå , Härnösand	17	—	341	5 118 001
					Frösö , Östersund	17	813	* 55	911 347 502
					Umedalens , Umedalen	18	1 039	—	842 414 903
					Furunäsets , Piteå	19	856	—	458 287 782
1. Statens mentalsjukhus (huvud- man S) State mental hospitals ..		20 492	2 315	16 208	8 635 330				
För psykiskt sjuka For mentally diseased		18 671	2 315	16 002	7 965 058				
Psykiatriska sjukh., Sthlm	*	—	313	11	81 759				
Ulleråkers sjukhus, Uppsala	1	1 480	—	1 261	574 236				
S:ta Annas , Nyköping	2	206	—	266	76 973				
Sundby , Strängnäs	3	895	* 240	601	461 973				
Birgittas , Vadstena	4	1 100	* 78	704	399 500				
Ryhovs , Jönköping	5	1 400	—	1 390	577 396				
S:t Sigfrids , Växjö	6	1 130	—	561	362 384				
S:ta Gertruds , Västervik	7	986	—	738	448 951				
S:t Olofs , Visby	8	264	—	277	109 156				
Gullberna , Karlskrona....	9	800	—	716	280 963				
					* För psykiskt efterblivna For mentally deficient		1 821	—	206 670 272
					Källshagen (se ovan)				
					Västra Ny sjukhus, Motala	†	—	205	— 31 66 286
					Vipeholms , Lund	†	—	902	— 65 355 890
					Västra Marks , Örebro	†	—	380	— 47 134 311
					Salberga , Sala	†	—	334	— 63 113 785

Noter, se slutet av tabellen.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Upptagnings- område (region, län) <i>Region served</i>	Antal vård- platser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admissions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed-days</i>	Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Upptagnings- område (region, län) <i>Region served</i>	Antal vård- platser den 31/12 <i>Beds</i>	Antal intagna under året <i>Admissions</i>	Antal vård- dagar <i>Bed-days</i>
2. Storstädernas mentalsjukhus (huvudman U) Mental hospitals of the three largest cities		5 475	6 913	1 890 686	(forts. C 1)				
Beckomberga sjukhus, Bromma...	A	1 719	2 942	573 778	Hörby	M	33	3	12 019
Långbro " , Älvsjö	A	1 046	1 303	332 670	Landskrona	M	63	8	23 052
S:t Eriks " (avd.), Sthlm ⁴ ..	A	400	55	141 030	Ramlösa	M	61	9	22 148
Norrstulla " , " ..	A	315	56	114 024	Trelleborg	M	60	12	21 804
Rånäs "	A	105	8	37 866	Ystad	M	63	9	22 917
Malmö östra "	MM	676	487	256 572	Falkenberg	N	73	14	26 393
Lällhagens "	OG	1 214	2 062	434 746	Halmstad	N	79	8	28 793
					Varberg	N	29	5	10 554
					Kungälv	O	105	29	36 824
					Katrineberg, Borås	P	48	10	17 391
					Hagen, Herrljunga	P	25	5	9 019
					Torpargården, Vänersborg	P	105	46	37 614
					Aspö, Skövde	R	54	11	19 527
					Sjöryd, Hjo	R	79	10	28 805
					Stensta, Kristinehamn	S	152	61	54 534
					Hålahult, Ervalla	T	178	169	65 524
					Sala	U	51	20	18 571
					Folkarbo, Krylbo	W	40	5	14 182
					Hovgården, St. Tuna	W	92	10	32 270
					Gävle	(U) XG	37	9	13 041
					Gysinge	X	139	39	43 611
					Hudiksvall	X	27	3	9 752
					Frånö	Y	46	9	16 923
					Timrå	Y	125	23	45 439
					Mörsil	Z	148	38	47 370
					Flurmark	AC	120	35	43 350
					Grannäs, Innansjön	AC	41	18	14 268
					Öjebyn	BD	372	95	136 865
					2. Enskilda (huvudman P) Private		1 083	880	343 144
					*Björkängen, Åkers-Runö	B	25	18	2 244
					Fors, Alsike	B	24	3	7 295
					Saltsjöbaden	B	14	16	5 179
					*Söderås, Lidingö	B	20	21	7 234
					Samariterhemmet, Uppsala	C	25	127	7 820
					Ekvallen, Boxholm	E	31	11	10 469
					Berglundahemmet, Eksjö	F	19	12	6 987
					*Björkhamra, Jönköping	F	13	7	3 923
2. Enskilt Private		30	194	7 177					
*Betaniastiftelsen, Göteborg (P)	OG	30	194	7 177					

**C. Sjukhem för lättskötta
psykiskt sjuka Nursing homes
for mentally diseased**

**1. Landstings eller stads utom land-
ting (huvudman L, där ej annat
anges) County councils and county
boroughs**

Karlshäll, Stockholm..... (U)	A	30
Maria, Stockholm..... (U)	A	31
Tammsvik, Bro..... (U)	A	47
Vårby, Fittja..... (U)	A	36
Albyhemmet, Fittja.....	B	16
Bylehemmet, Täby.....	B	22
Hackholmsundshemmet, Bro.....	B	14
Husbyhemmet, Åkers Runö.....	B	15
Knivsta.....	B	21
Norrbý gård, Häverö.....	B	70
Norråälje.....	B	67
Rimbohemmet, Rimbo.....	B	10
Ulvåundahemmet, Bromma.....	B	103
Björknäs, Järlåsa.....	C	51
Åpa, Ludgö.....	D	22
Emtnäs, Nyköping.....	D	52
Gnesta.....	D	37
Katrineholm.....	D	25
Oxelåund.....	D	22
Trosa.....	D	30
Sandbyhovs norra sjukh., Norrk. (U)	EN	56
Finåpång.....	E	110
Kisa.....	E	38
Motala.....	E	15
Sörby, Klockrike.....	E	36
Tjällmo.....	E	22
Vadstena.....	E	16
Eksjö.....	F	38
Gisleved.....	F	34
Horrestad, Kårda.....	F	70
Tranås.....	F	31
Ekebo, Lenhovda.....	G	42
Hallanås, Alvesta.....	G	104
Ingelshov, Ingelstad.....	G	50
Hultsfred.....	Hn	61
Högsby.....	Hs	37
Kalmar.....	Hs	42
Nybro.....	Hs	69
Ronneby.....	K	236
Årsålv, Vinnö.....	L	58
Barkåkra, Vejbystrand.....	L	30
Bommeryd, Tyringe.....	L	25
Borrby.....	L	30
Kristianstad.....	L	99
Malmö..... (U)	MM	196
Höganäs.....	M	75

5 869	3 336	2 004 221
4 786	2 508	1 661 077
30	9	10 640
31	7	11 310
47	12	14 776
36	65	8 936
16	112	5 347
22	165	5 333
14	63	3 791
15	62	3 089
21	5	7 865
70	37	23 364
67	59	23 115
10	47	2 191
103	504	34 578
51	13	17 707
22	7	7 074
52	36	18 274
37	22	12 270
25	8	7 767
22	13	7 047
30	26	8 308
56	115	17 824
110	12	21 502
38	10	13 517
15	4	5 269
36	12	12 972
22	3	7 988
16	2	5 570
38	12	13 814
34	3	12 705
70	12	21 690
31	8	11 090
42	23	14 852
104	28	36 213
50	6	18 534
61	5	22 227
37	8	13 233
42	9	15 136
69	13	25 050
236	114	82 993
58	4	19 780
30	3	10 950
25	—	9 125
30	4	11 115
99	23	33 176
196	73	72 196
75	15	27 234

Björkhem, Eksjö.....	F	12
*Gränåfors, Moheda.....	F	12
Kongsbacken, Tranås.....	F	21
Kullalyckan, Eksjö.....	F	22
Lillvik, Ormaryd.....	F	18
Lundagården, Bredaryd.....	F	23
Lunnagård, Eksjö.....	F	26
Rostad, Sävsjö.....	F	9
Sjövik, Stensjön.....	F	18
Sjöås, Eksjö.....	F	20
Solhem, Mariannelund.....	F	20
Stora Vänhem, Österkorsberga.....	F	30
*Ekebacken, Helgevärma.....	G	8
*Haga, Helgevärma.....	G	9
*Kullagården, Växjö.....	G	16
*Petterssons sjuk- o. vilohem, Växjö.....	G	30
*Vallanäs, Växjö.....	G	10
*Björkhyddan, Hultsfred.....	Hn	15
*Granliden, Gårdveda.....	Hn	9
Järnforsen.....	Hn	19
Lövqvists priv. sjukhem, Virserum.....	Hn	18
*Sjögårda, Skaflet.....	Hn	16
Solhäll, Virserum.....	Hn	19
Solviken, Målilla kyrkby.....	Hn	14
*Manhem, Tyringe.....	L	33
*Stensborg, Osby.....	L	14
*Syster Annas sjuk- o. viloh., Tyringe.....	L	27
*Thulins vilohem, Ängelholm.....	L	34
*Bokebo, Ludvigaborg.....	M	9
*Eslövshemmet, Eslöv.....	M	14
*Soldala, Hårlösa.....	M	11
Solliden, Åkarp.....	M	17
*Tusculum, Hörby.....	M	24
*Vintrie hemmet, Vintrie.....	M	14
*Tröls, Kungsbacka.....	N	21
Fredriksdal, Göteborg.....	OG	62
*Kamstorp, Munkedal.....	O	36
*Kålsby, Hogstorp.....	O	22
*Margareta hemmet, Partille.....	O	28
*Brosäter, Sundholmen.....	P	19
*Eskekärr, Tostared.....	P	26
*Granviken, Västra Bodarna.....	P	18
*Anneborg, Lundsbrunn.....	R	25
*Fredriksborg, Salstad.....	R	24
*Furugården, Mellansel.....	Y	20
*D. Skolhem för psykopatiska och nervösa barn Schools for psychopathic and nervous children		
Barnbyn, Skå..... (U)	A	63
Mellansjö, Täby..... (F)	B	36
Nyhem, Höör..... (U)	MM	20
Råbylund, Lund..... (L)	M	12
Skårabo, Alingsås..... (F)	P	18

12	3	3 720
12	1	4 323
21	16	7 233
22	7	7 683
18	4	5 946
23	9	7 931
26	13	9 410
9	4	1 938
18	11	6 511
20	—	7 297
20	11	6 457
30	17	10 764
8	—	1 773
9	4	2 988
16	4	5 475
30	17	7 920
10	12	3 560
15	1	5 468
9	10	2 846
19	16	5 300
18	12	2 555
16	99	4 801
19	11	6 917
14	5	5 040
33	6	7 745
14	24	3 046
27	14	8 000
34	67	11 068
9	5	2 766
14	4	5 105
11	5	3 300
17	3	5 852
24	13	8 760
14	20	4 927
21	20	6 850
62	29	26 340
36	9	13 101
22	29	7 990
28	9	8 333
19	11	6 740
26	14	9 002
18	13	5 003
25	11	9 087
24	15	9 520
20	7	5 602
149	(158)	(35 381)
63	72	13 891
36	16	13 927
20	..	..
12	13	3 403
18	57	4 160

Vårdform, anstalt, adress (huvudman)	Länsbokstav County (borough)	Vårdplatser den 31/11 Beds				Antal in- tag- na Ad- mis- sions	Antal vård- dagar Bed- days	Vårdform, anstalt, adress (huvudman)	Länsbokstav County (borough)	Vårdplatser den 31/11 Beds				Antal in- tag- na Ad- mis- sions	Antal vård- dagar Bed- days	
Type of care, institution, address (responsible authority)		Särskola School home	Arbets- hem Work home	Älderdoms- hem Old people's home	Vårdhem Asylum			Type of care, institution, address (responsible authority)		Särskola School home	Arbets- hem Work home	Älderdoms- hem Old people's home	Vårdhem Asylum			
*E. Anstalter för psykiskt etterblivna Institutions for mentally de- ficient (se även tab. 25 A)								(forts. E 1)								
1. Landstings och städers utom landsting plananstalter (huvud- man L, där ej annat anges) Counties and county boroughs . .		2457	1325	64	3600	(1 120)	(2 325 749)	Kullabo, Trehörningsjö	Y	—	—	—	20	1	7 240	
Carlsund, Upplands Väsby . . (U)	A	—	20	—	252	60	157 938	Lillström, Selånger	Y	—	12	—	—	2	8 840	
Slagsta, Fittja (U)	A	140	—	—	—	42	28 556	Nordhem, Österås	Y	—	—	—	30	3	10 791	
Sättra gård, Adelsö (U)	A	—	85	—	—	7	31 680	Furuhagen, Bräcke	Z	55	10	—	60	12	31 139	
Sättravik, Nykvarn (U)	A	—	—	—	23	—	4 265	Brattby, Vännäsby	AC	167	64	12	49	30	66 982	
Värbackahemmet, Värbacka (U)	A	—	30	—	—	2	9 809	Norsjö	AC	—	—	—	—	39	2	13 753
Årstahemmet, Johanneshov . . (U)	A	—	—	—	30	15	8 945	Strömsör, Håknäs	AC	—	30	—	97	5	46 766	
Hammarbo, Tungalsta	B	—	—	—	26	1	9 806	Gällivare	BD	—	—	—	196	9	69 153	
Upplands Väsby	B	142	41	—	78	—	74 017	Ingriðshem, Gammelstad	BD	—	—	—	131	17	47 265	
Östhammar	B	—	—	—	38	—	14 235	Tallheden, Råneå	BD	157	—	—	—	50	48 305	
Häls, Uppsala	C	—	44	—	—	3	15 330									
Rickomberga, Uppsala	C	72	28	—	45	63	—	2. Enskilda plananstalter (huvud- man L)		356	—	—	678	(122)	(333 589)	
Ålby, Dalboda	C	—	—	—	70	—	22 900	Wråå, Alsike	B	—	39	—	—	7	—	
Löt, Malmby	D	—	53	—	118	22	59 438	Liljestad, Söderköping	E	—	27	—	17	6	14 957	
Nävertorpsskolan, Katrineholm . .	D	118	—	—	24	—	25 171	Biskopsbo, Vrigstad	F	—	6	—	70	1	27 452	
Värnhem, Norrköping (U)	EN	—	31	—	66	9	35 285	Björkliden, Kortebo	F	—	—	—	72	3	27 010	
Skogafrid, Linköping	E	—	—	—	39	6	14 568	Bredablick, Värnamo	F	—	—	—	45	11	16 425	
Storängen, Söderköping	E	15	73	—	64	13	55 229	Fridhem, Vaggeryd	F	—	—	—	45	4	16 425	
Söderköping	E	—	—	—	40	7	14 514	Solbacken, Smålands-Burseryd	F	—	37	—	—	—	6	18 505
Björkbacka, Smålands-Rydaholm	F	—	29	—	—	—	10 126	Tallebo, Horda	F	—	26	—	45	6	23 593	
Majgårdén, Horda	F	—	21	—	33	2	19 710	Holmsborg, Lagan	G	—	39	—	—	4	13 982	
Nannylund, Ekjö	F, G, H	224	—	—	—	18	72 638	Långasjö	G	—	—	—	40	—	12 682	
Vilhelmsböjd, Värnamo	F	—	—	—	75	2	27 279	Värend, Väckelsång	G	—	—	—	48	3	17 418	
Wilhelminahemmet, Växjö	F	—	—	—	42	—	14 893	Vartorp, Gamleby	Hn	—	32	—	—	1	11 369	
Verkeback	Hn	—	—	—	17	5	5 915	Furuliden, Ingelstad	L, K	—	34	—	—	—	12 190	
Bingeby	I	50	—	—	—	49	12 110	Georgshall, Hörby	M	—	—	—	76	5	25 059	
								Ringvik, Håör	M	—	—	—	38	—	—	
								Rönneholms slott, Stehag	M	—	75	—	38	7	41 245	
								Björknäs, Bräcke	Z	—	21	—	50	24	23 079	
								Gevåg	Z	—	14	—	28	13	15 296	
								Locknegården, Brunflo	Z	—	6	—	66	27	21 902	
								3. Riksanstalter (huvudman P) Private institutions		209	395	—	1344	(216)	710 615	

Hästnäs, Visby	I	—	—	—	13	..	13	16 700	Björkebo, Fagersjö	A	—	—	—	28	..	10 190
Ekshagen, Karlshamn	K	62	—	—	—	13	7	20 810	Granebo, Västerhaninge	B	—	—	—	42	..	15 330
Stampaholm, Karlshamn	K	—	—	—	—	59	7	14 800	Karlsvik, Södertälje	B	—	27	—	—	3	9 294
Tjället, Nävragsöl	K	—	—	—	—	41	5	7 015	Sjövik, Gräddö	B	—	14	—	—	2	4 004
Arrie	L	—	—	—	—	20	5	34 276	Söderhaga, Drevviken	B	30	—	—	—	6	11 771
Backagården, Finja	L	—	95	—	—	11	—	29 976	Torsby, Hemmestavik	B	—	43	—	—	7	16 061
Fridhem, Hässelholm	L	98	—	—	—	34	—	6 500	Vallbostrand, Vallentuna	B	—	—	46	—	15	15 000
Hemhult, Tollarp	L	—	20	—	—	6	—	7 816	Villa Stugan, Saltsjö-Boo	B	12	—	—	—	7	4 380
Höjalen, Vittsjö	L	—	18	—	—	4	—	77 997	Haga, Enköping	C	—	—	91	7	33 428	
Nyhem, Hålsingborg	L + M	—	33	—	—	182	3	13 813	Helgesta, Grillby	C	—	10	—	—	3	8 830
Osby	L	—	—	—	—	37	3	8 030	Lövsåtra, Bro	C	—	—	26	1	10 585	
Finnhult, Snogeröd	(U) MM	—	—	—	—	21	..	13 065	Segersta, Ekolsund	C	30	—	—	12	9 306	
Håkanstorp, Malmö	(U) MM	27	—	—	—	8	—	8 030	Björnsund, Eskilstuna	D	—	15	8	5 475		
Lindängen, Malmö	(U) MM	8	11	—	—	3	—	8 464	Charlottendal, Gnesta	D	20	—	—	2	5 513	
Söderåsen, Skärålid	(U) MM	—	—	—	—	28	..	21 137	Häckeå, Malmköping	D	—	—	30	16	11 849	
Blinkarps hemmet, Röstänga	M	—	* 58	—	—	7	—	3 650	Majgården, Gnesta	D	—	—	27	1	9 721	
Klägerupshemmet, Klägerup	M	—	—	10	—	3	—	8 872	Rinkesta, Årle	D	—	29	103	15	48 644	
Kullebohemmet, Stehag	M	—	25	—	—	6	—	67 787	Solvik, Valla	D	—	—	32	9	11 808	
Möllevångshemmet, Lund	M	166	37	—	—	42	—	8 217	Sävsstaholm, Vingåker	D	40	—	—	6	18 680	
Österhemmet, Svedala	M	—	—	—	—	24	3	..	Schedevi, Rimforsa	E	—	22	73	7	34 859	
Hallagården, Heberg	N	65	—	—	—	14	—	6 283	Bergshyddan, Smålands-Taberg	F	—	—	25	2	9 454	
Älvdalen, Åled	N	—	2	—	—	14	6	25 288	Betseda, Flisby	F	—	—	72	3	25 784	
Örings, Genevad	N	—	—	—	—	71	12	5 801	Björksäter, Smålands-Taberg	F	—	—	43	..	16 056	
Carlshem, Partille	(L + U) O	—	—	—	—	16	3	12 419	Dalary, Tenhult	F	—	—	33	1	12 079	
Glåborg	O	—	—	—	—	34	5	87 682	Furuberg, Smålands-Taberg	F	—	20	—	1	7 296	
Stretted, Källered	(L + U) O	200	53	—	—	40	62	49 109	Furulund, Horda	F	—	16	—	2	5 840	
Styrös	(L + U) O	—	—	—	—	135	8	8 169	Lättarp, Forserum	F	—	63	—	1	23 359	
Johannesbergshemmet, Alingsås	P + R	—	5	—	—	20	1	148 480	Solhem, Sävsjö	F	—	13	35	1	17 160	
Johannesberg, Mariestad	P + R	181	98	42	202	128	—	7 883	Tallbacka, Smålands-Taberg	F	—	—	45	..	17 038	
Lilla Edet	P + R	—	3	—	—	17	8	24 455	Dänningelanda, Växjö	G	—	—	26	1	10 050	
Björkåsen, Glava	S	—	—	—	—	68	2	80 425	Thelenäs, Växjö	G	—	12	—	8	4 384	
Ulleberg, Karlstad	S	48	58	—	—	146	..	1 441	Ekeliden, Tyringe	L	—	17	105	31	45 260	
Ervalla (nedlagt)	T	—	—	—	—	—	—	40 710	Tallåsen, Tollarp	L	—	—	125	3	42 506	
Hagbyhemmet, Nora stad	T	—	17	—	—	120	29	6 518	Hjortbacken, Malmö (nedl. 19/12)	MM	—	—	—	12	4 164	
Holmsäterhemmet, Vintrosa	T	—	—	—	—	18	2	8 513	Betaniahemmet, Askim	O	36	67	67	11	61 322	
Kristinahemmet, Askersund	T	—	—	—	—	57	42	16 016	Alsterlunds vårdhem, Alingsås	P	—	—	10	1	3 725	
Wasshammar, Hammar	T	—	6	—	—	42	4	49 640	Höglunda, Gråfsnäs	P	—	27	37	7	11 800	
Gersillaskolan, Kungsör	U	120	—	—	—	25	—	65 544	Skansen, Lödöse	P	—	—	49	5	28 064	
Sofielund, Strömsholm	U	—	64	—	—	123	35	..	Syster Esters vårdhem, Lödö- se	P	—	—	—	—	—	8 538
Backa, Hedemora	W	118	—	—	—	22	..	25 003	Talleröd, Strömsfors	P	—	41	—	—	13	13 478
Haggården, Hedemora	W	—	62	—	—	78	..	66 436	Aspa, Hasselrör	R	—	10	—	20	5	11 484
Karlberg, Gävle	(L + U) XG	—	33	—	—	38	4	24 618	Klovasten, Ulvåker	R	—	—	5	—	..	10 923
Höghammar, Bollnäs	X	130	23	—	—	36	24	74 450	Östanby, Gusselby	T	—	—	—	45	..	16 530
Mohed, Mokorsät	X	—	—	—	—	69	6	24 820	Hyddan, Norberg	U	—	—	—	29	2	11 128
Bodaborg, Viskan	Y	99	33	—	—	93	34	..	Näs, Näs bruk	W	—	—	—	23	1	8 365
Const. Falck, Nyland	Y	—	—	—	—	60	—	..								

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Vårdpl. den ³¹ / ₁₂ <i>Beds</i>			Antal in- tag- na, Ad- mis- sions	Antal vård- dagar under året ¹ <i>Bed- days</i>
	Skolhem <i>School home</i>	Arbetshem (yrkeshem) <i>Work home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>		
4. Statliga (huvudman S) State institutions	125	99	56	55	108 655
Statens anstalt för blinda med kompluerat lyte, Lund ..	57	64	56	6	60 200
• skol- och yrkeshem, Vä- nersborg	33	—	—	11	12 652
• skol- och yrkeshem, Sal- bohed	35	35	—	38	35 803
Källshagen, Västra Ny, Vipeholm, Västra Mark, Salberga, se tab. 25 A.					

Anstalt, adress (huvudman) <i>Institution, address (responsible authority)</i>	Läns- bokstav <i>County</i> (borough)	Befintliga vid slutet av året <i>No. of pupils</i>
---	--	---

*F. Externatskolor för psykiskt efterblivna <i>Schools for mentally deficient</i>		1 421
1. Fristående skolor (huvudman U)		450
Katarina västra skola, Stockholm	A	199
Norrköping	EN	49
Celsiuskolan, Malmö	MM	52
Hälsingborgs stads, Råå	MH	51
Östra Hagaskolan, Göteborg	OG	99
2. Till internat anslutna skolor		10 971

¹ Primärplatser är i första hand avsedda för akut sjuka, sekundärplatser för kroniskt klientel. Begreppen tillämpas endast vid statliga mentalsjukhus.

² Sekundärsjukhusen tager emot patienter från primärsjukhusen, nämligen Psykiatriska sjukhuset från Ulleråkers och Sundby sjukhus, Källshagens från Ryhova, Restads och Mariebergs sjukhus och Gäddå från Sidsjöns sjukhus.

Vårdform, anstalt, adress (huvudman) <i>Type of care, institution, address (responsible authority)</i>	Länsbokstav <i>County (borough)</i>	Vårdplatser den ³¹ / ₁₂ <i>Beds</i>					Antal in- tag- na Ad- mis- sions	Antal vård- dagar under året <i>Bed- days</i>
		Småbarnhem <i>Nursing home</i>	Skolhem <i>School home</i>	Arbetshem <i>Work home</i>	Vårdhem <i>Asylum</i>			
G. Anstalter för epileptiker (huvudman P, där ej annat an- ges) <i>Instit. for epileptics</i>		24	192	527	251	(246)	843 294	
*Vilhelmsro, Jönköping	(S)	—	130	90	—	53	77 409	
*Stora Sköndal, Farsta ¹¹	(F)	A	—	—	1227	124	83 039	
*Erstagården, Nacka	B	—	—	29	—	6	10 797	
*Margaretahemmet, Knivsta. (F)	B	24	62	—	24	28	32 552	
*Rödingegården, Hässelholm	L	—	—	65	—	4	23 628	
Sönnarslövsg., Ö. Sönnarslöv (L)	L	—	—	32	—	7	11 010	
*Fogdarödsheppet, Höör	M	—	—	72	—	12	24 487	
*Sätoftahemmet, Höör	M	—	—	97	—	..	32 489	
*Ervallahemmet, Ervalla	T	—	—	62	—	8	18 764	
*Skogsudden, Korsnäs	W	—	—	32	—	1	11 680	
*Staberg, Korsnäs	W	—	—	29	—	2	10 504	
*Granudden, Härnösand	Y	—	—	19	—	1	6 935	

¹ Sekundärplatserna är förlagda till sjukhus på andra orter enligt följande. Tillhörande Sundby sjukhus: Ribbingelund, Ärla (120 vårdpl.) och Rosöga, Härad (120 vårdpl.); tillhörande Birgittas sjukhus: Hammar (78 vårdpl.); tillhörande Restads sjukhus: Österängen (107 vårdplatser); tillhörande Sätters sjukhus: Pärby, Grangårde (151 vårdpl.) och Olofåfors, Avesta (160 vårdpl.); tillhörande Frösö sjukhus: Järvsö (55 vårdpl.).

- ² Inklusive alkoholistavdelning.
- ³ Omfattar småbarns-, skol- och yrkeshem.
- ⁴ Inkluderar platser för särskola.
- ⁵ Inkluderar platser för vårdhem.
- ⁶ Inkluderar platser för arbetshem.
- ⁷ Avser budgetåret 1958/59.
- ⁸ Uppgifter för de särskilda skolorna lämnas icke.
- ⁹ Inklusive annexen Skäve (37 vårdpl.), Norrbyvälle (27 vårdpl.) och Nyhem (27 vårdpl.), samtliga med postadress Järna.
- ¹⁰ Därav 14 vårdpl. på observationsavdelning.
- ¹¹ = Ingår ej i den enligt sjukförsäkringslagen (§ 4) upprättade förteckningen över sjukvårdsanstalter.

Tab. 26. Specifikation av intagningar på statens och storstädernas mentalsjukhus under år 1959 *Admissions into mental hospitals of the State and three largest cities*

Sjukhus <i>Hospitals</i>	Antalet intagna <i>Total number</i>		Därav <i>Thereof</i>								För första gången intagna på mentalsjukhus <i>Patients admitted for the first time into mental hospital</i>			
			för obser- vation eller unders. ¹				intagna på egen an- sökan <i>on pat:s request</i>				I allt <i>All cases</i>		Därav ej förut psykiskt sjuka <i>Not formerly mentally sick</i>	
							med kvar- hållnings- rätt		utan kvar- hållnings- rätt					
	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv
<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	
Statens mentalsjukhus <i>State Mental hospitals</i>	8 435	7 773	193	57	3 803	3 958	695	578	4 713	4 040	4 061	3 396		
För psykiskt sjuka <i>For ment. diseased</i>	8 297	7 705	193	57	3 799	3 958	695	578	4 613	3 988	4 061	3 396		
Psykiatriska sjukhuset (sek. sjukh.)	7	4	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—		
Ulleråkers sjukhus	741	520	10	—	221	165	3	6	441	281	339	180		
S:t Annas »	135	131	7	1	60	82	7	11	78	65	72	61		
Sundby »	334	267	1	1	81	57	24	—	185	122	163	117		
Birgittas »	391	313	5	2	143	141	4	4	221	172	215	164		
Ryhovs »	547	843	12	6	276	460	31	135	317	437	271	391		
S:t Sigfrids »	350	211	1	1	72	103	7	—	116	108	106	93		
S:t Gertruds »	295	443	3	4	175	274	—	—	164	192	156	147		
S:t Olofs »	158	119	4	—	128	93	—	—	111	79	98	79		
Gullberna »	296	420	11	2	152	231	5	10	188	220	183	188		
S:t Lars »	308	301	13	1	47	67	2	3	192	147	164	102		
S:t Maria »	679	553	3	2	413	386	102	78	351	280	320	229		
S:t Jörgens »	299	329	3	2	130	114	41	69	130	152	109	144		
Restads »	747	418	4	—	361	146	82	15	384	232	359	218		
Källshagens » (sek. sjukh.)	100	36	—	—	6	3	—	—	72	26	40	24		
Mariebergs »	625	603	2	1	424	423	—	—	366	296	337	264		
Säters »	506	465	20	9	278	296	62	13	315	262	310	251		
Sidsjöns »	703	589	6	5	202	269	231	140	415	345	340	259		
Gådeå » (sek. sjukh.)	2	3	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1		
Frösö »	458	453	2	2	338	288	90	71	224	207	176	191		
Umedalens »	372	470	14	8	162	278	1	—	212	235	181	200		
Furunäsets »	244	214	71	10	130	82	3	23	128	128	121	93		
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>	138	68	—	—	4	—	—	—	100	52	—	—		
Västra Ny sjukhus	31	—	—	—	2	—	—	—	16	—	—	—		
Vipeholms »	44	21	—	—	—	—	—	—	37	17	—	—		
Västra Marks »	—	47	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—		
Salberga »	63	—	—	—	2	—	—	—	47	—	—	—		
Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	3 776	3 137	21	6	2 094	1 536	81	41	1 502	1 188	1 352	969		
Beckomberga sjukhus, Sthlm	1 683	1 259	6	5	1 073	621	66	30	513	380	461	349		
Långbro sjukhus, (d:o)	672	631	1	1	371	382	—	—	292	232	238	206		
S:t Eriks sjukhus, avd. för psykiskt sjuka (d:o)	39	16	—	—	2	—	—	—	12	5	9	5		
Norrstulls sjukhus, (d:o)	—	56	—	—	—	2	—	—	—	18	—	—		
Rånäs sjukhus	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Malmö östra sjukhus, Malmö	263	224	9	—	81	59	—	—	128	109	121	95		
Lillhagens sjukhus, Göteborg	1 119	943	5	—	567	472	15	11	557	444	523	314		
Summa Total	12 211	10 910	214	63	5 897	5 494	776	619	6 215	5 228	5 413	4 365		

¹ Enligt 4 resp. 6 kap. sinnessjuklagen. *Admitted for examination for forensic purposes.*

Tab. 27. Antal den 31 december 1959 befintliga vid statens och storstädernas mentalsjukhus *Number of patients at the mental hospitals of the State and the three largest cities on December 31st*

Sjukhus <i>Hospitals</i>	Hela antalet befintliga ¹ <i>Total</i>		Därav <i>Thereof</i>				Exspektanter <i>Expectants</i>	
			i kontrollerad familjevård <i>supervised in foster homes</i>		försöks- utskrivna <i>released on probation</i>			
	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.	M. M.	K. F.
Statens mentalsjukhus <i>State Mental hospitals</i>	17 801	15 369	489	427	4 737	4 509	509	592
För psykiskt sjuka <i>For ment. diseased</i>	16 427	14 594	433	423	4 477	4 416	411	400
Psykiatriska sjukhuset (sek. sjukh.)	142	85	—	—	17	8	6	1
Ulleråkers sjukhus	1 438	1 141	141	137	398	336	55	105
S:t Annas »	187	190	3	1	73	96	3	5
Sundby »	783	741	—	—	185	90	17	16
Birgittas »	838	773	4	7	257	254	5	1
Ryhovs »	1 137	1 098	2	—	354	410	83	5
S:t Sigfrids »	846	715	72	79	165	164	43	20
S:t Gertruds »	724	603	7	—	57	76	29	29
S:t Olofs »	326	304	16	16	162	159	1	1
Gullberna »	508	525	—	—	140	129	12	12
S:t Lars »	1 038	930	41	39	269	219	38	23
S:t Maria »	1 104	1 040	—	—	354	319	13	42
S:t Jörgens »	394	333	—	—	89	106	17	10
Restads »	869	876	11	—	170	200	7	87
Källshagens » (sek.sjukh.)	681	305	12	—	100	26	6	—
Mariebergs »	784	779	19	9	202	213	4	1
Säters »	1 059	900	28	9	232	242	13	3
Sidsjöns »	913	785	2	—	365	371	2	23
Gådeå » (sek.sjukh.)	129	188	—	—	14	15	—	—
Frösö »	746	551	7	—	188	189	20	6
Umedalens »	827	894	48	93	197	291	13	—
Furunäsets »	954	838	20	33	489	503	24	10
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>	1 374	775	56	4	260	93	98	192
Västra Ny sjukhus	264	—	10	—	107	—	—	—
Vipeholms »	640	334	—	—	21	12	83	179
Västra Marks »	—	441	—	4	—	81	—	13
Salberga »	470	—	46	—	132	—	15	—
Storstädernas mentalsjukhus <i>Ment. hosp. of the three largest cities</i>	2 804	3 220	23	9	389	440	56	127
Beckomberga sjukhus	899	863	1	—	110	71	15	20
Långbro »	495	612	—	—	50	126	33	64
S:t Eriks sjh., avd. f. psykiskt sjuka	181	189	—	—	1	7	—	—
Norrulls »	—	315	—	—	—	1	—	—
Rånäs sjukhus	—	105	—	—	—	1	—	—
Malmö östra sjukhus	395	414	—	—	56	63	8	43
Lillhagens »	834	722	22	9	172	171	—	—
Summa Total 1959	20 605	18 589	512	436	5 126	4 949	565	719
» » 1958	20 568	19 007	465	433	5 025	5 192	1 003	1 054
» » 1957	20 599	18 828	450	384	5 046	4 897	1 190	1 061

¹ Inklusive för observation enl. 4 kap. ssjl. och undersökning enl. 6 kap. ssjl. (14 st.).

Tab. 28. Antal under år 1959 utskrivna från statens och storstädernas mentalsjukhus
Discharges from mental hospitals of the State and three largest cities

Sjukhus <i>Hospitals</i>	Vid intag- ningen ej i be- hov av vård (17 § ssjl.) <i>Not sick when admitted</i>	Åter- ställda (17 § ssjl.) <i>Reco- vered</i>	För- bätt- rade (17 § ssjl.) <i>Im- proved</i>	Av plats- brist el. för vård utom sjh. (18 § ssjl.) <i>From shortage of beds or for care outside the hosp.</i>	För- flyt- tade till an. mental- sjukh. <i>Trans- ferred to other mental hosp.</i>	Efter slutförd observa- tion el. unders. (4-6 kap. ssjl.) <i>After observa- tion or examina- tion</i>	Andra av- gång- na <i>Others</i>	Av- lidna <i>Dead</i>	Summa <i>Total</i>
Statens mentalsjukhus <i>State Mental hospitals</i>	216	5 325	5 785	139	613	188	2 303	1 957	16 526
För psykiskt sjuka <i>For ment. diseased</i>	216	5 325	5 657	138	558	188	2 301	1 917	16 300
Psykiatriska sjukh. (sek. sjukh.)	—	—	5	2	34	—	1	3	45
Ulleråkers sjukhus	30	316	599	2	41	3	4	203	1 198
S:t: Annas "	4	107	59	—	2	7	44	19	242
Sundby "	13	177	273	15	66	—	10	90	644
Birgittas "	13	215	192	6	13	5	44	139	627
Ryhovs "	7	581	388	4	65	9	294	149	1 497
S:t Sigfrids "	12	87	109	25	54	1	52	60	400
S:t: Gertruds "	14	338	184	1	5	3	126	73	744
S:t Olofs "	2	190	49	9	4	2	—	21	277
Gullberna "	14	166	227	4	33	9	104	77	634
S:t Lars "	10	89	205	2	50	9	108	123	596
S:t: Maria "	10	426	543	42	24	3	93	143	1 284
S:t Jörgens "	3	203	133	6	9	4	208	43	609
Restads "	17	636	361	—	10	1	59	77	1 161
Källshagens " (sek. sjukh.)	2	10	52	6	22	—	—	63	155
Mariebergs "	20	310	418	—	4	1	363	104	1 220
Säters "	8	447	577	8	19	14	14	115	1 202
Sjdsjöns "	16	386	446	5	4	38	217	121	1 233
Gådeå " (sek. sjukh.)	—	1	7	—	79	—	—	9	96
Frösö "	10	407	306	—	3	1	235	73	1 035
Umedalens "	5	80	401	1	5	9	273	130	904
Furunäsets "	6	153	123	—	12	69	52	82	497
För psykiskt efterblivna <i>For ment. deficient</i>	—	—	128	1	55	—	2	40	226
Västra Ny sjukhus	—	—	39	1	5	—	—	3	48
Vipeholms "	—	—	37	—	37	—	1	24	99
Västra Marks "	—	—	18	—	5	—	—	6	29
Salberga "	—	—	34	—	8	—	1	7	50
Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hosp. of the three largest cities</i>	106	2 189	2 488	65	360	22	1 120	558	6 908
Beckomberga sjukhus	36	1 131	1 096	29	272	8	147	240	2 959
Långbro "	22	169	820	35	24	2	110	92	1 274
S:t Eriks sjh., avd. f. psykiskt sjuka	—	2	3	1	9	—	3	41	59
Norrstulls "	—	—	3	—	13	—	—	28	44
Rånsås sjukhus	—	—	1	—	2	—	—	3	6
Malmö östra sjukhus	4	82	196	—	16	7	128	53	486
Lillhagens "	44	805	369	—	24	5	732	101	2 080
Summa Total 1959	322	7 514	8 278	204	978	210	3 428	2 515	23 484
" " 1958	332	7 509	7 125	246	1 113	247	2 484	2 427	21 483
" " 1957	310	7 251	6 798	223	1 043	250	2 366	2 374	20 615

Tab. 29. Ålder vid första insjuknandet hos de år 1959 för första gången för vård på statens etc. mentalsjukhus intagna

Patients admitted for the first time into mental hospitals of the State and three largest cities according to age when disease started

Ålder Age	Un- der 15	15- 19	20- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 59	60- 69	70-	Okänd Un- known	Ej vård- behov ¹	Summa Total
Män Male	302	334	407	474	556	628	534	533	907	592	809	71	68	6 215
Kvinnor Female	182	289	345	375	429	434	386	434	722	682	859	86	5	5 228
Summa Total 1959	484	623	752	849	985	1062	920	967	1629	1274	1668	157	73	11 443
1958	423	468	710	843	988	1055	959	937	1518	1217	1451	202	71	10 842
1957	465	493	673	854	1004	1017	956	996	1608	1154	1360	169	35	10 784
1956	460	465	668	871	1006	1027	1041	1060	1656	1156	1232	137	68	10 847
1955	533	496	681	803	945	839	917	827	1372	981	1059	164	57	9 674
1954	585	370	642	774	824	798	801	771	1222	875	933	156	52	8 803
1953	606	436	603	774	879	855	831	712	1194	820	910	166	37	8 823
1952	524	409	621	738	808	824	803	685	1029	805	804	189	54	8 293
1951	553	410	611	794	843	815	740	678	1037	790	798	131	38	8 238
1950	656	404	679	776	822	797	665	602	889	707	707	115	59	7 878
1940	463	395	467	511	512	430	364	334	523	296	252	256	..	(4 803)

¹ Not in need of hospital care.

Tab. 30. Vid slutet av år 1959 befintliga patienter vid mentalsjukhus m. m. procentuellt fördelade efter sjukdomsform
Number of patients at mental hospitals and nursing homes at end of year according to type of disease (per cent)

Sjukdomsform (Sjkd = Sinnessjukdom) Form of disease	Statens och storstädernas sjukhus <i>Mental hospitals of the State and the three largest cities</i>								Övriga komm. o. en- skilda mental- sjukh. år 1959 ¹		Kommunala sjukhem år 1959 ²		Samtliga anstalter år 1959 Total	
	År 1935		År 1945		År 1950		År 1959		M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.
	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.						
Antal patienter <i>Number of patients</i>	12 532	11 805	17 744	15 057	18 678	16 747	20 424	18 389	445	539	2 328	2 221	23 197	21 149
Därav i % lidande av:														
Manisk-depr. sjkd. <i>Manic-depressive reaction</i> ..	6,9	9,3	5,1	8,4	5,0	8,5	4,4	8,2	5,4	8,3	3,1	4,5	4,2	7,8
Schizofreni. <i>Schizophrenic disorder</i>	66,6	61,7	56,8	58,0	58,3	55,9	53,8	50,0	33,5	29,9	69,0	55,8	54,9	50,2
Kronisk förryckthet <i>Paranoia</i>	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4	1,1	1,5	0,4	0,4	0,6	0,5
Epileptisk sjkd. <i>Psychosis from epilepsy</i>	1,8	1,7	2,0	1,7	1,9	1,8	1,7	1,9	1,4	0,5	1,0	2,0	1,7	1,9
Presenil sjkd. <i>Presenile psychosis and dementia</i>	2,5	9,7	2,4	8,7	2,8	8,5	3,2	9,5	4,5	11,7	4,1	12,0	3,3	9,8
Senil sjkd. <i>Senile psychosis</i>	1,9	3,4	2,6	3,8	2,7	4,4	3,9	7,1	11,5	13,2	5,2	9,6	4,2	7,5
Sinnessjukdom på grund av:														
Arteriosklerotiska förändr. <i>Psychosis with cerebral arteriosclerosis</i>	0,7	0,7	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	2,1	5,6	8,2	2,0	3,1	1,6	2,3
Andra grövre förändringar i hjärnan <i>Psychosis and dementia due to cerebral injury</i> ..	1,1	0,6	1,9	0,9	2,7	1,2	3,6	1,7	2,5	1,1	2,5	1,8	3,5	1,7
Syfilitisk infektion, paralytisk form <i>General paralysis of insane</i>	2,2	0,8	1,4	0,5	1,0	0,4	0,6	0,3	1,8	—	0,9	0,3	0,6	0,3
D:o annan form i centrala nervsystemet <i>Other psychosis and dementia due to syphilis of central nervous system</i>	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,0	—	0,1	0,1
Annan infektion <i>Psychosis due to other infection</i>	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,7	0,4	0,2	0,3	0,3
Alkoholförgiftning <i>Alcoholic psychosis</i>	1,3	0,1	1,1	0,1	1,7	0,1	2,9	0,3	12,1	0,4	1,4	0,1	2,9	0,2
Annan förgiftning <i>Psychosis due to other intoxication</i>	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	—	0,1	—	0,3	0,3
Autointoxikation <i>Psychosis due to auto-intoxication</i>	0,1	0,3	0,1	0,5	0,2	0,8	0,1	0,6	—	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5
Psykogen sjkd., hysterisk form <i>Hysteria</i>	0,3	1,0	0,2	0,6	0,1	0,7	0,1	0,5	—	0,2	0,1	0,3	0,1	0,5
Annan form <i>Psychosis due to mental injury and acquired emotion</i>	0,5	0,6	0,8	1,2	1,7	2,1	3,3	4,4	12,1	19,3	1,6	2,1	3,3	4,5
Abnorm personlighet <i>Psychopathic personality</i> ..	2,8	2,6	8,1	4,0	5,9	0,7	7,6	3,8	2,3	0,5	2,9	2,6	7,0	3,6
Sinnessvaghet <i>Imbecility</i>	7,5	4,6	10,6	6,9	9,0	6,6	9,0	6,2	2,7	2,8	4,7	4,8	8,5	6,0
Psykiak efterblivenhet <i>Idiocy</i>	2,3	1,5	4,4	2,5	4,6	2,7	3,0	2,3	2,5	0,9	0,5	0,3	2,8	2,0
Ej psykiakt sjuk vid intagningen <i>Not mentally diseased at admittance</i>	—	—	—	—	—	—	0,0	0,0	—	—	—	—	0,0	0,0
Annan eller okänd diagnos <i>Other or unknown diagnosis</i>	—	—	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	—	—	0,0	0,0
Summa Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Other mental hospitals. — ² Exkl. på Röstads sjukhus 11 män i familjevård samt 170 män och 200 kvinnor försöksutskrivna. — ³ Nursing homes for mentally diseased.

Tab. 31. Dödsorsaker för de å statens och storstädernas mentalsjukhus avlidna år 1959

Causes of death of deceased at mental hospitals of the State and the three largest cities

Dödsorsaker ¹ <i>Causes of death</i>	Män <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>	Dödsorsaker ¹ <i>Causes of death</i>	Män <i>M.</i>	Kv. <i>F.</i>
Lungtuberkulos <i>Pulmonary tuberculosis</i>	9	9	Trombos och emboli <i>Thrombosis and embolism</i>	35	63
Tbc i andra organ <i>Tuberculosis of other organs</i>	2	—	Hjärtfel <i>Organic heartvalvular disease</i>	3	7
Paralysie générale <i>General paralysis of insane</i>	1	2	Hypertoni <i>Hyperlonism</i>	8	15
Septikemi <i>Septicæmia</i>	7	4	Allmän arterioskleros <i>General arteriosclerosis</i>	60	76
Malign tumör i <i>Malignant neoplasm of</i> digestionsorgan och peritoneum <i>digestive organs and peritoneum</i>	27	29	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen <i>Other diseases of circulatory system</i>	70	63
respirationsorganen <i>respiratory system</i>	9	4	Influensa <i>Influenza</i>	1	7
bröstkörtel och uro-genitalorgan <i>breast and genito-urinary organs</i>	9	21	Pneumoni <i>Pneumonia</i>	331	338
på annat ställe eller UNS <i>other and unspecified sites</i>	10	11	Lungödem <i>Pulmonary oedema</i>	19	17
Hjärntumör <i>Neoplasm of brain</i>	6	3	Andra sjukdomar i respirationsorganen <i>Other diseases of respiratory system</i>	13	4
Leukemi <i>Leukaemia and aleukaemia</i>	1	2	Magsår <i>Ulcer of stomach</i>	8	3
Bronkialastma <i>Asthma bronchial</i>	—	1	Tarmvärd <i>Intestinal obstruction</i>	7	1
Sockersjuka <i>Diabetes mellitus</i>	3	4	Levercirros <i>Cirrhosis of liver</i>	2	4
Andra endokrina systemets sjukdomar <i>Other diseases of the endocrine system</i>	—	4	Gallstenssjukdom <i>Cholelithiasis</i>	—	1
Perniciös anemi <i>Pernicious anæmia</i>	1	—	Kolecystit <i>Cholecystitis</i>	1	1
Blodbildande organens och blodets sjukdomar <i>Diseases of the blood and blood-forming organs</i>	2	3	Andra sjukdomar i digestionsorganen <i>Other diseases of the digestive system</i>	8	16
Delirium tremens <i>Delirium tremens</i>	13	1	Kronisk nefrit <i>Chronic nephritis</i>	4	2
Senil psykos <i>Senile psychosis</i>	9	2	Infektiösa njursjukdomar <i>Infections of kidney</i>	17	12
Andra psykos <i>Other psychosis</i>	3	3	Prostatahyperplasi <i>Hyperplasia of prostate</i>	2	—
Senil demens <i>Dementia of old age</i>	5	17	Andra sjukdomar i uro-genitalorganen <i>Other diseases of the genito-urin. system</i>	1	1
Blödning i hjärna och meninger <i>Cerebral and meningeal hæmorrhage</i>	67	94	Dekubitalsår <i>Decubitus ulcer</i>	3	4
Hjärnemboli, hjärntrombos <i>Cerebral embolism and thrombosis</i>	22	11	Övriga hudsjukdomar <i>Other diseases of skin</i>	1	—
Cerebral arterioskleros <i>Cerebral arteriosclerosis</i>	15	11	Gangrän <i>Gangrene</i>	3	7
Meningit <i>Meningitis</i>	1	—	Uremi utan närmare specifikation <i>Uremia unqualified</i>	23	6
Encefalit UNS <i>Encephalitis NOS</i>	1	2	Marasm <i>Marasmus</i>	50	54
Nefroskleros <i>Nephrosclerosis</i>	—	1	Benbrott <i>Fracture of bone</i>	9	2
Disseminerande skleros <i>Multiple sclerosis</i>	—	1	Andra skador <i>Other injuries</i>	7	2
Epilepsi <i>Epilepsy</i>	3	2	Självmord, hängning <i>Suicide, hanging</i>	3	3
Huntingtons chorea <i>Huntington's chorea</i>	1	2	„ „ „ drunkning „ „ drowning	2	4
Andra hjärnsjukdomar <i>Other diseases of brain</i>	6	8	„ „ „ kvävning „ „ suffocation	1	3
Andra nervsystemets sjukdomar <i>Other diseases of nervous system</i>	1	—	Andra självmord <i>Other suicides</i>	8	8
Arteriosklerotisk hjärt- och kranskärlsjukdom <i>Arteriosclerotic heart disease including coronary disease</i>	170	95	Andra dödsorsaker <i>Other causes of death</i>	13	8
Kronisk myokardit <i>Chronic myocarditis</i>	22	46	Okänd dödsorsak <i>Unknown cause of death</i>	70	60
Kardioskleros <i>Cardiosclerosis</i>	41	40			
			Summa <i>Total</i> 1959	1250	1225
			„ „ 1958	1193	1247
			„ „ 1957	1209	1155
			„ „ 1956	1097	1024
			„ „ 1955	996	904
			„ „ 1954	979	891

¹ UNS = Utan närmare specifikation NOS = Not otherwise specified.